

PRIMORSKI DNEVNIK je začel izhajati v Trstu 13. maja 1945, njegov predhodnik PARTIZANSKI DNEVNIK pa 26. novembra 1943 v vasi Zakritž nad Cerkljem, razmnožen na ciklostili. Od 5. do 17. septembra 1944 se je tiskal v tiskarni "Dobrodo" v Govcu pri Gorenji Trebuli, od 18. septembra 1944 do 1. maja 1945 v tiskarni "Slovenija" pod Vojškim pri Idriji, do 7. maja 1945 pa v osvobojenem Trstu, kjer je izšla zadnja številka. Bil je edini tiskani partizanski DNEVNIK v zasednjeni Evropi.

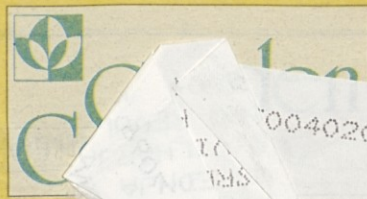
TRST - Ul. Montecchi 6 - Tel. 040/7796600

GORICA - Drevored 24 maggio 1 - Tel. 0481/533382

CEADAD - Ul. Ritori 28 - Tel. 0432/731190

1300 LIR POSTNINA PLAČANA V GOTOVNI
SPED. IN ABB. POST. GR. 1/50%

ZA KMETIJSTVO
IN VRTNARSTVO

Ulica Flavio Stran... 985

NEDELJA, 24. APRILA 19...

Pokopal ga je Water- gate

IVAN FISCHER

Včeraj je v New Yorku umrl Richard Nixon, ena najbolj spornih osebnosti 20. stoletja. V zgodovino bi lahko odšel kot eden najslabsih ameriških predsednikov in kot prvi ki je moral odstopiti s položaja najmočnejšega človeka na svetu. Vendar bo Nixon ostal v zgodovini kot človek, ki je bistveno prispeval, potem ko je bil eden najbolj gorečih zagovornikov Mac-carthyja in njegove fanatične protikomunistične gonje v prvih povojnih letih, k okrepitev popušcanja napetosti med Zahodom in Vzhodom, se zlasti med ZDA in Maočetungovo Kitajsko, kamor je šel na obisk kot prvi ameriški predsednik

Marsikdo je takrat pripisoval drzne ameriške zunanjepolitične poteze daljnovidnosti Nixonovega državnega sekretarja Henryja Kissingerja, vendar je sam Kissinger v svojih spominih poudarjal, da je bilo ameriško odprtje do Kitajske sad predvsem Nixonove intuicije.

Richard Nixon je padel ob posledicah prisluskovalne afere v Watergatu: se pred njo ni bil priljubljen med ljudstvom, po izbruhu afere Watergate pa je postal verjetno najbolj osovražen ameriški državljani. Pokopalo ga je takratno pisanje Washington posta, istega dnevnika, ki je ob njegovi smrti zapisal, da je bil Nixon izredno nadarjen človek.

Njegovi naslednika od Geralda Forda, ki ga je uradno pomislilostil in si s tem zaigral ponovno izvolitev za šefa Bele hiše do Ronalda Reagana in Jimmyja Carterja so mu ob smrti soglasno izrekli pozitivno oceno.

ITALIJA / ZAČELA SO SE POSVETOVANJA ZA SESTAVO VLADE

Berlusconi »pripravljen« sestaviti novo vlado

Za mandat voditelju Forza Italia sta se izrekla tudi Bossi in Fini - Kritična stališča predstavnikov levice in centra

RIM - »Smo na razpolago.« Tako je povedal voditelj gibanja Forza Italia Silvio Berlusconi ob koncu skoraj 2-urnega pogovora, ki ga je imel včeraj s predsednikom republike Oscarjem Luigiem Scalfarom v okviru njegovih posvetovanj za sestavo nove vlade. Berlusconi, ki že vse od volitev velja za mandatarja »in pectore«, je dejal, da se bo zavzel za oblikovanje vlade »zdrave pameti, izkušenosti in inovativne sposobnosti«, ter izrazil prepričanje, da bo zanj dobil potrebno večino tudi v senatu. Voditelj Forza Italia je nadalje povedal, da bo ob oblikovanju vlade predstavil »jamstveno formulo«, s katero namerava zagotoviti, da

ga njegovi podjetniški interesi ne bodo pogojevali kot predsednika vlade.

S poveritvijo mandata za sestavo nove vlade Berlusconi se strinjata oba njegova najpomembnejša zaveznika, se pravi voditelja Nacionalnega zavezništva Gianfranco Fini in Severne lige Umberto Bossi. To sta včeraj oba izrecno poudarila predsedniku republike. Nekoliko bolj zadržan pa je bil najmanjši Berlusconijev zaveznik, to je predstavnik Krščanskodemokratskega centra Pierferdinando Casini, ki je dejal, da se bo njegova skupina odločila na osnovi programa, če vstopiti v novo vlado.

Tajnik SKP Bertinotti je na posvetovanju predsedniku republike napovedal ostro opozicijo, zelo kritično pa se je o snujoci se vladni večini izrazil tudi Luigi Berlinguer v imenu federativnih progresistov oz. DSL, po katerem je zmagoviti desničarski blok po volitvah zavzel zaskrbljujoca stališča glede ustavne reforme, notranje in zunanje politike. Predsednica Ljudske stranke Rosa Russo Jerolino pa je napovedala »jasno, a konstruktivno« opozicijo.

Predsednik Scalfaro bo posvetovanja nadaljeval v torek, po dokaj razsirjenem mnenju pa bi lahko mandat za sestavo nove vlade poveril že naslednjega dne.

Berlusconi zadovoljen odhaja s Kvirinala (Telefoto AP)

ZDA / ZARADI POSLEDIC MOŽGANSKE KAPI

Umrl bivši predsednik Nixon

NEW YORK - Včeraj je za možgansko kapjo umrl nekdanji ameriški predsednik Richard Nixon, ki ga bodo pokopali v sredo v njegovem rojstnem mestu Yorba Linda v Kaliforniji. Za sredo je predsednik Bill Clinton proglasil dan zalovanja.

Ameriški senat je dal na razpolago vezo, kjer naj bi se Američani poklonili nekdanjemu predsedniku, vendar so Nixonovi ponudbo zavrnili. Richard Nixon bo ležal do pogreba v biblioteki v svojem rojstnem mestu, kamor so ga bodo prepeljali iz mrtvasnice v New Jerseyju. Pogreb bo, kljub prisotnosti predsednika Clintona, v strogo zasebni obliki. Nixona bodo pokopali poleg njegove žene Pat, ki je pred kratkim umrla zaradi raka na pljučih.

Ob njegovi smrti so izrekli sozalne vseh najpomembnejši svetovni politiki, od Rusov in Kitajcev do Vietnamcev in Evropejcev.

Na sliki (telefoto AP): leta 1972 je Nixon bil prvi zahodni državnik, ki je obiskal Kitajsko.

OSIMO / DELNI UMIK DESNICE

Tudi Tremaglia se je odpovedal spreminjanju meja

Svarila iz Južne Tirolske in iz FJK

RIM - Polemike okrog Osima se nadaljujejo z nezmanjšano ostrino, čeprav je Finijeva desnica s poslancem Tremaglio vred včeraj posteno popravila svoja skrajna stališča. Po odhodu s Kvirinala, kjer ga je v okviru posevetovanj za sestavo nove vlade sprejel predsednik republike, je Fini izjavil, da nihče ne postavlja problema spreminjanja meja, pač pa samo revizijo Osimskih sporazumov, do katere pa mora priti izključno po diplomatski poti. Zahtevi po spreminjanju meja je

odvzel očetovstvo tudi sam Tremaglia, ki pa vzbaja, da je treba Osimo ukiniti, ker enega od podpisnikov ni več. Vznemirjenost za usodo Osimskih sporazumov je včeraj izrazil tudi vodja južnotirolske SVP Brugger, za katerega bi imela ukinitve Osima neizbežne posledice tudi za Južno Tirolsko, medtem ko je videmski progresistični poslanec Ruffino predlagal, naj bi opozicija vložila v parlamentu skupni dokument o mednarodni politiki in zaščiti manjšin. Na 2. strani

BOSNA / V GORAŽDU BOJ ZA VSAKO HIŠO

Tudi Rusi zapustili Srbe ki ne spoštujejo premirja

Iz Beograda so se začeli umikati diplomati ZDA, Velike Britanije in Francije - Seja Varnostnega sveta

SARAJEVO, BEOGRAD, BRUSELJ, NEW YORK - Bosanski Srbi ne spoštujejo premirja, ki so ga na včerajšnjih pogovorih v Beogradu obljubili predstavnikom Unproforja. Nekaj ur potem, ko bi moralo premirje že veljati, je srbska pehota začela z obsežno ofenzivo na Gorazde. Predstavniki Visokega komisariata ZN za begunce v mestu so po radijski zvezi sporočili, da srditi boji potekajo za vsako hišo, predvsem v bližini tovarne streliva, mesto pa pretresa tudi številne topniske eksplo-

zije. Proti večeru naj bi spopadi pojenjali. Iz Beograda, od koder so se pričeli z družinami umikati diplomati ZDA, Velike Britanije in Francije, pa so sporočili, da so bosanski Srbi ugodili zahtevi posebnega odposlanca ZN Akasija, da se do polnoci umaknejo iz tri kilometrskega obroča okoli Gorazda in da 200 pripadnikov Unproforja, ki so že na poti v Gorazde, dovolijo vstop v mesto. Akasi je ob tem izjavil, da zračnih napadov zveze Nato na srbske položaje ne bo, saj so Srbi pripravljeni izpol-

niti pogoje ultimata. Na neformalni seji o ultimatu zveze Nato Srbom v Gorazdu, ki jo je zahtevala Rusija, se je včeraj sestala Varnostni svet ZN. Države članice so se hotelo samo seznaniti o razmerah v Gorazdu ter o Nato-vem načrtu varovanja varnostnih območij in ultimatu, ki so ga soglasno podprli. Odločitev Nata je pozdravil tudi ruski zunanji minister Kozirjev in jo označil kot »razumno potezo«, Srbom pa predlagal, da »izpolnijo svoje obveznosti«. (Reuters) Na 10. strani

Vse zadnje novosti pri

EDI MOBILI

- EDINO PRODAJNO MESTO -

TRST - Ulica Baiaumonti 3 - Tel. (040) 820766

Kuhinje:

moretuzzo

fantoni

MINOTTI

GRATTAROLA

OSIMO / MEDTEM KO JE DESNICA OMILILA STALIŠČE

Razsodnost premaguje neumnost vročih glav

Opozorilo iz Južne Tirolske - Predlog za poseg v parlamentu

RIM, TRST - Kar naenkrat nihče več ne postavlja problema meja, ampak samo vprašanje »spostovanja mednarodnega prava«. »Ponavljam, da nihče od nas ni nikoli zahteval revizije meja,« je včeraj po pogovorih s predsednikom republike Scalfarom o sestavi nove vlade izjavil sef desničarskega Nacionalnega zavezništva Gianfranco Fini. O vprašanju Osima se po njegovih besedah na sestanku s Scalfarom niso pogovarjali, dodal pa je, da njegova politična stran postavlja samo problem revizije sporazuma, ki da ga je mogoče doseči zgolj po diplomatski poti in z bilateralnimi sporazumi.

Da je desnica izvedla korekcijo svoje usmeritve na tem področju dokazuje tudi včerajsna izjava poslanca Nacionalnega zavezništva Mirka Tremaglie, ki je vso polemiko okrog Osima tudi sprožil. Pojasnil je namreč, da ni nikdar zahteval od vlade, naj zastavi Sloveniji in Hrvaški vprašanje meja, in dodal, da je polemika izmisljena in zlonamerna, ker izhaja iz izjav, ki da jih sam ni nikoli podal. »Nacionalno sem izjavil, da so Istra, Reka in Dalmacija zgodovinsko in kulturno italijanske,« je dejal Tremaglia, »vendar desnica ne zahteva ozemlja za mejo in torej bodoča vlada na svoji poti ne bo našla istrskih min.« Pac pa poslanec potrjuje, da nasprotuje vstopu Slovenije in Hrvaske v Evropsko unijo vse dotlej, dokler ne bo-

sta državi zajamčili dejansko zaščito italijanske manjšine, in da je treba Osimski sporazum razveljaviti, ker enega od podpisnikov, Jugoslavije, ni več.

Med številnimi posegi v to razpravo, ki se je tudi v polemičnih tonih razširila po vsej državi, imajo posebno mesto odmevi iz Južne Tirolske. Predstavnica nemškega nacionalističnega krila Eva Klotz je včeraj ponovila, da odpiranje vprašanja vzhodne meje avtomatično odpira tudi problem severne meje, medtem ko je vodja Južnotirolske ljudske stranke Siegfried Brugger izjavil, da obnašanje neofasistov, ki pozivajo k nepostopovanju mednarodnih sporazumov, poraja

vznemirjenost ne samo v Italiji in se posebej na Južnem Tirolskem, ampak po vsej Evropi. Razveljavitev Osimskih sporazumov bi tudi po Brugerjevemu mnenju imela neizbežne posledice na avtonomijo Južne Tirolske, ki jo jamci Pariški sporazum.

Razprava se posebno vneto nadaljuje tudi v Furlaniji-Juljski krajini, od koder se je včeraj oglašil progresistični poslanec Elvio Ruffino in svojim kolegom levih in sredinskih sil v zbornici in senatu predlagal, naj bi v parlamentu vložili skupni dokument o vprašanjih mednarodne politike in zaščite manjšin. Ruffino je kot posebno pomembno ocenil jasno stališče dežel-

nih predstavnikov Severne lige, ki so inicitivno nacionalistične desnice odločno zavrnil.

O problemu vzhodne meje in Osima je tekla beseda tudi v petkovi televizijski oddaji tretje mreže RAI »Milano, Italia«, v kateri je med drugimi sodeloval Franco Rochetta, ki ga Severna liga - sicer neuradno - kandidira na mesto zunanjega ministra. Njegove izjave o potrebi po korekciji morskih meja med Italijo in Slovenijo, ker da velike ladje ne morejo v trzasko pristanišče, so upravičeno razburile krajevne predstavnike Liste Pannella, za katere je problem lažen in nima drugega namena, kot zbujati novo in nepotrebno napetost na meji.

MILAN / PROCES ZARADI PODKUPNINSKE AFERE

Zdaj sta na vrsti Cusanijeva branilca

Giuliano Spazzali bo ovadil zaradi obrekovanja vodjo Severne lige Umberta Bossija

MILAN - Na procesu proti finančniku Sergiu Cusaniju, za katerega je javni tožilec Antonio Di Pietro v petek zahteval 7 let zapor, sta včeraj posegla branilca Giuliano Spazzali in Pilerio Plastina. Prvi je spregovoril o splošnih vidikih sodne obravnave in bo svoj poseg zaključil v torek, drugi pa je obravnavo proračunske ponaredbe.

Ce je Di Pietro uporabil kompjuterski žargon, pa se je Spazzali zatekel h grški klasiki in primerjal pokojnega Raula Gardinija z abajskim herojem Ajaksom ter citiral odlomke iz jurista Satta dela Mistero del processo. Brez grafikonov, ki se jih je poslužil tožilec med obravnavo afe re Enimont, si je branilec pomagal predvsem s humanističnimi tezami, sicer pa s sklicevanjem

na tehnične plati kazenskega zakonika razčlenil obtožnico. Vprašal se je, zakaj se je milansko državno tožilstvo odločilo za takojšnje sojenje. »Sojenje je jamstvo za obtoženca, toda če bi verjel temu, bi bil naiven,« je poudaril Spazzali in pripomnil: »Takojšnje sojenje se zahteva v primeru, ko so dokazi jasni, da pa to ni res, je dokazal že pet mesecev dolg proces.« Po njegovem naj bi veljal ta proces kot »skrajno in vzgojno sredstvo«, sicer pa naj bi se veliki proces »čistih rok« odvil pred očmi javnosti ze med preiskavami, to je se pred začetkom dejanske obravnave na sodišču. Odvetnik je dodal, da ta razprava ne bi smela biti uperjena zgolj zoper Cusanija.

Drugi branilec Pilerio Plastina pa

je dobre stiri ure obravnaval vprašanje proračunskih ponaredb, ki naj bi jih zagrešil po tožilcih zatrdil Cusani, in nazadnje zahteval oprostitev le-tega, ker da dejanje ne obstaja, oziroma v najslabšem primeru, ker obtoženec ni zagrešil dejanja.

Giuliano Spazzali je med odmorom napovedal casnikarjem, da bo vložil ovadbo proti vodji Severne lige Umbertu Bossiju zaradi obrekovanja. V intervjuju za Telemontecarlo je slednji zatrdil, da je bil Sergio Cusani med tatovi, ki so z milanskega sedeža SL ukradli 200 milijonov lir, se pravi denar, ki ga je namenil temu gibanju bivši poverjeni upravnik Montedisona Carlo Sama preko Alessandra Patellija.

TRST / OBČNI ZBOR TRŽAŠKE KREDITNE BANKE

Hitra rast zahtevala zvišanje glavnice

Delničarji sprejeli lanski poslovni obračun

TRST - Se leta 1978 je glavica Tržaske kreditne banke znašala komaj 180 milijonov lir, danes, samo 16 let kasneje, pa je dosegla zavidljivo vrednost 50 milijard lir. Tako strma in hitra rast bankinega premoženja je najboljši dokaz o prav tako skokovitem razvoju in sirjenju njenega poslovanja, o katerem je tekla beseda na petkovem obcnem zboru njenih delničarjev.

Pred redni obcnim zborom s pregledom rezultatov lanskega poslovanega leta, so delničarji opravili izredni obcn zbor, na katerem so sprejeli predlog upravnega sveta o povišanju glavnice s 35 na 50 milijard lir in odobrili ustrezne spremembe v statutu delniške družbe. Kot zanimi-

vost naj dodamo, da je bila odobrena tudi statutar na sprememba, ki zadeva osrednji sedež banke, saj se bo predvidoma se pred koncem leta preselila v nove, udobne prostore v mogočni palači na enem osrednjih trzaskih trgov, na Trgu Dalmazia. Povišanje glavnice, ki ga je bila centralna banka pooblastila že decembra lani, bo v celoti vplačano, in sicer tako, da bo družba vsakemu delničarju ponudila v nakup tri nove delnice na sedem starih v njegovi lasti.

Redni obcn zbor se je začel s poročilom upravnega odbora banke, ki ga je prebral njegov predsednik Egon Kraus in iz katerega so delničarji izvedeli ne samo za dokočne poslovne rezultate lanskega dela, ampak so prejeli tudi siršo sliko krajevnih, nacionalnih in mednarodnih gospodarskih gibanj v letu 1993, ki jih je globoko zaznamoval najhujsi zastoj v vsem povojnem obdobju. Kraus je delničarje spomnil, da poteka letos 35 let od odprtja prve poslovalnice TKB v Ul. Filzi, do katerega je prislo 12. oktobra 1959, potem pa je izpostavil glavne poslovne rezultate. Hranilne vloge so se povečale za 3,8% in presegle 651 milijard lir, medtem ko so naložbe porasle za skoraj 17% in presegle 454 milijard lir. Visece terjatve zavoda niso presegle 5,5% in so znašale 23 milijard lir, vendar bo večino teh izpostav mogoče izterjati, ker so zajamčene s hipotekami in osebnimi garancijami. Lansko poslovanje potrdilo tudi temeljno

vlogo zunanjetrgovinskega oddelka banke, ki je obseg poslovanja povečal za kar 17, 6%. Pri tem je Kraus omenil, da se je lani precej znižalo število zahtev po potrjevanju akreditacij bank iz Slovenije, kar po svoje kaže na izboljšanje ratinga mlade države. Razširilo se je tudi sodelovanje s številnimi novimi bankami v Sloveniji in na Hrvaškem, za katere opravlja TKB ves plačilni promet s tujino. Pogloblja se tudi utečeno poslovno sodelovanje s Kmečko banko Gorica, posebne pogodbe o sodelovanju pa je TKB lani sklenila tudi z Banko Noricum iz Ljubljane in s Kvarner banko na Reki.

Po prenosu 13,3 milijarde lir v rezervne sklade je čisti dobiček lanske poslovne dobe TKB dosegel vrednost 5,05 milijard lir, ki so ga delničarji na predlog upravnega sveta namenili v redno in izredno rezervo in za plačilo dividend v znesku 500 lir za vsako od 3,5 milijona delnic.

Po poročilu nadzornega odbora in orisu bilance, ki ga je opravil direktor Vito Svetina, je razprava na obcnem zboru, ki ga je med drugim pozdravil predsednik bančne sekcije Slovenskega deželnege gospodarskega združenja Pavel Milic, posebno pozornost namenila skrbi za nadaljnji in varni razvoj banke v okviru skupnih prizadevanj slovenskih bank, da bi pred naraščajočo konkurenco z združenimi močmi cim bolj gosto pokrile vse slovensko etnično ozemlje v Italiji.

Vlasta Bernard

INTERVJU S PREDSEDNIKOM DEŽELE RENZOM TRAVANUTOM

»Upam, da stališče Tremaglie ne bo prodrlo«

BUDIMPESTA - Predsednik deželne vlade Furlanije-Juljske krajine Renzo Travanut bo v sredo poročal deželnemu svetu o odnosih med Italijo in Slovenijo. Stališče nekaterih predstavnikov kartela, ki je slavil zmago na nedavnih političnih volitvah, se posebej pa stališče neofasističnega poslanca Mirka Tremaglie, ki je izzvenelo kot nakakšna vojna napoved Sloveniji, je namreč upravičeno povzročilo zaskrbljenost v tej obmejni deželi.

Travanuta, ki je v petek v Budimpešti predsedoval strokovnemu zasedanju Delovne skupnosti Alpe-Jadran in je s tem potrdil zavzetost Furlanije-Juljske krajine za sodelovanje med temi deželami, smo zaprosili za oceno zadnjih dogajanj.

Gospod predsednik, v zadnjih dneh je pozornost javnosti uperjena v stališča nekega poslanca in neke stranke o odnosih s Slovenijo. Vendar sta ta poslanec in njegova stranka že dolga leta zastopala podobna stališča, ne da bi zaradi tega vzbujala tako pozornost. Kaj se je spremenilo?

Sprememba je v dejstvu, da ta poslanec pripada stranki, ki bo verjetno prvič po 50 letih vladala v tej državi. Ne gre torej za izjavo neke opozicijske sile, ki je uperjena v preteklost, am-

pak za neko silo, ki bo morda vladna sila in kot taka izraza stališča, ki niso samo v nasprotju z našimi interesi, ampak tudi v nasprotju s političnimi procesi združevanja na evropski ravni.

Kateri so v zvezi s tem dejanski interesi naše dežele?

Interesi dežele so zelo jasni. Gre za vprašanja, o katerih smo razpravljali tudi tukaj na srečanju Alpe-Jadran. Kot je prav v Budimpešti poudaril predstavnik Bavarske, gre za to, da se po padcu političnih meja zrušijo tudi druge pregrade in se začne postopek dejanske integracije med gospodarskimi sistemi in dejavnostmi na tem območju, kar je seveda možno predvsem s sodelovanjem med deželami.

Tremaglia in drugi, ki mislijo kot on, trdijo, da želijo zaščititi italijansko manjšino v Istri...

Prepričan sem, da te izjave ne koristijo italijanski manjšini v Istri, ampak lahko kvečjemu okrepijo tiste nacionalistične sile v Sloveniji in na Hrvaškem, ki ne kažejo velikega zanimanja za italijansko manjšino in katere želimo mi opozoriti na probleme manjšine in jih prepričati, da bi bili na te probleme pozornejši. Izjave misovskega poslanca gredo prav v nasprotno smer.

V sredo boste o tem poročali v deželnem svetu. Ali nam lahko napoveste, kako nameravate obravnavati to vprašanje?

Predsednika deželnege sveta sem prosil, da lahko v imenu večine, ki me podpira, spregovorim deželnim svetovalcem, ker mislim, da mora v tem trenutku, ne glede na izjave poslanca Tremaglie, naša Dežela povedati svoje mnenje o odnosih med Italijo in Slovenijo ter Hrvaško in tudi glede revizije mednarodnih sporazumov, ki jo pojmujemo kot pozitiven in konstruktiven razvoj dosedanjih dogajanj. Prav zato smo od prejšnje vlade zahtevali, in zahtevo bomo ponovili novi vladi, da bi lahko sodelovali pri pogajanjih s tema dvema državama.

Omenili ste večino, ki vas podpira. Ali mislite v zvezi s tem predlagati odobritev dokumenta v deželnem svetu?

Večina se bo sestala v torek. Vsekakor mislim, da bo moje poročilo osnovano na kontinuiteti dela prejšnjih deželnih vlad, upostevajoc tudi izjave predsednika Fontaninija. Naš namen je, da nadaljujemo z razvijanjem pozitivnih odnosov s sosedi. Potem bomo videli, kako se bo razvijala razprava, ali bo odobreno moje

poročilo ali pa - in mislim, da bi bilo to primernejše - bo odobren enoten dokument, ki bo presegal meje večine. To je vsaj moj namen.

Kdor ugovarja stališčem večine, bo dejal, da ta večina ne predstavlja več prebivalstva; predvsem pa bo dejal, da pomembna politična sila, kot je Forza Italia, ni zastopana v deželnem svetu. Kako odgovarjate na te pripombe?

Odgovarjam s tem, kar sem že povedal. Rezultatov ni mogoče mehanško prenašati z namenom, da bi dokazali zmanjšanje avtonomije deželnege sveta. Če gremo po tej poti, bi moral Formentini zapustiti mesto milanskega zupana in isto bi moral narediti rimski zupan. Kar zadeva skupino Forza Italia, se bo to vprašanje postavilo, ko bodo nove volitve v nasi deželi. Mi smo volili pred letom dni, o volilnem zakonu lahko razpravljamo in ga lahko spremenimo, vendar lani Forza Italia ni obstajala in mi nismo torej vse odgovornosti in pristojnosti za izvedbo programov.

Prej ste omenili bivšega predsednika Fontaninija. Ali mislite v zvezi s tem dokumentom navezati stike tudi s Severno ligo?

Kot sem že povedal, gre za dokument, ob katerem bomo iskali soglasje

vseh tistih sil, ki so se v zadnjih casih izrekle za pozitiven razvoj odnosov s Slovenijo in Hrvaško. V programskih stališčih predsednika Severne lige Fontaninija je to pozitivno stališče obstajalo in upam, da bo Severna liga to stališče ohranila tudi v sredo. Mi torej ne bomo predstavili zaprtega dokumenta, ampak bomo predlagali vsem, ki se v osnovi strinjajo z našim stališčem, da skupaj izdelamo to besedilo.

Se zadnje vprašanje. Ko bi stališče poslanca Tremaglie prodrlo in bi postalo sestavni del programa nove vlade, kakšne bi bile posledice za našo deželo?

Predvsem upam, da to stališče ne bo prodrlo in ugotovil sem že, da tudi predstavniki Forza Italia zavzemajo kritična stališča do tega dokumenta. Sicer pa je očitno, da bi odobritev takega stališča za nas pomenila velik korak nazaj. Nastalo bi nepotrebno konfliktno stanje, radikalizirali bi se odnosi in edini rezultat bi bil, da bi to stališče škodovalo prebivalstvu, ki živi ob meji, oskodovalo bi naše podjetnike, ki delujejo v tistih državah in oskodovalo bi italijansko skupnost v Istri. Posledice bi bile torej samo negativne.

Bojan Brezigar

OBLETNICA / OBELEŽILI JO BODO PO VSEJ FJK

Proslavljanje osvoboditve

Glavna slovesnost v tržaški Rižarni

TRST - Pricelo se je proslavljanje 49-letnice osvoboditve izpod nacifasizma. Tokrat ima se poseben pomen, saj ga desničarske sile, ki so pred nedavnim svatile volilno zmago, spravljajo pod vprašaj. Prav zaradi tega pa k proslavljanju toliko bolj zavzeto vabijo vsi tisti politični predstavniki in organizacije, ki se zavedajo, da so vrednote odpornistva temelj italijanske demokracije, saj se nanje izrecno sklicuje sama republiška ustava.

Včeraj je po vsej Furlaniji-Julijski krajini vrsta proslav. Na pobudo borčevske organizacije VZPI ali v sodelovanju z njo so se pomena obojenega upora proti nacifasizmu spomnili v nekaterih solah, razne delegacije pa so položile vence k spomenikom padlim. Tako npr. v Vidmu, Tolmecu, Centi, Fiumicellu in drugod. Delegacija tržaške občine z županom Riccardom Illyjem na čelu je položila vence k spomenikom padlim v Parku della Rimembranza, v ulicah D'Azeglio in Ghega, na openskem strelšču in v tržaški Rižarni, kakor tudi bazoviškimi junakom pri Bazovici. Vence so polagali tudi v miljski občini.

Danes se bodo padlim za svobodo poklonili v Repentabru. Osrednja slovesnost se bo pričela ob 11.40 pred naravnim spomenikom vsem žrtvam fasizma na Colu. Poleg nagovora župana Aleksija Krizmana je predviden kulturni spored, ki ga bosta oblikovala pevski zbor Doberdob in osnovnošolska mladina. Pred tem bodo ob 11.15 položili venec k spomeniku padlim v NOB v Repnu, ob 11.30 pa cvetje na grob komandanta Bazoviške brigade Franca Nemgarja.

Vecina proslav in komemoracij pa se bo zvrstila jutri, na dan, v katerem Italija proslavlja oboroženo vstajo proti nacifasizmu. Osrednja proslava v deželi bo v tržaški Rižarni, kjer je med drugo svetovno vojno bilo nacistično uničevalno taborišče. Proslava se bo pričela ob 10. uri s polaganjem vencev. Sledili bodo verski obredi, in sicer katoliški, židovski ter srbsko-pravoslavni, nakar bodo govorili pokrajinski komisar Domenico Mazzurco kot predsednik pokrajinskega odbora za obrambo vrednot odpornistva in de-

mokracijskih institucij, sindikalist CIL Luciano Kakovic, zgoniška županja Tamara Blažina in zgodovinar Elio Apih. Proslava se bo sklenila z nastopom Tržaškega partizanskega pevskega zbora Pinko Tomažič pod vodstvom Oskarja Kjudra.

Obletnico osvoboditve izpod nacifasizma pa bodo jutri proslavili tudi v nekaterih okoljskih vaseh in občinah na Trzaskem. Delegacija predstavnikov devinsko-nabrežinske občinske uprave, nekaterih krajevnih strank in VZPI bo od 8. ure dalje polagala vence k spomenikom padlim po posameznih vaseh, osrednja slovesnost pa bo ob 10. uri pred spomenikom na glavnem nabrežinskem trgu. Tu bosta spregovorila mlada občinska svetovalca Franc Fabec v slovensčini in Massimo Veronese v italijansčini, nastopili pa bodo nabrežinska godba ter zbor Igo Gruden in Fantje izpod Grmade.

Na pobudo kriske VZPI bodo jutri ob 10. uri postavili bronasto ploščo v spomin na padla Josipa Kosuta in Ivana Grudna ob pokrajinski cesti Križ-Nabrežina ter s tem zamenjali kamnito ploščo, ki je bila kar 5-krat oskrunjena.

Na dan 25. aprila bo osvoboditev izpod nacifasizma proslavila tudi miljska občina. Osrednja slovesnost bo ob 11.30 na Trgu Marconi. Tu bodo govorili župan Milo, sen. Paolo Sema za VZPI in predsednik Društva Slovencev miljske občine Jurij Vodopivec. Ob 12. uri bo spreved krenil k osrednjemu spomeniku padlim v Miljah, kjer bo med drugim nastopil zbor Jadran.

V občini Zgonik bodo polagali vence 30. aprila, osrednja slovesnost pa bo v nedeljo, 8. maja. Tudi v občini Dolina bodo osvoboditev izpod nacifasizma proslavljali v naslednjih dneh, dolinska občinska uprava pa je v teh dneh objavila poziv k udeležbi na osrednji slovesnosti v Rižarni.

Pozive k proslavljanju 25. aprila so v zadnjih dneh med drugimi objavili deželno vodstvo združenja katoliških delavcev ACLI, pokrajinsko vodstvo Severne lige iz Trsta, tržaška federacija Zelenih, tržaški pokrajinski tajnik PRI Paolo Castigliano in Humanistično gibanje.

DOLINA / 50. OBLETNICA

Spomin na april 1944

Nekdanjim deportirankam spregovoril Dušan Lovriha

DOLINA - Včeraj so se zbrale v Dolini ženske, ki so bile leta 1944 deportirane v razna nemška koncentracijska taborišča (F. Magajna). Najprej so se odpravile k spomeniku padlih vaščanov, kjer so položile velik sop rdečih nageljnov in spomin na padle v narodnoosvobodilnem boju pocatile z enominutnim molkom, potem pa jim je bivši dolinski župan Dušan Lovriha kratko, a jedrnatno orisal tragične dogodke z dne 22. aprila 1944, ko so sesovci pridivljali v vas in morili ter odganjali ljudi, kakor tudi siceršnji borbo v NOV. Zatem je sledilo skupno kosilo v Društveni gostilni.

SSK / SEJA DEŽELNEGA VODSTVA

Na volitve z drugimi manjšinami

Poziv k udeležbi na komemoraciji ob 25. aprilu v Rižarni

TRST - Stališča nekaterih predstavnikov gibanj Forza Italia in Alleanza nazionale o Osimskih sporazumih predstavljajo nevarno demagogijo, ki bi lahko hudo skvarila mirno sožitje v našem obmejnem prostoru ter dobrososedske odnose s Slovenijo in Hrvaško. Za vse koristne in pravične rešitve je mogoče iskati le z vzpostavljanjem vzdušja prijateljstva in medsebojnega zaupanja. Italija bi mogla in morala k temu pomembno prispevati tudi s tem, da bi zagotovila slovenski manjšini pravično zaščito v skladu s svojo ustavo in mednarodnimi obvezanostmi.

Tako je ocenilo deželno tajništvo Slovenske skupnosti na svoji prvi seji po kongresu v petek, 22. t.m., v Nabrezini. Seja je bila sicer v dobri meri posvečena pripravam na evropske volitve, ki bodo 12. junija letos. SSK bo na njih nastopila skupno z drugimi manjšinskimi

strankami in avtonomističnimi gibanji v državi z listo Federalizem. Solidarnost med manjšinami se je v preteklosti že večkrat izkazala kot posebno dragocena tudi za Slovence v Italiji, zaradi česar jo moramo posebej okrepiti zdaj, ko se manjšinam v tej državi ne obetajo dobri časi. Tajništvo je poverilo ozjemu stranknemu vodstvu mandat, da sklene z ostalimi partnerji liste Federalizem volilno zavestništvo in se tudi dogovori za kandidature.

Na seji, ki je bila izrazito delovnega značaja, je tekla beseda tudi o organizacijskih vprašanjih. Tajništvo je sprejelo nekaj pomembnih sklepov o tem, kako ugotrditi strankino organizacijo.

Tajništvo je ob koncu pozvalo vso slovensko in sploh demokratično javnost, naj se polnoštevilno udeleži proslav ob 49-letnici osvoboditve izpod nacifasizma.

SKGZ IN SINDIKAT SLOVENSKE ŠOLE

Šolskih vprašanj se je treba lotiti skupaj

Sklicati enotni šolski odbor

TRST - Pereci problemi slovenske šole so bili na dnevnem redu srečanja med predstavniki tržaškega pokrajinskega odbora SKGZ, v imenu katerega sta bila prisotna podpredsednik Edvin Svab in Dušan Udovic, ter vodstva sindikata slovenskih solnikov, ki so ga zastopali tajnik Pavel Cok, Ziva Marc in Marta Kosuta.

Na srečanju je bil obravnavan dolg seznam narešenih vprašanj, s katerimi se ubada slovenska šola in glede katerih je potrebna - tako je bilo poudarjeno - vse večja zavzetost vseh manjšinskih dejavnikov. V ospredju sta predvsem vprašanji avtonomije slovenske šole, ki postaja zopet aktualno ter racionalizacija osnovnih sol, glede katere je celotna naša skupno-

st postavljena pred pomembne strateske izbire. Delegaciji sta soglasali z oceno, da se je treba šolskih vprašanj lotiti veliko bolj sistematično, pri tem pa je ključnega pomena sodelovanje vseh komponent naše skupnosti. Zato je bila izražena tudi potreba po sklicu enotnega šolskega odbora, ki bi moral usklajevati stališča in nacrtje v zvezi z najpomembnejšimi vprašanji, ki se tičejo slovenske šole.

Delegaciji sta ocenili, da je pomembno sestaviti prednostno lestvico vprašanj, glede katerih je nujno, da najde manjšina skupni jezik, nenazadnje tudi zaradi pogajanj med Italijo in Slovenijo, pri katerih bo morala imeti ustrezno mesto tudi šolska problematika.

Uvajanje pouka civilne zaščite na osnovnih in nižjih šolah

PALMANOVA - Na pobudo deželne uprave so začeli uvajati praktični pouk civilne zaščite v osnovne in nižje srednje šole. Včeraj je bila na vrsti osnovna šola Dante Alighieri iz Palmanove, kjer je tudi glavni stab civilne zaščite. Več kot sto otrok je skupaj s svojimi učitelji ter pod vodstvom tehnikov, prostovoljcev, gasilcev ter predstavnikov Rdečega kriza sodelovalo pri simulaciji evakuacije šolskih prostorov. Vajam je prisostvovala tudi deželna odbornica Anna Sdraulig.

GORICA / ODPRTJE SEJMA EXPOMEGO

Za razvoj gospodarstva je potreben mir ob meji

GORICA - Tudi na otvoritvi letosnjega sejma Expomego so odjeknile polemike teh dni okrog zahteve po reviziji osimskih sporazumov in spremembe meja, ki prihajajo s revansistične politične desnice. Predsednik trgovinske zbornice Enzo Bevilacqua, ki je sejem otvoril v svojstvu predsednika sejmice, je nanizal vrsto podatkov o gospodarskem stanju na goriskem in o trgovskih odnosih goriskega gospodarstva s tujino, se zlasti najbližjo. Povedal je, da vodijo poslovne stike v prvi vrsti s sosedi in da gorisko gospodarstvo gradi prav na teh stikih. To, kot tudi industrializacija, bo pripomoglo k omilitvi brezposelnosti.

Tudi predsednica pokrajine Marcolinijeva je v svojem pozdravu rekla, da naše gospodarstvo gleda predvsem na Vzhod.

Se bolj prodoren je bil deželni odbornik za trgovino Mauro Larise. Polemične osti, ki so privrele v teh dneh, utegnejo postaviti v slab položaj tukajšnje trgovsko dejavnost, ki živi od poslov z najbližjimi sosedi. Taksni ljudje gradijo svoj politični imidž na kozi tukajšnjih podjetnikov. Se več je treba narediti, je dejal Larise, ter omenil pobude avstrijskih županov, ki z velikimi oglasi v slovenskih časopisih vabijo slovenske kupce k njim. Polemičen je bil tudi o tistih, ki hočejo Gorici odvzeti specifičnost proste cone. (mw)

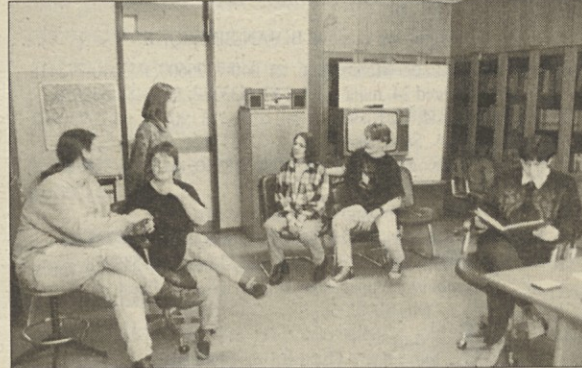

Z včerajšnje slovesnosti odprtja Expomego (F. Studio Reportage)

ŠOLE / GLEDALIŠKI NASTOP

Slovenski dijaki že tretjič uspešno

TRST - Licej France Prešeren se je zelo uspešno že tretjič udeležil tekmovanja gledaliških skupin visjih tržaških sol. Med italijanskimi zavodi je dvakrat nastopil s tekstoma, ki ju je napisala Matejka Grčić, zablestela pa kot igralka Nikla Panizon. Ob njej so nastopili tudi drugi dijaki, naj omenim le Marka Sancina, Evgena Bana, Tomaža Fabca, ki so presenetili prisotne. Nekateri, med njimi Dasa Bolcina, Deva Pincin in Maja Mezgec, so se letos odločili, da v razširjeni zasedbi ponovno nastopijo. Tokrat so se odločili za Oskarja Wilda in spet navdusili gledalce. V novi skupini so, poleg navedenih, sproščeno, ce ne ze kar mojstrsko, nastopili Peter Canciani, Andrej Stanese in odlična Sara Baldè. Pred nastopom je nastopajočo predstavila Alenka Spetic,

Skupina, ki je nastopila na tekmovanju med vajami

ki je brez zadrege pojasnila izbiro in potek priprav za nastop. Na koncu sta se pridružili na odru nastopajočim se Heidi Sigoni in Erika Baldè, da so se skupaj zahvalili za aplavz, ki so ga bili deležni.

To tekmovanje je pravi praznik gledališca in dijakov. Vzdusje v dvorani je posebno navdusujoče, saj spremlja nastop vsake skupine glasno zastopstvo

nastopajoče šole.

Nasi dijaki, ki so si ze s prejšnjimi nastopi pridobili ugled in zaupanje, so bili deležni tudi tokrat toplega sprejema in pozornosti. V njihovem nastopu ni bilo cutiti najmanjše zadrege in tudi ne strahu, ceprav so nastopali v tujem ambientu in tujem jeziku. Pogum in poztvtvoalnim dijakom naj veljajo nase cestitke.

NOVICE

Danes »pomladni pohod od Cerovelj do Mavhinj«

Sportno-kulturno društvo Cerovlje-Mavhinje bo priredilo danes v sodelovanju s sorodnim društvom v Gorjanskem spomladanski pohod od Cerovelj do Mavhinj. Zbor udeležencev bo ob 10. uri pred restavracijo Al Carso v Mavhinjah, odhod bo okoli 11. ure, uro pozneje bo na mejnem prehodu kratka slovesnost ob udeležbi krajevnih oblasti, okrog 14. ure pa bo prihod v Gorjansko, kjer bo tudi kosilo, ki mu bo sledil kulturno-rekreacijski program. Udeleženci pohoda bodo morali seveda imeti s sabo veljavno legitimacijsko listino (osebno izkaznico, vozniško dovoljenje, prepustnico ali potni list). Dvolastniški mejni prehod pri Mavhinjah bo za to priložnost odprt od 11. do 20. ure, prehod pri Sempolaju pa do 24. ure. Za vrnitev domov bodo lahko udeleženci pohoda izkoristili posebno avtobusno službo, in sicer ob 21.30 in ob 23. uri.

Danes tudi kolesarska tura od Trsta do Sesljana

Trzaska občina bo priredila danes že četrty zapored turistično-kolesarsko turo Trst-Sesljan-Trst, in to v sodelovanju SCV Cottur in FIC. Kdor se želi udeležiti ture, ki je dovoljena vsem ne glede na spol in starost, se lahko vpiše tudi danes eno uro pred odhodom s Trga Unità, ki bo ob 9.15, in sicer v tiskovnem uradu županstva na istem trgu st. 4/e. Startno zastavico bo zavihtel občinski odbornik Roberto Damiani, kolesarji pa bodo vozili mimo Rojana, Barkovelj, Miramara in Grljana, prevozili obalno cesto in se ustavili v baru gostišca Costa dei barbari pred Sesljanom, kjer si bodo privoščili topel čaj in se nato spet odpravili proti Trstu; tu bo malica, za njo pa nagajevanje in zrebanje kolesa. V primeru slabega vremena bo prireditel v nedeljo, 8. maja.

Richetti in Cernitz maja speč pred sodnikom

Bivši zupan Franco Richetti in nekdanji občinski odbornik za javna dela Lucio Cernitz (oba KD), ki ju obtožujejo korupcije in motenja dražbe v zvezi s čistilno napravo v Zavljah, se bosta pred sodnika za predhodne preiskave morala znova vrniti 26. maja. Na včerajšnji izjemno dolgi obravnavi sta se njuna zagovornika zavzemala za oprostitev, javni tožilec De Nicolo pa je vztrajal, da se določi datum sojenja. Sodnik za predhodne preiskave očitno ni odpravil vseh dvomov in je določil novo obravnavo, na kateri naj bi osvetlil nekatere nejasnosti (zaslišal naj bi tudi nekatere osebe, ki so vpletene v druge veje te preiskave, kot npr. Seghene, Coslovich, Cividin, inz. Zaccheria, itd.).

CGIL in INCA o stanju na tržaški preturi za delo

Generalni tajnik CGIL Bruno Zvech in direktor patronata INCA Adriano Turco sta izdala tiskovno sporočilo, v katerem ugotavljata, da so razmere na preturi za delo pri trzaskem sodišču naravnost nevzdržne in ne samo težke, kakor je poročalo prejšnje dni časopise. Zakaj? Zato, ker je pretorjev premalo, nakopičenih pravnih pa preveč, kar bremeni državljan in se zlasti delavce ter upokojevence tudi v finančnem pogledu. Turco in Zvech zahtevata, naj pravosodno ministristvo ustrezno ukrepa, drugače bo pojem pravne države kmalu v nevarnosti.

TRŽAŠKA OBČINA / REVIZIJA

Slovinci v statutu

Končno priznana naša prisotnost, čeprav s težavo

»Soziti med italijansko in drugimi skupnostmi, ki so zgodovinsko prisotne na teritoriju, posebno slovensko« bo odsej tudi formalno opredeljevalo trzasko občino. Tako se namreč glasi dopolnilo k prvemu členu občinskega statuta, ki ga je trzaski občinski svet z veliko večino glasov odobril v petek zvečer v okviru širše revizije temeljne listine trzasko občinske uprave.

Za dosego te omembe slovenske prisotnosti v Trstu je bilo potrebnih veliko naporov, pa tudi kompromisov. Tako so poleg svetovalcev večine LS-ZT-DSL svoj glas za odobritev statuta zagotovili se predstavniki SL, LpT in Krscanskodemokratskega centra sele potem, ko je bilo v 6. člen vneseno dopolnilo, po katerem bo občina skrbela tudi za »razvoj zgodovinskih tradicij vseh skupnosti v občini, med katerimi velja posebno opozoriti na istrsko in dalmatinsko«. Sicer pa moramo poudariti, da je v revidiranem statutu priznana tudi pravica slovenskim občanom, da se na pravo-branilca obračajo v svojem jeziku prek občinskega tolmača, da je prepovedan referendum o ustavnih pravicah, med katere sodijo tudi pravice jezikovnih manjšin, in da je poudarjeno sodelovanje z državami Alpe-Jadrana. Omenimo naj, da statut poleg tega predvideva, da si občinski svet neposredno izvoli svojega predsednika ter da obravnava poročila volilnih sistemov za rajonske svete. Revidiran statut je

podprla dvotretjinska večina, konkretno 28 svetovalcev. Svetovalci Nacionalnega zavezništva so se vzdržali, predstavnik SKP Venier, ki je na seji predložil 60 popravkov, pa je bil zaradi njihove zavrnitve proti. Svetovalca SSK-ZT Peter Mocnik in Andrej Berdon sta včeraj v tiskovnem poročilu podčrtala, da zdaj občinski statut postavlja na laž »stalno razglašeno zgodovinsko neresnico o izključno italijanskem Trstu«. Obzalovala sta, ker so bili v statut vnešeni le nekateri izmed popravkov, ki sta jih predlagala, izrazila pa sta zadovoljstvo, da je revidiran statut porprla širša večina, kar predstavlja poročilo za trajnost pridobitev.

JAVITI JE TREBA SPREMEMBE

Sporočilo koristnikom bencinskih kuponov

Vsi tisti avtomobilski vozniki, ki imajo pravico do kuponov, s katerimi bodo lahko nabavljali neobdavčeni bencin v sklopu druge letošnje transe (razdelitev prvega kontingenta goriva po znižani ceni se je, kakor znano, končala že pred časom), in ki so morebiti zamenjali avtomobil ali kupili novega, ki imajo zdaj stalno bivališče v drugi občini oziroma so kot koristnika bonov imenovali kakega drugega člana v družini, morajo vsako takšno spremembo sporočiti ustre-

znemu podjetju (Azienda Speciale Trieste Benzina Agevolata) v Ul. Valdirivo st. 2/B v obdobju med 26. aprilom in 31. majem, in sicer od ponedeljka do sobote med 8.30 in 12. uro ter ob torkih in četrkih med 14.30 in 16.30. To velja tako za privatnike kakor za podjetja. Iz tega jasno izhaja, da ta obveznost ne bremeni avtomobilistov, ki nimajo javiti nobene spremembe.

Prošnje za bencinske kupone v letu 1995 bo mogoče začeti oddajati julija letos.

KRIZA / MED SREDINO STAVKO

Ladjedelničarji na ulice in trge

V Rimu bo medtem važen sestanek

To sredo bo v sindikalnem pogledu vročan. Nase mesto bo vnovic doživelo bučno protestno manifestacijo kovinarjev oziroma ladjedelničarjev, ki pa ne bodo prisli v središče samo iz Trzaskega arzenala sv. Marka, temveč tudi iz trziške ladjedelnice ter se zbrali na javnem zborovanju v sklopu stiriurne stavke. Kajti holding Fincantieri hoče odsloviti v Trstu 658, v Trziču pa 350 delavcev.

Shod bo časovno sovpadel s sestankom med delovnim odborom za industrijo Lodovico Sonogom in voditelji Fincantierija ter industrijcev v Rimu, ki ga je sklical sef medminterskega odbora za delo

in zaposlovanje Gianfranco Borghini na poziv predsednika deželne vlade Furlanije-Juljske krajine Renza Travantata. Slo bo za pomembno srečanje, ki naj bi dokazalo vsaj to, da se ne bo delo vsedravnega kriznega staba niti začasno ustavilo in da se bo nadaljevalo tudi po izoblikovanju nove osrednje vlade.

Snidenje bo torej važno, nikakor pa ne odločilno, saj bo zgolj tehnične narave. Z njim naj bi se spet navezali sicer težavni stiki med sindikati CGIL, CISL in UIL ter Fincantierijem, ki so se zaradi holdin-gove nepopustljivosti skvarili najprej takoj po začetku sestanka pri trzaskem Intersindu in potem se na deželni ravni. Sindikalisti bodo poizkusili doseči vsaj delno revizijo načrta, po katerem naj bi samo v arzenalu sv. Marka od-pustili kar 333 delavcev, sicer pa bo tekla beseda tudi o najnovejši ruski ponudbi glede odkupa bive ladjedel-nice, s čimer naj bi se podjetniška naveza podaljšala. Zanimivo je namreč to, da je skupina podjetij, katerim dolguje skedenjska železarna AFS kakšnih 25 milijard lir, pokazala resen interes tudi za arzenal, tako da bi ubili dve muhi na mah. Seveda podjetniki vedo, kaj delajo: v resnici bi na ta način lahko izkoristili zajetna finančna sredstva, ki jih določa Evropska unija za industrijsko propadajoca območja.

Ravno predvčeraj-

šnjim je rimsko proračunsko ministristvo potrdilo veljavnost programskih listin o izkoriscenju teh sredstev, ki jih je pripravila dezelna uprava skupaj z dokumenti za gospodarski preporod kmetijskih območij. Vsega skupaj gre za 865 milijard lir, od tega 548 milijard v sedmih letih za kmetijske predele in 317 milijard v treh letih za industrijsko nazadujoče kraje. V tem sklopu naj bi italijanska država prispevala 265 milijard lir. Zdej mora dezelne listine preveriti seveda se pristojna oblast v Bruslju, da ne bi bilo kaj narobe, kar zadeva evropske predpise o konkurenci oziroma proti monopolnemu združevanju.

Povrnimo se k sredini stavki. Ob 9.15 se bodo zbrali pod Lloydovim stolpom trzaski delavci, ob 10. uri pa se bodo ti srečali s kolegi iz Trzica na Trgu Unità, od koder se bodo v sprevedu podali na Oberdankov trg, kjer bo osrednje sindikalno zborovanje, ki bo izzvenelo v zahtevo, naj trzaska občinska in dezelna uprava udejanita obveznosti, ki sta jih sprejeli v korist delavcev in uradnikov nasproti rimski vladi in samemu Fincantieriju. »Niti za ped ne bomo odstopili od svojih zahtev, ki jih postavljamo že najmanj dve leti,« so nam zatrdili v sindikalnih krogih in verjeti jim gre. Ali gre verjeti tudi obljubam, ki so jih dali glede tega nekateri novoizvoljeni parlamentarci? (dg)

Primorski dnevnik

Lastnik: ZTT d.d. Založništvo trzaskega tiska - Trst
Izdajatelj: DZP - PRA.E. d.d. — Družba za založniške pobude
Trst, Ul. dei Montecchi 6, tel. 040-7796699 - fax 040-773715

Fotostavek: ZTT, Trst

Tisk: EDIGRAF, Trst

Odgovorni urednik: BOJAN BREZIGAR

Redakcija: Trst, Ul. dei Montecchi 6, tel. 040-7796600, fax 040-772418
Gorica, Drevored 24. maja 1, tel. 0481-533382, fax 0481-532958
Dopisništva: Cedad, Ul. Ristori 28, tel. 0432-731190, fax 0432-730462
Ljubljana, NIA, Slovenska 54, tel. 061-1313121, fax 061-322468
Celovec, Wulfengasse 10/H, tel. 0463-318510, fax 0463-318506

Prodajno naročninska služba
Italija: Trst, Ul. Montecchi 6, tel. 040-7796600, fax 040-772418
Gorica, Drevored 24. maja 1, tel. 0481-535723 fax 0481-532958
Ekonomska propaganda: Trst in Gorica: Publist
tel. 040-7796611, fax 040-768697
Italija: podružnice SPI
Slovenija: ATELIER IM - Ljubljana
tel. 061-1253244 int. 38, fax 061-224943

Cene oglasov
Italija: 1 oglasni modul (širina 1 stolpec, višina 42 mm) 80.000 LIT,
financi in legalni 120.00 LIT, ob praznikih povisek 20%; mali oglasi
850 LIT beseda; osmrtnice, zahvale in sozolja po formatu. IVA 19%

Cena: 1.300 LIT - 50 SIT
Prednaročnina za Italijo: 300.000 LIT velja do 31. 1. 1994
Poštni t.r. PRAE DZP st. 11943347
za Slovenijo: mesečna 1.500 SIT, plačljiva preko DISTRIEST,
Partizanska 75, Sezana, tel. 067-73373

Registriran na sodišču v Trstu št. 14 z dne 6. 12. 1948
Član italijanske zveze časopisnih založnikov FIEG

SOLIDARNOST / JUTRI DO REKE

Štafeta miru iz Veneta je včeraj pritekla v mesto

V poznih popoldanskih urah je v mesto »pritekla« pisana skupina sicer nekoliko utrujenih tekačev, članov društva Marciatori Arena iz Sommacampagne. Ob lepem vremenu so jo na Trgu Unità pričakali številni in radovedni Tržani, ki so jih tudi nevedoč za njihovo iniciativno pozdravili s toplimi aplavzi. Tekaci iz Sommacampagne so že več dni na poti v okviru pobude »Cilj:

mir«. Jutri bodo svojo pot nadaljevali do Reke, nato pa se bodo ponovno vrnili domov. Na županstvu jim je odbornik Damiani izročil pismo zupana Illyja, ki ga bodo pohodniki danes izročili reškemu zupanu Slavku Linicu; v njem je poudarjena zela po miru in sodelovanju, s posebnim ozirom na skrb za otroke, ki v krvavi vojni preko Jadrana najbolj trpijo.

DOLINA / SLOVESNOST V TORKLI

Razstava »Iz školjke v biser«

Likovni izdelki dijakov nižje srednje šole »Simon Gregorčič«

Predsinocnjim so v dolinski Torkli otvorili razstavo likovnih izdelkov dijakov, ki letos obiskujejo prvi razred srednje šole Simon Gregorčič. Gre za hvalevredno pobudo, pri kateri sodelujeta bodisi dolinska sola kot domače KD Valentin Vodnik. Izdelke 16 dijakov v raznih grafičnih in slikarskih tehnikah pod skupnim naslovom »Iz školjke v biser« je predstavila Jasna Kalc, sosolka mladih razstavljalcev in tudi sama v seznamu morda bodocih likovnikov. Otvoritev je glasbeno dopolnil Igor Spetic, gojenec Zorana Lupinca na diatončno harmoniko. Uvodoma pa je o veliki važnosti tovrstnih oblik sodelovanja med solo in krajevnim društvom spregovorila prof. Jasna Merkū. Ze več let se na pobudo KD Valentin Vodnik dolinski dijaki udeležujejo spomladan-

Z otvoritve razstave likovnih izdelkov (F. KROMA)

skega ex tempore (letošnji je predviden konec maja), tokratna razstava pa je zanimiv primer raznolike ustvarjalnosti mladih. Na ogled bo do prihodnje sobote, 30. t.m., vsak večer od 18. do 20. ure.

Znak uspešnega sodelovanja med solsko in krajevno stvarnostjo je

tudi brošura Maj v Brengu, ki so jo sinoči predstavili v občinskem gledališču France Prešeren v Boljuncu. Na pobudo dolinskega so jo podprla nekatera breska društva, k temu so se pridružile se fantovske in dekliske iz vasi, ki ohranjajo stari običaj postavljanja majev. (dam)

SALEŽ / OBČNI ZBOR SKD RDEČA ZVEZDA

Želja, da bi društvo čimprej prebrodilo trenutne težave

Društvo bo prihodnje leto proslavljalo 50-letnico delovanja

V življenju sleherne organizacije se prepletajo trenutki visoke ustvarjalne vneme in participacije članstva z obdobji padca tega vala navdušenja. Kulturno društvo Rdeča zvezda iz Saleza se je, kot se je odrazilo iz dokaj skromne udeležbe in ugotovitev razpravljalcev na sredinem občnem zboru, trenutno znaslo v fazi (upajmo zacasnega) zastoja in upočasnitve razvijanja kulturne zavzetosti, kar pa nikakor ne gre dramtizirati in lahko tolmacimo to kot skoraj neizogibni fiziološki pojav. Kot je ugotovil pokrajinski predsednik Zveze slovenskih kulturnih društev Boris Pangerc, se je društvo prehodno znaslo v zadregi in pac placuje davek ob generacijski zamenjavi svojih kadrov, saj ni močeno na vrat na nos zapolniti praznine, ki je nastala po umiku starejših kulturnih delavcev. Pravzaprav je osnovna značilnost Rdeče zvezde, da je pritegnila k sodelovanju veliko mladine, ki je pac po svoje se nemirna in brez izkušenj, morda tudi ni dovolj vztrajna, pa vendar je to prav gotovo cvrsto izhodišče, da bo lahko z injekcijami sveže linfe kulturno življenje v zgoniški občini doživelo čimprej toliko zazeleni preporod. Priloznost za strnitev vrst in številčnejšega vključevanja v društveno delovanje se ponuja že prihodnje leto, ko bo KD

Arhivska slika pevskega zbora Rdeča zvezda (Foto KROMA)

Rdeča zvezda obhajala 50-letnico ustanovitve in temu okroglemu jubileju nameravajo posvetiti niz prireditev, ki naj bi vzpodbudile večjo odmevnost pri včasih preveč odmaknjenih krajevnih kulturnih "porabnikih". Vsekakor gre se toliko osipa razpolovil), ki je s svojo mladostno nadebudnostjo in zavzeto predanostjo, pravzaprav opravil veliko dela, ki ima v danih okoliscinah se toliko večjo valenco.

Kot so v svojih poroci-

lih osvetlili predsednik Roberto Savron, tajnik Christian Briscik, blagajničarka Elena Samar in Daria Samar, ki je vodila občni zbor, so mladi in neizkušeni odborniki prevzeli težko breme in so se morali poleg z birokratskimi težavami, soočati tudi s problemi, ki so jih podedovali. Čeprav je bila skupini mlajše generacije, ki se je vključila v društveno delovanje, priznana dokajšnja avtonomija, pa so kaj kmalu omagali ob prvih težavah, in mnoge obljube so ostale neurešene: vsekakor so vsem vrata na stezaj od-

prta in za vse je dovolj prostora. Društvo je urednicilo in speljalo vse prej kot zanemarljivo število pobud. Absolutno novost so predstavljale priredbi razstave svežih gob in razstava slastič iz domače peči, filmske večere so lahko pripravili s pomočjo sodobne video opreme in nabavili so tudi video

kamero. Mešani pevski zbor je sprico težav zborovodje in neposrečene nadomestitve utihnil, tako da trenutno vztraja in redno vadi le moski zbor pod vodstvom Rada Milica. Društvo je organiziralo tudi nekaj likovnih razstav, gostovanj dramskih skupin in plesov, v sodelovanju s SK Kras pa je pripravilo pohod in Miklavževanje. Pobuda, da bi ustanovili tamburasko skupino ni padla na rodovitna tla, saj je bil odziv neznaten.

Pozdrave in vzpodbudne besede so prinesli zgoniška zupanja Tamar Blažina (prisotna je bila tudi odbornica za kulturo Alenka Obad), predsednica SK Kras Sonja Milic, predsednik ZSKD Boris Pangerc, KD Vigred pa je poslalo pozdrave v pisni obliki. Novoizvoljeni odbor, ki si bo porazdelil funkcije na seji 4. maja, sestavljajo Christian Briscik, Martina Doljak, Luana Grilanc, Elena Gruden, Jasna Jurecic, Nevja Kante, Aleksandra Milic, Igor Milic, Igor Milic (oba Zgonik), Rado Milic, Kristjan Pacor, Silva Percic, Mitja Rebula, Zvonko Rebula, Daria in Elena Samar, Roberto Savron in Mojca Svab. (B)

KONCERT / V TOREK V TRSTU

Gojenci glasbene šole iz Kranja na Tartiniju

Konservatorij G. Tartini in ustanova »Amici del Conservatorio« bosta priredila v torek, 26. t.m., ob 18. uri v avditoriju Tartini koncert, na katerem bodo sodelovali ucenci tržaškega konservatorija in gojenci glasbene šole iz Kranja. Koncert lahko vključimo v medsebojne zamenjave, ki potekajo med obema ustanovama, saj je bil lani naš konservatorij na gostovanju na glasbeni soli v Kranju. Na letošnjem koncertu se bo predstavil razred kljunaste flavte prof. Mojce Zaplotnikove, ki je v Sloveniji edini delujoči razred za tovrstni instrument pod okriljem solskih organizacij. Na konservatoriju G. Tartini bodo koncertirale stiri predstavnice razreda (in sicer Spela Knoll, Maja Osojnik, Manca Cirk in Barbara Zepic), katerim se bo pridružila tudi prof. Mojca Zaplotnik; pri nekaterih skladbah pa bo sodelovala prof. Nedka Petkova, ki bo spremljala flavtistke pri cembalu. Koncert bodo popestrili tudi gojenci tržaškega konservatorija, ki so v veliki večini vpisani v razred komorne glasbe prof. Dine Slame. Spored se bo pričel z izvajanjem dveh anonim-

nih skladb, kompozicije Surge propera Izaka Possa ter Les Fauvetes Plaintives Francoisisa Couperina; sledil bo stiristavčni Concerto a 8 J.D. Heinrichena, ki ga bodo igrali gojenci italijanske glasbene ustanove. Po Pourcellovi suite na The Fairy Queen in Alpine suite B. Brittna v izvedbi slovenskih flavtistik, se bo glasbeno srečanje zaključilo s Sonato pro Tabula a 10 H.I.Fr. Biberja, ki jo bodo skupno izvajali gojenci obeh sol. Luisa Antoni

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše predrage

Celestine Kuret por. Carli

se iz srca zahvalujemo vsem, ki so z nami sočustvovali v teh težkih trenutkih. Najlepa hvala boljunskemu g. zupniku, cerkvenim pevcem, ZMePZ Slavec-Slovenec, nosilcem krste in sveč, darovalcem in nosilcem cvetja, darovalcem v dobrodelne namene, vsem, ki so ji priskočili na pomoč v njeni težki boleznini ter vsem, ki so nam izrazili sožalje ali so na katerikoli način počastili njen spomin

SVOJCI

Boljunec, 24. aprila 1994

+

V 87. letu starosti nas je zapustila naša draga mama, nona in pranona

Marija Pangerc vd. Sancin

Pogreb bo v torek, 26. t. m. iz mrtvasnice v Koprju v dolinsko cerkev ob 12.15.

Zalujoca sinova Karlo in Danilo z družinama ter ostalo sorodstvo

Dolina, 24. aprila 1994

Ob smrti Marije Pangerc vdove Sancin izrekamo sinu Danilu in vsem svojcem iskreno sožalje

Moski pevski zbor upokojujencev iz Brega

+

Nenadoma nas je zapustil naš dragi

Radivoj Rovattini (Rado)

Pogreb bo v sredo, 27. t. m., ob 11. uri iz mrtvasnice glavne bolnisnice v župnijsko cerkev na Opcinah.

Zalostno vest sporočajo sin Franco z družino, brat Giulio ter vsi sorodniki

Opcine, Rojan, 24. aprila 1994

+

Po dolgi in mučni boleznini je mirno zaspala naša mama, babica in prababica

Ludmilla Peschiani vd. Slobez

Pogreb bo v sredo, 27. t. m., ob 10.45 iz mrtvasnice glavne bolnisnice na pokopališče pri Sv. Ani.

Zahvaljujemo se vnaprej vsem, ki bodo počastili njen spomin in jo pospremili k zadnjemu počitku.

Naznanjamo zalostno vest vsem, ki so jo cenili in imeli radi hči Anamarija z Markom in Marjano, snaha Agnese z Barbaro, Mauriziom in Loredano ter malima Simonejem in Eliso

Rojan, 24. aprila 1994

Koligice in koligi Radia Trst A

izrekajo Anamariji Slobez iskreno sožalje ob izgubi drage mame.

+

Zapustil nas je nas dragi mož, oče in nono

Franc Mahnič

Pogreb dragega pokojnika bo v torek, 26. t. m., ob 12.15 iz mrtvasnice glavne bolnisnice v bazovsko cerkev.

Zalostno vest sporočajo žena Karla, hči Magda in sin Silvo z družino ter ostalo sorodstvo

Bazovica, Opcine, 24. aprila 1994

(Pogrebno podjetje - Ul. Zonta 3)

Dragi nono, ohranili te bomo v najlepšem spominu Kristjan, Valentina in Valter

Bazovica, Opcine, 24. aprila 1994

ZAHVALA

Ob izgubi našega dragega

Jordana Leghisse

se iskreno zahvalujemo vsem, ki so z nami sočustvovali.

Posebna zahvala naj gre planincem SK Devin, SZ Sloga in letnikom 1933.

SVOJCI

Stivan, 24. aprila 1994

ZAHVALA

Ob izgubi našega dragega nonota in tasta

Angela Turka

se iz srca zahvaljujemo vsem, ki so ga spremili na zadnji poti in ki so počastili njegov spomin.

Katja, Ales in Lida

Trst, 24. aprila 1994

24. 4. 1993 24. 4. 1994

Minilo je že leto dni, odkar nas je zapustil naš dragi

Maks Spetič

Z ljubeznijo se ga spominjajo

žena Meri ter sinova Stojan in Marijan z družinama

Katinara, 24. aprila 1994

BCTKB

BANCA DI CREDITO DI TRIESTE
TRŽAŠKA KREDITNA BANKA

BILANCA 1993

Občni zbor delničarjev Tržaške kreditne banke je odobril bilanco poslovne dobe, ki se je zaključila dne 31.12.1993. Glavni bilančni podatki potrjujejo rast poslovanja v vseh sektorjih delovanja banke, kar je posebej razvidno iz naslednjih postavk (v milijonih lir):

Skupna bilančna vsota	1.053.909	(+ 10,60%)
Vloge klientov	651.263	(+ 3,76%)
Vloge bank	301.913	(+ 33,05%)
Naložbe	454.222	(+ 16,94%)
Lastne vrednotnice	118.116	(+ 42,21%)
Čisto premoženje	53.426	(+ 7,26%)
Rezultat upravljanja	18.216	(+ 28,07%)
Čisti dobiček	5.050	(+ 25,94%)

Občni zbor je sklenil nameniti delničarjem dividendo v skupnem znesku 1.750 milijonov lir ali 500 lir za vsako delnico, ki bo plačljiva od 1. junija 1994 pri blagajni družbe.

Izredni občni zbor je odobril povišek družbene glavnice proti plačilu s 35.000.000.000 lir na 50.000.000.000 lir. Tržaška kreditna banka, ki ima danes skupno 194 uslužbencev, si prizadeva povečati svojo prisotnost na teritoriju z odprtjem novih okenc.

**SLOVENSKO
STALNO
LEDALIŠČE**

Samuel Beckett

NE JAZ in POSLEDNJI TRAK

(enodejanki)
IGRATA LUCKA POČKAJ IN GOJMIK LESNIAK
V četrtek, 28. aprila, ob 20.30
v Srenjski hiši v PREBENEKU

Solidarnostna abonmajska
koncertna sezona 93/94

**GLASBENA
MATICA**

V četrtek, 28. t.m., ob 20.30
v Kulturnem domu v Trstu

KATJA MILIČ - klavir

Na sporedu: Beethoven, Debussy, Ukmar in Schumann

KROŽEK 91 Devin - Nabrežina

SREČANJE Z BORISOM PAHORJEM

avtorjem monografije
SREČKO KOSOVEL

Kosovelove pesmi bosta brali

Miranda Caharija in Patrizia Vascotto

Dvorana pevskega zbora Fantje izpod Grmade
v Devinu, v sredo, 27. t.m., ob 20.30

ODBOR ZA POSTAVITEV SPOMENIKA-padlim v NOB
s Kolonkovca, iz Skednja in od Sv. Ane

vabi

vse demokratične organizacije

NA POLAGANJE VENCEV IN CVETJA

ki bo pri začasnem spomeniku pri Sv. Ani
jutri, 25. t. m., ob 11.30.

OBVESTILO O DRAZBI ZA NAKUP SOLABUSA IN ODKUP 2 RABLJENIH
Občina Zgonik obvešča, da se bo dne 30. 05. 1994 ob 9. uri vršila
javna dražba za nakup solabusa z 22 sedeži in za odkup 2 rabljenih.
Visina zneska na osnovi dražbe brez odkupa rabljenih znaša
76.000.000.- (vključno davek IVA).
Dražba se bo vršila po postopku cl. 73 crka c KO 827/24 s kri-
terijem najbolje ponudbe - najvišji popust na osnovni znesek
vključno s ponudnim zneskom za odkup rabljenih solabusov.
Ponudbe morajo dospeti v zaprti ovojnici do 14. ure dne 28.
05. 1994. Veljal bo datum občinskega protokola.
Zainteresirana podjetja lahko dvignejo razpis in vsako drugo
zadevno dokumentacijo v občinskem tajnistvu v Zgoniku vsak
dan od 8. do 14. ure (tel. 040/229101).

ZUPAN
BLAZINA Tamara

PUBLIEST

Tel. (040) 7796611

oglasi - obvestila: 8.30 - 12.30

osmrtnice - sožalja: 8.30 - 12.30

13.30 - 17.00 (razen sobote)

**NOTIFIKACIJA PREKO JAVNIH RAZGLASOV
V SMISLU ČLENA 150 CIVILNEGA POSTOPNIKA**
Obvešča se zainteresirane osebe, da je gospod Elio Strolego, s
stalnim bivaliscem v Trstu, vložil pridobitveno tožbo proti dedičem
Ivanke Skabar roj. Sedmak in/ali upravičencem. Okrajni tržaski pre-
tor poziva interese na obravnavo, ki bo 12. 12. 1994, ob 10. uri, za
pripovedovanje (usocapione) slededih nepremicnin:
P.T. 216 Prosek - Kat. 419 vinograd; P.T. 217 Prosek - kat. 419 vi-
nograd; P.T. 224 Prosek - kat. 419 vinograd; P.T. 225 Prosek - kat.
419 vinograd. Vse nepremicnine so last navedene osebe, kot je raz-
vidno iz zemljskih knjizb.

Notifikacija je objavljena v smislu člena 150 civilnega postopnika
z odlokom predsednika sodišča v Trstu z dne 08. 03. 1994.
Sodni izvršni uradnik
Alfonso Carola

Diamant - izpoved moje ljubezni.

OPČINE - TRST

draguljarna

malalan

NARODNA UL. 28 - TEL. 040/211465

Diamant - za vedno.

VČERAJ-DANES

Danes, NEDELJA,
24. aprila 1994

FIDEL

Sonce vzide ob 6.04 in
zatone ob 20.02 - Dolžina
dneva 13.58 - Luna vzide ob
18.39 in zatone ob 4.56.

Jutri, PONEDELJEK,
25. aprila 1994

DAN VSTAJE

VREME VČERAJ: tempera-
tura zraka 21,5 stopinje, zračni
tlak 1013,1 mb, ustaljen, veter
zahodnik 5 km na uro, vlaga 76-
odstotna, nebo jasno, morje mir-
no, temperatura morja 13,2 sto-
pinje.

ROJSTVA IN SMRTI
RODILI SO SE: Marco
Marocco, Roberta Ventin,
Martina Divis, Andrea Della-
valle, Claudia di Gennaro in
Jacopo di Gennaro, Defne
Gürbüz.

UMRLI SO: 89-letni Mi-
chele Rossi, 81-letni Mario
Radovan, 78-letna Maria
Bradini, 95-letna Maria No-
votny, 75-letna Antonia Ra-
dossi, 68-letna Mariarosa
Tozzato, 58-letna Silvana
Giberna, 84-letni Francesco
Mahnig, 85-letna Olga Car-
nelutti, 80-letni Nazzareno
Bernes, 87-letna Caterina
Cupin, 80-letni Antonio Tar-
dio.

LEKARNE

Nedelja, 24. aprila 1994

Lekarne odprte od 8.30

do 13.00
Istrska ulica 33, Ul. Bel-
poggio 4, Trg Giotti 1, Ul.
Flavia 89 (Zavljje).

FERNETICI (tel. 416212)

Lekarne odprte od 13.00

do 16.00
Istrska ulica 33 (tel.
727089), Ul. Belpoggio 4
(tel. 306283), Ul. Flavia 89 -
Zavljje (tel. 232253).

FERNETICI (tel. 416212) -
samo po telefonu za najnuj-
nejše primere.

Lekarne odprte od 16.00

do 20.30
Istrska ulica 33, Ul. Bel-
poggio 4, Trg Giotti 1, Ul.
Flavia 89 (Zavljje).

FERNETICI (tel. 416212) -
samo po telefonu za najnuj-
nejše primere.

Lekarne odprte od 16.00

do 13.00
Ul. Bernini 4, Ul. Felluga
46, Largo Piave 2, Lungoma-
re Venezia 3 (Milje).

OPCINE - Proseška ulica 3.

Lekarne odprte o 13.00

do 16.00
Ul. Bernini 4 (309114),
Ul. Felluga 46 (390280),
Lungomare Venezia 3 -
Milje (tel. 274998).

OPCINE - Proseška ulica
3 (tel. 215170) - samo po te-
lefonu za najnujnejše prime-
re.

Lekarne odprte od 16.00

do 20.30
Ul. Bernini 4, Ul. Felluga
46, Largo Piave 2, Lungoma-
re Venezia 3 (Milje).

OPCINE - Proseška ulica
3 (tel. 215170) - samo po te-
lefonu za najnujnejše prime-
re.

Lekarne odprte od 16.00

do 20.30
Ul. Bernini 4, Ul. Felluga
46, Largo Piave 2, Lungoma-
re Venezia 3 (Milje).

OPCINE - Proseška ulica
3 (tel. 215170) - samo po te-
lefonu za najnujnejše prime-
re.

Lekarne odprte od 16.00

do 20.30
Ul. Bernini 4, Ul. Felluga
46, Largo Piave 2, Lungoma-
re Venezia 3 (Milje).

OPCINE - Proseška ulica
3 (tel. 215170) - samo po te-
lefonu za najnujnejše prime-
re.

Lekarne odprte od 16.00

do 20.30
Ul. Bernini 4, Ul. Felluga
46, Largo Piave 2, Lungoma-
re Venezia 3 (Milje).

OPCINE - Proseška ulica
3 (tel. 215170) - samo po te-
lefonu za najnujnejše prime-
re.

Lekarne odprte od 16.00

do 20.30
Ul. Bernini 4, Ul. Felluga
46, Largo Piave 2, Lungoma-
re Venezia 3 (Milje).

OPCINE - Proseška ulica
3 (tel. 215170) - samo po te-
lefonu za najnujnejše prime-
re.

Lekarne odprte od 16.00

do 20.30
Ul. Bernini 4, Ul. Felluga
46, Largo Piave 2, Lungoma-
re Venezia 3 (Milje).

OPCINE - Proseška ulica
3 (tel. 215170) - samo po te-
lefonu za najnujnejše prime-
re.

Lekarne odprte od 16.00

do 20.30
Ul. Bernini 4, Ul. Felluga
46, Largo Piave 2, Lungoma-
re Venezia 3 (Milje).

OPCINE - Proseška ulica
3 (tel. 215170) - samo po te-
lefonu za najnujnejše prime-
re.

Lekarne odprte od 16.00

do 20.30
Ul. Bernini 4, Ul. Felluga
46, Largo Piave 2, Lungoma-
re Venezia 3 (Milje).

OPCINE - Proseška ulica
3 (tel. 215170) - samo po te-
lefonu za najnujnejše prime-
re.

Lekarne odprte od 16.00

do 20.30
Ul. Bernini 4, Ul. Felluga
46, Largo Piave 2, Lungoma-
re Venezia 3 (Milje).

NOCNA SLUŽBA
Lekarna odprta od 20.30
do 8.30
Largo Piave 2 (tel.
361655).

Od ponedeljka, 25. aprila,
do nedelje, 1. maja 1994.

Normalen urnik lekarn od
8.30 do 13.00 ter od 16.00
do 19.30

Lekarne odprte od 13.00

do 16.00
Ul. Bernini 4 (tel.
309114), Ul. Felluga 46 (tel.
390280), Lungomare Vene-
zia 3 - Milje (tel. 274998).

OPCINE - Proseška ulica
3 (tel. 215170) - samo po te-
lefonu za najnujnejše prime-
re.

Lekarne odprte od 19.30

do 20.30
Ul. Bernini 4, Ul. Felluga
46, Largo Piave 2, Lungoma-
re Venezia 3 (Milje).

OPCINE - Proseška ulica
3 (tel. 215170) - samo po te-
lefonu za najnujnejše prime-
re.

Lekarne odprte od 19.30

do 20.30
Ul. Bernini 4, Ul. Felluga
46, Largo Piave 2, Lungoma-
re Venezia 3 (Milje).

OPCINE - Proseška ulica
3 (tel. 215170) - samo po te-
lefonu za najnujnejše prime-
re.

Lekarne odprte od 19.30

do 20.30
Ul. Bernini 4, Ul. Felluga
46, Largo Piave 2, Lungoma-
re Venezia 3 (Milje).

OPCINE - Proseška ulica
3 (tel. 215170) - samo po te-
lefonu za najnujnejše prime-
re.

Lekarne odprte od 19.30

do 20.30
Ul. Bernini 4, Ul. Felluga
46, Largo Piave 2, Lungoma-
re Venezia 3 (Milje).

OPCINE - Proseška ulica
3 (tel. 215170) - samo po te-
lefonu za najnujnejše prime-
re.

Lekarne odprte od 19.30

do 20.30
Ul. Bernini 4, Ul. Felluga
46, Largo Piave 2, Lungoma-
re Venezia 3 (Milje).

OPCINE - Proseška ulica
3 (tel. 215170) - samo po te-
lefonu za najnujnejše prime-
re.

Lekarne odprte od 19.30

do 20.30
Ul. Bernini 4, Ul. Felluga
46, Largo Piave 2, Lungoma-
re Venezia 3 (Milje).

OPCINE - Proseška ulica
3 (tel. 215170) - samo po te-
lefonu za najnujnejše prime-
re.

Lekarne odprte od 19.30

do 20.30
Ul. Bernini 4, Ul. Felluga
46, Largo Piave 2, Lungoma-
re Venezia 3 (Milje).

OPCINE - Proseška ulica
3 (tel. 215170) - samo po te-
lefonu za najnujnejše prime-
re.

Lekarne odprte od 19.30

do 20.30
Ul. Bernini 4, Ul. Felluga
46, Largo Piave 2, Lungoma-
re Venezia 3 (Milje).

OPCINE - Proseška ulica
3 (tel. 215170) - samo po te-
lefonu za najnujnejše prime-
re.

Lekarne odprte od 19.30

do 20.30
Ul. Bernini 4, Ul. Felluga
46, Largo Piave 2, Lungoma-
re Venezia 3 (Milje).

OPCINE - Proseška ulica
3 (tel. 215170) - samo po te-
lefonu za najnujnejše prime-
re.

Lekarne odprte od 19.30

do 20.30
Ul. Bernini 4, Ul. Felluga
46, Largo Piave 2, Lungoma-
re Venezia 3 (Milje).

OPCINE - Proseška ulica
3 (tel. 215170) - samo po te-
lefonu za najnujnejše prime-
re.

Lekarne odprte od 19.30

do 20.30
Ul. Bernini 4, Ul. Felluga
46, Largo Piave 2, Lungoma-
re Venezia 3 (Milje).

OPCINE - Proseška ulica
3 (tel. 215170) - samo po te-
lefonu za najnujnejše prime-
re.

Lekarne odprte od 19.30

do 20.30
Ul. Bernini 4, Ul. Felluga
46, Largo Piave 2, Lungoma-
re Venezia 3 (Milje).

OPCINE - Proseška ulica
3 (tel. 215170) - samo po te-
lefonu za najnujnejše prime-
re.

Lekarne odprte od 19.30

do 20.30
Ul. Bernini 4, Ul. Felluga
46, Largo Piave 2, Lungoma-
re Venezia 3 (Milje).

OPCINE - Proseška ulica
3 (tel. 215170) - samo po te-
lefonu za najnujnejše prime-
re.

Lekarne odprte od 19.30

do 20.30
Ul. Bernini 4, Ul. Felluga
46, Largo Piave 2, Lungoma-
re Venezia 3 (Milje).

OPCINE - Proseška ulica
3 (tel. 215170) - samo po te-
lefonu za najnujnejše prime-
re.

Lekarne odprte od 19.30

do 20.30
Ul. Bernini 4, Ul. Felluga
46, Largo Piave 2, Lungoma-
re Venezia 3 (Milje).

OPCINE - Proseška ulica
3 (tel. 215170) - samo po te-
lefonu za najnujnejše prime-
re.

Lekarne odprte od 19.30

do 20.30
Ul. Bernini 4, Ul. Felluga
46, Largo Piave 2, Lungoma-
re Venezia 3 (Milje).

OPCINE - Proseška ulica
3 (tel. 215170) - samo po te-
lefonu za najnujnejše prime-
re.

Lekarne odprte od 19.30

do 20.30
Ul. Bernini 4, Ul. Felluga
46, Largo Piave 2, Lungoma-
re Venezia 3 (Milje).

OPCINE - Proseška ulica
3 (tel. 215170) - samo po te-
lefonu za najnujnejše prime-
re.

Lekarne odprte od 19.30

do 20.30
Ul. Bernini 4, Ul. Felluga
46, Largo Piave 2, Lungoma-
re Venezia 3 (Milje).

OPCINE - Proseška ulica
3 (tel. 215170) - samo po te-
lefonu za najnujnejše prime-
re.

Lekarne odprte od 19.30

do 20.30
Ul. Bernini 4, Ul. Felluga
46, Largo Piave 2, Lungoma-
re Venezia 3 (Milje).

OPCINE - Proseška ulica
3 (tel. 215170) - samo po te-
lefonu za najnujnejše prime-
re.

Lekarne odprte od 19.30

do 20.30
Ul. Bernini 4, Ul. Felluga
46, Largo Piave 2, Lungoma-
re Venezia 3 (Milje).

OPCINE - Proseška ulica
3 (tel. 215170) - samo po te-
lefonu za najnujnejše prime-
re.

lupo« r. Jacques Dorsmann,
i. Toshiro Mifune, Jennifer
Tilly, Donald Sutherland.
RADIO - 15.30 - 21.30
»Occhi per godere«, porn.,
prepovedan mladini pod 18.
letom.

PRIREDITVE

SKD PRIMOREC -
TREBCE obvešča, da je od-
prta razstava domačih ust-
varjalcev danes, 24. t. m., ob
10.30 do 12. ure.

OPENSKA ZUPNIJA SV.
JERNEJA vabi ob mednarod-
nem letu družine na ogled
komedije IGRA ZAMENJAV
ALI SKUPAJ JE LEPSE, ki
bo danes, 24. t.m., ob 19.30
v Prosvetnem domu na
Opcinah. Izvaja gledališka
skupina Slovenskega kultur-
nega kluba, režija Lucka Su-
sić.

ODBOR ZA PROSLAVO
25. APRILA - SV. IVAN ob-
vešča, da se bo vršila danes,
24. aprila, ob 11. uri pred
ploščo padlim pred Narod-
nim domom, Vrdelska cesta
POCASTITEV IN POLA-
GANJE VENCEV ob 25. apri-
lu. Vabimo k udeležbi vse
prebivalce ter slovenska in
italijanska socio-kulturna
društva teritorija.

SKP - KROŽEK KRAS va-
bi vse demokrate na pola-
ganje vencev na spomenike
padlim vzhodnega Krasa da-
nes, 24. t.m., z naslednjim
urnikom: ob 9.00 v Bazovici,
ob 9.15 v Padričah, ob 9.30 v
Gropadi, ob 9.45 v Trebčah
in ob 10.00 na Opcinah.

KRISKA SEKCIJA VZPI -
ANPI EVALD ANTONCIC
vabi jutri, 25. t. m. na odk-
ritje obnovljene bronaste
plošče padlima borcem Jo-
sipu Kosuti in Ivanu Grudnu
na pokrajinski cesti v Križu.
Zbirališče ob 10. uri v
kriškem Ljudskem domu.

CLANI SEKCIJE VZPI
Dolina-Mackolje-Prebened-
se bodo za praznik osvobo-
ditve, jutri, 25. t. m., poklo-
nili v vojni preminulim to-
varšem. Ob 13. uri bomo
položili cvetje k spomeniku
padlim v Mackoljah, ob
13.

25. APRIL / SLOVESNOSTI V GORICI

Duh odpornišтва še ni pozabljen

Danes srečanja v Podgori in Pevmi

Svečanost pri spomeniku deportiranim v nemška taborišča (foto Studio Reportage)

Z včerajšnjimi spominskimi slovesnostmi pred spomeniki in obeležji padlim v boju za osvoboditev in vsem črtam nacifasističnega terorja so se na Goriskem začele svečanosti ob praznovanju 25. aprila. V času zgodovinskega revizionizma, ozivljanja fasisistične ideologije in irendentističnih skomin, je praznovanje tega datuma letos se posebno pomembno in občuteno med vsemi demokrati. Z udeležbo na slovesnostih želijo mnogi poudariti, da mora biti osvoboditev izpod nacifasizma dokončna in da za sile, ki danes ponovno dvogajo glavo ne sme biti prostora v novi demokratični Evropi in torej tudi ne v Italiji. Ta poudarek bodo jutri mnogi izpricali tudi na veliki vsedravnici manifestaciji v Milanu.

V Gorici se je niz komemoracij kot rečeno začel včeraj na pobudo VZPI-ANPI in SKGZ. Organizaciji sta priredili kratke spominske slovesnosti pri obeležju ustreljenim talcem na goriskem gradu, pri obeležju v zaporu, pred spomenikom deportiranim v nacistične lagerje in ploščo padlim pred železnico postajo in končno pri grobnici slovenskim in italijanskim partizanom na glavnem goriskem pokopališču. Tam sta predstavnika obeh organizacij v priložnostnih nagovorih poudarila pomen in aktualnost antifasizma in zavzemanja za demokracijo.

Sinoci je bila tradicionalna večerna slovesnost s kulturnim programom tudi v Gabrjah. Danes se bo niz komemoracij nadaljeval v Podgori (ob

10.30) in v Pevmi (ob 11. uri), kjer je organizator slovesnosti rajonski svet. V obeh krajih bodo poleg priložnostnih nagovorov recitacije učencev in nastopi pevskih zborov.

Se intenzivnejši bo program komemoracij jutri. Pomembna bo popoldne na Vrhu, kjer bodo praznovali 20-letnico postavitve spomenika padlim v NOB. Zbor je ob 14.45 pri centru Danica, odkoder bo šel sprevod z godbo do spomenika. Drugod bodo komemoracije kot sledi: 10.00 - spomenik deportiranim pred železnico postajo v Gorici (prireja ANED); 11.00 - Standrez; na Sovodnjem: 10.00 - Rupa, 10.20 - Pec, 10.45 - Sovodnje; na Doberdobskem: 10.15 - Doberdob, 10.25 - Poljane, 10.35 - Palkiše, 11.00 - Jamlje (osrednja slovesnost).

VOLITVE / ZA ŽUPANA

Transverzalc pred izbiro

Najbrž tri liste in skupni županski kandidat - LS sili na desno

Stranke in skupine transverzalnega zavezništva so si včeraj ves dan prizadevale, da bi dosegle načelni dogovor z ljudsko stranko za podporo istemu županskemu kandidatu na občinskih volitvah v Gorici 12. junija. Vse kaže, da zaman in da večji del nekdanjih demokristjanov kljub vsemu sili v (zanje smrtonosni?) objem gibanja Forza Italia. Ti odbor modrecev, predstavnikov kulture in civilne družbe, ki so mu transverzalc poverili izbiro nadstrankarskega kandidata za župana, je evidencialno nekaj zelo uglednih imen, sprejemljivih za široko paleto političnih sil. A tudi to ni bilo dovolj, da bi prepričali tisti del voditeljev LS, ki najbolj sili na

desno.

Sinoci so se transverzalc ponovno sestali, da bi sprejeli odločitev o letnem skupnem kandidatu ali morda o izvedbi se poslednjega poskusa sirjenja koalicije. Ko poročamo, sestanek se traja. Najverjetnejša se zdi možnost, da bodo predložili svojega skupnega kandidata, ki naj bi ga podpirale predvidoma tri liste: progresistična (DSL, SKP in manjše stranke leve), sredinska (Cittadini per Gorizia) in SSk, ki namerava nastopiti z lastnim simbolom, razen če se ne bi vsi odločili za skupno listo. Vsi pa tudi računajo na glasove odprtejsih katolicanov, ki najbrž le ne bodo vsi strnjeno in slepo korakali na desno.

POLITIKA / PREMIKI NA DESNI

Pirina se seli iz Lige

Najverjetneje bo predsedal k "Forza Italia"

Vest, da je Marco Pirina v Pordenonu zapustil Severno ligo, na listi katere je bil izvoljen za občinskega svetovalec, v Gorici ni presenetila nikogar. Pirina, ki si je v zadnjem letu izbral naše mesto kot prizorišče kvazigodovinarskih in politično-nacionalističnih spekulacij, je sedaj prisel v nazkriž tudi z večino v gorški Ligi, tako da se je gibanje uradno ogradilo od njegovih stališč. Njegov uzaljen odhod torej ne preseca. Ne vemo, ali bo za njim zalovala predsednica Pokrajine in pa morda poslanec Loviso-

ni, ki mu je Pirina pomagal k izvolitvi, vsekakor se bosta najbrž tudi onadva pokorila novi večinski usmeritvi Lige.

Kaj pa Pirina? Vse kaže, da bo predsedal k gibanju Forza Italia. Kdor ga dobro pozna, pravi, da mu je politika le v oporo za propagandiranje svojih skrupulnih zgodovinarskih tez. Kaj boljšega torej kot predsedanje na zmagoviti voz, ki mu zagotavlja odmevnejše megafone za propagando?

NOVICE

DSL zaskrbljeno zavrača avanturistične težnje desnice

Pokrajinsko vodstvo goriske DSL sledi z veliko zaskrbljenostjo zasvojevanje, ki so ga izzvale neodgovorne izjave vsedravnih predstavnikov nove vladne večine o kocljivih vprašanjih zunanje politike in se posebej zahteve o izničenju Osimskih sporazumov ter reviziji vzhodne državne meje. DSL zato zavrača navedena stališča, pojasnjuje v izjavi za tisk njen pokrajinski tajnik Maran, za gre za gole provokacije, povrh se na območju, ki ni zelo oddaljeno od Bosne, kjer vihra zločinska vojna. Taka stališča lahko razširijo zariša napetosti in vodijo v avanture, ki pomenijo odstopanje od helsinskih dogovorov in omikane Evrope. Poleg tega je vodstvo DSL vzelo v postev tudi stališča nove politične večine glede morebitnega združevanja dežel v Italiji. DSL gleda etega povsem podpira mnenje predsednika deželne vlade Travagnuta, ki se zavzema za ohranitev avtonomije in samostojnosti FJK.

Predsednica Pokrajine govorila dijakom o sožitju

Včeraj je pokrajinska predsednica Monica Marcolini sprejela skupino avstrijskih visješolcev iz sole Schuleraustausch iz Loebna, ki se te dni mudijo na obisku pri vrstnikih iz višje sole "D' Annunzio" iz Gorice. V priložnostnem govoru je predsednica poudarila pomen izmenjav. Po njenem mnenju se prav na takih srečanjih, ki sirijo meje znanja in poznavanja oblikuje "skupna hiša Evropa". Mladi bodo nekega dne poklicani, da to Evropo uredijo. Na koncu se je predsednica se posebej zahvalila organizatorjem srečanja, profesorjem, ki so omogočili mladim dveh različnih narodnosti, da so se lahko srečali in medsebojno spoznali.

Vse lepo in prav, torej. Sprasujemo se le, zakaj je treba čakati, da pridejo studentje iz Avstrije v Gorico, da se naši predsednici posveti, da je sožitje zanimiva in koristna stvar, ko govori o tukaj živčih Slovincih pa so njene besede povsem drugačne.

Zahvala šole Fran Erjavca...

Osnovna šola Fran Erjavca v Standrežu se zahvaljuje vsem, ki so sodelovali in prispevali, da je otvoritvena slovesnost obnovljenega šolskega poslopja lepo uspela. Se posebej se zahvaljuje starem naših učencev, domačin trgovcem, gostilničarjem, obrtnikom in podjetnikom; nadalje standreskemu župniku Karlu Bolčini, upravi župniškega doma A. Gregorcic, goriski občini, standreski rajonski konzulti in hranilnici-posojilnici v Sovodnjah.

...in hčerke žrtve fašistov

V ponedeljek je bila v Doberdolu občutena spominska slovesnost ob 50. obletnici tragične smrti Jozefa Jarca. Helena Jarc, hčerka ubitega Jozefa Jarca, se javno zahvaljuje vsem, ki so se udeležili slovesnosti, predstavnikom občinske uprave, Zvezi borcev, govornikom in vsem, ki ohranjajo spomin na njenega očeta in na vse žrtve nacifasističnega terorja in si prizadevajo, da bi se te strahote nikoli več ne ponovile.

25. APRIL

NESREČE / KAR DVE V UL. CARDUCCI

DSL zavmila sodelovanje s Pokrajino pri počastitvi borcev RSI

Polaganje cvetja k grobnici padlim vojakom Salojske fasisistične republike prav ob 25. aprilu, obletnici osvoboditve in prazniku odpornišтва zoper nacifasizem, je po oceni DSL neoportuna izbira. Zato je načelnik svetovalske skupine DSL v pokrajinskem svetu Maurizio Salomoni zavrnil povabilo predsednice Marcolinijeve predstavnice vseh strank, da se z njo udeležijo komemoracije. Za dejanje sprave bi bila potrebna globlja priprava in javna razprava, ki naj prepriča vsakršno instrumentalizacijo, do katere zlahka pride v tem trenutku. DSL ne odklanja pietet do vseh padlih, vendar je zanjo primernejši datum 2. november, ne pa dan osvoboditve.

Včerajšnji dan je bil zopet črn na goriskih cestah, kjer se je pripetilo kar nekaj prometnih nesreč. Najhujša je doletela 65-letnega Novogoricana Franca Kavčica v Ul. Carducci v Gorici včeraj popoldne. Točne okoliščine se ugotavlja prometna policija. Kot se zdi, je mož hodil pes, ko ga je med prečkanjem ceste sunil na tla avtomobil. Teško ranjenega Kavčica so prepeljali v splošno bolnišnico, kjer so mu zdravniki ugotovili zlom na lobanji. S pridržano prognozo so ga prepeljali v Sempeter, kjer pa so kasnejši zdravniški izvidi ugotovili, da ranjenčovo stanje le ni tako hudo: pridržali so ga v oddelku za intenzivno terapijo, predvidevajo

pa, da ga bodo že čez kak dan lahko premestili v redni oddelek za okrevanje.

Prav tako v Ul. Carducci se je včeraj nekaj po 13. uri ponesrečil 36-letni Bruno Mavrel iz Gorice, Ul. Scogli 57. Moški se je peljal s kolesom in imel na otroškem sedelcu tudi nekajletno hčerko. Zdi se, da je sam izgubil ravnotežje in padel (karabinjerji, ki ugotavljajo vzroke nesreče, so včeraj popoldne iskali morebitne ocividce). Hčerka se ni poškodovala, oče pa je udaril z obrazom ob cestni tlak in dobil težje udarce in rane. Zdravi se v splošni bolnišnici. Okreval bo v treh tednih.

V gorški splošni bolnišnici je na zdravljenju

tudi 66-letni Celso Zilli iz Gorice, Ul. Ristori. Ranil se je v trčenju med dvema voziloma na križišču ulic Ristori in Trieste. Zdravil se bo 15 dni.

Tezja nesreča se je pripetila včeraj ponoci ob 3. uri v Gradežu, na cesti ob kanalu della Schiusa. Suzuki swift, ki ga je upravljal 28-letni Arno Blaseotto iz Skocjana, je na blagem ovinku zavozil s ceste, podrl manjši leseni pomol in pristal v vodi. Na srečo je bila oseka in se je trojica potnikov izognila utopitvi. 23-letni Dimitri Vuomi iz Fiumicella si je zlomil stegnenico in se bo zdravil 40 dni, 21-letna Michela Trevisan iz Gradeža pa se bo zaradi udarcev zdravila 7 dni.

SKLAD FUTURA ZA PRIHODNOST ZACNITE SKLADATI.

Zanesljivost Kmečke banke in izkušnja zavarovalnice RAS skupaj za Sklad Futura. Načrt dopolnilnega socialnega skrbstva z zagotovljeno osnovno naložbo ali dopolnilno pokojnino, ki se sproti ovrednoti. Osebe Kmečke banke vam je na voljo za vsa potrebna pojasnila. Zagotovite si brezskrbnost s Skladom Futura.

Banca Agricola Gorizia
Kmečka banka Gorica

V sodelovanju z

TRŽIČ / VEČER KULTURNEGA CENTRA IZ RONK

Kosovelovi verzi za krepitev sožitja

Predstavili knjigo Borisa Pahorja o pesniku -
Poezije recitirali v obeh jezikih tega prostora

Večnamenski kulturni center iz Ronk je v petek v Trzicu v sodelovanju s trziško občino priredil predstavitev monografije o Srečku Kosovelu, ki jo je pripravil in objavil profesor Boris Pahor. Ob tej priložnosti so organizatorji predstavili natečaj za najboljši prevod iz slovensčine v italijansko prozo, poezije in otroških zvrsti, ki so ga poimenovali prav po kraskem poetu, Srečku Kosovelu.

Petkov večer se je nadaljeval na temo kulturnega sožitja med italijanskim in slovenskim narodom, bodisi v spremnem govoru profesorja Pahorja, kot tudi v samem konceptu srečanja, ki ni bilo samo sebi namen, ampak spada v širši niz srečanj, ki jih večnamenski center iz Ronk pripravlja na temo sožitja.

Pahorjev nazoren portret o Kosovelu, pesniku, ki je v svojem kratkem življenju doživel in videl tragedijo Evrope, ki jo razjedajo nacionalizmi, so dopolnili recitatorji

Predstavitve Pahorjeve knjige (foto Studio Reportage)

skupine Artisti Associati in goriske Gledališke so- le. Kosovel je s svojim lirizmom, s svojo jezo in obupom, upanjem in strahom prodril med publiko v obeh jezikih tega prostora, v slovenscini in italijanscini. Kot je pou-

daril Pahor, ko je opisoval prijateljstvo med Kosovelom in pesnikom Carlom Curciom, bi bilo srečanje-med dvema kulturama, med njunimi razumniki neprecenljiv dar in obogatitev za oba naroda. (et)

PD RUPA - PEČ

prireja 24., 25. aprila ter 1. maja v Rupi

Spored: **Danes 24. t.m.**, ob 14. uri drugo srečanje pritrkovalcev v domači cerkvi sv. Marka, ob 16.30 nastop pevskih zborov ZPZ Rože majeve iz Rezija, MePZ Bilje iz Bilj, MoPZ Provox iz Nove Gorice, MoPZ Akord iz Podgore
Sledi ples z ansamblom Happy day
Jutri, 25. t.m., ob 16.30 nastop mladinskih zborov iz Vrha sv. Mihaela in iz Rupe Peči
tekmovanje v cvrtju fitalje sledi ples z ansamblom Happy day
V nedeljo, 1. maja, ob 16.30 nastop MoPZ iz Sentmavra, častni govornik bo prof. Boris Pahor, nastop dramske skupine iz Standreža z veseloigro »Obravnava« sledi ples z ansamblom Happy day

Vse tri dni bo deloval dobro založeni bife
z raznimi specialitetami na žaru, domačo fitaljo in dobrim vinom.

Banca Agricola Gorizia
Kmečka banka Gorica

1909 - 1994

VABILO ČLANOM NA REDNI OBČNI ZBOR

ki bo dne 28. aprila 1994 ob 18. uri v Kulturnem domu
v Gorici, ul. Brass 20 z naslednjim dnevnim redom:

- poročilo upravnega sveta za poslovno leto 1993;
- poročilo nadzornega odbora;
- odobritev bilance za poslovno leto 1993;
- volitve upravnega sveta in nadzornega odbora;
- razno.

Bilanca in bilančne priloge so na razpolago članom na
glavnem tajništvu banke.

Predsednik
Ksaverij Leban

SLOVENSKA KULTURNO-GOSPODARSKA ZVEZA
ZVEZA SLOVENSkih KULTURNIH DRUSTEV
KULTURNO DRUŠTVO BRISKI GRIC

SPOMINSKA SLOVESNOST OB PRVEM MAJU

Slavnostni govornik: senator **DARKO BRATINA**
Kulturni spored:

STEVERJAN, Dom na Bukovju,
sobota 30. aprila ob 20.30

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

Moliere

ZDRAVNIK PO SILI

Režija: Zvone Sedlbauer

V torek, 26. t.m. (red A) in v sredo, 27. t.m.
(red B), ob 20.30 v Kulturnem domu v Gorici
(Ul. I. Brass 20)

Vozni red avtobusa za torkovo predstavo:

ob 19.45 Poljane, ob 19.50 Doberdob, ob 19.55 Jamlje
(gostilna Pahor), ob 20. uri (gostilna Devetak), ob
20.05 Gabrje, ob 20.10 Sovodnje (pri Kulturnem do-
mu), ob 20.12 Sovodnje (pri Usarju), 20.15 Standrez.

V galeriji Katoliške knjigarne na Travniku
bo razstavljal svoja dela

EDI ŽERJAL

Odprtje razstave bo v torek, 26. aprila, ob 18. uri.
Umetnika bo predstavil Josko Vetrh.

Vljudno vabljeni!

KATOLISKA KNJIGARNA
SVET SLOVENSkih ORGANIZACIJ

Razstava bo odprta do 14. maja.

Agriturizem

JURETIČ

Odprto ob petkih,
sobotah in nedeljah

ŠTEVERJAN - Ščedno, 29
Telefon 884108

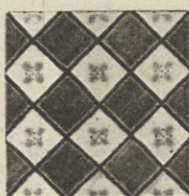
URARNA

ZLATARNA

Lo Scrigno

- ure najboljših znamk;
- nakit in predmeti iz srebra in zlata
neposredno od proizvajalca;
- konkurenčne cene;

GORICA - Ul. Arcivescovado 3
(nasproti Katoliške knjigarne)
Telefon 0481/534633

«EDIGOR»

GORICA - UL. Mattioli 18
Tel. 0481/533076
Fax 0481/ 535149

NUDIMO PRVOVRSTNE:

- keramične ploščice,
- armature in sanitarije,
- opremo za kopalnice,

vse po posebnih popustih

KINO

GORICA
KULTURNI DOM - 9.
FVM: 9.00 Hommage Giral-
di; 10.30 Okrogla miza. 15.00
pregled TV; 20.30 »Vaski
učitelj«, »Nasmeh pod pajco-
lanom«.
VITTORIA 15.00-16.30
»Sneguljčica«. W. Disney.
18.00-21.30 »Schindler's li-
st«. Rez. Steven Spielberg.
Ozvočenje Dolby stereo.
CORSO 16.00-18.00-
22.00-22.00 »Rapa Nui«.
TRZIC
COMUNALE 16.00-18.00-
20.00-22.00 »L'amico d'in-
fanzia«. Rez. Pupi Avati.

OBVESTILA

DRUŠTVO KRVODAJAL-
CEV IZ DOBERDOBA sporoča
izletnikom na Holandsko, da
bo avtobus odpeljal iz Dober-
doba v sredo, 27. t.m., ob 7.30.
SKD KREMENJAK organi-
zira jutri v Jamljah orientacijski
pohod. Zbirališče bo ob 8. uri
pred jameljsko osnovno solo.

Morenu, Loreni in
Karin se je pridružila
mala

Deborah

Cestita jim
Sportno
društvo
Sovodnje

Karin je dobila sestri-
co

Deborah

z njima in s staršema
Morenom in Loreno se
veselijo

vsi ribici
društva Vipava

Obvestilo

Ivana Roner

je pristala pod dok-
torsko kapo.
Naj ne pozabi na kla-
po.

Vsi od klape

Na trzaski univerzi je
iz političnih ved diplo-
mirala

Ivana Roner

Cestita ji in se veseli
z njo

kolektiv
"Dike"

Na trzaski univerzi je
z uspehom diplomirala
v informatiki

Kristina Gergolet

iz Doberdoba. Cesti-
tajo ji vse
Jovanezeve družine

Ob rojstvu prvo-
rojenčka

Erika

cestitajo Danji in
Paolu
ravnateljica, kolegi
in neučno osebe
pedagogskega liceja
S. Gregorcic

MENJALNICA

CAMBIO ISONTINO
Gorica - Korzo Verdi 56

menjalnica in prodaja tujih va-
lut, slovenskega tolarja, hr-
vaškega dinarja, madžarskega
florinta, češke krone.

URNIK: od torka do sobote
8.30 - 13.00 in 14.30 - 18.00
Tel. 0481/536322 - fax 0481/531210

ČRPALKE

Danes so na Goriskem
dežurne črpalke
GORICA
IP - Ul. Crispi
ESSO - Ul. L. Isonzo
MONTESHELL - Ul.
Aquilaia

ERG - Ul. sv. Mihaela
AGIP - Ul. Trieste
TRZIC
MONTESHELL - Ul. Boito
IP - Ul. Matteotti
AGIP - Ul. Cosulich
KRMIN
AGIP - Drev. Ven. Giulia
RONKE
AGIP - Ul. Redipuglia

PRISPEVKI

Ob 50-letnici smrti v
Nemčiji očeta Kristofa La-
vrenčica daruje hčerka Mimi-
ca z Vrha 50 tisoč lir za vz-
drževanje spomenika padlim
v NOB na Vrhu, 50 tisoč lir
za KSD Danica in 50 tisoč lir
za balinarski klub Danica.

Namesto cvetja na grob
Milena Petejana daruje Ga-
brijela 50 tisoč lir za društvo
krvodajalcev v Sovodnjah.

Helena Jarc daruje ob 50.
obletnici smrti očeta Jozefa
100 tisoč lir za sekcijo VZPI
iz Doberdoba.

V počastitev spomina dra-
ge mame daruje Wilma Bre-
gant 50 tisoč lir za KD Andrej
Paglavac.

Namesto cvetja na grob
Marije Ferfolja vd. Jelen da-
rujejo letniki 1931 iz Dober-
doba 130 tisoč lir za cerkev v
Doberdobi in 130 tisoč lir za
sklad Mitja Cuk z Opcin.

V spomin na strica Ivota
darujeta Neda in Tusa 50 ti-
soč lir za vzdrževanje spome-
nika padlim v NOB v Pevmi.

LEKARNE

DEZURNA LEKARNA V
GORICI

AL GIARDINO, C. Verdi
57, tel. 531879.

DEZURNA LEKARNA V
TRZICU

CENTRALE, Trg Repu-
blike 26, tel. 410341.

DEZURNA LEKARNA V
DOBERDOBU

PRI JEZERU, Vrtna ul. 2,
tel. 78300.

VČERAJ-DANES

V tednu od 17. do 23.
aprila:

RODILI SO SE: Erik Rai-
da, Federico Famea, Jacopo
Penso, Luca Silvestri, Debora
Marson, Federico De Nacci-
ni, Enrico Tomasi.

UMRLI SO: 74-letni Bru-
no Poletti, 66-letni Paolino
Braidot, 90-letna Maria
Drufovka, vd. Simonit, 72-
letna Lidia Schweitzer, vd.
Giani, 82-letni Enrico Donda,
70-letni Secondo Battistutta,
85-letni Albino Canciani, 82-
letna Italia Furlani, vd. Pin.
83-letni Francesco Heinrich,
64-letni Graziano Luigi Fran-
co, 88-letna Graziosa Bartesa-
ghi, vd. Casasola, 36-letni
Franco Richter, 87-letna
Gemma Puia, vd. Gregorij,
86-letni Renato Tunis, 64-let-
ni Guido Ussai, 92-letna Lui-
gia Blasig, vd. Furlan, 85-let-
na Maria Orzan, vd. Medeot.

†

Po dolgi bolezni nas je
zapustil nas dragi

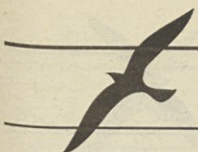
Alojz Hoban

Pogreb bo v torek, 26.
aprila, ob 9.30 iz mrliske
veže bolnišnice Janeza od
Boga v cerkev in na poko-
palisce v Standrežu.

Zalostno vest sporočata
sinova Ales in Uros z
družinama

Vnaprej se zahvaljuje-
mo vsem, ki ga bodo po-
spremili na zadnji poti.

Standrez, 24. aprila 1994

ERFURT / »VILA TOPF«

Njegova vest je vedno »čista«

V vili Topf v Erfurtu so gradili krematorijske peči za Dachau, Auschwitz in Buchenwald

ERFURT - V okolici vile Topf, v kateri so svoj čas ziveli lastniki podjetja, ki je v Erfurtu proizvajalo krematorijske peči za nacistična uničevalna taborišča, se prepletata dve zgodbi, ki pa imata nekaj skupnega: prebivalci se tega ne sramujejo, kot kaže, jih zaradi tega tudi ne peče vest. Gre za zgodbo Heinza, ki v svojem vrtilucku obuja spomine na to, kako je pomagal izdelovati krematorijske peči, ki so jih nato uporabili najprej v Dachauu, nato pa v Buchenwaldu in Auschwitzu za sežiganje trupel. Topfovi potomci pa zahtevajo višjo povračilo v svojo posest, kljub temu, kot pravijo, da je vila »zakleto«.

Vila stoji v majhnem parku v južnovzhodni okolici Erfurta; v neposredni bližini je tovarniška hala in v njej so poleg drugega izdelovali krematorijske peči za lagerje. Potomci Topfove družine so doslej zamažali zahtevali, da bi jim tovarno vrnili. Vprašanje pa je vsekakor še vedno odprto. Ni se namreč znano, kaj mislijo potomci Ludwiga in Ernesta-Wolfa Topfa in kaj so njihovi predniki naredili, da so dobili naročilo za izdelovanje peči za nacistična taborišča v Auschwitzu in Buchenwaldu; njihova predstavica, gospa Dagmar Topf, ne daje intervjujev, tudi javni uradi za zdaj se ne morejo

dati nobenega odgovora. Stavbo, ki se ji se pozna nekdanje razkosje, so medtem preuredili, tako da bodo sedaj v njej uredili gostinsko solo.

72-letni Heinz, svoje imena ni hotel povedati, se sam priteva med desetino starih delavcev, ki so delali v tovarni Topf pred koncem vojne. Na vprašanja o krematorijskih pečeh odgovarja z nasmeskom in na vse načine brani svoje bivše delodajalce. Med drugim pravi, da so v tovarni izdelovali tudi krematorije za pokopališča. Od tod naj bi se nacistom porodila ideja, da bi v njej izdelovali tudi krematorijske peči za Buchenwald in Auschwitz.

LIBANON / USMRTITEV

Javna kazen

V Libanonu so javno obesili 23-letnega mladeniča, ki so ga obtožili, da je posilil dekle (Telefoto AP)

NOVICE

Velik požar v Mongoliji

PEKING - V notranjosti Mongolije se se vedno siri velik požar, ki od sobote uničuje gozdove na severnem, kitajskem delu Mongolije. Iz uradnih virov ni točnih vesti o razsežnosti požara, ki je nastal v kraju Hulun Buir, kjer so plameni leta 1987 ze uničili več kot milijon hektarov gozdov. Področje je zelo suho, poleg tega pa nad njim piha močan veter, ki se siri ognjene zublje. Po podatkih ministrstva za gozdarstvo naj bi požar doslej ne povzročil nobene žrtve, ravno tako se niso znani razlogi, zaradi katerih je izbruhnil.

Elektromagnetske »šale«

TOKYO - Ne gre za neokusne šale, ampak za posledice elektromagnetskega onesnaženja: domofoni že nekaj časa v številnih stanovanjih japonskih mest zvonijo kar sami, ne da bi kdo poklical stanovalce. Tehniki so si si kar precej časa belili glave in prisli do zaključka, da do tega prihaja zaradi nekaterih radijskih frekvenc, ki jih uporabljajo kamionisti za pogovore na daljših razdaljah.

Uspeh čokolade brez kofeina v Braziliji

SAO PAULO - V Braziliji ima zadnje case velih uspeh čokolada brez kofeina, to je "amazonska čokolada". Izdelujejo jo iz semen "cupuassuja", ki ga v severni Braziliji uporabljajo predvsem za izdelavo sokov, drugih pijac in sladkarij. Trenutno ga pridelajo približno 50 ton na mesec, povpraševanje po njem pa je vse večje. Neko amerisko podjetje je ze podpisalo pogodbo za dobavo "amazonske čokolade", in sicer 30 stotov na mesec.

V Siriji utonilo 36 učencev in 5 učiteljev

DAMASK - Sestintrideset sirskih učencev in pet učiteljev je utonilo, ko se je prevrnila ribiška ladja, s katero so se vozili v bližini turističnega kraja Latakia v Sredozemskem morju. O nesreči poroča sirski dnevnik Tishrin, ki obenem dodaja, da bi plovilo smelo prevazati le 15 oseb, na korovu pa jih je bilo v trenutku nesreče več kot šestdeset. Nesreči je botrovala tudi velika hitrost in seveda preobremenjenost plovila.

Eksplodizija na železniški postaji na Tajskem

BANGKOK - Na železniški postaji v kraju Nakhon Si Thammarat na južnem Tajskem je včeraj eksplodirala bomba in povzročila smrt najmanj dveh oseb, dvajset pa jih je bilo ranjenih. Očividci zatrjujejo, da je bomba eksplodirala v eni od trgovin železniške postaje. Sicer pa je bilo v zadnjih casih na južnem Tajskem več terorističnih atentatov, za katere naj bi bili po mnenju preiskovalcev odgovorni islamski separatisti.

VIETNAM / POVPRASEVANJE SE IZ DNEVA V DAN STOPNJUJE

Motorna kolesa-ljubezen Vietnamcev

HANOI - V Vietnamu, kjer je bilo kolo dolgo edino prevozno sredstvo, tovarne koles pa so bile v državni lasti, je domaćo proizvodnjo začel ogroziti uvoz kitajskih koles. Vietnamci se vedno bolj navdušujejo nad motornimi kolesi. Zaradi gospodarskih reform in visjega življenjskega standarda se je povečalo povpraševanje po uvoženih kolesih in motornih kolesih.

»Menim, da polozaj se ni kritičen,« je povedal Nguyen Tan Nhi, pomočnik direktorja v hanojski tovarni koles Hanoi Bicycle Union. »Včasih so bila kolesa edino prevozno sredstvo, zdaj imajo ljudje več denarja in lahko si privoščijo tudi motorno kolo. Kljub temu se povpraševanje po do-

macih kolesih ni zmanjšalo,« je dodal Tan Nhi. Priznal je, da so vietnamska kolesa zastarela, da niso moderno oblikovana, čeprav morajo večino delov uvazati.

»Tehnologija je na stopnji 50. in 60. let,« je dodal.

Morda se prav zato Vietnamci bolj navdušujejo nad kitajskimi kolesi, ki naj bi bila tudi boljše kvalitete, čeprav so precej dražja kot vietnamska, saj je razlika v ceni 20 dolarjev. Kolo, izdelano v Vietnamu, stane 45 dolarjev, na Kitajskem pa 65. Nhi priznava, da so kitajska kolesa »lepsa« in zato ne preseneča podatke, da več sto tisoč koles vsako leto prehitajo preko veitnamsko-kitajske meje, saj bi morali sicer plačati 50-odstotno uvozno daja-

tev. Motorna kolesa so vedno bolj pogosta v mestih, kjer je zaslužek večji kot na deželi. Ceste v Hanoju so »zavzela« motorna kolesa, skuterji in avtomobili, zato za vožnjo s kolesom včasih ni prostora. Cena motornih koles se giblje od 1.600 do 2.600 dolarjev, rabljena pa so obcutno cenejša - lahko jih je dobiti ze za 600 dolarjev. Ob koncu preteklega leta je bilo v Vietnamu registriranih več kot 2, 3 milijona motornih koles. Prav zato je več vietnamskih tovarn, v katerih izdelujejo kolesa, začelo izdelovati druge izdelke. Stevilo izdelanih koles se je z 400.000 na leto zmanjšalo na 100.000. Nekatere tovarne zdaj izdelujejo sedeže za vozila ali pa različne električne dele. Nhi je

povedal, da bi si morale tovarne koles prizadevati za oživljenje proizvodnje, saj naj bi bilo v Vietnamu se vedno od 18 do 20 milijonov koles.

»Potrebno je vlagati denar v razvoj tehnologije in razširiti sodelovanje s tujimi partnerji, pridobiti nove investicije, kredite in posojila,« meni Nhi.

Kolesarska industrija skuša prepričati vlado, naj zasciti domaćo proizvodnjo, hkrati pa naj prepriči nelegalen uvoz kitajskih koles.

»Menimo, da bi bili z novimi vlaganji in moderno tehnologijo lahko konkurenčni ne le v Vietnamu, ampak tudi na svetovnem trgu,« je dodal Nhi.

John Whitesides/Reuter

TRGOVINA / KUVAJTČANI SO KOT VSI ARABCI ROJENI TRGOVCI

Prodati rabljen avto v Kuvajtu ni težko

KUVAJT - Abu Mishal skače po strehi starega ameriskega avtomobila in krice maha z rokama. »Ta avtomobil ne stane skoraj nič. Skoraj zastoj je!« vzklika in maha s svojim arabskim burnusom, da bi občinstvu dopovedal, kako nikakor ne sme zamuditi te prilike.

To je tipičen prizor s hrupnega avtomobilskega semnja v kuvajtskem Harraju, glavnem prizorišču za prodajo starih avtomobilov, kjer prebivalci skušajo združiti svoj prirojeni občutek za trgovanje z ljubeznijo do vsega, kar je na kolesih. Abu Mishal hoče imeti za ta model dodga (letnik 1984) 430 dinarjev (1445 dolarjev). Njegovo občinstvo, ki ga sestavljajo sami moski, zamotani v oblacila, ki jih varujejo pred mrzlim zimskim vetrom, skuša ujeti zvok brnečega motorja, ki ga »v različnih oktavah« preizkusa eden od njih. Ta pralna četrt kuvajtskega mesta je pravo nasprotje tistih četrti, v katerih se sklepajo veliki naftni posli, tam, kjer si je ta emirat zgradil velicavno prizorišče za svojo vlogo. Pač pa harrajski semenj obnavlja tiste tisočletja negovane trgovske spretnosti minulih obdobj, ko so prav od tod, medtem ko so iskali

novih tržisc, trgovci svoje ladje posiljali na vsa morja sveta, preden so leta 1938 odkrili bogata nahajališča nafte.

Zdaj so v okolici Harraja številne razkošne trgovine, v katerih prodajajo japonske in ameriske modele avtomobilov, mimo drsijo bleščeči evropski modeli sportnih avtov, povsod se trejo majhni japonski tovornjaki in nepregledna množica drugih avtomobilskih znamk, ki krožijo po emiratu. Mike Seals, ki se je sem priselil iz Amerike, kjer se je poklicno ukvarjal s prodajo avtomobilov, zmeraj znova ugotavlja, kako težavno je na harrajskem avtomobilskem semnju skleniti posel. »Gre namreč za dosledno izvajanje nacela: videno-kupljeno,« pripoveduje. »Gotovo imate kaj, kar si zeli kdo drug. In gotovo imajo drugi kaj, kar hočete imeti vi. Cela stvar je v tem, da se povzpnete na ustrezno raven, do pravega pogajalskega odnosa, do medsebojne odvisnosti in se pri tem delate, kot da niste kupec oziroma prodajalec. V tem vidijo največji užitek trgovanja.«

»V ZDA prodajalci starih avtomobilov zelo hitro ocenijo, koliko bodo iztisnili za ponujeni model,

na osnovi bezne ocene, koliko si kupec lahko privošč, dopolnjene z vprašanji, kaj počne in zakaj avto potrebuje,« pripoveduje.

Kakovost te velikanske množice avtomobilov, ki jih vsak teden prodajajo v Harraju, kjer trgovanje poteka sleherno popoldne, je zelo različna. »Ne dajte se preslepiti od zunanosti. Pri vsem tem trgovanju gre za nacelo, da naj bo kupec pač previden,« meni Seals. »Seveda ne prodajajo samo stvari, ki so za na odpad, čeprav lahko naletite na avto, ki vam bo povzročil veliko sivih las. Lahko se vam celo zgodi, da boste odsteli kar 500 do 680 dolarjev, ce hocete, da vas bo sploh kam dlje popeljal.«

Ljubezen Kuvajtcinov do trgovine z avtomobili je posledica gospodarske ravni in načina življenja. V tej državi, ki se ponasa kar z 10 odstotki svetovnih zalog nafte, je benzin cenejši od pitne vode. Zato ni nepomembno, v kakšnem modelu avtomobila se vozite in s kakšno hitrostjo si lahko zagotovite ustrezno vzburjenje v tej konservativni muslimanski družbi. Ljubezen do zapletenega trgovanja ustrezno zapleta tudi ves potek dražb. »Številni kupci pripeljejo svoje sorod-

nike, ki jim pomagajo pri licitaciji. Ob tem uporabljajo neskončno stevalov trikov,« doda Kuvajtčan Hussein Ali. Veliko avtomobilov prodajo na priložnostnih dražbah, za katero se tisti, ki avtomobil prodaja, odloči takoj, ko se okrog avtomobila zbere nekaj ljudi. Vendar pa morebitni kupec avtomobila ne sme preiskusiti z vožnjo. Lahko ga vzge, lahko prisluhne zvoku njegovega motorja in skuša iz njega razbrati, ali je vreden tega denarja.

Velika priljubljenost harrajskega avtomobilskega semnja temelji na praktičnosti. Za avto, ki ga ne marate več, lahko najdete kupca v enem samem dnevu, medtem ko imajo uradni prodajalci tudi svoje mehanicne delavnice, kjer vam avto, namenjen prodaji, sicer spravijo v red, a za to porabijo zelo veliko casa. »Če bi svoj avto skušal prodati pri prodajalcih v mestu, bi to zelo dolgo trajalo - najmanj mesec dni, tudi šest tednov. Tukaj pa ga lahko prodam za gotovino v dveh urah,« meni bančni uslužbenec Mohammad Al-Awadi, ki se, pokrit z baseballsko cepico, lagodno naslanja na svoj mercedes 280, letnik 1985. Na vprašanje: koliko, morebitnim kupcem odgovarja s

ceno 2850 dinarjev (9573 dolarjev). Pove, da bi lahko organiziral tudi dražbo, s katero je mogoče iztržiti se več.

Mladi kupci se ozirajo predvsem za tistimi modeli, za katere upajo, da bodo ob njih pozeli se več zenskega občudovanja. Posli, ki se sklepajo na tem semnju, bi kje drugje zagotovo povzročili velika presenečenja ali zavist. Taksna je na primer začetna cena BMW 735, letnik 1988, ki je naprodaj za bornih 11 tisoč dolarjev. »Tu smo ze nasli maseratijs, ki bi v ZDA zagotovo dosegel ceno od 20 do 40 tisoč dolarjev,« pripoveduje Seals, »njegova tukajsna cena pa je bila 4350 dolarjev. Bil je odlično ohranjen, res pa je, da bo težko v Kuvajtu zanj najti rezervne dele. Te je treba pač naročiti v Italiji, kar pa ni tako preprosto.« Hussein Ali tudi doda, da nekateri Kuvajtčani prezirajo Harraj kot manjvreden semenj, vendar pa nikdar ne pozabijo priti nanj, ker se je pač treba seznaniti z njegovo ponudbo. »Se-le ko se vam posreči na harrajskem semnju skleniti dober posel, se lahko pocutite kot lev,« je prepričan.

William Maclean, Reuter

BOSNA / SRBI NE SPOŠTUJEJO PREMIRJA

Raketni napad na Goražde

Rusija tokrat podpira odločitve Nata

GORAŽDE, BRUSELJ, NEW YORK, MOSKVA - Obljube o prenehanju napadov na Goražde, ki sta jih v soboto posebnemu odposlancu ZN Jasusiju Akasiju dala vodja bosanskih Srbov Radovan Karadžić in general Mladić, so padle v vodo. Pol ure pred začetkom premirja so Srbi zaradi domnevnega izzivanja Muslimanov začeli s silovitim topniškim in pehotnim napadom na Goražde.

Zupan Goražda je po radioamaterski zvezi sporočil, da so Srbi uporabili tudi rakete z veliko rusilno močjo, kar so potrdili tudi predstavniki ZN. Na mesto naj bi padlo najmanj 300 raket. Tarca srbskega obstrreljevanja je bila predvsem bolnišnica. Predstavniki zveze Nato v Bruslju pa so Srbom zagrozili, da bodo letalski napadi na njihove položaje trikrat silovitejši, če ne bodo spustovali določil ultimata. Ta predvideva poleg prenehanja napadov na Goražde tudi umik srbske vojske iz okolice ostalih muslimanskih mest in neoviran dostop človekoljubnim organizacijam in pripadnikom mirovnih sil do varovanih območij.

Tudi ameriški predsednik Bill Clinton je bosanske Srbe opozoril, da je Nato, ki ima v pripravljenosti 200 letal v devetih oporiščih v Italiji in drugod po Evropi ter na ameriški letalonosilki Saratoga, odločen varovati muslimanska mesta, vendar je ponovno zavrnil možnost, da bi Združene države v Bosni uporabile tudi svoje kopenske sile.

Na zahtevo Rusije, ki zavrača letalske napade na Srbe, se je včeraj na izredni seji sestal Varnostni svet ZN. Vendar je pričakovati, da Rusija tokrat ne bo nasprotovala podobnim odločitvam, saj je ruski zunanji minister Andrej Kozirjev izjavil, da bo Moskva podprla Nato, če Srbi ne bodo spostovali premirja in prenehali z napadi na civilno prebivalstvo v Goraždu. (Reuter)

Strategija zveze Nato

1. Vzpostavitev demitaliziranega območja okoli Goražda s premerom 20 kilometrov. Do srede, 27. aprila, morajo Srbi s tega območja umakniti vse svoje težko orožje, vključivi topove, tanke, minomete in raketometalce. Težko orožje, ki bo po eni uri zjutraj (po srednjeevropskem času) se ostalo v bližini mesta, bo postalo cilj zračnih napadov.

2. Vzpostavitev podobnih območij okoli Bihaća, Srebrenice, Tuzle in Zepe, če bi Srbi skusali napasti tudi ta mesta oziroma če bi skusali svoje orožje premakniti v njihovo smer.

3. Zagotovitev nemudnih zračnih napadov na srbske položaje okoli Goražda, Bihaća, Srebrenice, Zepe ali Tuzle, če jih bodo Srbi se naprej obstreljevali.

4. Vojaško poveljstvo Nata bo zračne napade usklajevalo s poveljniki ZN na ozemlju bivše Jugoslavije, zaveznika letala pa bodo smela napadati tudi protiletalske obrambne položaje, ki bi jih lahko ogrozili.

5. Enotam ZN mora biti zagotovljen dostop do vseh »varnostnih območij« v Bosni.

6. Nato bo se naprej nudil podporo iz zraka vsem napadenim enotam ZN ter napadel vsakršno težko orožje, ki bi ga izsledili v okolici Sarajeva, kot je določeno v prejšnjem Natovem ultimatu bosanskim Srbom. (Reuter)

O čem pišejo drugje po svetu

»Moskva obljublja, da bo poskušala preprečiti kakršnokoli akcijo zveze Nato v Bosni, ker bi ta lahko vodila v veliko vojno. Toda ali ni bil prav uspeh ruske diplomacije v Srajevu pred dvema mesecema vzrok za tragedijo Goražda? Ko je Rusija tako rekoč iznicila ultimat Nata glede Sarajeva, je Srbom končno uspelo potegniti Rusijo v konflikt z Zahodom. Prišli so tudi do zaključka, da Rusija Natu nikoli ne bo dovolila napadov na srbske položaje. S takim prepričanjem so se Srbi odpravili nad Goražde. (Izvestija, Moskva)

»Nato ni imel druge izbire. Ni se dalo namrec izogniti ultimatu Srbom, ki oblegajo Goražde. Toda zamuda, s katero je bil izrečen, pa je že terjala visoko ceno. Posledice te odločitve bi bilo treba dobro pretehtati. Usoda prebivalcev Goražda je zdaj omejena na verodostojnost mednarodne skupnosti oziroma Varnostnega sveta Združenih narodov in demokracije. (La Repubblica, Rim)

»Za velesile, ki se že dve leti ukvarjajo z Bosno - rezultate njihovega dela vidimo vsak dan -, je Goražde le majhna točka na zemljevidu. Za Združene narode, Evropsko unijo in Združene države, pa tudi Rusijo gotovo ni najpomembnejše Goražde, ampak verjetno velika mednarodna konferenca o Bosni. Ta bo sklicana čez mesec dni, kar pa je nekoliko pozno, morda prepozno ... Če bi bile velesile Goraždu res pripravljene priskočiti na pomoč, tega ne bi storile v zadnjem trenutku, kajti Goraždu zdaj ni več kaj pomagati. Tako se pač tam stvari odvijajo - napake za napakami, strahopetnost za strahopetnostjo, laži za lažmi ... (Le Quotidien, Pariz)

Umrli je Richard Nixon

WASHINGTON - V 81. letu starosti je v New Yorku umrl nekdanji ameriški predsednik Richard Nixon. Odsel je človek, ki so ga milijoni Amerikanov pred dvajsetimi leti iskreno sovražili, bolj kot katerega koli od prebivalcev Bele hiše v zgodovini ZDA.

Richard Nixon je bil prvi ameriški predsednik, ki je moral odstopiti zaradi afero Watergate. Toda v dveh desetletjih po prisilni upokojitvi se mu je posrečilo nemogoče - Watergate je spremenil samo v eno izmed številnih obdobij svojega življenja.

Ob njegovi smrti veliko več ljudi občuduje njegove državniške in zunanje politične sposobnosti kot pa sovražni napake. Nixonovi nasledniki v Beli hiši - od podpredsednika Geralda Forda prek republikanskih kolegov Ronalda Reagana in Georgea Busha, vse do demokrata Billa Clintona - so vrtili telefonsko številko v Kaliforniji, če so potrebovali pameten nasvet o dogajanjih v svetu. Samo pred poldrugim mesecem je Nixon odpotoval v Rusijo, da bi razumel dogajanja v tej zapleteni državi. V Moskvi se je srečal z Aleksandrom Ruckojem, državnim sovražnikom številka 1, in tako razbesnel predsednika Jelcina, da je z zariplim obrazom odpovedal srečanje z njim. Nixon je v svojem življenju doživel prehode sramote in udarce, da bi ga prizadelo Jelcinovo roهنenje. Zaciuden, da so lahko reforme sploh prezele ruska dogajanja, je predsedniku Clintonu svetoval, naj z vsemi močmi podpre trdlo demokracijo v nekdanji največji sovražnici ZDA.

Se je po srečanju z radikalnim komunističnim upornikom in najbolj izrazitim predstavnikom stare sovjetske garde sploh kdo spomnil, da je Richard Nixon začel svojo politično kariero kot gorec sovražnik komunizma? Ko so ga pod Dwightom Eisenhowerjem prvič izvolili za podpredsednika, je v Sovjetski zvezi se živel Josif Visarjonovič Džugašvili. Ko pa je Nixon leta 1969 sam prišel v Belo hišo, je že zdavnaj pokopal vroča ideološka čustva, ki bi ga lahko motila pri vladanju. V zgodovini bo zapisan kot predsednik, ki je z obiskom v Peking uotopil dotlej zamrznjene odnose s Kitajsko in v Moskvi spodbudil začetek razoroževanja in sporazumevanja med sovražnicima supersilama.

Nixon se ni nikoli vdal v bojih, ki se jih je lotil v svojem življenju. Za pot do predsedniškega domovanja je na primer potreboval dvajset let. Prvic je poskusil leta 1960 proti demokratskemu kandidatu J. F. Kennedyju in zaradi utrujenega videza ter sive obleke, ki jo je nosil v usodnem televizijskem soočenju, so komunikologi razvili pravo znanost o vplivu oblačil na volitve. Politčno so ga pokopali boji, ki so jih začeli drugi. Pravi vzrok nezadovoljstva milijonov Amerikanov s svojim predsedništvom v 70. letih je bila vietnamska vojna, ki jo je - iro-

nija usode! - spodbudil prav Kennedy. V času vladavine hipijevstva med mladimi in eksplozije liberalizma v ameriški družbi Nixonu tudi ni pomagalo konservativno politično prepričanje. Mirovniki, nasprotniki vojne in uporniki proti malomeščanski Ameriki so poiskali krivca v človeku, ki je hotel Vietnam s tonami bomb prisiliti k podpisu »častnega« miru.

Nixon jim je pomagal z neverjetno nespametnimi notranjepolitičnimi potezami, ki so prerasle v afero Watergate. Morda je bil zanj kriv njegov zaprt, nezaupljiv značaj. »Bil je sramežljiv moz, ki se je bal zavrnitve,« ga je opisal Henry Kissinger. Morda so se zato njegovi sodelavci poleti 1972 preoblekli v vodovodarje in vohunili v washingtonskem

stabu demokratske stranke. Varnostnik v stano-vanjski zgradbi Watergate je poklical policijo in po dvehletnem boju z javnostjo, sodniki vrhovnega sodišča in kongresom je moral Nixon odstopiti. Pred tem so ugotovili, da je povrh vsega ukazal se snemanje pogovorov v Beli hiši in vrsto drugih nezakonitih postopkov, ki so do vrelišča razjezili večino Amerikanov.

Danes opisujejo Nixonov Watergate z besedami shakespearška drama in starogrška tragedija. Tisti, ki so ga sovražili in drugi, ki so ga spostovali, pa soglasajo, da je bil Richard Nixon človek velikanskih sposobnosti - in se večjih nasprotij.

Barbara Kramžar

Nixonovo življenje

• **9. januar 1913:** rodil se je Francisu in Hannah Nixon v kraju Yorba Linda v Kaliforniji.

• **1943:** diplomira na Whittier Collegeu v Kaliforniji.

• **21. junij 1940:** poroči se s Thelmo »Pat« Ryan.

• **1942-45:** med drugo svetovno vojno služi v mornarici.

• **1946:** izvoljen v Predstavniški dom.

• **1950:** izvoljen v ameriški Senat.

• **1952:** izvoljen za podpredsednika v vladi Dwighta D. Eisenhowerja.

• **1956:** ponovno izvoljen za podpredsednika.

• **1960:** na volitvah ga za las premaga John F. Kennedy.

• **1962:** izgubi boj za guvernersko mesto v Kaliforniji. Novinarjem zagrenjeno pove: »Ne bo vam več treba pljuvati po Nixonu.«

• **1968:** na predsedniških volitvah svoja protikandidata demokrata Huberta Humpreya in neodvisnega Georgea Wallaceja.

• **20. januarja 1969:** zapriseže kot 37. predsednik Združenih držav Amerike.

• **15. julij 1971:** preseneti javnost z napovedjo o načrtovanem obisku Kitajske.

• **15. avgusta 1971:** napove zamrznitev plač in druge gospodarske ukrepe.

• **Februar, 1972:** obišče Kitajsko. Obisk je postal zgodovinski dogodek.

• **Maj, 1972:** v Moskvi se sestane s sovjetskim voditeljem Leonidom Brežnjevom.

• **17. junij 1972:** izbruhne afera Watergate.

• **November, 1972:** na volitvah premaga Georga McGoverna.

• **10. oktober 1973:** odstop podpredsednika Spira Agnewa.

• **20. oktober 1973:** »sobotna noč dolgih nožev«, v kateri odstopi javni tožilec Elliot Richardson, tožilca v aferi Watergate Archibalda Coxa pa odpustijo.

• **24. julij 1974:** vrhovno sodišče odloči, da mora Nixon predati skrivne posnetke pogovorov v Beli hiši.

• **9. avgust 1974:** Nixon zaradi afere Watergate odstopi.

• **8. september 1974:** Nixona oprostijo njegov naslednik Gerald R. Ford.

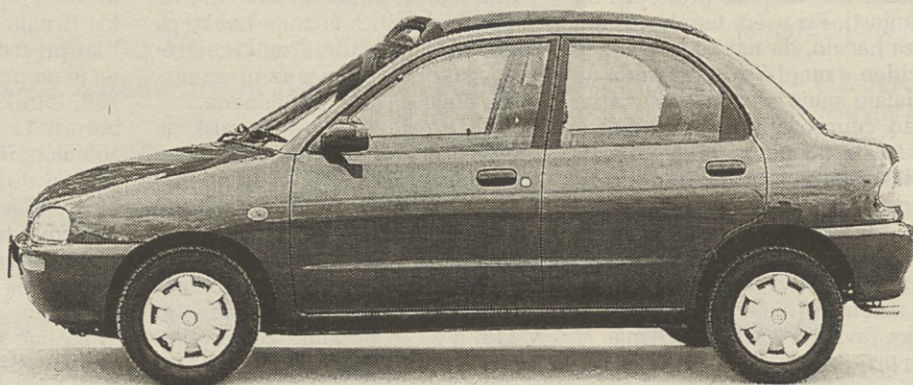
• **22. junij 1993:** Pat Nixon umre zaradi raka na pljučih.

• **18. april 1994:** Nixon doživi infarkt.

• **21. april 1994:** Nixon pade v globoko nezavest.

AP/Wm. J. Castello, Bob Bianchini

NAJMANJŠI SONČNI STUDIO NA SVETU: MAZDA 121 CT PRO S STREHO ZLOŽLJIVO NA TRI NAČINE.

MAZDA 121 CT PRO ima 72 KS, štiri vrata z vgrajeno zaščito pred stranskimi udarci, centralno zaklepanje, električno zgibljivo streho, zatemnjena stekla, polno garancijo 3 leta / 100.000 km in še kaj. Vse to za 22.465,- DEM. Cena se preračuna v SIT po prodajnem podjetniškem tečaju poslovne banke vašega trgovca.

mazda
MAZDA NAJ BO

GRUDA d.o.o. Tržaška cesta 132, 61000 Ljubljana, tel: 061/268-283. **Y.C.C. d.o.o.** Stara cesta 25, 64000 Kranj, salon: Sejmišče Kranj, tel: 064/221-626. **HUGO'S d.o.o.** Ruška cesta 63, 62000 Maribor, tel: 062/303-487. **AUTORENT d.o.o.** Vipavska c. 13, Nova Gorica, tel: 065/28-460. **STIGMA** 93, Mariborska 202, Celje, tel: 063/411-251. **MOHOR** Radenci 80, 69252 Radenci, tel: 069/65-830. **AVTO CENTER RADLJE** Mariborska 41, Radlje, tel: 0602/73-078. **BOGO BAUMKIRHER** Pleteršnikova 3, Brežice, tel: 0608/61-078.

NOVICE

Mirovni pogovori v Ruandi

ARUSA - Včeraj so se v tanzanijskem mestu Arusa pod pokroviteljstvom Organizacije združenih narodov in Organizacije Afriške enotnosti pričela mirovna pogajanja o Ruandi. »Pogajanja med vojskujocimi ruandskimi strankami so za ta afriški narod zadnja priložnost, če hočejo dobiti mednarodno pomoč,« je pred pogajanjem izjavil posebni odposlanec Združenih narodov za Ruando Booh-Booh. Varnostni svet Združenih narodov je namrec v celotek zmanjšal število pripadnikov mirovnih sil Unimar z 2500 na 270 opazovalcev. (Reuter)

Arafat sklical srečanje Fataha

TUNIS - V noči na soboto se je v Tunisu na zahtevo Jaserja Arafata sestalo vodstvo Fataha, najpomembnejšega krila Palestinske osvobodilne organizacije, so sporočili palestinski viri v Tunisu. Vodstvo je razpravljalo predvsem o pripravi Palestincev na prevzem samouprave v Gazi in Jerihu. Na včerajšnji popoldanski seji pa je Fatah obravnaval izhodišča za nadaljevanje pogajanj z Izraelom v Kairu. Podrobnosti sestanka ni so znanane. (Reuter)

LATINSKA AMERIKA/ DEMOKRACIJA IN VOJSKA

Brazilski generali bi najraje spet vladali

Pritiski spominjajo na leto 1964, ko se je začela diktatura

RIO DE JANEIRO - Ko je pred tridesetimi leti brazilska vojska izvedla državni udar, celo vojaki sami niso pričakovali, da bodo tako dolgo držali vajeti v rokah. Pred devetimi letimi leti je s svojega položaja odsel zadnji vojski predsednik, vendar pa imajo visoki vojski uradniki še vedno pomembno vlogo v državnih zadevah - nekateri menijo, da so celo prevec prisotni.

»Brazilska vojska je podrejena državi,« je izjavil Luiz Carlos de Alburquerque Santos, upokojeni mornarski kapitan, ki na Vojski akademiji predava politične vede. »Ko pa državna oblast deluje tako, da sproži splošno nezadovoljstvo, si vojska vzame oblast in poudarja, da je glasnik ljudstva,« je dodal.

V Braziliji so bile v zadnjem času odkrite nekatere afere in nesoglasja, obtožbe je delezen tudi nekdanji predsednik Fernando Collor, razkriti so bili številni korupcijski posli, v katere so vpleteni nekateri parlamentarci in senatorji. Admiral Mario Cesar Flores, ki je v ministstvu za obrambo odgovoren za strategijo, in je le eden od ducata vojskih oseb, ki v vladi in nekaterih ključnih državnih družbah opravljajo pomembne funkcije, je pred kratkim presenetil Kongres in Vrhovno sodišče z napovedjo, da bodo oficirji deležni visjih plač in to prav v času, ko so se začeli kazati pozitivni učinki gospodarske reforme.

»Druge institucije kršijo dolocila in vojska tega ne

more opazovati krizem rok,« je za dnevnik Estado de Sao Paulo izjavil Flores. Casopis je tudi zapisal, da nameravajo pripadniki vojske, ki imajo malo nižji položaj, organizirati mirni protestni shod v bližini parlamenta, ker so nezadovoljni s plačami. Groznje kasneje niso uresničili. Izjavo nekega drugega visjega oficirja pa je povzel dnevnik Jornal do Brasil. Izjavil je, da bi javnost podprla vojsko, v kolikor bi pred parlament pripeljala tanke.

Oficirji radi primerjajo sedanje kaotične razmere in stabilnost z razmerami iz obdobja »revolucije« v letih 1964-85. Opozarjajo na brazilski »gospodarski čudež«, ki ga je država beležila polnih šest zaporednih let pred naftno krizo leta 1974.

Prav to naj bi bil zadošten dokaz, da bi bilo potrebno ukiniti demokracijo in prepovedati delovanje opoziciji. Če ne bi leta 1964 nasprotovali predlogu levih strank, bi predsednik Joao Goulart potrdil radikalne zemljiške reforme in dal večjo moč delavskemu sindikatu, kar bi pripeljalo do komunizma, kakršnemu smo priča na Kubi, opozarjajo oficirji.

»Revolucija, ne državni udar, je pripeljala do sestave takšne vlade, ki je lahko kljubovala rušenju oblasti in uvedla pravni red,« je pred kratkim v dnevniku Jornal do Brasil zapisal Armando Falcao, ugleden ministar za pravosodje v času vojske diktature.

Kljub temu pa kritiki vojske oblasti opozarjajo, da gre politično nestabilnost v Braziliji pripisati

nekdanjemu režimu.

Politični analitik Eduardo Raposo je izjavil: »V Braziliji ni bila oblast nikdar spostovana in tudi pravila igre ne. Dogodki v letu 1964 pa so razmere le se poslabšali.« Potem, ko je bila oblast centralizirana v osebi predsednika, je postal režim nekako apatičen in je vzpodbujal razcvet korupcije, ki je v kongresu prisotna še danes,« je izjavil Raposo.

»Vojska se je upravičeno obdržala na oblasti le zaradi gospodarske rasti, ko pa je tudi ta začela pesati, se je začel demokratičen proces,« je dodal.

Generali so si na veliko izposojali denar v tujini in tako pomagali vzdrževati pri življenju njihov »čudež«. Vendar pa so hkrati »pridelali« največji dolg, kar jih ima neka država tretjega sveta - 120 milijard dolarjev. Sociolog Herbert de Souza, ki je bil letos za razprave, v katerih opozarja na brazilsko »nenasitnost«, nominiran za Nobelovo nagrado, je bil pred izgnanstvom leta 1971 šest let velik nasprotnik vojskega režima. De Souza opozarja, da je vojska diktatura le se bolj poglobila prepada med bogatimi in revnimi. Po podatkih Svetovne banke naj bi 32 milijonov Brazilcev živel v revščini.

»Brazilija se vedno plačuje ceno vladanja vojske diktature,« je izjavil de Souza, znan tudi pod imenom Betinho. »Podoba države se je spremenila, ker je izginila identiteta naroda.«

V času devetletnega delovanja civilne vlade so v vojasnicah precej nezado-

voljni. Poveljniki opozarjajo, da vloga vojske ni jasno opredeljena in da so njihove plače sramotno nizke. Vojski proračun se je celo tako zmanjšal, da so odpovedane nekatere osnovne vojske vaje. Kljub temu pa poznavalci razmer menijo, da ni pričakovati vstaje.

Višji vojski predstavniki so celo podprli zadnji gospodarski načrt. Zaradi zahtev po visjih plačah, ki naj bi jih bili deležni predstavniki sodne oblasti in kongresniki, so nekateri najbolj odločni zahtevali celo predčasne volitve; splosne volitve so napovedane za oktober.

Rezultati volitev bi lahko pripeljali do velikih sprememb. Vojska ne zaupa levičarski Delavski stranki, katere voditelj Luis

Brazilska vojska se čuti poklicano, da reši nestabilno državo še večjega propada

Inacio Lula da Silva uživa po rezultatih javnomnenjskih raziskav največjo podporo volilcev.

Ker se stranka zavzema za razdelitev velikih posestev med kmete brez zemlje, in večjo moč sindikatov, je že leta 1964 komaj

padla vlada predsednika Goularja.

»Zaskrbljujoče je, ker Delavska stranka meni, da je potrebno ljudi spodbuditi k izvajanju političnega pritiska. To zelo spominja na razmere leta 1964,« je izjavil profesor Vojne aka-

demije Santos. »Lahko, da je država socialno in gospodarsko nestabilna ... vendar pa se prav v takem trenutku vojska čuti poklicano, da soodloča o usodi države.«

William Schomburg
Reuter

PANAMA / PRESENEČENJA PRED VOLITVAMI

Manuel Noriega je v zaporu, njegovi privrženci pa slavijo

Perez Balladares obuja politiko ubitega populistu Torrijosa

PANAMA - Mesec dni pred splošnimi volitvami v Panami se stranki, ki je podpirala vojsko diktature Manuela Antonia Noriega, nasmihajo presenetljiva zmaga. Kandidat Demokratične revolucionarne stranke (PRD) Ernesto Perez Balladares ima, sodeč po raziskavah javnega mnenja, vse večjo prednost pred tekmeci.

Med zadnjo anketo, ki jo je izvedla neka neodvisna lokalna agencija, je kar tretjina vprašanih podprla Balladaresa, njegovega najresnejšega konkurenta, nekdanjega popevkarja Rubena Bladesa, pa le 15 odstotkov anketirancev. Na naslednji stopnici se je z dobrimi 14 odstotki znašel general Ruben Dario Carles, nekdanji nadzornik.

Majske volitve naj bi Pa-

namo končno popeljale demokraciji naproti, potem ko so decembra 1989 v državi posredovale ameriške cete, zrušile Noriega, unicile njegovo soldatesko in prisilile PRD, politično večjo režima, da se je umaknila v opozicijo.

Balladares, ekonomist, ki se je solal v ZDA in si sprico nemajhnih oblin prislužil nadimek »Bik«, se je od nekdanjega diktatorja odločno distanciral, kljub temu pa mu politični nasprotniki nenehno ocitajo prijateljstvo z Noriego. Slednji sedaj v ZDA prestaja 40-letno zaporno kazen, na katero so ga obsodili zaradi trgovanja z mami. »Noriega je bil sramota za to deželo,« je med nedavnim pogovorom z novinarji dejal Balladares. »Nikoli nisva prijateljela.«

Medtem ko perspektivni kandidat obljublja, da se v Panamo ne bo vrnila vojska vladavina, si je kot politični model in vzor izbral drugega razvpitega diktatorja, pokojnega ustanovitelja PRD Omarja Torrijosa. »Moj režim bo torrijizem!« je zahteval zbrani množici na nedavnem predvolilnem zborovanju. »To pomeni so-le, službe in izobrazbo.«

Petinstiridesetletni protikandidat Blades je na začetku volilne dirke sicer povedel, nato pa se je moral soočiti s sovražno nastrojenimi lokalnimi mediji, ki so v glavnem v rokah starih političnih mogotcev, v prid pa mu ni bila niti lastna, precej omledna volilna propaganda.

Nekateri vidijo v popularnem pevcu salse političnega začetnika, ki je dlje živel v Združenih državah kot v domovini. Seveda pa ni malo takih, za katere je

Blades edina sveža možnost izbire na političnem prizorišču, kjer že (pre) dolgo gosposduje vencek tradicionalnih strankarskih organizacij. »To je prvi novi obraz, ki sem ga videl v zadnjih nekaj letih,« je povedal politolog Marco Gandesegui.

Vladajoča desnosredinska koalicija je izgubila ves predvolilni polet, saj se je javno mnenje ocitno obrnilo proti predsedniku Guillermo Endaru, ki menda ničesar ne stori za siromašne, brezposelne množice, medtem ko je gospodarski razcvet prinesel bogatim se več bogastva. Sam predsednik se je odločil za imidž »caka-jočega krizem rok« ter razglasal poročevalcem, da »se že veseli trenutka, ko bo lahko zapustil položaj«.

Koalicija je nastala kot protitež vojskemu režimu in se z njim politično spopadla na volitvah leta 1988, ki jih je Noriega nato razveljavil. Svoje možnosti za ohranitev oblasti je še dodatno pokvarila v začetku leta, ko se je razcepila v dva tabora - konservativno krilo Molirena of Carles in populistično stranko Arnulfista, ki jo je vodila Mireyja Moscoso de Gruber, vdova nekdanjega dolgoletnega predsednika Arnulfa Ariasa.

Dobra tretjina volilnih upravičencev, nezadovoljna s piclo izbiro, se se ni odločila, komu naj odda svoj glas. Spomini na življenje pod Noriego se živijo, Endara pa ljudem zadnjih nekaj let ni prinesel nič pretresljivega. Panamci so vsega skupaj že siti. »Na spisku je nekaj tipov, ki so delali za vojsko, pa dva ali trije bogatini in popevkar. Ne bi, hvala,« je odkrito povedal taksist Lorenzo.

David Luhnov / Reuter

General prisega samo še na Biblijo

MIAMI - Nekdanjega panamskega diktatorja Manuela Antonia Noriega, ki so ga leta 1992 obsodili zaradi trgovine s kokainom, so v epilogo njegovega najnovejšega intervjuja prikazali kot osamljenega zapornika, ki skoraj ves svoj čas posveča molitvi in zobjanju piskotov. »Njegovo najdragocenejše premoženje sta Biblija in dnevni zavitek piskotov,« je ob koncu intervjuja povedala novinarka televizijske postaje ABC Diane Sawyer, ena redkih, ki je imela možnost govoriti z Noriego odkar je v zaporu.

Noriegovi odvetniki, ki so pred nedavnim vložili pritožbo na sodbo, pa rišejo drugačno sliko. Novinarjem so povedali, da preživi Noriega večino časa za zapisniki in akti s svojega procesa in pomaga pri pripravah na pritožbeni postopek. »Prebral je že vse sodne zapisnike, vsak odstavek in vsako vrsto,« je dejal odvetnik Frank Rubino. »Mislim, da si veliko obeta od pritožbe. Je pa eden tistih, ki ne vržejo puške v koruzo tako zlahka. Pa se nekaj glede tistih piskotov. Če povem po pravici, večino pojem kar jaz.«

Noriega se je predal ameriškim vojskim enotam decembra 1989, v času vojske invazije na Panamo. Obsodili so ga za zaroto in trgovino s kokainom, prisodili pa so mu 40 let zaporne kazni, ki jo prestaja v miamijemskem zveznem zaporu.

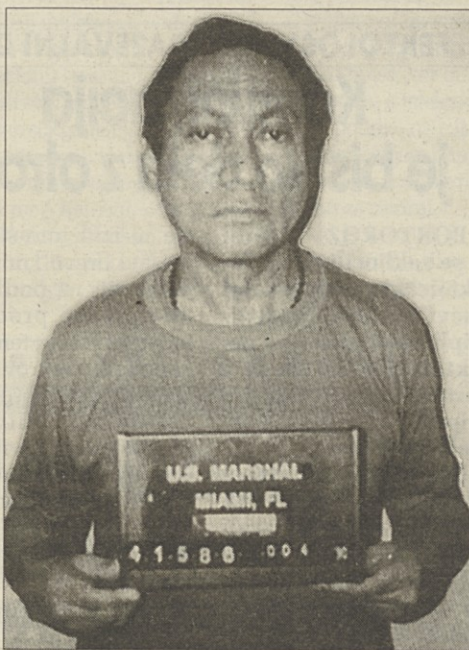
Odvetniki so povedali, da ravna v zaporu z Noriego lepo, čeprav so ga osamili - zaprt je namreč v posebnem »diktatorskem apartmaju«, kot pazniki v sali imenujejo njegovo celico. Za svojo usodo krivi nekdanjega predsednika Georga Busha, ki je izdal ukaz za invazijo na Panamo.

Sestindesetletnega Noriega redno obiskuje njegova žena Felicidad, ki živi v Miamiu. Ena od njegovih treh hčera je odvetnica v Venezueli, druga se sola v Dominikanski republiki, tretja pa svoje življenje preživlja na poti med Miamiem in Venezuelo.

Noriega ima tudi stike s teksaskim evangelistom Clifom Bransonom, ki ga je krstil v odmoru med glavno obravnavo na miamijemskem zveznem sodišču. Ob tej priložnosti so v sodno dvorano prinesli celo posebno krstnico iz pleksi stekla in hrastovine, tako da je obred lahko potekal, kot je treba. Noriegovi odvetniki trdijo, da general iskreno veruje v boga in da je zgleden vernik.

»Ljudje se norčujejo iz ljudi, ki se spreobrnejo sele v zaporu. Če pa bi vedeli, kaksno je življenje za rešetkami, brez družine in brez vsega, kar ti je kaj pomenilo, se 'zaporniskemu spreobrnjenju' ne bi več rogali,« je povedal odvetnik Jon May.

Noriegovi odvetniki so pritožbo vložili na zveznem pritožbenem sodišču v Atlanti že marca, sodni mehanizem pa se je premaknil sele prejšnji teden, ker je morala pritožbeni material najprej podrobno pregledati CIA, saj je bil Noriega dolga leta na njihovi plačilni listi. Do obravnave naj bi prišlo predvidoma jeseni, javnost pa bo na zaslišanju izključena, saj bodo obravnavali tudi vsebino tajnih dokumentov, ki so jih med invazijo zaplenili v Noriegovem stanovanju. Omenjeni dokumenti so ključni del pritožbe, saj jih je sodnik William Hoeveler na prvi obravnavi izključil, s tem pa naj bi obtoženemu onemogočil učinkovito obrambo. Odvetniki so povedali, da bodo z dokumenti dokazali, da je Noriega pla-

čeval milijone dolarjev za panamsko-ameriške protikokainske akcije. Veliko tega denarja naj bi se steklo tudi v žepe nekaterih vladnih uslužbencev. Noriega se v pritožbi sklicuje tudi na to, da so Američani z aretacijo kršili njegovo diplomatsko imuniteto.

Če so dokazi, na katere se sklicuje Noriega, resnični, kar bežno nakazuje tudi sporočilo, da bodo javnost na obravnavi izključili, potem lahko pričakujemo, da se bo se letos zamajal stolček marsikateremu politiku, ki je imel kdajkoli priložnost osebno spoznati razvpitega diktatorja, četudi samo po telefonu ali pa preko zajetne pisemske ovojnice...

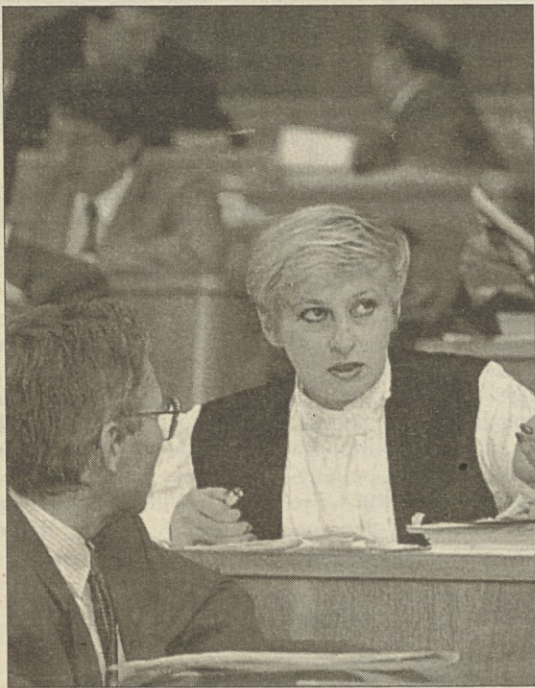
Jane Sutton / Reuter

Demokrati v koaliciji s SOPS na lokalne volitve

LJUBLJANA - Demokrati Slovenije (gre za tisti del, ki se ni združil v novo LDS) so imeli včeraj prvi posvet predsednikov in predstavnikov občinskih zborov, na katerem so bile zastopane vse občine. Pogovarjali so se predvsem o pripravah na letno konferenco, ki bo sredi junija, in na septembrski kongres.

Do takrat morajo, kot je dejala Danica Simsic, predsednica glavnega odbora Demokratske stranke, rešiti zlasti kadrovske probleme. Oblikovali so tudi 15 delovnih skupin za različna področja (kultura, solstvo, sociala, sport, gospodarstvo z obrtništvom in podjetništvom, pravna država, ...), ki morajo do letne konference natan-

Povabila v koalicijo zaenkrat še niso dobili (Foto: B. P.)

cno definirati strankine programske usmeritve.

Clanarina, ki je sicer do zdaj niso pobirali, bo po novem znašala 500 tolarjev, za studente, upokojeince, socialno ogrožene 100 tolarjev, za podporne člane pa več kot 500 slovenskih tolarjev.

Velik del svojega časa so demokrati namenili tudi lokalni samoupravi, konkretnim problemom, ki tarejo različne občine, zavzeli pa so se tudi za to, da bi nove občine dobivale 20 odstotkov od dohodnine in ne 16, kot je predlagala vlada. Demokratska stranka bo na lokalnih volitvah merila moči v vseh občinah, v vsaj 30 (sedanjih) lokalnih skupnostih pa bodo nastopili skupaj s Slovensko obrtno podjetniško stranko.

Na včerajšnjem posvetu je bilo med udeleženci govora tudi o namigih, da so demokrati kandidati za vstop v vladno koalicijo, vodstvo stranke pa je zavrnilo, da jim premier Drnovšek tega do danes še ni ponudil.

Tjasa Slokar

Kamniti ježek privablja turiste

SKORNO - Predstavniki turističnih jam Slovenije in turistični delavci so se včeraj srečali v tem kraju, kjer je bila prireditev ob 15-letnici Rotovnikove jame. Podzemno jamo je pri rušenju zidov stare hiše odkril domačin Jurij Rotovnik in jo skupaj s člani saleskega jamarskega društva Podlasica iz Topolsice uredil za turistične ogleda.

Njena posebnost je aragonitni bodicasti ježek, ki ga turisti občudujejo. Okoli 60 metrov urejenih podzemnih rovov si je doslej ogledalo že 40.000 domaćih in tujih obiskovalcev. Pomembno je tudi urejeno gostišče, skozi katerega je speljan vhod v jamo. Slovenski jamarji so govorili o dejavnosti in menili, da ni samo odraz ljubiteljstva in prostega časa. Raziskovanje podzemnega sveta je znanstveno delo, jamarstvo pa dopolnjuje še turistično ponudbo. Pri tem je Andrej Mihevc, predsednik jamarske zveze Slovenije, opozoril na škodljivost množičnih obiskov. Velike jame so na slabšem, saj je v manjših pristnejša neposredna navezanost z ljudmi. Boljše pa so tudi možnosti za osveščanje in izobraževanje. Zato je Rotovnikova jama značilna speleološka kraska učilnica. Za jamo skrbi vsa družina, obiskovalci pa so obenem se njihovi gostje. Predsednik Turistične zveze Slovenije dr. Marjan Rožic je pojasnil zamisel o spremenjenem izkoriščanju naravnega bogastva v turistične namene. Jamarstvo je obetajoče, ker imamo veliko kraskih jam, so pa tudi naša posebnost.

Ljuban Naraks

JANEZ DRNOVŠEK NA DOLENJSKEM

Nov Krkin obrat med najsodobnejšimi na svetu

Premier govoril tudi o aktualnih problemih naše države

NOVO MESTO - Na včerajšnjem kolegiju direktorjev Dolenjske in Bele Krajine, ki ga je sklical predsednik izvršnega sveta novomeske skupščine mag. Bostjan Kovacic, je premier dr. Janez Drnovšek najprej predstavil trenutne ekonomske razmere v državi. Po njegovih besedah je vzpostavljena določena ekonomska stabilnost, saj so v zadnjem času osnovni gospodarski indikatorji pozitivni.

Že od lani je opazno oživiljevanje proizvodnje, ki je bila v letošnjem marcu za šest odstotkov višja kot v enakem obdobju lani, uspešno je obvladovanje inflacije z nizkimi stopnjami, celo nezaposlenost se zmanjšuje. Od ostalih področij - na katerih vlada čaka se veliko dela - pa je omenil zniževanje obrestne mere, visoko javno porabo in rast plac, ki že ogroža našo konkurenčnost na tujih trgih.

Med podjetji, ki tudi v teh težkih casih uspešno poslujejo, sodi novomeska

tovarna zdravil Krka, ki jo je okrajni odbor z odločbo ustanovil na včerajšnji dan pred 40. leti. Glavni cilj včeraj odprte naložbe je posodobitev fermentacijskih zmogljivosti, omogočanje

Premier Drnovšek je tudi povedal, da problem, s katerim se zaradi denacionalizacijskih zahtevkov sooča občina Trebnje, že preučujeta ministristvi za finance in pravosodje. Drnovšek se je strinjal z mnenjem nekaterih razpravljalcev, da se v gospodarstvu pojavlja preveč afer, ki jih - po njegovem mnenju - lansirajo tisti, ki si želijo nestabilnih razmer in kot posledico tega tudi politične spremembe. Glede zamrznjenega premoženja na Hrvaškem pa vlada pripravlja nov krog pogajanj in dodatne (zaostrene) predloge, je še dejal Janez Drnovšek. (STA)

ekonomske proizvodnje ter zagotovitev pogojev, ki jih zahtevajo evropski in ameriški predpisi za prodajo teh proizvodov na najzahtevnejša tržišča. S to naložbo je Krkin obrat fermentacije - ves proces je racionalno spremljan in voden - med najsodobnejšimi v svetu. Tehnološki postopki so plod lastnega razvojnora-ziskovalnega dela.

Naložba je vredna 27 milijonov nemških mark.

Od tega je bilo v opremo vloženo 16,3 milijona nemških mark, v gradbena dela 3,1 milijon nemških mark, v varstvo okolja sedem milijonov nemških mark in v energetskega infrastrukturo 0,6 milijona nemških mark. S to posodobitvijo se bodo se bolj utrdili v svetovnem vrhu proizvajalcev antibiotikov. S proizvodnjo cinkbacitracina zasedajo drugo mesto, s proizvodnjo oksitetraciklina pa so med prvimi tremi proizvajalci na svetu. Cecino antibiotikov (98 odstotkov izvozijo) prodajo na Japonsko, ZDA ter na trga srednje in zahodne Evrope. Lani so tako izvozili za 15 milijonov nemških mark, z novo naložbo pa načrtujejo izvoz v višini 34 milijonov nemških mark.

Joze Zura

STAVKA ZDRAVNIKOV V ŠEMPETRSKI BOLNIŠNICI

V ponedeljek bodo zdravniki stavko še zaostri

Med naročenimi pacienti, ki jih stavkajoči niso sprejeli, je bilo veliko slabe volje

SEMPETER PRI GORICI - Stavka zdravnikov, vključnih v sindikat Fides, v šempetrski bolnišnici se traja. Včeraj se je iztekel že šesti dan, odkar zdravniki delajo po tako imenovanem stavkovnem delovnem programu: sprejemajo le najnujnejše primere, druge pa zavračajo.

Zaenkrat se ni bilo večjih težav, le kakih dvesto pacientov, ki so bili naročeni na pregled, niso mogli sprejeti. Koliko slabe volje je bilo med njimi - mnogi so prišli iz zelo oddaljenih krajev - ni treba posebej poudarjati. V ponedeljek bodo zdravniki, kot smo že pisali, stavko še zaostri. Sprejemali in obravnavali bodo le tiste bolnike, katerih življenje bi bilo brez zdravniškega posega v nevarnosti, vse druge pa bodo na-

potili v druge zdravstvene ustanove, na primer v Klinični center v Ljubljano. Zvedeli smo tudi, da se bodo v ponedeljek zjutraj sestali člani sindikata Fides, ker bodo pretresli dosedanje rezultate in se odločili, kako naprej; sestel se bo tudi sindikat zdravstvenih in socialnih delavcev, ki razglašava ta dan stavko proti zahtevam zdravnikov, zbranih v sindikatu Fides, in svet zavoda, ki se bo odločil, kaj storiti, da bol-

nišnica ne bo prikrajšala tistih, ki jo potrebujejo. Ta organ (Svet zavoda) je na petkovi seji pozno zvečer ponovno obravnaval zahteve Fidesa in 320 delavcev sindikata. Svet zavoda ugotavlja, da ni razlogov za stavko. Poudarjajo, da bodo Fidesove

zahteve za razrešitev sveta zavoda in direktorja obravnavali po zakoniti poti. Zato je dal svet zavoda Fidesu pobudo, da do razrešitve tega vprašanja sindikat začasnoprekinestavko. V tem casu naj se zagotovi nemoteno delo v bolnišnici. (V. C.)

Ponudba za sodelovanje

LJUBLJANA - Slovenski minister za znanost in tehnologijo dr. Rado Bohinc je prejel pismo nemškega zveznega ministra za raziskovanje in tehnologijo Paula Kruegerja, v katerem predlaga, da bi obe državi ustanovili mesano komisijo. Njena naloga naj bi bila periodično dogovarjanje o sodelovanju in ocenjevanje aktivnosti. (STA)

DEFEKTOLOŠKI IZOBRAŽEVALNI DNEVI

Komunikacija je bistvo dela z otroki

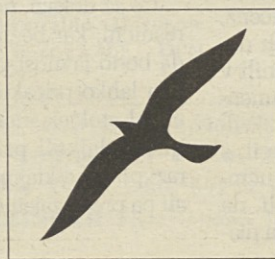
PORTOROŽ - Včeraj so se zaključili drugi defektološki izobraževalni dnevi na temo Interdisciplinarni pristop v defektologiji, ki jih je v portoroškem Avditoriju pripravilo Društvo defektologov Slovenije.

Ena od organizatorjev srečanja prof. Branka D. Jurišić s Pedagoške fakultete v Ljubljani je povedala, da je posvet uspel, saj sta na njem teorija in praksa našla »skupni jezik« na najboljši možni način. Ključne teoretične referate so prispevali dr. Darko Opara, ki je podal teoretični uvod v interdisciplinarnost, mag. Stane Košir, ki se je obirno lotil komunikacije kot dejavnika sodelovanja med strokovnjaki in prizadetimi otrokom, ter dr. Egidija Novljan s podrobnejšo analizo ene od tem, ki jih je predstavil Košir - odnos med stari in prizadetimi otrokom. Iz omenjenih referatov je zraslo,

če se izrazimo slikovito, kosato drevo koreferatov, ki so jih na podlagi lastne prakse predstavili udeleženci s »terena«, to je raznih centrov za telesno in duševno prizadete otroke, mobilnih služb, varstveno-delovnih centrov ipd. Rezultat srečanja je utrjeno spoznanje, da je komunikacija vseh, ki prihajajo v stik s prizadetimi otroki, bistvo njihovega dela.

V prilogi Avditorija je bila ob tej priložnosti razstava učil, zvoci, video posnetkov in mnogih drugih novosti in izboljšav za delo s prizadetimi otroki.

Andrej Znidarcic

Februarske plače višje v 125 podjetjih

LJUBLJANA - Februarske bruto plače so se v primerjavi z januarskimi povečale v 125 panogah dejavnosti, v 17 panogah pa so se zmanjšale (najbolj v kulturi, umetnosti in informiranju), je v analizi gibanja plac ugotovil državni zavod za statistiko.

Povprečne bruto plače so se namreč v februarju glede na januar povečale za 4, 1 odstotka, v gospodarstvu za 2, 7 odstotka in negospodarstvu za 7, 8 odstotka. Glede na lanski februar so se bruto plače povečale za 18, 3 odstotka, v gospodarstvu za 23, 9 odstotka in negospodarstvu za dva odstotka.

Zavod RS za statistiko ugotavlja, da so se februarja glede na januar najbolj povečale plače v zdravstvu in socialnem varstvu (za 11, 3 odstotka), družbenih organizacijah in skupnostih (za 9, 8 odstotka), financah in poslovnih storitvah (za 13, 8 odstotka). Glede na isti mesec lani so se plače najbolj povečale v dejavnosti financ in drugih poslovnih storitvah (za 32, 5 odstotka).

Za nadure je bilo v februarju v povprečju izplačanih 1314 tolarjev, kar predstavlja 1,5 odstotka izplačanih februarjskih plac, od tega v gospodarstvu 1057 tolarjev in negospodarstvu 2155 tolarjev.

Povprečna bruto plača za plačano uro dela v podjetjih in drugih organizacijah je februarja znašala 525 tolarjev, v gospodarstvu 495 in negospodarstvu 619 tolarjev. Glede na januar se je bruto ura dela povečala za 6, 5 odstotka, v gospodarstvu za 5, 3 odstotka, negospodarstvu pa za 9, 4 odstotka. (STA)

NA KRATKO

Oldtimerji v Ljutomeru

LJUTOMER - Prlesko društvo za ohranjanje tehnične kulture in dediščine Johann Puch iz Ljutomerja je včeraj na Glavnem trgu pripravilo pomladansko predstavitev društva in razstavo vozil. Na srečanje so povabili tudi člane sosednjih klubov oldtimerjev iz Murske Sobote in Maribora. Radovedneži so si lahko ogledali okrog 70 starih motociklov in avtomobilov. Člani društva Johann Puch so lastniki 30 motociklov in petih avtomobilov. Med avtomobili je najstarejši chrysler iz leta 1923, med motorji BSA iz leta 1913, lastnik obeh pa je Jozef Kunc. Prireditelj so za predstavitev izkoristili tudi trgovci novih avtomobilov in opreme.

Društvo Johann Puch je ustanovilo 12 zanesenjakov - ljubiteljev tehnike in kulturne dediščine. Danes ima že 82 članov in sedem castnih članov. »Smo društvo odprtega tipa,« pravi tajnik društva Miran Preinig. »Nas namen je ohranjanje tehnične kulture in dediščine. Ne zbiramo samo starih motornih vozil, ampak vse stare stvari - od kolovratov do stružnic.« (G. O.)

Priznanje kobariškemu čudežu

KOBARID - Turistična zveza Slovenije je včeraj izročila Turistinemu društvu Kobarid posebno priznanje za uspešno povezovanje kulturne dediščine s turizmom in za uvrstitev kobariškega muzeja med evropske muzeje leta. Priznanje je predsedniku turističnega društva Pavlu Sivcu izročil tajnik TZS Lojze Soster.

Kobariški muzej je namreč ponesel ime tega prijetnega slovenskega mesteca in države Slovenije v svet. Za promocijo Slovenije je, kot je rekel tajnik TZS Lojze Soster, naredil veliko, kot so naredile zanj slovenske smucarke in smucarji. Tudi za naprej imajo v kobariškem muzeju kar veliko načrtov in upajo, da jih bodo uspeli uresničiti. Oktobra meseca, ko se izteka obletnica znanega »kobariškega čudeža«, nameravajo obiskovalcem ponuditi nekaj novosti. Tako bo urejena posebna soba v muzeju, v kateri bodo italijanski zgodovinarji prikazali svoje videenje dogodkov pri Kobaridu (lani je bila odprta tako imenovana avstrijska soba), prav tako bodo pripravili nekaj novih pogledov na vojaško sanitetno službo v prvi svetovni vojni. (V. C.)

Odkrili spomenik Franu Miklošiču

LJUTOMER - Nekdanji in sedanji profesorji in dijaki so v petek proslavili 30. obletnico ustanovitve gimnazije Frana Miklošiča. V poznih popoldanskih urah so pred poslopjem gimnazije najprej odkrili spomenik Franu Miklošiču. Spomenik je izdelal ljubljanski akademski kipar Drago Trsar. Leta 1991 je bil postavljen pred Univerzitetno knjižnico v Mariboru. Ker je bil na izpostavljenem mestu kar nekajkrat poskodoval, so se odločili, da se spomenik preseli v Ljutomer, Univerzitetna knjižnica pa bo v svoji avli postavila nov Miklošičev doprni kip. (G. O.)

NEKAJ MISLI OB OBLETNICI OSVOBODITVE

Priložnost za razmislek in gradnjo prihodnosti

25. april

V povojnih letih je tonil postopno v pozabo in se kot marsikaj, ki se utrujeno ponavlja, spremenil v nekaj obrednega in malo občutenega. Sedaj pa, po zmagi desničarskega kartela svobosčin na volitvah 27. in 28. marca, postaja spet aktualen. Se zlasti, ker se je vzvodom oblasti in upravljanja demokratične države približala stranka Nacionalno zavezništvo, ki s svojimi najvidnejšimi voditelji sicer poudarja, da je treba predati fasizem zgodovini, kljub temu pa se ne odpoveduje dediščini dvajsetletne diktature.

Ce izvezamemo prva povojna leta, je bila redkokdaj v zgodovini razprava o 25. aprilu, dnevu osvoboditve Italije izpod nacifasističnega kartela tako vroča, kot v teh dneh. Ce izvezamemo Trst, ki je bil zaradi svoje specifičnosti v Italiji izjema, saj so tu stalno plamtele strasti in je desnica vsako volilno kampanjo spremenila v neke vrste referendum o fasizmu in antifasizmu, o pravicah manjšine in proti njim, od odnosih s soseskami, se je v Italiji v zadnjih 15 letih redkokdaj vnela tako ostra debata o fasizmu in vrednotah antifasizma in o pomenu 25. aprila, kot se je v teh dneh. Res je, da so ob obcasnih zgodovinskih odkritjih in ob posameznih dogodkih polemike, analize in razmisljanja polnile strani časopisov. Toda nikoli kot v teh dneh - to je vsaj moj vtis - ni razprava prodrla tako globoko, ni zajela tako širokih slojev in države v celoti, ni spet zajela vrednot, ki so bile temelj prve italijanske republike in njene skoraj petdesetletne povojne zgodovine. Paradoksalno bi lahko celo trdili, da je v teh tednih mogoče doživljati v vsej državi klimo, ki je bila nekoč značilna za nekatera mejna mesta kot sta Trst ali Bocen.

Vzporedno s soočanjem med desnico in levico pa razprava - včasih polemično ostra - vzpodbuja soočanje tudi med samimi demokrati. Kaj je danes 25. april? Kaj nam pomeni? Kakšen cilj in doseg naj imajo manifestacije ob obletnici osvoboditve? Naj bodo potrjevanje vrednot Odpornosti in boja za svobodo, ali pa tudi - in morda predvsem - odgovor leveice na nedavno volilno zmago desnice?

K tej klimi najbrž veliko prispeva tudi dejstvo, da so Evropa in ZDA redkokdaj tako pozorno - in tudi s precejšnjo zaskrbljenostjo - spremljala italijansko dogajanje. V zadnjih mesecih so tuji mediji usmerili zornost pozornosti na dogodke, ki so jih italijanski časopisi sicer obdelali, vendar manj pozorno kot tuji poročevalci: večkratna volilna uveljavitev misovske poslanke Alessandre Mussolini, ki je vse svoje karte stavila zlasti na svoj priimek; uveljavitev voditelja tedaj se MSI Gianfranca Finija na rimskih občinskih volitvah in nato uspešnost njegovega novega gibanja - Nacionalnega zavezništva na političnih volitvah. Temeljno vprašanje, ki ga je mogoče zaznati v vseh poročilih, ni samo to, kaj se dogaja v Italiji, pač pa predvsem to, ali Italija na-

poveduje pojav, ki bi v prihodnje lahko imel široko evropsko razsežnost. Skratka ali je Skorenj znanilec desničarskega vetra, ki bi lahko zapihal po vsej stari celini.

Vse to je nedvomno prispevalo k naletenju ozračja v Italiji. Predvsem pa je v ozadju današnje razprave in današnjih polemik mogoče občutiti dejstvo, da Italija in Italijani - za razliko od drugih evropskih držav - niso nikoli obračunali s svojo zgodovino. Obsodba fasizma je bila sicer v prejšnjih letih vselej jasna, prevladovala pa je kljub vsemu - kot kolektivno opravičilo - stereotip »Italijani brava gente«. Skratka tudi pod fasizmom in kot fasisti naj bi Italijani ohranili humanost in omilili surovost diktature, ker so v osnovi pač »dobri ljudje«. Zato so tonila v pozabo in so bila z zgodovinskega vidika le poredko obdelana grozodejstva, ki jih je zagresila italijanska vojska med kolonialno vojno v Afriki, pozabljeni rasni zakoni, pozabljeno dejstvo, da so na primer v tržski Rizarni (na fotografiji Sergia Ferrarja) tudi fasisti sodelovali z nacisti in da brez prispevka fasistov bi najbrž Rizarna ne postala tako strahotno morišče, kot je dejansko bila. Na to je vplival tisti transformizem, ki ga marsikdo - vključno z Indrom Monta-

nellijem - ima za eno od značilnih italijanskih narodnostnih potez.

Edini znak sramu zaradi te preteklosti je bilo mogoče zaznati v dejstvu, da je vseh petdeset povojnih let pojem desnice imel negativno valenco. Nihče se ni rad proglasal za desničarja, raje je sodil med zmerne ali centriste. Eden od bistvenih premikov, ki je po oceni sociologov in psihologov zaznaven po jesenskih občinskih in političnih splošnih volitvah, je predvsem dejstvo, da je pojem desnice kot politične kategorije izgubil negativni predznak. Vendar v razmerah, ko se italijanska desnica se zdalec ne zgleduje po evropski demokratični in konservativni desnici, pač pa ohranja svojevrstne poteze zlasti z Nacionalnim zavezništvom, taka desnica v Evropi vzbuja zaskrbljenost. Protislovnost teh potez prihaja do izraza tudi v najbolj umirjenem voditelju gibanja, Gianfrancu Finiju, ki se je - sicer v zasebni obliki - poklonil spomenu žrtev Ardeatinskih jam, v isti sapi pa Benita Mussolinija proglasil za največjega italijanskega državnika stoletja. In se: poziva, da bi 25. april postal dan sprave in preseganja petdesetletnega sovražstva med Italijani, obenem pa noče obsoditi fasistične diktature, pač pa jo je pripravljen le izročiti zgodovini.

Zaskrbljenost narašča tudi v Italiji v ča-

su, ko revansizem desnice spet dviga glavo v odnosih do Slovenije. Nacionalno zavezništvo je s svojimi vsedržavnimi voditelji, kot je Mirko Tremaglia, in krajevnimi epigoni, kot je Roberto Menia, presla v ofenzivo, točneje zaostri tisto politično usmeritev, ki jo je med volitvami iz politične oportunistike nekoliko prikrila in se delno potuhnila za na videz pomirjujoči Finijev obraz in njegovo geslo vladne desnice. Težko je verjeti, da bi Nacionalno zavezništvo - kljub razvpiti verbalni ofenzivi - lahko preslo od besed k dejanjem. Toda dejstvo, da se doslej Forza Italia ni javno in odločno ogradila pred tako ofenzivo, pač pa skusa le nekoliko ublaziti ton polemike, in da se tudi Severna liga ni odločneje zoperstavila misovski nostalgčnosti, skrbi. Kajti nevarno je, da se se okrepi tisti že poznani mehanizem nedavne preteklosti, po katerem osrednja oblast sicer ne osvaja ekstremističnih revansističnih stališč, vendar jih ima za krinko, pretvezo in opravičilo, da zavira razvoj odnosov s sosedji, predvsem pa da krni pravice slovenske narodne manjšine, pa tudi drugih jezikovnih skupnosti - na primer furlanske.

Zaskrbljenost pa ne zadeva samo Furlanije-Juljske krajine, pač pa je zaznavna tudi v širšem državnem okviru. Tedniku L'Europeo, ki je vpraševal, ali obstaja vzporedje med današnjo situacijo in predfasističnim obdobjem, je samo zgodovinar Giordano Bruno Guerri odgovoril, da se »to vprašanje ponavlja vsakih šest ali sedem let. Odgovor pa je vselej isti: Ne. Nihče ne grozi državi s pistolo v roki, ni političnega nasilja in demokracija spoštuje svoja pravila«. Drugi so bili manj optimisti. Premier Carlo Azeglio Ciampi je v nekem intervjuju izrazil upanje, da ga ne bo doletela ista usoda kot Facto (zadnji liberalni premier pred pohodom na Rim), lider Lige Umberto Bossi je večkrat poudaril pomen antifasizma, tudi Indro Montanelli je z naslovnimi stranmi svojega dnevnika La Voce opozoril na nekatere sličnosti. »Bolj kot vrnitev fasizma me skrbita pobarbarjenje politične debate in nestrpnost Italijanov,« je poudaril skof iz Ravenne msgr. Ersilio Tonini. In podobno je bilo mnenje politologa Giorgia Gallija, ki ne verjame v nevarnost fasizma, skrbi pa ga »vse večji konformizem in težnja, da se nasprotnika prikaže kot demona, kar vodi v nestrpnost in avtoritarizem«. Na isti valovni dolžini je bil tudi levicarski zgodovinar Luciano Canfora. »Problem ni nevarnost, da bi se vrnili fezi,« je izjavil tedniku L'Europeo, »nevarnost je veliko hujša, ker bi lahko zdrsnili v režimske rešitve s telekracijo, telematiko, z redukcijo politike na ozko klubsko dejavnost in s siromašenjem demokracije. Bati se moramo novih avtoritarizmov, ne pa nostalgčnosti za starimi.«

Ce je to okvir, je očitno, da morajo tudi demokratične sile ubrati drugačno pot in drugačno strategijo. In da v tem okviru mo-

ra imeti tudi praznovanje 25. aprila drugačen pomen. »Ce bo nadaljevala po dosednji poti,« je dejal beneski zupan, filozof Massimo Cacciari, »je levica obsojena na stalni poraz. Osvoboditi se mora cimeravosti, razpihovanja zaskrbljenosti, dvigovanja zastarelih zastav ob 25. aprilu. Ce bo dupustila, da jo spet preplavi ideologija, bo omogočila nasprotniku, da stalno znaga.« Praznovanje obletnice osvoboditve zato ne sme biti neke vrste »vrnitev na barikade«, ne sme biti odraz želje, da bi bila množična udeležba na slovesnostih (v množično udeležbo nihče ne dvomi) neke vrste revansa za volilni poraz 27. in 28. maja.

Letošnji 25. april - ce hočemo sodobno tolmaciti resnični duh tega praznika in njegovo idejno vsebino - mora biti to priložnost za potrditev vrednot Odpornosti, vendar z duhom, ki je primeren času in ki ne ne oživlja in obuja duha in nasprotij prvih povojnih let. Cacciari je pred nekaj dnevi nakazal naprednim silam pot, ki bi jim lahko omogočila krepitev in tudi perspektivo zmage: »1. Združiti je treba različne duše, ki sestavljajo napredno zavezništvo. 2. Imenovati oziroma odbor, ki naj ima stalno koordinacijsko vlogo. 3. Sklicati vsako leto konvencijo progresistov, da se preveri opravljeno delo in programe. Ob koncu pa je treba eno leto pred volitvami organizirati primarne volitve, da bi izbrali liderja in politično platformo, s katero naj se napredno zavezništvo predstavi volilcem.«

Recept je preprost, vendar prav v tej preprostosti zanimiv. Pravilno tolmačen 25. april bi lahko bil prvi korak na tej poti. Predvsem pa mora biti to priložnost za ucvrstitev vezi med vsemi demokrati - levimi in desnimi, za potrditev poti, ki vodi k sožitju, k sodelovanju in v Evropo. Spone preteklosti je treba preseči in nekaterih stereotipov se mora nujno osvoboditi tudi levica. Nobenega dvoma ni, da je fasizem relikv, ki ga je zgodovina obsodila. Ostaja pa vprašanje, zakaj petdeset let po porazu in padcu fasizma toliko mladih lahko nasede neofasističnim in skrajno desnim geslom, zakaj se skoraj polovica volilcev v Rimu ali Neaplju lahko opredeli za misovskega kandidata, ce ima kot edino alternativo izrazito levo obarvanega tekmeča. 25. april naj bo priložnost za razmislek o vzrokih moralnega kraha prve republike, ki je propadla kljub temu, da je njena temeljna listina-Ustava slonela na vrednotah odpornosti in antifasizma. Dvigovanje izključno ideoloških zastav ne obsoja levico samo na poraz, z njim se progresisti odpovedujejo in izneverjajo pravilnemu tolmačenju svoje vloge: biti taki interpreti razvoja, ki znajo presegati spone preteklosti in samokritično zavrniti vse zgrešene izkušnje, obenem pa nakazovati nove cilje in perspektive poudarjenjem vrednot človeka, svobode, sožitja in solidarnosti.

Vojmir Tavcar

RIŽARNA PRI SV. SOBOTI

Simbol tržaškega antifasizma

NEVA LUKES

Jutri bo tu v našem mestu osrednja slovesnost ob 25. aprilu v Rižarni pri Sv. Soboti, ki je bila edino nacistično uničevalno taborišče v Italiji.

V Rižarni so v krematorijski peči zgoreli slovenski, hrvaški in italijanski antifasisti, tu je bil nekak zbirni center za Zide, ki so jih nato s posebnimi transporti pošiljali v nemška taborišča smrti.

Ni torej naključje, da pri nasvsako leto proslavljamo 25. april prav v Rižarni. In tokrat bi morala biti udeležba takšna, da ne bi bilo dvoma o tem, kakšna so se naša čustva do fasizma in nacizma, kakšna so naša čutva do idealov, za katere so umirali na bojiščih in v zaporih, pri nas pa tudi v krematorijski peči tisti, ki so verjeli, da mora sloneti prihodnost sveta na miru, svobodi, demokraciji in enakopravnosti vseh.

25. april časovno ni daleč od tistih prvih dni aprila 1944, ko so v Rižarni nacifasisti prvič preizkusili delovanje peči in v njej zažgali trupla 71 talcev, ki so jih, kot represalijo za atentat v openski kinodvorani, 3. aprila 1944 ustrelili na Opcinah.

Dolgo se ni vedelo nič o tem, kam so ta trupla izginila. Potem so med zbiranjem gradiva za proces proti krivcem zločinov v Rižarni, ki je bil sredi sedemdesetih let v Trstu, našli tudi ta podatek, ki kaže, da je sicer uradno krematorijska peč začela delovati 21. junija 1944, svojih prvih 71 žrtev pa je »pogoltnila« že v začetku aprila istega leta.

O tem je pred leti veliko pisal pokojni novinar Albin Bubnič, prav gotovo eden najboljših poznavalcev Rižarne in njene zgodovine. V enem od svojih člankov je zapisal: »Sele zdaj, med zbiranjem gradiva za proces proti krivcem zločinov v Rižarni, se je izvedelo, da so trupla ustreljenih talcev na Opcinah pripeljali v Rižarno, jih tu sežgali in tako peizkusili, ce bo

peč dobro delovala. Sam tedaj a n j i esesovski poveljnik Rižarne Josef Oberha-

user je takrat izjavil, da so v Rižarni sežgali trupla partizanov, ki so bili ustreljeni na Opcinah. Se več je povedal esesovski stražnik v Rižarni Karl Dubois, ki se je spomnil, kako so v krematoriju, ki ga je zgradil "specialist" na tem področju Erwin Lambert, zažgali od 70 do 80 trupel partizanov.«

Po teh prvih žrtvah je v Rižarni končalo se nekaj tisoč antifasistov. Točnega števila ni; ve pa se, da je peč pač gorela noč in dan, da so v Rižarno vozili nacifasisti kamione in kamione ljudi, ki so jih zajeli po istrskih in naših vaseh, ki so jih imeli zaprte v koronejskih zaporih itd. Zadnje dni pred koncem vojne so hoteli na-

cisti sledove svojih zločinov zbrisati. Porusili so peč, znosili na kupe zgorelih trupel na breg in jih vrgli v morje in unicili podatke o tistih, ki so končali v Rižarni, kot seveda tudi imena domačih kolaboracionistov, ki so jim pomagali pri zbiranju žrtev in so ostali z izjemo nekaterih - se do danes uradno neznani.

Mi Rižarne ne smemo pozabiti, ne smemo pozabiti vseh, ki so v njej umrli. Ce smo mladim vse premalo povedali, kaj se je v tem poslopju dogajalo, potem je prav sedaj priložnost, da vse te spomine obudimo skupaj. Pa ne zato, ker bi hoteli podpihovati mrznjo, ali sovražstvo, temveč ker želimo opozoriti svet, da se primer Rižarne in tolikih taborišč smrti ne sme nikoli več ponoviti, da sta razisem in razpihovanje nacionalne mrznje tista, ki lahko povzročijo nove zločine in nove uničevalne akcije. Svet je premagal nacizem in fasizem, ni pa uničil njegovih, danes se posebno nevarnih idej in nacrto-

Rižarna in z njo 25. april morata imeti letos, kot imperativ, boj proti fasizmu, boj za mir in svobodo v svetu - tu pri nas pa tudi boj za sožitje med tu živečima narodom.

LJUDJE IN KULTURA

UVODNA MISEL

Maji v Bregu

MARTINA REPINC

Kakšno usodo so vile rojenice dodelile publikaciji Maji v Bregu, lahko zaenkrat le ugibamo: o naklonjenosti elementov pri zaploditvi ideje bi lahko spregovorili mentorji, profesorji; o prerascanju ideje v konkretno obliko bi znali več povedati otroci, glavni nosilci celotnega projekta; definitivno pa so skrojili brošuro podobno vsi tisti, ki so ji pomagali, da zagleda luc sveta.

Razlogov za radost je veliko, kot prvi ta, da je v nasi sredini spet zacvetela roza: slovenska beseda. Spodbudno je, da goji ta cvet tudi generacija najmlajših, na kateri slonijo nasa upanja, in to nam, v tem specifičnem trenutku, lajša občutek nemoci in zbeganosti. Se bolj pa se lahko veselimo nad dejstvom da se gojenje slovenskega jezika tako globoko povezuje s spoznavanjem in ohranjanjem slovenske kulturne dediščine. Hvalevredno je, da znajo in zmorejo vzgojitelji naših otrok v solski program vključevati tudi elemente, ki navidezno vanj ne bi spadali; "predpisano po programu" znajo obogatiti z razsežnostmi, ki presegajo strogo didaktiko solske ure in njeno (občasno) papirnatost. Otroci pa v takih okoliščinah najlažje spoznajo svoje korenine in torej sebe.

Publikacija je dokaz, da lahko običaj postavljanja Maja okrasimo se s celo vrsto konotacijskih elementov. Z njimi segamo v bistvo tega praznovanja, odkrivamo njegovo preteklost in skozi spreminjanje v času in prostoru ugotavljamo njegovo živost. S to publikacijo in njeno vsebino se vracamo v preteklost in se obenem zavezuemo za prihodnost.

Z oživljanjem običajev letnega oziroma koledarskega ciklusa odkrivamo v nasi skupnosti verovanja, ki segajo daleč v predkrščansko kulturno plast. Iz megljice zgodovinskega spomina se prebujajo človek dveh letnih časov: zime in poletja, teme in sonca, smrti in življenja nad njo. In po tem arhaičnem verovanju naj bi se življenje, torej poletje, začelo prav ob izteku aprilskih dni v majske. Verovanje je vključevalo tudi različna obredja plodnosti, s katerimi naj bi si človek zagotovil naklonjenost naravnih sil; sil, ki so ga eksistenčno pogojevale pri pretežno pastirsko in poljedelsko naravnem načinu življenja. V tej odvisnosti moramo iskati razlog animističnega verovanja, da je tudi vegetacijski svet svet duhov. Vsaka bilka, vsak cvet, vsako drevo je, z ozirom na povedano, skrivalo v sebi nadnaravne sile. V tem kontekstu je se najbolj izstopalo zimzeleno rastlinje, ki ga niti zima ne njen pogubni mrz nista uspela uničiti.

Praznovanje poletja se je začelo v znaku zimzelenega drevesa, na katerega so cepili izrazito pomladansko drevesce in tudi s tem skušali dokazati neusahljivost življenjske moči.

Nova življenjska moč pa ni prezela le vegetacijskega sveta: v zrelejši življenjski obdobje je bilo treba vsako leto na novo, z vzporednim ceremonijalom, pospremiti generacijo mladenk in mladeničev. Na področju družbene kulture prastarih ureditev so bile fantovske in dekleške skupnosti izraz sirse plemenske celice, ki si je stela v cast, da lahko novo generacijo obredno uvede v veliko skrivnost in prva ponujena priložnost je bilo nadnaravno, animistično praznovanje pomladi. Nove človeške in naravne sile so se strmile z velikim upanjem v prihajajoče novo leto.

Predkrščanska plast pa se v Bregu srečuje s sodobno kulturno plastjo in v njej vnovic zazivi: dopolnilno noto so Maju pridale se spremenjene ideološke in socialne okoliščine z uvajanjem prvomajskega slavlja. Prastari običaj se je, kot že povedano, preoblikoval v času in prostoru ter s tem pridobil na vitalnosti.

Res je, da se Maj ne postavlja samo v Bregu. Koliko vasi samo na Bavarskem se v teh dneh pripravlja na njegovo dviganje po vzorcu, ki smo ga baje prevzeli po keltskih plemenih. Pa je vendarle povsod samosvoj, njegova specifična zazivi v detaljih, ki se že v Bregu diferencirajo od vasi do vasi: topol, smreka, bor, gaber, češnja, lovor, bršljan. Drobna znamenja, ki pa očesu veliko povedo, se več potem ko si v branje privoščimo sicer drobno, a tehtno publikacijo, katere celotna vrednost se bo pokazala sele v trenutku, ko bo obredje Maja deležno bolj poglodbene, znanstvene raziskave. V tem smislu naj se, po mojem mnenju, interpretira zaključek, ki ga je nepodpisani avtor dal predgovoru brošure: »Ko je temeljni kamen položen, je potem mnogo lažje zgraditi hišo.«

Z raziskovanjem k utrjevanju narodne

Brošura »Maji v Bregu« je nastala na pobudo KD Valentin Vodnik iz Doline v sodelovanju z odborom Majence-Dolina in z nižjo srednjo šolo Simon Gregorčič prav tako iz Doline. Nastala je z namenom, da bi naše mlade spodbudili k raziskovanju naše preteklosti in k utrjevanju narodne zavesti in narodne pripadnosti v sedanjosti. Raziskavo o majih v Bregu so učenci opravili v solskem letu 1992/93. S podrobno vprašalnico so se podali med ljudi in po svojih močeh in znanju nabirali dragocene podatke ter jih obdelali.

Maj v Boljuncu

V Boljuncu je dvigovanje maja star običaj.

V ljudskem izročilu se je za brisal spomin, kdaj se je pravzaprav v vasi pojavila ta navada, ki ima korenine se v poganskih obredih, povezanih s čaščenjem pomladi.

V zavesti vaščanov Boljunca se je nekako utrdilo prepričanje, da je običaj star približno dvesto let.

Maj postavijo vaski fantje (fantovska) na trgu (G'rica) sredi vasi v noči med 30. aprilom in 1. majem. Do druge svetovne vojne so maj v Boljuncu praznovali na prvo nedeljo maja, po vojni pa so običaj združili s praznovanjem socialno-političnega praznika dela, ki pade na prvi dan maja.

BARČ'CA

Barč'ca je zaplavalala, ljubca je zajokala. Se zna deklica, se zna ljubica, kar ti poje ena ptica.

Sem ti pravil tolko krat, da sem hodil k tebi rad. Ljubca spletva bele roke in toči frišne solze.

Hribčki se ponizajte, dolince se povisajte, da se bo vidlo ravno polje, kamorkoli moj socel gre.

Rožmarin ima svoj duh, naj bo zelen al pa suh. Rožmarin ima svoj najlepši duh, naj bo frišen, zelen al pa suh.

V fantovsko združbo vstopijo vsi mladeniči, ki so dopolnili petnajsto leto starosti. Za vstop v fantovsko morajo plačati likof, t.j. morajo dati za pijačo.

Pravila boljunske fantovske so se dandanašnji zelo stroga in velika sramota doleti tistega, ki se zoper nje pregreši. Priprave na maj se začnejo kmalu po pustu, bolj intenzivno pa meseca aprila.

Jama (Na Jami) je predel Boljunca, ki združuje v sebi več simbolov in je bila v preteklosti bistvenega pomena za življenje v vasi, ker je na Jami obilo vode. Tam se namreč združijo pritoki iz treh izvirov in skupno tečejo v Glinščico (Klinščo).

Zadnje desetletje in vec je prostor Na Jami postal zbirališče vaskih fantov in deklet, pa tudi shajališče mladih iz drugih vasi iz Brega. Na Jami stoji tudi tako imenovana baraka, ki služi fantovski kot skladišče in zbirališče za družabnosti, ki se odvijajo vzporedno z majniškim običajem.

Tri dni pred prvim majem se vaski fantje in moške ob 21. uri zberejo Na Jami, postavijo se v vrste po štiri in nato s fantom, ki

nosi topolovo vejo na celu, odkorakajo proti Gorici in pojejo

vasko himno »Barč'ca je zaplavalala«. Prvi Barč'ci sledi tudi prvo vlečenje topolove veje (cuk'nje veje). Za topolovo vejo se potegujejo dečki iz dveh predelov vasi, Zaboljunca in iz Ulce, ki predstavljajo bodočnost fantovske.

Boljuncani so na svoj maj in na ves obred, ki se odvija okrog tega neumljivega simbola v dneh, ko kraljuje maj na Gorici in je vsa vas praznično razpoložena, upravičeno ponosni. Običaj bo gotovo živel se veliko let, kajti vsak nov rod, ki prihaja, se sproti vzgaja v ljubezni do tega praznika, ki ima zelo globoke korenine.

Posebno v Boljuncu pa se je po obliki bolj malo spremenil in je starodavna formula njegovega poteka pravzaprav še trdno v rabi; ta arhaičnost je v bistvu še dodatna dragocenost k vsebinski zasnovi, ki se v stoletjih ni spremenila.

Maj v Borštu

Borstanska mladina je pomladanski običaj obnovila leta 1976. Ze meseca marca se fantovska in dekleška zbereta na prvi seji, na kateri sprejmejo medse tudi nove člane (po navadi so to stiriinajstletniki).

Na prvi seji izvolijo predsednika, ki vodi fantovsko in dekleško leto dni - do naslednje prve seje.

Dela okrog praznika so razdeljena glede na starost in izkušnje ljudi.

Najmlajši pomagajo pri nabitranju "petelinčevne" (smarne deteljice), pri postavljanju gabrovih vej in zastav po vasi, skupaj z dekleti pripravljajo modre, rdece in bele trakove, ki krasijo maj, transparente z napisom Živel 1. Maj, ki jih postavijo ob vhodih v vas in podobno.

Fantje si prevzamejo tehnično bolj zapletena dela; priskrbijo smrekovo deblo, in pripeljejo češnje, cepijo češnje in "lentjeno" (drog), dvignejo maj in pritrdijo vrvi.

Dekleta vežejo pomaranče in limone, nato pa okrasijo maj.

Maj postavijo v Borštu v noči

med 30. aprilom in 1. majem, na trgu pred cerkvijo. Velik živzav je tudi v vaskih gostilnah, ki so vso noč odprte in na osmicah v Borštu in Zabrežcu.

Maj začnejo dvigovati okrog polnoči; dvignejo ga s "tirfordom" (posebno obliko vinca). Ko je pokonci, ga z vrvmi pritrdijo na okoliška drevesa. Okrog ene ponoči, ko so vsa dela opravljena, se pod majem zberejo vaščani in zapojejo "Pet čevljev merim palcev pet" - Prešernovo besedilo, ki se je v Borštu uveljavilo kot vaska himna.

Ko pade nad trgov zastor, se mladina in vaščani zopet zberejo v srenjski hiši, na tradicionalni "pastasuti" z golazem in v prijetnem razpoloženju in igrivem vzdušju preživijo, kar je še ostalo od noči. Skorajda obvezno je, da najbolj vztrajni počakajo jutro, ko po vaskih ulicah zazvenijo akordi Pihalnega orkestra "Breg", ki priredi po breških vaseh budnico.

Maj krasí središče vasi tri do štiri dni. Vzporednih prireditev ne prireajo. Vsekakor pa predstavlja maj trenutek, ko se vaščani - mlajši in starejši - složno str-

sporočilo in korenine, iz katerih izhaja.

Majenco praznujejo Dolincani prvo nedeljo v maju, ce pa pade prva nedelja na praznik dela, se jo praznuje drugo nedeljo maja. Traja štiri dni, od sobote do torka.

Priprave na majenco se začnejo kmalu po pustu. Ze februarja skliče stari odbor fantovsko in dekleško uro, na kateri izvolijo novega predsednika in novi odbor. Nato se začnejo redni tedenski sestanki odbora, na katerih si odborniki porazdelijo zadolžitve, se dogovorijo o programu praznika, o njegovem gastronomskem delu, reklamirajo in vseh ostalih podrobnostih in odgovornostih, ki jih ni malo.

V noči med 30. aprilom in 1. majem gredo fantje po topol, ki ga dvignejo na "K'luži". Ko je topol pokonci in pritrdjen, se prvič oglasi vaska himna "Eno drevce mi je zraslo". Topol na Koluzi je znak, da se je majenca pričela.

Naslednjo soboto pa Dolina zazivi v enkratnem vzdušju svojega običaja.

Dekleta vežejo pomaranče, fantje pripravljajo Gorico, krasijo

Naslovnica brošure o majnici v Bregu

nejo skupaj in poveselijo tako ob prazniku 1. maja kot ob zavesti, da jih družijo stari običaji praznovanja pomladi. Zato je vse dni, ko sredi vasi plapolata maj, v Borštu in Zabrežcu praznično razpoloženje.

Majenca v Dolini

Majenca v Dolini se po vsebini, obliki in obsegu znatno razlikuje od drugih podobnih običajev v Bregu, skupni pa sta ji

vaske ulice z gabri, delajo krančle iz zajčevine, ki so jo popoldne nabrali fantiči v gozdovih okrog vasi, odprejo kioske, kjer pripravljajo jedi na zaru in prodajajo vsakovrstno pijačo.

Pod večer otvorijo občinski upravitelji Občinsko razstavo domačih vin in podelijo nagrade za najboljša bela in črna vina.

Ko pade noc, gredo fantje in moške po češnje, ki jo se pred polnoco slovesno, prepevaje domačo ljudsko pesem "Na Gorici na placu", prinesejo na vaski trg. Češnje nato cepijo na lentjeno, okrasijo s pomarančami, limonami, zastavicami in lučmi in okrog treh zjutraj dvignejo maj z močnim žerjavom, ter ga pritrdijo z vrvmi in kabli. Ko je maj pokonci, se iz vaskega zvonika oglasi pritkovanje, ki sirom po okolici naznani, da sredi Doline se stoji maj.

Spet se vsi prisotni zgrnejo pod ponosno drevo in zapojejo "Eno drevce mi je zraslo".

Učenci, ki so v solskem letu 1992/93 sodelovali pri raziskavi o majih:

Natasa Zerjal, Yari Zerjali, Christian Ravnič, Devan Santi, Patrick Curman, Igor Ota, Samoa Mauro, Nadja Zerjal, Elizabeta Zerjul, Silvia Carboni, Barbara Strain, Valtar Pala, Dean Sancin, Bojan Živec, Noemi Cisera, Anna Mattietti, Eva Zerjal, Christian Cova, Irina Druzina, Igor Spetič, Ivan Zobec, Marina Cok, Peter Glavina, Irina Sancin, Daniel Zerjal, Anastasia Postogna, Marjana Olenik, Masa Pregarc, Vanja Glavina, Martin Bembič, Dimitrij Prasel, Christian Slavec, Borut Zerjal, Barbara Rocco, Sara Zerjal, Samo Kocjancic, Elena Sanna, Erik Kuret, Marialisa Bandi, Deborah Rodella, Jelka Sancin, Peter Metlika, Sandy Sancin, Christian Mauri, Marko Karis, Andrea Skerlavaj, Neda Sancin, Emanuel Martini, Patrick Vitani, Valentina Bernetic, Elisa Martini, Daniela Tul, Riccardo Baldi.

O MAJSKIH OBIČAJIH V BREGU

lastne preteklosti zavesti in pripadnosti

LJUDJE IN KULTURA

ENO DREVCE MI JE ZRASLO

Eno drevce mi je zraslo, drevce zeleno;
eno drevce mi je mi je zraslo, drevce zeleno.

Pod tem drevcem hladna senc'ca,
hladna sencica;
pod tem drevcem hladna hladna
senc'ca, hladna sencica.

Tam, kjer spava moja draga, jaz pa
zraven nje;
tam, kjer spava moja moja draga, jaz
pa zraven nje.

Ona me je vprasala, kdaj se ženil
bom;
ona me je, me je vprasala, kdaj se ženil
bom.

Jaz se ne bom nikdar ženil, ledih
bom ostal;
jaz se ne bom nikdar nikdar ženil, ledih
bom ostal.

Mene bodo pokopali mladi fantici;
mene bodo bodo pokocali mladi fantici.

Tam na grobu mi bi zrasla bela lilija;
tam na grobu mi bo mi bo zrasla bela
lilija.

Lilija bode odcvetela, telo bo strhnilo;
lilija bode bode odcvetela, telo bo
strhnilo.

V nedeljo ob sedmih zvečer
prikorakajo na Gorico parterji in
parterce s predsednikom in pred-
stavnico dekliske na celu. Cvet do-
linske mladine otvori ples ob
zvokih ansambla zabavne glasbe in
kogar je volja, lahko nato pleše do
enih ponoci.

Ples se ponovi v ponedeljek

zvečer. V torek pa sledi slovesno
podiranje maja.

Majenca je v Dolini izredno
občuten praznik in skoraj vsi prebi-
valci - mlajši, starejši, priseljenci -
jo doživljajo kot nekaj obrednega
ter ji izkazujejo vedno tesnejšo in
globljo navezanost.

Maj v Prebenegu

Spodbuda za postavljanje maja v
Prebenegu ima svoje korenine v
praznovanju delavskega praznika 1.
maja. V dobi razcveta kulturne
dejavnosti po naših vaseh, v poznih
sedemdesetih in zgodnjih osemde-
setih letih, je Prebeneg spet doživel
bogat utrip z delovanjem kulturne-
ga društva "Joze Rapotec". V kul-
turni organizaciji se je ponovno
združila vsa vas in postavljanje
maja je postalo ena izmed obvez
društvenega delovanja v vasi, v ka-
teri je večina prebivalstva delavske-
ga porekla; od tod tudi tesna pove-
zava s simboliko praznika dela.

Postavljanje maja so se Prebe-
nezani lotili leta 1981. Maj v Prebe-
negu dvignejo zadnjega aprila
zvečer.

Maj sestavljajo: drog (lentjena),
krošnja bora in dva venca iz lo-
vorja. Bor cepijo na lentjeno po
istem principu kot drugod v Bregu,
nato krošnjo okrasijo z limonami,
pomarančami in barvnimi zastavi-
cami, na najvišji vrh bora pa pritr-
diijo rdečo zastavo, simbol delav-
skega praznika.

Vzporednih prireditev, poveza-
nih z majem, ni. Tudi vaske himne
Prebeneg ne pozna, temveč pojejo
znane in priljubljene ljudske pesmi.

Maj stoji pokonci teden dni. Po-
drejo ga navadno na nedeljo zgodaj
popoldne.

Maj v Dolini

Podiranje maja je spet priložnost,
da se vsa vas zbere skupaj, kar je
nedvomno dokaz, da je maj izredno
močan element, ki ljudi poveže v
skupnost, ali, če so že v skupnosti,
njihove medsebojne vezi se bolj utri-
di.

Maj v Prebenegu prerasca v tradi-
cijo, ki se že prenaša na najmlajši
rod in kaže, da bo praznik zivel, ker
so vascani nanj vedno bolj naveza-
ni.

Maj v Ricmanjih

Navada postavljanja maja ima v
vasi stare korenine; po vojni so maj
sredi vasi postavljali še nekako do
sredine petdesetih let, potem pa je
običaj zamrl in dolga desetletja
maja v Ricmanjih ni bilo.

Običaj se je ponovno obnovil le-
ta 1985 na pobudo KD Slavec, in
od takrat redno vsako leto na
večer pred Prvim majem zavihra
pod Zrebcevim borova krošnja. Se-
daj postavlja maj fantovska; pri or-
ganizaciji in sami izpeljavi praz-
nika pa se vedno sodeluje tudi KD
Slavec.

Fantovsko sestavlja nad dvajset
fantov, vendar - z izjemo od drugih
vasi v Bregu - so vanjo pripuščeni
tudi mlajši poročeni moški.

Maj dvigneta fantovska in člani
društva 30. aprila zvečer.

Ko je maj pokonci, zaigra godba
na pihala iz Ricmanj in prisotni za-
ploskajo, nato trčijo s kozarci in za-
doni domača pesem. Ricmanjci ni-
majo za to priložnost obredne pe-
smi, zato pojejo slovenske ljudske.
Nato se vascani počasi razidejo.

Maj krasi Ricmanje stiri dni. Ce-
trti dan pod večer se okrog njega
zberejo vascani in godba na pihala
spremlja podiranje maja z veselimi
melodijami. Ko se praznik sklene,
se vascani preselijo v društvene
prostore v Babno hiso, kjer je pogo-
stitev za vse.

V starejših casih so se nekateri
Ricmanjci za ta praznik obleki v
ljudske nose, danes pa tega ni več.
Pac pa se vedno zanetijo na pred-
večer Prvega maja kres, in sicer v
zgornjem predelu vasi, ki mu pra-
vijo V Burku.

Godbe na pihala sestavni del prepletanja pomladnih obredij

Pomlad je čas najrazličnejših prazno-
vanj, čas, ko se cerkveno obredje pre-
pleta s poganskim, pogansko z laic-
nim. Najrazgibanejši odraz tega preple-
tanja je predvečer prvega maja, ko po
nekaterih vaseh dvigajo mlaje, nepo-
gresljiv del tega izrazito poganskega
obreda pa so tudi godbe ali bande. V
domala vsej tržaski okolici so pokli-
cane zato, da po vaseh odigrajo bud-
nico. Teško bi rekli, od kod izhaja ta
navada, ki se je začela nekako po vo-
jni in morda se prej. Budnica je
vsekakor svojevrsten in po svoje vz-
nemirljiv dogodek, kot je svojevrstna
povezanost med godbo in vaskim do-
gajanjem. Godba namreč od nekdaj
spremlja najpomembnejše dogodke v
vasi, njeni zvoki so lahko otožni, po-
skočni, bojeviti, odvisno pač od ko-
reografije, ki jo posamezni dogodek
zahteva. Godba zaigra včasih tudi
pred dviganjem maja, preden se za-

nejo mrzlične priprave na ta zahtev-
ni obred, obvezno pa zaigra na večer,
ko maj podrejo. Tudi ta običaj, ki se-
ga daleč v spomin, ni popolnoma
pojasnjen, razen seveda kot dejstvo,
da je prisotnost godbe nekaj praznič-
nega, skoraj slovesnega. Ko smo ljudi
sprasevali, kaksno vlogo ima godba
pri tem obredu, nam niti starejši
vascani niso znali ponuditi ustrežne-
ga odgovora. Godba pride, ker pac
mora tako biti, zaigra, ker na tak
način obeleži to, kar sele nastaja in
to, kar odhaja. Preden pade maj in
preden se otročad zapodi med veje
pobirat pomaranče, se godba skupaj z
vsemi vascani poslovi od simbola
pomladi, od znamenja, ki ga je pre-
prosti človek postavil v čast kdo ve
kateremu bozanstvu v upanju, da bo
letina boljša od lanske in plodnejša v
vseh pogledih. Konec koncev je maj
tudi mesec ljubezni. (mi)

Maj v Boljuncu

KMEČKA BANKA V GORICI

BANČNIŠTVO / PETINOSEMDSESET LET NEPRETRGANE DEJAVNOSTI ZAVODA

Imenu navkljub je Kmečka banka v Gorici danes prava mestna banka

Predsednik Ksaverij Leban se poslavlja po skoraj pol stoletja dela v vodilnih organih

Na stenah predsedniške pisarne v poslopiju Kmečke banke na Verdijevem korzu v Gorici je kar precej slik priznanih goriskih likovnikov. Ne gre za navaden okras na stenah; izbira teh slik je najbrž tudi odraz osebnega okusa predsednika Ksaverija Leban (na sliki), ki je velik ljubitelj likovne umetnosti in znan zbiralec likovnih del. Večkrat ga srečamo na razstavah, ko si z zanimanjem ogleduje slike. Sodi tudi med tiste Goricane, ki so si z leti uredili lepo, dragoceno zbirko slik. V banki imajo tudi bronasti kip znanega dalmatinskega umetnika Mestrovića, ki so ga svojčas hranili v neki goriski družini, ki je bila z Mestrovićem v sorodu. Morda pa v zbirki Kmečke banke manjka delo enega najbolj priznanih slovenskih slikarjev, Gojmirja Antona Kosa, ki se je rodil v Gorici, v družini znane zgodovinarja Franca Kosa, in ki je kot otrok stanoval prav v stavbi na korzu, v kateri so sedaj uradi Kmečke banke. Prihodnji upravitelji banke pa bodo najbrž morali začeti razmišljati o tem, da naročijo portrete dosedanjih predsednikov banke, kot je to v navadi v mnogih drugih bankah.

Predsednik upravnega sveta Kmečke banke, Ksaverij Leban bo čez nekaj dni dopolnil 73 let. Na občnem zboru, ki bo v četrtek, 28. aprila, bo zaključil svoje dolgoletno delo na vodilnih mestih v Kmečki banki. V vodstvo zavoda je prišel na izrednem občnem zboru daljnega 15. aprila 1947. Izvoljen je bil v nadzorni odbor. Občni zbor je bil v bančnih prostorih v Carduccijevi ulici 14, vodil pa ga je dolgoletni predsednik Ivan Saunig. Bila je to prelomnica v delovanju Kmečke banke. Iz članstva so izstopili ljudje iz tistih predelov Primorske, za katere je bila že čez nekaj mesecev predvidena priključitev k Jugoslaviji. Za predsednika bil je takrat izvoljen odvetnik Josko Jakoncic, leta 1952 pa mu je nasledil trgovec Anton Ternovec.

Ksaverij Leban je bil več let član nadzornega odbora, 29. marca 1958 pa je postal njegov predsednik. Tri leta kasneje je bil na občnem zboru 19. marca 1961 izvoljen v upravni odbor. Leta 1967 se je predsednik Ternovec iz zdravstvenih razlogov odpovedal predsedniškemu mestu in 19. februarja istega leta je bil za predsednika izvoljen Ksaverij Leban.

Neprekinjenih 47 let v nadzornem in upravnem odboru, od tega kar 27 let na predsedniškem mestu je res zavidljivo dolga doba. Človek se hote ali nehote identificira z razvojem ustanove, katere upravitelj je, se zlasti če gre za banko narodne skupnosti, ki je v manjšinskem položaju v našem mestu in ki si prav zaradi tega, se zlasti zaradi tega mora prizadevati, da bo poslovala čim bolj uspešno. Prav to je bilo vodilo Ksaverija Leban v njegovem skoraj polstoletnem udejstvovanju na celu Kmečke banke, danes edine slovenske banke v Gorici.

Ksaverij Leban je prišel v vodstvo banke leta 1947, v času, ki je bil za goriske Slovence med najhujšimi. Meja se je globoko zarezala v gorisko deželo, unicila je večstoletne vezi s slovenskim zaledjem, se zlasti gospodarske. Zaledje je izgubilo svoje naravno središče in začeti je bilo treba znova: v novih pogojih in z novimi ljudmi v omejenem in takrat zares podrejenem položaju. Goriska javnost slovenski banki takrat ni bila naklonjena. Ksaverij Leban se tega zelo dobro spominja, tudi zato, ker so na njihovo, Korenovo trgovino s kristalom in steklom v isti ulici, kjer so bili prostori banke, prenapeti šovinisti večkrat

vrgli bombe. Razbili so tudi slovenske napise na pročelju Kmečke banke. Nekaterim so bili Slovenci nepoti prav zato, ker so s svojo vztrajnostjo in prizadevnostjo hoteli dokazati svoj obstoj. Ne samo obstoj, ampak tudi razvoj.

Proti Kmečki banki, tako kot proti slovenskim trgovcem in obrtni-

dvig. Po odprtju bančnih prostorov na korzu se je poslovanje začelo večatiin presešlo vsa pričakovanja.

Ko je Veri, kot Lebanu pravijo znanci, prišel v nadzorni odbor Kmečke banke, je bilo v njej samo pet uslužbencev. Danes jih je več kot sto, odprli so podružnici v Krmini in pri Rdeči hiši v Gorici, v

kom so bile v tistih letih naperjene puscice tukajšnjih političnih, finančnih in gospodarskih krogov. Pritlični prostorček v Carduccijevi ulici 15 ni zadoščal. Upravitelji so iskali drugi, večji sedež. Na voljo bi bili imeli več lokalov, saj je znano, da je se danes precej nepremičnih v mestnem središču last podjetnih slovenskih ljudi. A kaj, ko so pristojne oblasti dosledno zavračale vse pobude upraviteljev Kmečke banke, da bi si priskrbeli nove prostore. Končno jim je leta 1952 uspel nakup stavbe v Morellijeve ulici. V tem primeru so bili lokali precej večji od prejšnjih in bančni uradniki so nekoliko zadihali. Poslovanje se je kmalu povečalo, prizadevanja za nov sedež pa so se nadaljevala: ze je kazalo, da se bo banka preselila na Travnik, tja, kjer je bila kavarna Adriatico, vendar dovoljenje ni prišlo. Po mnenju nekaterih bi bila slovenska banka tam preveč vidna. Kasneje je prišlo upraviteljem v misli poslopje ravnatelja Pavsica na vogalu med ulicama Oberdan in Morelli, potem pa se stavba Avtomobilskega kluba v Ulici Roma. A tudi v teh dveh primerih ni bilo uspeha.

Končno je prišla na vrsto stavba na Verdijevem korzu 51, ki je bila last gospe Mercedes Venuti por. Perco. Tudi v tem primeru je kazalo, da bo veliko že znanih težav, vendar je upraviteljem tokrat uspelo pridobiti naklonjenost takratnega goriskega nadškofa msgr. Cocolina, ki je posredoval tako na prefekturi kot na drugih odločujočih mestih. Takrat je končno prišlo dovoljenje, da si Kmečka banka lahko omisli nov sedež, in to kar na Verdijevem korzu, na najbolj prometni goriski ulici, v kateri so pred prvo svetovno vojno in za nekaj časa tudi po njej ze bile najbolj pomembne slovenske banke v Gorici.

Ksaverij Leban se vseh prizadevanj zelo dobro spominja, seveda z zadovoljstvom, da jim je takrat, konec sedemdesetih let, uspel ta po-

nacrtu imajo se nadaljni razvoj. »V spominu imam lepe in grde trenutke,« pravi Veri Leban. »Lepi so tisti o nenehnem, pa čeprav velikokrat težavnem razvoju banke, ob vsestranskem sodelovanju z upravi-

telji, direktorji in uslužbenci banke, brez izjeme. Grdi trenutki so na srečo za nami. To so tisti, ko smo bili tarča vsestranskega bojkota, ko smo se morali na vsakem koraku soočiti z nestetimi težavami.«

Ksaverij Leban posebej opozarja, kako so pri delovanju banke težili vedno za tem, da bi dejansko postali prava goriska banka. To jim je tudi uspelo, ker so vse kliente, ki prihajajo v banko vedno obravnavali na enak način. Od tod tudi ugled, ki so si ga pridobili pri klienteli italijanske narodnosti. Ta uspeh je prišel od spodaj, in to se preden se je spremenilo zadržanje nekaterih oblastnih krogov.

V Veriju Lebanu ne usahne trgovska žilica, ki pri njem izvira iz družinske tradicije. Tradicija Korenove trgovine v Gorici sega v čas pred prvo svetovno vojno, zraven pa sta bilase skladišče in steklarska delavnica. Družinske izkušnje je Veri Leban prenesel tudi v vodenje banke: vsak korak mora biti gospodarsko upravičen, pa čeprav je treba marsikdaj računati tudi z rizikom, ki poleg uspeha lahko prinese tudi neuspeh ali izgubo. To velja se zlasti v bančnem svetu.

Kmečka banka je v zadnjih desetletjih dosegala uspeh za uspehom. Dolgo si je prizadevala za pridobitev statusa banke agenta za poslovanje s tujino. Dobila ga je in od takrat je zelo povečala posle v zunanji trgovini, se zlasti z evropskim vzhodom in seveda posebno s Slovenijo, se prej pa z vso bivšo Jugoslavijo. Banka se je včlanila v deželni konzorcij ljudskih bank, ki ima sedež v Codroipu, in po tej poti prišla v širši poslovni krog v deželni in tudi v državnem okviru.

V kratkem bo Kmečka banka spremenila svoj status. Sedaj je konzorcijska zadrugna banka z edinstvenim primerom konzorcijske oblike statuta, ki sega v leta av-

strijskega cesarstva. V novem italijanskem zakonu o bankah je njihov primer posebej omenjen in sedaj morajo statut prilagoditi italijanski zakonodaji. Sedaj jo torej čaka preobrazba v delniško družbo. V svojem zadnjem predsedniškem poročilu na občnem zboru čez nekaj dni bo Ksaverij Leban delničarjem pojasnil in utemeljil ta odborov predlog, odločitev pa bo padla na izrednem občnem zboru, ki bo se letos.

V zadnjem času se je seveda razvilo tudi sodelovanje med slovenskimi kreditnimi zavodi v naši deželi, se zlasti v okviru bančne sekcije Slovenskega deželnega gospodarskega združenja. Nekateri so namigovali na združitve teh zavodov, vendar bo v glavnem obveljala samostojnost, pa čeprav je v nekaterih primerih združitve v pripravi.

O tem, da po tolikih letih zapusca predsedniško mesto Kmečke banke, je Ksaverij Leban že obvestil predsednike drugih bank in ustanov, medije in vse tiste, s katerimi je službeno sodeloval. V zadnjih nekaj dneh je dobil cel kup pohvalnih pisem.

Kaj bo počel sedaj? »Težko se bo lociti od dnevnega zahajanja v Kmečko banko in od opravljanja vsakdanjega dela, ki sem ga v njej imel,« pravi. »Brez dvoma bom se vedno vsak dan prihajal mimo, stopil v te prostore, se pogovoril z upravitelji, uslužbenci in klienti, saj prijateljev ne morem kar tako pozabiti. Imel pa bom veliko več časa kot doslej za obiskovanje razstav, prireditvev, okroglih miz in predavanj o goriskih vprašanjih, ki so me vedno zelo zanimala.«

Prepričani smo, da ga bomo na taksnih srečanjih in seveda tudi na Verdijevem korzu, pred Kmečko banko ali v njej srečavali še dolgo, dolgo let. In tudi priložnosti za pogovor bo se nickoliko.

Marko Waltritsch

Kmečka banka in njeni predsedniki

Prvaki Slovenske kmečke stranke v Gorici so Kmečko banko ustanovili 11. februarja 1909, na sodišču v Gorici pa so jo registrirali 10. marca 1909. Njen sedež kot tudi uredništvo glasila Kmečki glas sta bila v Attemsovi palači na Kornu. Kmečka stranka in slovenski socialdemokrati so takrat sodelovali in na podeželju skupaj ustanovili nekaj gospodarskih zadrug.

Brez banke pa ne bi slo. Tako liberalci kot klerikalci so se na Goriskem takrat opirali na gosto mrežo kreditnih zavodov. Na Goriskem je bilo v tistih letih več kot 80 delujocih slovenskih bank in posojilnic. V sami Gorici smo Slovenci imeli Gorisko ljudsko posojilnico (ustanovljeno leta 1833), trgovsko obrtno zadrugo (1897), Centralno posojilnico (1899) in podružnico Ljubljanske kreditne banke. To so v Gorici odprli konec leta 1910, potem ko je Trgovsko-obrtna zadruga sla v likvidacijski postopek. Se istega leta 1910 je odvetnik Henrik

Tuma ustanovil se Delavsko hranilnico in posojilnico.

Prvi sedež Kmečke banke je bil v palači Attems. Za prvega predsednika je bil izvoljen odvetnik Alojzij Franko. Banko, ki je bila tedaj zasnovana na pravilniku zadrugnih posojilnic, je vodil tudi v letih izgnanstva med prvo svetovno vojno, tja do smrti leta 1921. Tedaj je predsedniško mesto zasedel Ivan Saunig, župan in solastnik opekarnice v Biljah, ki je bil v odboru ze od ustanovitve leta 1909.

Kmečka banka je takrat poslovala v Podgornikovi hiši na Kornu, na vogalu z Ulico sv. Antona. V letih fasizma je banka poslovala brez velikih težav, tudi zato, ker je za razliko od drugih slovenskih bank v Gorici delovala bolj v zatisju in se ni veliko kazala navzven. Imela je več kot tisoč članov, ki so bili vsi tudi klienti banke.

Srečno je prestala fasisistično dobo. Kasneje se je preselila v Moratellijevo hišo v Morellijeve ulici,

pozneje pa v pritlični trgovski prostor Moncarove hiše v Carduccijevi ulici. Takrat je prišlo do razmejitev. Predsednik Ivan Saunig se je moral posloviti in na občnem zboru 15. aprila 1947 so ga imenovali za častnega predsednika, saj je bil v odboru vse od ustanovitve leta 1909, torej neprestva med prvo svetovno vojno, mesto je bil izvoljen goriski odvetnik Josko Jakoncic. Poslovanje je takrat narasčalo, veliko dela so imeli tudi s trgovanjem čez novo mejo. Takrat so sklenili, da odprejo podružnico v Trstu (kjer takrat ni bilo nobene slovenske banke), zato so v odbor kooptirali nekaj novopridobljenih tržaskih članov. Zavezniska vojska uprava pa tej želji ni ugodila in po nekaj letih je bila namera opuščena.

Za časa Jakoncicevega predsedovanja so leta 1950 spremenili statut zavoda. Prej so bili zadrugna posojilnica, potem pa so postali konzorcij, ki je posloval po pravilih ljudskih bank. Odvetnik Jakoncic je banko vodil samo nekaj ča-

sa, do občnega zbora 13. marca 1952. Naasledil ga je Anton Ternovec, ki je imel trgovino v Carduccijevi ulici.

Se istega leta so upravitelji banke od dedičev plemiške družine Teuffenbach kupili stavbo v Ulici Morelli 14. Razpoložljivi prostor je bil precej večji od prejšnjega, vendar se je kmalu pokazalo, da je bil premajhen. Anton Ternovec je krmalil banko kar petnajst let, na občnem zboru 19. februarja 1967 pa ga je zamenjal trgovec Ksaverij Leban, ki je bil sicer v odboru, tako nadzornem kot upravnem, ze dolgih dvajset let. Ksaverij Leban je ostal na celu Kmečke banke vse do danes. Za časa njegovega predsedovanja je bil 15. novembra 1980 odprt sedanji osrednji sedež banke na Verdijevem korzu.

Po drugi svetovni vojni so Kmečko banko v Gorici na ravnateljskem mestu vodili Vladimir Rijavec, dr. Vladimir Basa, Zoran Sker in Borut Leban.

M.W.

OB PETDESETI OBLETNICI NASTAJANJA PREKOMORSKIH BRIGAD

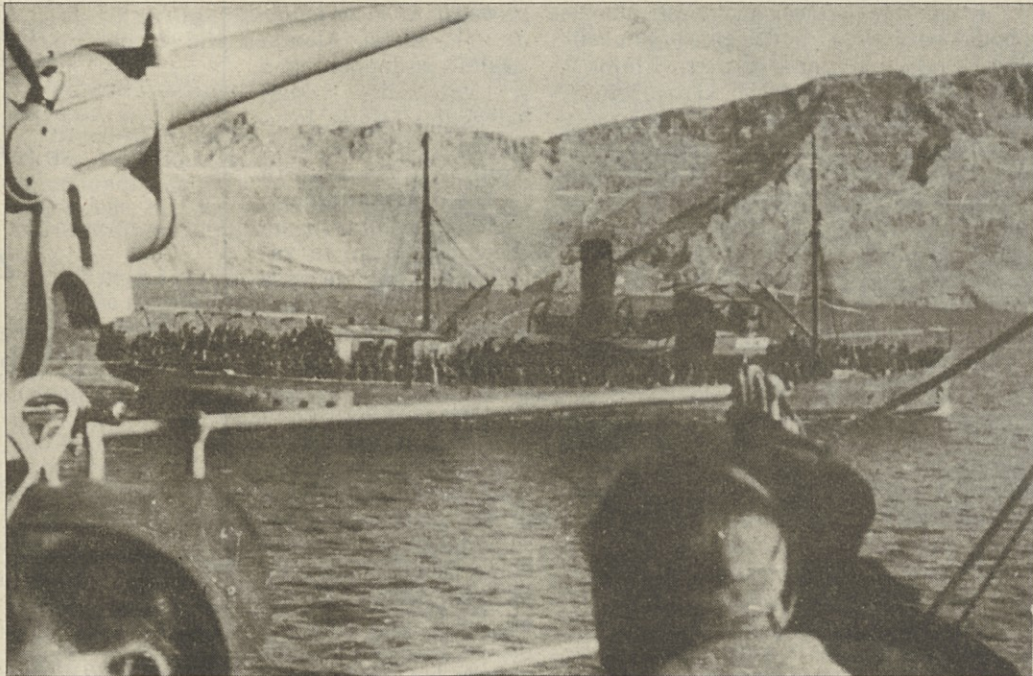
Iz prekomorskih dežel v partizanske enote

OBLETNICA

Med letosnje zgodovinske petdesetletnice sodi tudi nastajanje prekomorskih brigad in drugih prekomorskih enot Narodnoosvobodilne vojske Jugoslavije. V njih se je od skupnih 35.000 borcev borilo kar okrog 22.000 primorskih Slovencev in okrog 5000 istrskih Hrvatov, v določeni meri pa tudi Slovenci iz drugih območij, predvsem iz Stajerske, Gorenjske in Koroske. Večina teh borcev se je vključevala v NOVJ iz vrst kakih 60.000 mobilizirancev v takojmenovane kazenske delavske bataljone italijanske vojske ob njeni kapitulaciji, nadalje iz vrst tisocev internirancev in konfinirancev v številnih taboriščih po vsej Italiji in iz vrst političnih zapornikov v jetnišnicah fašističnega režima.

Posebno poglavje predstavlja med prekomorci tisti, ki so v enote Narodnoosvobodilne vojske Jugoslavije prisli iz Afrike, Grčije, Bliznjega vzhoda in iz Albanije. Teh je bilo okrog 6000, ki so prisli v te enote konec leta 1943 in v prvi polovici leta 1944. In prav preživeli iz njihovih vrst, poleg vsem ostalim seveda, je v počastitev 50-letnice njihovega vstopa v NOVJ predvsem namenjeno Tretje srečanje borcev-prekomorcev, ki bo 27. tega meseca na uradni Dan upora proti okupatorju, v Izoli ob 11. uri v prostorih hotela Riviera. Slavnostni govornik na srečanju bo Lado Pohar, podpredsednik Republiškega odbora ZZB Slovenije, pozdravne nagovore pa bodo imeli Mirko Gabrijelčič za borce, ki so prisli iz Albanije, Grčije in Makedonije. Za kulturni spored bosta poskrbela pevski zbor »Srečko Kosovel« iz Ajdovscine, nadaljevalec tradicije slavnega medvojnega pevskega zbora istega imena, in gledališki igralec Stane Razstresen iz Trsta.

Prvi Slovenci, ki jih je italijanski osvobodilni kolonializem posiljal v Libijo in na Dodekanes v času libijske vojne leta 1911, so bili rojaki iz Benecije in Režije. Po letu 1918 oziroma 1922 pa so začeli posiljati v Libijo in v italijanske klonije v vzhodni Afriki tudi Slovence in istr-

ske Hrvate iz po leta 1918 zasedenih slovenskih ozemelj in Istre v boj proti arabskim gverilcem. Množično posiljanje slovenskih ljudi v Afriko pa se je začelo leta 1935 ob etiopsko-italijanski vojni in predvsem po juniju 1940, ko je fašistična Italija napovedala vojno zahodnim zaveznikom v vzhodni in severni Afriki. Mnogi med njimi so stiri in več let prebili v libijski puscavi, drugi pa prav toliko ali se več v etiopskih savanah in gorah.

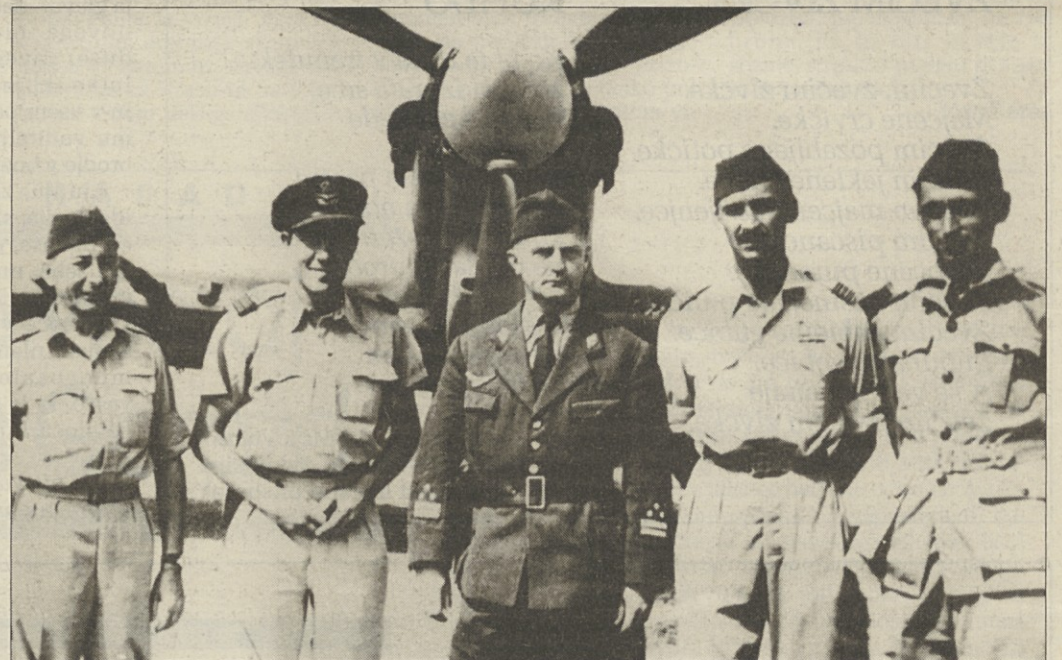
Vso to množico primorskih slovenskih in istrskih hrvaških mobilizirancev je po porazu italijanske kolonizatorske vojske v Afriki nadaljnja usoda vodila prek zaveznikov ujetniških taborišč v Afriki, Aziji, Avstraliji, ZDA in v Evropi. V taboriščih so tudi dočakali napad Nemčije in Italije na Jugoslavijo. Takrat, oziroma nekaj mesecev po tem, je začelo med ujetniki v taboriščih vreti, posebno se, ko je na Bliznji vzhod prišla jugoslovanska kraljevska begunska vlada in z njo skupina oficirjev s kraljem Petrom II. Karadjordjevičem in ko so začeli ustanavljati oziroma obnavljati kraljevsko vojsko. Tudi mnogi primorski Slovenci in istrski Hrvati so začeli vstopati vanjo misleč, da se bodo tako vključili v zavezniško protihitlerjevsko koalicijo. Kmalu pa so začeli spoznavati, da v tej »vojski« ni mesta zanje, zlasti se, ko so vse bolj zacele tudi v

Afriko pronicati vesti o kolaborantstvu Draže Mihajlovića z okupatorji proti narodnoosvobodilnemu gibanju, ki se je vedno bolj širilo in edino na okupiranem jugoslovanskem ozemlju vodilo osvobodilno vojno proti zavojevalcem.

Njihovo negodovanje je 10. julija 1943 prerastlo v vojaški upor, odrekli so se kralju in izdajalski begunski vladi in od zaveznikov zahtevali, da se jim omogoči vstop v narodnoosvobodilne vrste NOVJ. Spontano so ustanovili prvi partizanski odred na Bliznjem vzhodu, ki je že leta 1943 štel več kot 2000 mož. Prav tako so se tudi ujetniki v taboriščih v Alžiriji že leta 1943 opredelili za NOVJ, ustanovili 1. alžirski bataljon in odred letalcev s stirim bataljoni s skupno okrog 4000 borci, ki so pozneje, skupaj z onimi z Bliznjega vzhoda, presli v prekomorske brigade na tleh južne Italije. Porazdeljeni so bili v 1. in 2. tankovsko brigado, v 1. in 2. letalsko eskadriljo ter letalsko divizijo na sremski fronti, v topniške enote 1., 2. in 8. korpusa, v razne mornariške enote, v strokovne tehnične enote, v en bataljon II. dalmatinske brigade in seveda v 3., 4. in 5. prekomorsko brigado.

Med takojmenovane »afriške« prekomorce stejejo tudi tisti, ki so bili med drugo svetovno vojno na Dodekanesem otočju (Rodos, Leros, Samos) in se po kapitulaciji Italije kot pripadniki

grških partizanskih enot uprli nemški zasedbi otokov, proti koncu leta 1943 pa se skupaj z njimi in z zavezniško vojsko umaknili v Turčijo, presli nato v Sirijo in Palestino in se znasli v zavezniskem taborišču. Tudi ti so zavrnilli pritiske za vstop v jug. kraljevsko vojsko in po odločnem

posredovanju vrhovnega štaba NOVJ v drugi polovici 1. 1944 lahko presli v razne formacije NOVJ. Nekaj podobnega se je godilo tudi tistim primorskim Slovincem in istrskim Hrvatom, ki so julija in avgusta 1943 našli pot do zaveznikov na Siciliji, tam oblikovali svoje partizanske enote z oznako »Jugoslavija-partizan«, se iz istega razloga znasli v zavezniskem taborišču, maja 1944 pa se plebiscitarno odločili za vstop v NOVJ. Nekaj Slovencev je v NOV prislo tudi iz Francije, ki so se pridružili De Gaulovi vojski, prej pa bili na delu v Franciji ali v njenih severnoafriških kolonijah.

Ceprav niso prisli direktno v sklop prekomorskih enot pa je treba med tistimi, ki so se v NOV vključili kot italijanski mobiliziranci, šteti se tiste Primorce in Istrane, ki so se pred kapitulacijo Italije borili v vrstah grških in albanskih partizanov. Posebna enota »Primorje« pod poveljstvom 7. grške partizanske brigade je po prihodu v Skopje prastala v prvi samostojni slovenski bataljon. Ceta slovenskih

partizanov v Albaniji pa je bila vključena v prvo makedonsko-kosovsko brigado.

Ce zdaj povzamemo, da je med prekomorci, ki so prisli v enote NOV iz afrisko-bliznjevzhodnega območja, od skupnih 27.000 borcev bilo kar 22.000 primorskih Slovencev (ostali so bili istrski Hrvati), da je bilo v ostalih prekomorskih enotah se 5000 Slovencev iz pokrajin osrednje Slovenije in 3000 dalmatinskih Hrvatov (predvsem v mornariških enotah) in da je bilo v ameriški, angleski in francoski zavezniški vojski do konca vojne se drugih 8000 Slovencev, od teh 6000 na Korziki in okrog 2000 v Severni Afriki, ki iz raznih razlogov niso prisli v NOV, pridemo do zaključka, da je bilo v vseh prekomorskih enotah NOVJ 35.000 borcev in bork bivših italijanskih državljanov skupno z drugimi v vrstah zavezniskih vojska pa 43.000, ki so se, poleg tistih v enotah na tleh okupirane Slovenije, borili na strani antihitlerjevske zavezniske koalicije za svobodo domovine že od leta 1941 dalje. Ob tem pa je se zgovoren podatek, da je v vrste narodno-

slo okrog 12.000 težkih ranjancev iz prekomorskih enot oz. z njihovih bojev na tleh Jugoslavije. Med njimi je bilo 2300 težkih ranjencev iz slovenskih partizanskih enot v Sloveniji, prepeljanih v bolnišnice v Južni Italiji z zavezniskimi letali. Pa se podatek, da je skozi baze NOV v Južni Italiji slo v taborisce El Shatt na Bliznjem vzhodu več kot 28.000 beguncev iz partizanske Dalmacije, ki so se morali umakniti pred nasiljem nemške, ustaske in cetniske vojske.

Vsa ta veličastna narodnoosvobodilna epopeja ljudi, ki so se daleč od rodnih krajev in kljub vsem pritiskom spontano odlocali za vstopanje v narodnoosvobodilno vojsko, je podrobno prikazana v kakih 20 obseznih monografijah za vsako od petih brigad in specializiranih enot (tankovskih, letalskih, mornariških in drugih) in obdelana v kakih 10 leposlovnih knjigah različnih avtorjev. Največ zaslug za vso obsežno raziskovalno delo ima neumorni Albert Klun, predvsem kot avtor ali soavtor s pokojnim Srečkom Vilharjem, večine objavljenih

knjig. Tudi vsi v tem sestavku navedeni podatki, strogo preverjeni v pristojnih komisijah zgodovinarjev so povzeti iz Klunovih avtorskih del z njegovim dovoljenjem v želji, da bi epopeja primorskih prekomorcev ostala kot priceranje domovinske ljubezni naših sorojakov.

Po neuradnih podatkih je na nasi zamejski strani na Trzaskem in Goriskem živih se kakih 300 bivših prekomorcev. Mnogi med njimi se bodo udeležili srečanja 27. t.m. v Izoli, da skupno z drugimi soborci obudijo spomine na čas pred petdesetimi leti. Za morebitne informacije v zvezi s srečanjem se lahko obrnejo na člana pripravljalnega odbora srečanja Stanka Vodopivca iz Bazovice, Kettejeva ul. 12, tel. 226133.

Priredil Jože Koren

Na slikah: pod naslovom prevoz z ladjo iz Splita februarja 1945; desno skupina letalskih oficirjev z zavezniskim instruktorjem; levo pripadniki jugoslovanskega bataljona prebirajo časopis Bazovica na libijski fronti marca 1942.

PRVO MESTO / RAZPRAVE IN ESEJI

Človekova svoboda je samo iluzija...

Najhujše meje so tiste, ki jih v človeka vsajajo ideologije

**XXII.
DOSP
LITERARNI
NATEČAJ**

V Ajdovščini je bilo konec preteklega tedna 22. Dijasko obmejno srečanje Primorske, na katerem so se dijaki z obeh strani meje pomerili v športu, literaturi in likovni umetnosti. Danes objavljamo prispevke slovenskih dijakov, ki so se najboljše izkazali na literarnem natečaju. Med njimi je tudi dijak slovenske sekcije tehnične šole Galilei v Gorici, ki je osvojil tretje mesto na natečaju za razpravo ali esej na dano temo »Najhujše meje so tiste, ki jih v človeka vsajajo ideologije.« Literarnega natečaja so se udeležili tudi dijaki italijanskih višjih srednjih šol, ki so se udeležili srečanja, in so seveda sodelovali s prispevki v italijansčini.

Majini pesmi

ŽVEČIM ŽIVČKE

*Žvečim, žvečim živčke.
Majcene črvice.
Žvečim pozabljene potičke.
Žvečim jeklene žličke.
Žvečim majceno življenjce.
Žvečim piščančke.
Drobcene purančke.
Žvečim nasmejane punčke.
Žvečim babičine gubice.
In puhaste gobice.
A še vedno najraje
žvečim, žvečim živčke.*

KUPIDO

*Ko bi te ujela v trenutek,
ko bi si izprala srce,
ko bi iskala vode
za čiste solze,
ko bi ti zapela pesem
in plesala za noč,
ko bi tvoj bežen pogled
ne odplaval proč,
odvrkla bi ključ
zakletih tunelov
in sestavila dan
iz najinih delov.*

Maja Vrabec,
Srednja šola V. Pilon - Ajdovščina
2. mesto, prost literarni prispevek

Nič ni človeške zgodovine 20. stoletja tako pretreslo kot ideologije, v pozitivnem, a predvsem v negativnem smislu. Ideje pricaojo, da je človek misleče bitje; iz idej pa so nastale ideologije in z njimi vojne, beda in uničenje.

Kako iz neke ideje nastane ideologija? Ideologija je ponavadi majhen skupek idej, ki so povzdignjene čez vse ostalo; v imenu te majhne množice idej pa se lahko dela karkoli. To je neke nove vrste religija, v resnici je le korak nazaj od religije. V ideologijah ni prostora za vero; zaradi tega pa smrt Boga ne pomeni večje svobode človeka, kot je trdil Nietzsche, a je le substitucija. Bog ni umrl, ideja je postala Bog; ni človek tisti, ki je prevzel mesto Boga, ampak je to ideja, človek je še vedno podrejen. Zaradi tega potrebujejo vse ideologije liderje, ki nekako razpolagajo s tisto močjo, ki jo je imel prej v obeh človeka Bog.

Ce je po Freudu človekova teznja po Bogu le potreba po podobi očeta, potem je v ideologiji to podoba prevzel voditelj, ki za ljudi skrbi in jim daje tisto psihoskopsko varnost. Mase rabijo nekoga, ki bi mu bile pokorne; ce je Nietzsche zelel, da bi človek ne oboževal več nicesar, temveč da bi bil on sam nad

vsem, tega gotovo niso prinesle ideologije.

Po nemškem sociologu Mannheimu je ideologija sprevrnjena, napačna zavest, s katero sta obremenjena tako buržuazija kot proletarijat, ne pa "prosto lebdeča inteligenca". To pomeni, da je ideologija nekaj nasprotnega svobodnemu, kritičnemu misljenju. Neka ideja je postavljena na prvo mesto in zasenci, oz. preprečuje vse ostale ideje; zaradi tega ideologija ne prenese razlikosti, ne prenese nasprotnih mnenj, ker je vteleseno enoumje. V bistvu kaže zgodovinski pomen ideologije na neko sibičnost človeka, na neko notranjo nemoc, zaradi katere se opira na ideologijo kot na rešiteljico; ni več moralnih ne etičnih problemov, ker je vse v funkciji določene ideje. Jasno je, kaj je prav, in kaj ni, vse je dovoljeno v imenu vodilne ideje. Na žalost so ideologije utapljale svojo zmoto v krvi, v fizični in psihični ječi. Da bi ideja preživela, so umirali ljudje. Kdor je klical na svobodo, je bil pokončan in kdor je mislil s svojo glavo, je bil zaprt. To sta naredila nacizem in socializem,

ki sta človeštvu prinesla bedo.

Ustavimo se za trenutek pri tem stavku: Zaradi idej so umirali ljudje. Si je mogoče sploh predstavljati, da je bilo to res? Ali morda velja neka ideja, naj bo se tako vzvišena, eno samo človeško življenje? Kaksna ideja pa je to, ki ubija, da bi se postavila. Toda oprostite: ideja, ki je dobra, ne rabi vojsk, da jo podpirajo, ne rabi tiranov, ki ustrahujejo. Ideje bi se morale siriti v človeškem duhu, v človeškem srcu; ideje imajo potrditve, lahko spijo stoletja v podzavesti človeštva preden se uresničijo.

Verjeti moramo dobrim

pričevanja so pri množici podzignala vero in zaupanje v novo idejo, v ideologijo, ki se je izrodila v fanatizem.

Ziva bodala so se v daljnem letu 1092 odlepila od Alamuta. Nekaj jih je opravilo svojo nalogo, nekaj pa jih se vedno tava po svetu in caka na trenutek, ko jih bo smrt sprejela v svoj objem. Zasejane v svet, kot borci za sveto izmailsko stvar jih najdemo na straneh zgodovine v različnih preoblekah, ki jim je skupna samo ena stvar - cilj.

»Lahko živiš tako, da priznavaš absurd, ne moreš absurda živeti.« (Andre Malraux) No, Andre se je motil. Mar ni absurd smrt mladega človeka, zaslepljenega do te mere, da ne priznava več samega sebe, ampak stremljivo samo po tem, kako bi čimprej dosegel izpolnitev naloge in - umrl? Mar ni absurd manipulacija, ki jo s prevarami in z ustrahovanjem izvajajo nad navadnimi ljudmi razni samozvanci, ki jim je glavno načelo ustvariti novega človeka brez duše, zavesti, le slepo lutko, ki je popolnoma in v vsem pokorna svojemu voditelju? Orožje in orodje v božjih rokah.

Ljudje, zaverovani v ideologije, slepi za okolico in zase, omejeni znotraj sebe, umirajo počasi in nezavedno. Ugašajo kot sveče v vetru in ob svojem plamenu uničijo mnogokatero naivno veselo, ki jo privablja mišgetajoča luč v somraku bogov.

»V bistvu počiva moc sleherne ustanove na

pristasih, ki so zaslepljeni.« (V. Bartol, Alamut 299). In zaslepljeni smo vsi. Vsi nosimo v sebi delček Ibu Tahirja, Jusufa, Sulejmana, Halime... Sami smo ustanova in sami se zaslepljujemo. Nasa moc temelji na lažeh in ko se te zamajejo, se zamaje nasa celotna eksistenca. Smo temelji družbe in naj jo imenujemo kakorkoli, smo le mi sami. Se vsaka ureditev se je porusila in za nobeno nismo žalovali. Vzorni gostje na lastnem pogrebu. Kdaj bo le prišlo spoznanje? Kdaj se bo megla razblinila in bomo jasno videli, brez ideologij, bogov... Mi sami. Saj ni tako težko. V našem času, ko se spet prebujajo boji za obstanek, moramo samo odstopiti od te brezglave gonje. Izstopiti se preden nas življenje pripelje na zadnjo postajo. In prosto zadihati. Spoznati, da ni pekla nič drugega kot paradiz, gledan z druge strani. Dvigniti glavo, postati gospodar samega sebe. Spoznati, da ne potrebujemo ne raja ne pekla, ne vladarja ne suznja, ne drugih in ne sebe. Spoznanje, ki prinaša svobodo.....Svobode ni.....

Človek je mogočno bitje. Živi in ustvarja. Ustvaril je zlo, pravico, krivico, jeco, ideologije. Vse te stvaritve ga omejujejo. Ko bo nanje pozabil, jih izbrisal, bo pridobil edino stvar, ki mu v tem vesoljnem kaos manjka. Razbil bo steklene stene posode in postal svoboden.

Ana Facchini,
Gimnazija Nova Gorica

Poezije

*Tebi
in celemu vesoljnemu svetu
oznanjam, da
SEM;
in ne ti
in ne nihče drug
ne sme v mojo blizino,
ce mu tega ne dovolim
JAZ.
In ko boš razumel
in bodo razumeli,
da sem
CLOVEK,
se ti bom predstavila.
Z imenom.*

ŽIVLJENJE

*Stopa mimo, stopa hitro,
stopica v prazno
in samo jemlje, jemlje, jemlje
včasih
vedno
nikoli nima
lastnika
vedno pobegne
v življenja drugih ljudi.*

*Ponavljajo se misli mimoidocih,
vtisi pokrajin so brez notranjosti
in slike, ki jih nosijo kot opomin
v spominu,
so vse bolj blede.
S koščki vesti tipajo po
okenskih policah hiš ob poti.
Nimajo sreče, žalostni so in razočarani.
jezni so in vse bolj podobi nam.*

*Zamrznile so podobe v očeh
in darovi so zasuli prostor.
Praznina, ki je ovijala telesi,
je bila pravo nevidno bogastvo.*

*Na robu tišine sta ljubimca
šepetala besede,
šepetala ljubezen v času,
ki je umrl v njunem ognju.*

Srečna sta

Breda Seljak,
3. c/G, gimnazija Nova Gorica
1. mesto, prost literarni prispevek

Najhujše meje so tiste, ki so jih v človeku začrtale ideologije

ljubiti. Zaradi tega so ideologije ustvarile meje. Ljudje so se ubijali, ker so bili sužnji svojih idej; suženj pa lahko ohrani nekaj dostojanstva edino tako, da ima tisto, čemur služi, za najvišjo vrednoto. Teznja vsake ideologije je torej ta, da se širi bolj in bolj, kajti druge ideje jo ovirajo; stalno jo namreč spominjajo na njeno majhnost in na zmoto enoumja.

V zgodovini so se ljudje oprli na ideologije zato, ker so vse nekako nastale z dobrim namenom. Najprej je bila ideja, pozitivna, usmerjena v prihodnost, v boljši svet. Upanje, ki ga ideja predstavlja, je večkrat tako močno, da vidi človek v njej rešitev vseh svojih težav. Spomniti se moramo, da je človek, predvsem tisti moderne dobe, kljub vsem znanstvenim in zdravstvenim napredkom, ostal nekako majhen, poln strahov. Zaradi tega stalno išče neke ideale v navidez vedno bolj nesmiselnem življenju in ni nič cudnega, ce se opre na prvo idejo, ki mu ponuja rešitev ali varnost.

Na žalost pa se nato ideja institucionalizira, postane nek aparat, nekaj zatirajočega ter

tako izgubi svojo prvotno lahkoto.

Ljudje, ko pridejo na oblast, popolnoma izgubijo zavest o svojem poslanstvu ter delujejo le v lastnem interesu, pa čeprav na videz zastopajo neko vrednoto. Komunistična ideja o državnih lastninah nacelno ni zgrešena, zgodovina pa je pokazala, da je neuresničljiva, vsaj za človeka 20. stoletja. Mogoče človek ni pripravljen, ni vreden te ideje; mogoče je za to idejo prežgodaj, tako ali drugače pa ni mogla vzdržati.

Mislím, da nič ne sme prekiniti svobodnega toka človeške misli.

Nobena ideja ne sme biti postavljena na prvo mesto, ampak vsakdo mora imeti pravico svobodne izbire. Morda je ideja svobode tisto prvo načelo, ki bi moralo veljati za človeštvo. Nič ni bolj svobodnega kot človeška misel, ko se povzpneja v višine zavesti, in zakaj bi človeku vzeli to, kar ima največ. Zdi se, kot da bi Bog rekel človeku, ko ga je ustvaril: Glej, ustvaril sem te uklenjenega na ta svet, zaradi tega pa ti dam misel, da z njo letiš, kamor hočeš.

Igor Povše,
Tehnično industrijski zavod
Galilei, Gorica;
3. mesto, razprave in eseji

NA VČERAJŠNJI DAN PRED 50 LETI

Spomin na obešene talce v Ul. Ghega ne sme zbledeti

**DOGODKI
IZPRED
50
LET**

Ni vedno prijetno, je pa potrebno, v teh casih se posebej, ozivljati spomin na tragicne dogodke izpred petdesetih let, ko je tudi v naših krajih in v trzaskem mestu divjal nacifasistični teror nad tistimi, ki so okupatorskim silam napovedali odločen boj do njihovega uničenja in do osvoboditve. V letošnjem letu se vrstijo ena za drugo petdesetletnice, ki so bolele zarezale v vrste odporneškega in narodnoosvobodilnega boja. Ena takih je tudi petdesetletnica obešanja 23. aprila 1944, 52 talcev v Ul. Ghega v stavbi danasnega konservatorija Tartini.

Okoliščine tega okupatorskega zločina nad talci so znane, čeprav morda niso se in najbrž tudi nikoli ne bodo do kraja raziskane, vsaj ne kar zadeva usodo vsake posamezne žrtve pred obešenjem, kraja, casa in vzroka njihove aretacije itd. Dalj casa je bilo ze o samem tocnem številu obešenih precej negotovosti, čeprav je uradni razglas trzasko prefekture z dne 23. aprila v obliki lepaka uradno sporočil naslednje: »Dinamitni atentat na Deutsches Soldatenheim. Uradno se sporoča: včeraj, v soboto, so komunistični elementi izvršili dinamitni atentat na Deutsches Soldatenheim v Trstu, ki je zahteval življenje nekaj nemških vojakov in nekaj italijanskih civilistov. Aretiranih je bilo večje število oseb iz atentatorjem najbližjih krogov. (To ni točno, ker so bili ti talci zaprti v Koroneu ze prej in niso imeli z Ul. Ghego nobene zveze, op. ur.) Hitro vojsko

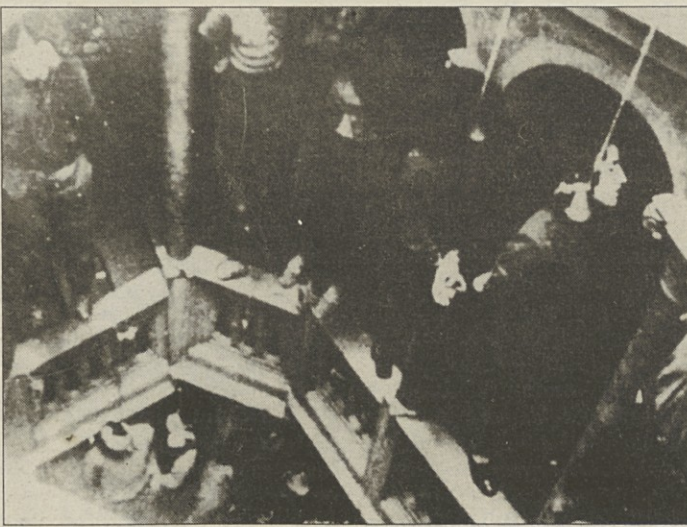
sodišče jih je obsodilo 51 na smrt. Sodba je bila izvršena takoj.«

Pod tem besedilom je bilo napisano se:

»Policijska ura ob 20. za mesto Trst. Prefektura trzasko pokrajine uradno sporoča: od danes, nedelje, 23. t. m., se policijska ura v Trstu začne ob 20. uri.«

Kljub uradni številki 51 so se dolgo casa pojavljali poimenski sezname, na katerih je bilo najprej 49 imen, potem 50 in 51 in sele v letu 1974 končna številka 52. Do nepopolnosti v seznamih je najbrž prišlo zato, ker ni bilo hitro mogoče identificirati prav vseh žrtev. Več gotovosti so potem vnesla nekatera pričevanja. Najbolj verodostojno je podal 23. aprila 1974 tedaj ze upokojeni namesčenec trzasko pogrebne podjetja I.M. (svojega polnega imena v Primorskem dnevniku ni dovolil objaviti, je pa bilo, domnevam, takrat znano. Bil je Slovenec). Povedal je, da so ga v nedeljo tistega usodnega 23. aprila poklicali, naj s svojimi šestimi tovarisi odpelje v poslopje na Ul. Ghega 52 krst, naj obešence snamejo z zank, jih položijo v krste in odpeljejo na pokopališče.

»Ko smo jih snemali in polagali v krste, smo jih našli 52«, je dejal. »Trupla so visela predvsem levo in desno po stopnišču, največ jih je bilo v menzi, nekaj jih je bilo obešenih blizu oken tako, da so bila vidna s ceste. Sploh povsod, kjer je bil primeren prostor za obešanje«. In se: »Na pokopališču pri Sv. Ani je bila takrat vedno pri-

pravljena velika jama za primerne bombardiranja, da bi morebitne žrve lahko takoj pokopali. Pred tako jamo smo pripeljali 52 krst s trupli talcev iz Ul. Ghega. Pri pogrebu smo bili samo delavci našega pogrebne podjetja. Nobenega nemškega vojaka ni bilo, ti so nadzorovali le snemanje in polaganje trupel v krste. Tudi duhovnika nisem opazil pri pogrebu.«

Isti uslužbenec pogrebne podjetja je, po lastni izjavi, imel zalostno nalogo pokopati na pokopališču pri Sv. Ani tudi 8 talcev, ki so jih Nemci ustrelili na Opcinah in se prej, leta 1930, je enako zalostno dolžnost opravil za stiri bazoviske ju-nake.

Kako je potem prišlo do tega, da so Namci namesto 51 pred vojaškim sodiščem obsojenih,

obesili 52 talcev? Nekateri price so takrat vedele povedati, da so Nemci spotjo, ko so 51 talcev peljali iz Koronea v Ul. Ghega, pobrali na cesti se nekoga brez posebnega razloga in ga obesili skupaj z ostalimi. Največ obešenih je iz Postojne in okolice, posamezniki so bili s Krasa, iz Vipavske doline, z Brd pa tudi iz Istre ter iz raznih italijanskih krajev s Sicilije, Caserte, Brindisija, Pinerola, Vidma, Capo Orlanda, Scaraccie in iz samega Trsta.

Da je bilo obešenih 52 in ne 50 ali 51 in celo 49 talcev, je znal povedati v Primorskem dnevniku 16. avgusta 1974 tudi Bruno Pahor iz Jamelj, ki je bil v Koroneu sojetnik skupaj z nekim 67-letnim moskim iz Kostanjevice na Krasu in pa z 22-letnim sinom nekega albanske-

ga diplomata. Oba so takrat odpeljali iz celice brez prtljage in se je potem ugotovilo, da sta bila med 52 talci. Na seznamu petdesetih pa njunih imen ni bilo. Obešanje talcev v Ul. Ghega, kot malo prej ustrelitev 71 talcev na Opcinah, je bilo mascevalno dejanje nemških okupatorjev zaradi partizanskega atentata na nemški vojaški klub ali menzo v Ul. Ghega in prej na kinodvorano na Opcinah.

Dinamitni naboj sta v menzi v Ul. Ghega podstavila po vsej Primorski znana partizanska diverzanta Mirdamat Sejdiv, imenovan Ivan Ruski, in pa Mehti Hussein Zadej, med primorskimi borci bolj znan kot Mihajlo. Mihajlo je ze med vojno padel na Vitovljah v Vipavski dolini, Ivan Ruski pa je vojno preživel, se vrnil v svojo rodno Gruzijo in v poznejših letih, mislim vsaj dvakrat, prišel na obisk na Primorsko in tudi v Trst. Oba sta bila sovjetska vojna ujetnika in mobilizirana v nemško vojsko. Dobro sta obvladala nemščino, kar jima je očitno omogočilo dokaj prosto gibanje med nemškimi vojaki. Iz kasarn na Opcinah sta pobegnili in se pridružila primorskim partizanom, delovala pa sta predvsem kot diverzanta v skupini in samostojno. Bila sta izredno drzna in izurjena za ravnanje z eksplozivom. Iz pripovedovanja Ivana Ruskega je ohranjen opis izvedbe atentata, kako sta podtaknila eksploziv, kako sta se izmuznila s prizorišča in potem cez tantanko pol ure ze z visine nad mestom vi-

dela visok dim, ki ga je povzročila eksplozija. Podpisani pa se tudi spominja Mihajla, ki je o svojih diverzantskih akcijah prihajal od casa do casa pripovedovat v prop. odsek IX. korpuse, takrat na Lokvah v Trnovskem gozdu. Na majhnem listu je imel v obliki statistične razpredelnice v ruscini zapisan datum, količino eksploziva, število sovražnikovih žrtev in ranjenih. Nic pa ni pripovedoval o obešenih talcih, za katere takrat verjetno niti ni vedel, ali pa ni hotel govoriti.

Cas, in najbrž je dobro tako, megli spomin a v pozabo ne sme! Ne za tiste, ki so ga živeli, ker brez spomina preprosto ne morejo, ne za tiste, ki ga niso živeli in morda vedo kaj o njem iz pripovedovanja in branja, ker preprosto ne sme! Nauk spomina pa je lahko en sam: najbolj barbarsko je reševanje meddržavnih in medčloveških sporov z vojnami. Dokazov je, žal, tudi zdaj dovolj in prevec: v Bosni, na Bliznjem vzhodu, v Afriki in se in se.

Zdaj prihajajo iz tiste tragice zgradbe na Ul. Ghega k sreči zvoki glasbil, toda ko gre clovek mimo ne more, da se ne bi ozrl na vence na njenem pročelju, ki iz leta v leto obnavljajo obred spomina.

Ne gre samo za dolžnost, za pieteto se manj za uveljavljeno formalnost. Gre za to, da bi nikoli vec ne bil Ul. Ghega, ne Gorazda, ne Mogadisa, ne Hebrona, da bi bili le mir in sožitje, strpnost in delo za srečo in napredek ljudi.

Jože Koren

BOMBNI NAPAD

Opčine včeraj kot danes Gorazde

MARJAN KEMPERLE

Nekaj mrtvasko tragicnega je preteklo sredo okrog poldneva družilo bosanski Gorazde s kraskimi Opcinami. Na mestecu ob Drini je tistega dne padlo na desetine granat, rusilo hise, begunski center, bolnišnico, in pobilo na desetine živiljenj. Nekaj podobnega se je zgodilo Opcinam pol stoletja prej...

Do nekaj minut pred 13. uro je bil tisti 20. april 1944 na Opcinah dan kot vsi ostali vojni dnevi. Može so bili na delu, žene so pripravljale kosilo ali pa ze pospravljale za njim, otroci so se igrali po dvoriščih. Malo po poldnevu so se otroci zagledali v zrak; z ocesom so začeli zasledovati brneči ropot na nebu, da bi prestregli jato letal. V Skuojeah, vaskem predelu od Brdine proti Proseku, je tistega dne tudi mali, komaj 3-letni Zoran Sosić gledal v nebo. »Dogodka se sam sicer točno ne spominjam, a starsi so mi nestetokrat ponovili, kako je bilo tistega dne, ko so zavezniški bombardirali Opčine,« nam je povedal. To je njegova zgodba.

»Vse se je začelo potem, ko smo ze pokosili. Sedeli smo pred hišo na dvorišču in se zagledali v letala, ki so preletavala vas. Taki preleti so bili vsakodnevni, običajni. Zavezniška letala so priletela in odletela, najbrž proti Nemčiji, da bi tam spustila svoj smrtni tovor. Kar naenkrat je na dom prihitel stric. Zakrčal je, da letala bombardirajo Prosek, da je videl dim, ki se je dvigal. Takoj smo se zatekli v hišo: stric, mama z osem-mesečno hčerkico v naročju, moj petletni starejši brat in jaz. Očeta ni bilo, bil je v službi, zaposlen pri Tramvaju. Komaj smo vstopili, je počilo. Letalska bomba je prebila streho, prodrla do kleti in tam ek-

splodirala. Na srečo ni imela velike rusilne moči, bila je plinska. S svojimi plini nas je vse zastrupila; jaz sem čutil posledice zastrupitve se dvajset let po eksploziji. Le naključju se moramo zahvaliti, da smo ostali živi. Dva tedna pred bombardiranjem je oče shranil na podstresje dva lesena trama. Ko smo se zatekli v hišo, smo se postavili tik ob nosilni zid sredi hise. Bomba je zrusila polovico strehe, ki bi padla na nas in nas zasula do smrti, ce je ne bi tramova pridržala in nas obvarovala kot nekakšna zasilna streha, da smo ostali živi pod ruševinami. Stric, ki je umrl dve leti kasneje za posledicami poskodb, si je prvi opomogel in začel grebsti in kopati, da bi našel se druge. Mene so kmalu potegnili izpod

podrtije in so ze mislili, da zame ni vec pomoči. Usta sem imel polna ometa, da nisem mogel dihati. Mama, ki ji je zlomilo eno roko, mi je z drugo začela odstranjevati malto, dokler nisem lahko spet zadihal. Peljali so me v bolnišnico, kjer pa ni bilo prostora: bila je polna ranjencev. Spominjam se, kako sem se dan kasneje znašel pri sorodnikih v Barkovljah, zatem smo se kot mnogo drugih, ki so jim bombe zrusile domove, zatekli na kmetije k domaćinom na Krasu. Nas so sprejeli Lazerjevi v Repnu. Nato smo preživeli

pobila vse clane družine.«

Spomin-pričevanje Zorana Sosica na unicujoci bombni napad na Opčine je dopolnila Stanka Hrovatin. »Otroci smo bili vajeni letalskih preletov, opazovali smo jih, saj nihče sploh pomislil ni, da bi lahko letala bombardirala Opčine.

Vas je razpolagala s tremi protiletalskimi zaklonišči: eno je bilo v precej veliki kraski jami v Kalicu v Alpinski ulici, drugo pod Obeliskom, tretje pa ob železniskem predoru. Kalic je bil namenjen prebivalcem spodnje vasi, ljudje, ki so stanovali od tramvaja proti Obelisku, so se zatekali pod Obelisk. Teh zaklonišč pa se do bombnega napada skorajda nismo posluževali. Sele po tistem dnevu nam je brneč prihod letal pognal straž v kosti in hitrost v noge, da smo se čim bolj urno rešili na varno.«

O 20. aprilu ve Stanka Hrovatin povedati, kako je najprej zazvižgalo, nato pa je začelo pokati in stresati. »Kar naenkrat smo se znašli vsi opraseni. Trajalo je sicer malo, a bilo je grozno. Se sreča, da je bilo podnevi; ce bi bilo ponoci, bi pomrli. Pri sosedovih je umrl gospodar, ki se je rešil smrti v koncentracijskem taborišču: pokoncala ga je zavezniška bomba,« se je spominjala Stanka Hrovatin.

V primerjavi z bogatostjo in pretresljivostjo pričevanj preživelih je gola vojna kronika o dogodku mnogo bolj suhoparna. 20. aprila 1944 so tri eskadrilje zavezniških bombnikov napad-

le najprej proseksko železnisko postajo, nato pa se Opčine. Napada sploh ne gre primerjati z letalskimi »kirurskimi« bombnimi posegi med Zalivsko vojno. Bil je bolj podoben rusilni moriji nemških stuk frankistične falange nad Guernico kot pa tolikokrat opevani (a nepreverjeni) natančnosti »Pusavskega viharja«. Nad Prosekso postajo so bombniki odvrgli kakih 70 bomb (od tu dim, ki ga je bil opazil stric Zorana Sosica v smeri proti Proseku), toda brez večjih uspehov.

Na Opcinah je bilo mnogo hujše. Letala bi morala uničiti opensko železnisko postajo, da bi prekinili železnisko zvezo, kasarno ob cesti proti Proseku in kasarno pri Banih. Letalci so povsem zgrešili viziranje cilja, bombe so odvrgli predcasno, da so - namesto vojaških ciljev - ciljale v hiše Stare vasi na Opcinah. V letalskem napadu je bilo ubitih 40 ljudi, eden je umrl za posledicami napada slaba dva meseca kasneje. Med mrtvimi je bilo tudi šest otrok. Imena vseh žrtev so objavljena v knjigi Ivana Artaca Opčine - Zgodovinski oris župnije, ki jo je pred kratkim izdala tamkajšnja Župnijska skupnost. Ob mrtvih so zabeležili 70 ranjenih, 500 ljudi pa je ostalo brez bivališca. Zavezniška letala so odvrгла skupno 128 bomb, ki so povsem unicila 32 his, med katerimi je bilo tudi župnišče; 63 poslopij je bilo po napadu nevseljivih, 126 pa hudo poškodovanih.

Ti skopi podatki se ne morejo naslikati dejanskega razdejavanja v zgodovinskem jedru Opcin po umetnem viharju, ki se je z neba v nekaj minutah spustil na vas. Podrtije, strleci tramov iz odkritih streh, uničena električna napeljava, vodni curki iz razpokanega vodovodnega omrežja so se vtisnili v spomin preživelih pred petdesetimi leti.

Nekaj podobnega se danes na pragu tretjega tisočletja dogaja v Gorazdu...

POGOVOR S KIPARJEM MIRKOM BRATUŠO

Izvirnost je v izkušnjah

V kiparstvu je možnih več pristopov do materiala

Kaksna škoda, da jeleni ne morejo zelv naučiti hitrosti.

Kahlil Gibran

Mirko Bratusa se je rodil leta 1963 v Negovi. Po srednji lesarski soli, ki jo je končal v Mariboru, je studiral kiparstvo na ljubljanski ALU. Tam je leta 1989 diplomiral pri prof. Luju Vodopivcu in nadaljeval studij na kiparski specialki. Iz kiparstva je leta 1993 diplomiral tudi pri prof. Leu Kornbrustu v Münchnu, po diplomi pa je studiral pri prof. Tonyju Craggu v Düsseldorfu. Imel je več samostojnih razstav in sodeloval na skupinskih razstavah v Gornji Radgoni, Radencih, Murski Soboti, na Jesenicah, v Piranu, Ribnici, Ljubljani, Zagrebu, Borgo Valsuganu, na Dunaju, v Valle d'Aosti in Moskvi. Za svoje delo je leta 1988 prejel studentsko Presernovo nagrado, lani pa nagrado občine Gornja Radgona. Kot svobodni umetnik živi in dela v Gornji Radgoni in v Ljubljani.

Kiparska praksa je odkrivanje forme in raziskava materiala. Kot osebna izkušnja se utelesa v kiparskem izdelku. Kaksen pomen ima znotraj tega konteksta po vašem mnenju avtorjev odnos do materiala?

V kiparstvu je možnih več pristopov do materiala. Eden od najbolj razširjenih je koncept nekakšnega preprostega igranja z materiali, prek katerega prides do končne forme. V tem primeru se kipar pusti voditi materialu, pusti se presenečati. Meni se največkrat dogaja, da se mi najprej v glavi pojavi nekaksen fluid, forma, ki jo je potem treba spraviti v ustrezno kiparsko obliko. Da se to lahko zgodi, je edini pogoj primeren material. Glede na zamisljeno formo se odločim za določen material. Včasih ga je v samem procesu kasneje treba zamenjati.

Največkrat se to zgodi, kadar se značaj in lastnosti materiala ne skladajo z zamisljeno formo, ko material ne prenese »posiljevanja«. Podobne izkušnje sem imel že pri prvih kipcih iz otroštva, ki sem jih delal v laporju. Lapor sem izbral prav zato, ker je omogočal in prenesel zeleno formo. Sicer pa mislim, da je to, kar se mi je dogajalo v otroštvu, ena od zelo važnih izkušenj, ki se mi vlečejo se zdaj.

Zanimajo me prav prve, najbolj intimne izkušnje z materiali. Koliko se vam te zdijo pomembne na ravni osebne izkušnje znotraj vsega ustvarjanja? Mislim, da specifičen odnos do različnih materialov in kombinacij odsevajo tudi vasa dela.

To, koliko so te izkušnje intimne, koliko pogojujejo moje kiparstvo, je stvar širše razprave. Res je, da sem se z različnimi materiali srečeval najprej doma. Moj oče je kovač, njegov oče je kovač, v družini pa se najdejo se mizar, sodar..., konec koncev tudi glasbe ne manjka. Morda je imel v otroštvu najmočnejši vpliv na moje ustvarjanje sosed, ki je bil mizar. Veliko stvari mi je pomagal izdelati, mi dajal material in nasvete. Vse to mi je pomagalo graditi odnos do materialov, ki se mi je potem v soli za mizarje se poglobil.

Ta občutek, odnos do materialov, mi je kasneje, na akademiji, ko sem se začel resno ukvarjati s kiparstvom, povzročal velike težave. To se je zgodilo v trenutku, ko sem spoznal, da bistvo kiparstva ni v izdelavi kipov oziroma njihovem predstavljanju, ampak nekje drugje. Kje točno, je od takrat naprej moj poglavitni problem. Po drugi strani mi je občutek do materiala omogočal, da sem se temeljiteje posvetil prav kiparskim problemom. Vedel sem, kdaj se da kaj povedati z materialom, kdaj z obdelavo, kdaj z

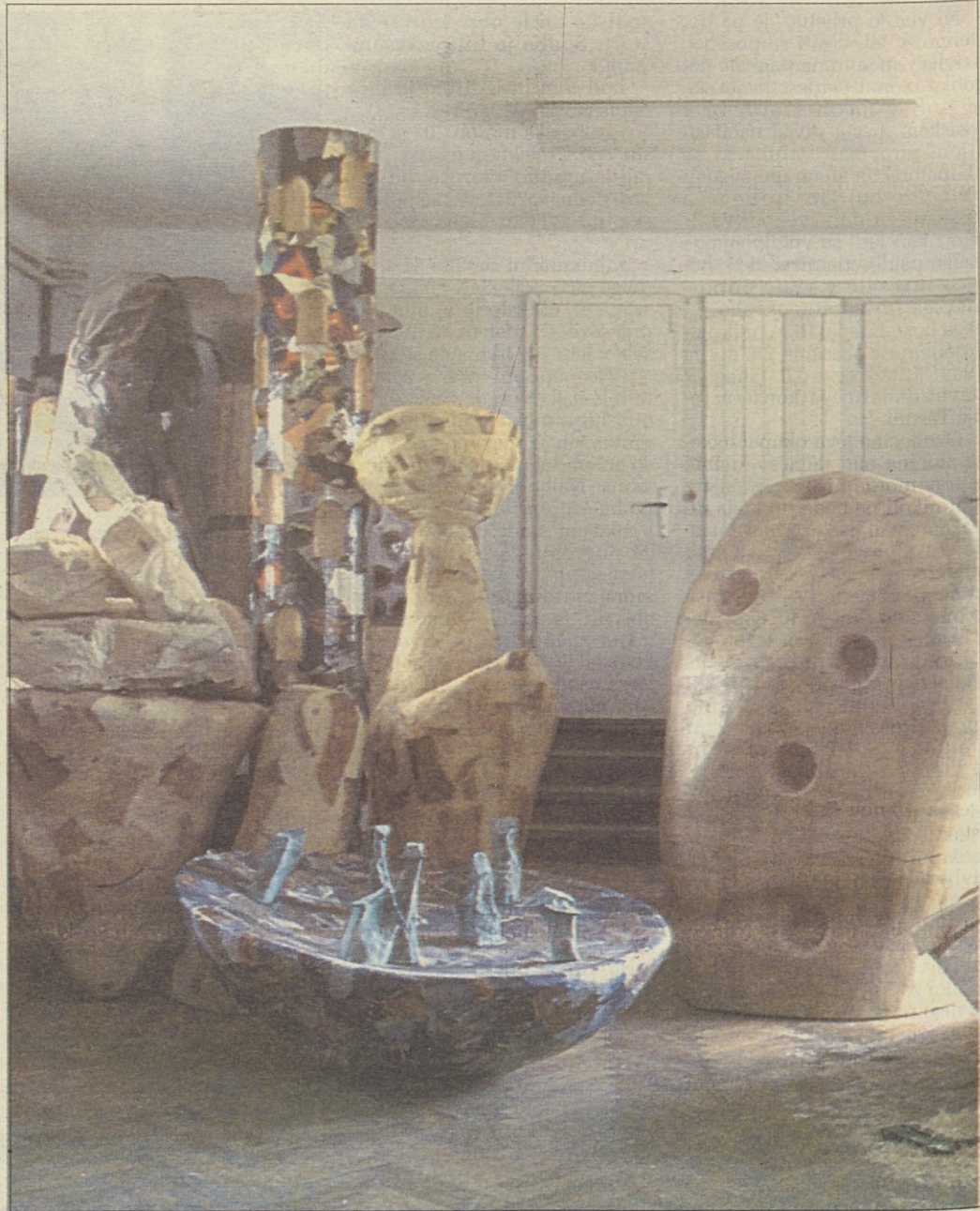
odnosi med različnimi materiali, razmišljal sem, kaj to pomeni v kiparski formi.

Glede specifičnosti uporabe materialov pa mislim, da ne pripada le meni, ampak je lasti širšega, kolektivnega spomina oziroma zavesti. Obenem se naslanja tudi na širšo tradicijo, ki se jo včasih zlorablja do te stopnje, da se nanjo gleda kot na neko posebnost, kot da je nekaj, kar se nas ne tiče. Razume se jo kot zgolj etnološko dimenzijo, v bistvu pa je to del širše izkušnje, kulture in zgodovine. Ampak pustimo to.

Ce se vrneva h kiparstvu; dostikrat se sploh ne zavedam, ko se v podobi kipa mesajo izkušnje iz različnih prostorov: iz otroštva, iz casa, ki sem ga preživel v Mariboru, v Ljubljani, v tujini, iz knjig ali galerij... Ce je kje iskati izvirnost, potem se jo da najti edino v konglomeratu izkušenj.

Studirali ste na ljubljanski ALU, na münchenski akademiji, pri svetovno znanem kiparju Tonyju Craggu v Düsseldorfu. Zanima me vasa izkušnja: koliko se je mogoče naučiti odnosa do materiala, razvoja forme?

Moja prva izkušnja z akademijami je bila na ljubljanski akademiji za likovno umetnost. Zdelo se mi je, da se učim nebitvenih stvari. To so bila na primer obvezna predavanja iz likovne teorije, umetnostne zgodovine, kiparske tehnologije... Poleg tega je bilo treba opraviti določen program se v ateljeju. Sele kasneje, na akademijah v Münchnu ali Düsseldorfu, kjer je koncept studija drugačen, sem spoznal, kako pomembna je določena osnovna izobrazba. V Münchnu studij temelji na prostovoljni izbiri profesorjev, predavanja so prostovoljna. Studen je pri svojem delu največkrat vztrajajo pri osebni ekspresiji, zaprti so v svoje delo, teorijo sovražijo tako kot povsod, in le

V kiparjevem ateljeju

redki spoznajo, kaj se v njej zares skriva. Oba koncepta sta sama po sebi akademska in nekako okostenela, nadgradiju lahko le močna osebnost. To pa je konec koncev usoda vseh akademij.

Glede odnosa do materialov oziroma koliko se ga je mogoče naučiti, bi težko govoril, saj se s tem nisem ukvarjal. Vedno pa gre s strani profesorja za uveljavljanje njegovih lastnih pogledov, tako do materiala kot do kiparske forme. Noben učitelj, naj bo se tako odprt, ne more mimo samega sebe. Zato se mi zdi nujno imeti več različnih učiteljev v različnih okoljih. S Tonyjem Craggom sva na primer največ razpravljala, o vprašanih gradnje kipa in materialih. V več pogledih sva se razhajala, ampak mnogo pomembnejša se mi zdi razprava sama in njegovo posredovanje izkušenj ter stališč do kiparskih problemov. Z Lujem Vodopivcem pa smo se mnogo bolj poglobljali v samo pomensko strukturo kipa in v strukturo prostora, v katerem se kip nahaja.

Na koncu tega miselnega procesa zmeraj prides do problema gradnje. Mislim, da ima prav gradnja posebno mesto v ustvarjanju in da se močno odslikava v tvojih delih. Res je, zelo res. Skozi strukturo gradnje kipa se da kasneje pri samem branju priti do pomenske strukture. Gre za to, da se v samem kipu kaže širša »strukturiranost« problemov, s katerimi se srečujemo, ta pogojenost, ki nas veže

v eksistenco. Formalno gledano se te soodvisnosti kažejo na vedno drugačen način, v bistvu pa gre za iste probleme, ki imajo vedno drugo obliko. Ali kot paradoks: za isto obliko, ki ima druge probleme.

Sploh ne vem, kdaj me kateri od problemov pravzaprav zanima. Včasih me zanima en problem, ko pa ga rešujem, se mi odpre horizont in potem se začnem ukvarjati s čisto drugim. Na primer, ko se zaletiš z avtom, nimaš pojma o tem, kako bo takšna banalna življenjska izkušnja vplivala na tvojo kiparsko prakso. Rekel bi lahko celo, da se sele potem, v ateljeju, zaveš, da je bil dogodek na cesti veliko pomembnejši kot celo leto dela v ateljeju. Nehote se je zgodilo nekaj, kar bi se hote izpridilo. Izkušnja je v vsakem primeru pozitivna.

In končno, koliko je po vašem mnenju mogoče likovne probleme ali vprašanja kiparstva sploh izgovoriti z besedami, ki jih uporablja v tem intervjuju?

Ze od modernizma naprej, ko je umetnost postala znanost, se umetnost prevečkrat skuša izpovedati verbalno. Poleg tega sama likovnost vsebuje nekaj, česar z besedami ni mogoče izraziti. Mislim, da je zelo važno govoriti o tem, o svojem početju, gledati samega kiparstva pa menim, da je prej ali slej treba dati zadnjo »besedo« kipu.

Besedilo in fotografiji: Jost. P. Rotar

Kak

Poročilo s

Eduardo Galeano, sodobni urugvajski pisatelj, je v enem od svojih esejev zapisal: »Zgodovina Urugvaja je zemljevid krutosti in globoke žalosti. Vsi nosimo v svojih dusah atlase svojih dedov in v svojih srceih rdečo prst indijanske zemlje.«

Indijancev v Urugvaju že dolgo ni več, v sedemnajstem stoletju so jih spanski kolonizatorji popolnoma iztrebili; tudi crnskega prebivalstva je bore malo, le nekaj jih v soparnih in vročih gostilnah ob poznih nočnih urah igra divje ritme can-dombe. Največji delez urugvajskega prebivalstva predstavljajo potomci spanskih gaucev in italijanskih priseljencev. Ko sem se z urugvajskim prijateljem sprehajala po starem delu Montevidea, ki ga je diktatura (1972-1984) skorajda popolnoma porusila, je pokazal na razpadajoče zidove nekdanj velicastnih palač in his, ki so jih prebivalci Montevidea med leti diktature prekrili z grafiti. »Pomagajte policiji - mucite se sami!« je pisalo na enem izmed zidov.

Mirko Bratusa: »Zadnjo besedo je treba dati kipu.«

Začarano gledališče

Dunajski Serapionci po devetih letih spet gostujejo v Ljubljani

V drugem dunajskem okraju, bivši zidovski četrti, onstran donavskega prekopa (Donaukanala), stoji staro veličastno poslopje živilske borze, kjer so v času Avstroogrške mesetarili z žitaricami, moko in krmili. Ne le za Eliasa Cannettija, ki te ulice slikovito opisuje v svojih avtobiografskih spisih, tudi za marsikoga drugega se ta predel Dunaja, predvsem z bližnjim Pratom, navezuje na kup spominov, recimo na prvi Cinemaskopfilm Ben Hur, ki so ga v pravadnih casih vrteli v sosedni dvorani kina Tabor... In zivi muzej spominov je tudi Serapionsko gledališče ODEON; na njegovih obalah se zbirajo naplavine civilizacije: clovekovne pustolovščine in odkritja, njegove skrivnosti, zelje in sanje, njegova upanja in nenehna razocarjanja.

Vedno kadar se vzpenjam po strmih, polzastih stopnicah do ODEONA in se potem, polna začudenja in občudovanja, nenadoma najdem v ogromni klasicistični dvorani bivše borze, ki ji »non finito« napol restavriranih, nepobarvanih sten, stropov in stebrov daje pravšnjo patino modne skromnosti, se sprašujem, kje je pravzaprav glavno stopnišče, saj poslovni ljudje gotovo niso vstopali po ozkih stranskih stopnicah. Pa vendarle tiči nek koncept za tem kontrastom: Serapionci, ki so se tu naselili pred šestimi leti, so vedno uspevali spremeniti navidezno skromna, enostavna in nezahtevna sredstva v ognjemet slik, asociacij, fantazij, imaginacij. Skoraj petnajst let že spremljam kreacije Erwina Piplitsa in Ulrike Kauf-

Serapionci: Axolotl visionarr

mann, ki sta srce in duša tega začaranega gledališča odčarane sveta, od tedaj, ko ga je ob prvih resnično velikih uspehih leta 1980 nek kritik opisal z naslednjimi lapidarnimi besedami: Surrealistično. Pustolovsko. Poetično. Magično. In zagotovo tudi efektno, sugestivno. Srečanje s sanjami. In morami. In vedno znova sem presenečena, kako dosledno jima uspeva istočasno ohranjati kontinuiteto neverbalnega gledališča slik, gibov, strukturiranja prostora in gledalčeve imaginacije ter hkrati ustvarjati nove kontinente iz slikovnega, glasbenega, literarnega kolektivnega spomi-

na zahodne civilizacije. Pot jih - kot nakazuje ta zadnja produkcija s poetičnim naslovom Objemal sem senco, snubil privid in zivel sen - vodi k besedi, čeprav minimalnemu, splošno in tudi v drugih jezikih razumljivemu, k neki novi skromnosti, eleganci enostavnega in vsakodnevnega. Stran od bujnosti in igrivosti nekaterih starejših produkcij, recimo najbolj uspešnih predstav Double & Paradise, ki je pred devetimi leti gostovala tudi v Ljubljani in na Bitefu, ali pa Divje predznih scen (1981 po Balzacu in Rabelaisu) in Svete poroke, uspešne in opevane parafraze

na Wagnerjeve opere o Nibelungih.

Ko razmišljam, kako naj bi etiketirala gledališče, ki ga ustvarjajo Serapionci, sem v zadregi, prav tako kot ostali kritiki: rešujejo se s citiranjem zgodb, besedilnih osnov vsake produkcije, ki jih Erwin Piplits navaja v programskih listih ali jih pripoveduje obupanim novinarjem. Sumim, da namerava s svojimi razlagami občinstvo brez domisljije bolj zavajati kot ga razsvetliti. Tokrat izhaja iz drame nemškega sodobnega in zelo uspešnega dramatika Tankreda Dorsta (Merlin, Carlos, najnovejši komad: Gospod Pa-

ul), ki si je za svoj Cudez ljubezni sposodil snov iz 12. stoletja, zgodbo o Ubogem Henriku (Der arme Heinrich). Viteza naj bi ozdravila srčna kri nedolžnega dekleta. Vseeno je, ali pripoved poznamo ali ne, tudi besedilo ni bistveno, pomembno se je predati izzivu Piplitsovih vecpomenskih prizorov, caru koncentracije in usklajenosti v gibih, mimiki in premikih pa tudi caru scenografije in kostimov, ki jih z osupljivo fantazijo ustvarja njegova sopotnica Ulrike Kaufmann. Za to produkcijo si je Piplits izmislil presenetljivo enostavno sceno: večnamenske ogromne plasti-

čne zavese, prosojni labirint, skozi katerega v začetnem prizoru blodi svetlobni zarek. V nasprotju z umetnim materialom scene so razkošni kostumi Kaufmanove v enem izmed osrednjih prizorov narejeni iz povsem naravnih materialov: iz valovitega kartona, papirja, lesa, konoplje. Gledalec se mora prepustiti toku včasih minimalističnih prizorov, ritmu sugestivnih slik, ki le redkokdaj zahtevajo racionalni, intelektualni odziv. Serapionci pripovedujejo o nezavednem in polzavednem, o naših sanjah, posebno pa morah, o skritem, potlacenem in tabuiziranem. Njihova ustvarjalnost sega od prekipenjajočih fantazmagorij iz plesa, slikarstva in glasbe preko slikovitih ponazoritev psiholoških procesov in sanj do konkretnjšega približevanja stvarnosti, kot je zapisala Karin Kathrein, nekajletna glavna urednica dunajske gledališke revije Die Bühne in sicer gledališki kritik, ki zvesto spremlja pot Serapioncev.

Tudi poskus ujeti umetnost Serapioncev v besede preko več kot sugestivnih naslovov in zanskih podnaslovov produkcij je obsojen na neuspeh. Prav tako kot se lahko s presunljivo hitrostjo spreminjajo vzdusja v posameznih prizorih, vljudnost preskoci v agresivnost, brutalnost postane ljubkovalna in se prijaznost spremeni v vsiljivost, so tudi te igre z besedami in domisljijo neulovljive, včasih neprevedljive, pogosto v stilu nonsens-poezije, vsekakor pa lirčne: Ze Bal macabre je Piplits podnaslovil »scenski koncert«, Začaran (Verwunschen po istoimenski plošči Hellenja Hellerja, 1980) je bila »scenična seansa«, koren iz Patt, ulomljen s formulo za prosti pad (1984), je označil z znanom »eratičnih slik«, Double & Paradise pa je »vizualna pesnitev, katafrazna.« Iskri in duhoviti lartpourtartizem ne dopušta, da bi se gledalci udomacili v postmodernistični drzi odkrivanja citatov iz zahodne kulturne zgodovine. Estetika Erwina Piplitsa in Ulrike Kaufmann kljub svoji igričnosti ne prekriva, ne opleštuje in ne harmonizira ostrin »vsakodnevnih norosti«, temveč jih prav preko poetičnega odrskega jezika posebno izpostavlja. Ko v najnovejši predstavi puhasti sneg prekrije razcapane postave in ko dekle mimogrede vrše besedo NO, so namigi na aktualna dogajanja več kot očitni, toda ne vsiljivi.

Marsikateremu gledalcu se bodo posamezni prizori ali rezijske ideje morda zdeli znani: Erwin Piplits in Ulrike Kaufmann sta že pred desetimi, petnajstimi leti izoblikovala gledališko estetiko, ki jo lahko občudujemo v predstavah veliko mlajših režiserjev doma in v tujini. Ne trdim, da so jih posnemali, ker jih mnogi niti ne poznajo. Menim pa, da je njuno gledališče bilo in se dolgo bo polno plodnih inovacij in presenečenj. Zelim si, da nas bi s svojimi produkcijami popeljali še na marsikatero razburljivo potovanje odkrivanj cloveskih norosti in slabosti, modrosti in sanj. Domisljija jim po več kot dvajsetih letih ustvarjalnega dela gotovo ne bo posla.

Neva Skapin Slibar

šna publika, ne predstava

svetovnega gledališkega kongresa, ki je bil konec marca v Montevideu

Grafiti so bili med diktaturo najbolj brani časopis, danes pa predstavljajo najboljši zgodovinski učbenik.

Podobno vlogo kot grafiti pa je v tistih casih odigralo tudi gledališče. Nastala so številna ulična gledališča, v sedemdesetih letih pa je skupina igralcev in režiserjev ustanovila slavno gledališče Teatro Circural, kjer so uprizorjali dela Brechta, Becketta in Ionesca.

Danes je Teatro Circural najuspešnejše komercialno gledališče v Montevideu, kjer uprizorjajo dolgočasne in dolgotrajne musicale v elektronskem ritmu tanga. Zalostna besedila originalnega urugvajskega tanga nadomestijo zapletene ljubezenske zgodbe, v katerih latinski ljubimci v temnih oblekah s klobuki na glavah na veliko klobutajo svoje ljubice, vendar musical na koncu kulminira v srečen konec in vesplošno rajanje publike. Prav urugvajska publika pa je fenomen, ki se ga bom v tem članku se dotaknila.

Shakespeare na kamionu

V Montevideu je konec marca potekal trinajsti kongres svetovnih gledaliških kritikov,

poleg kongresa pa se je v organizaciji nacionalne sekcije urugvajskih gledaliških kritikov odvijal tudi mednarodni gledališki festival, kjer so poleg urugvajskih nastopila tudi gledališča iz Nemčije, Argentine, Brazilije in Svice. Osnovni del kongresa je predstavljal simpozij z naslovom Meje gledališča. V uradnem delu srečanja so predstavniki nacionalnih sekcij izvolili prof. Georesa Banuja za novega predsednika združenja svetovnih gledaliških kritikov in izbrali Finsko za državo, ki bo leta 1996 gostila stirinajsti kongres.

Udeleženci kongresa smo lahko vsak večer videli tudi po tri gledališke predstave, ki pa razen lutkovne predstave Barrio Sur iz Urugvaja in predstave uličnega gledališča iz Brazilije, ki je uprizorilo Romeo in Julijo Williama Shakespeara v velikem starinskem kamionu nekeje v predmestju Montevidea, name niso naredile večjega vtisa. Poleg številnih sodobnih komedij argentinskih dramatikov so nam gostitelji pokazali tudi »predstave«, ki se najbolj spominjajo na Tofov Mopedso, premori med skeci pa so zapolnjeni z

glasnimi ritmi sambe. Najbolj teatralna v gledališču pa je urugvajska publika, ki spremlja predstave z zanosom, ki bi ga lahko primerjali z entuziazmom na južnoameriških nogometnih tekmah. Skoraj vsaka predstava se je končala z ovacijami in rajanjem v osvetljenem prostoru avditorija. Ko smo se vsi udeleženci kongresa zbrali pri večerji, si nismo izmenjavali mnenj o predstavih v smislu: »Kakšna se ti je danes zdela predstava?«, temveč: »Kakšna se ti je danes zdela publika?«

Življenje je krčma

Poleg institucionalnih gledališč pa v Montevideu delujejo tudi številne neodvisne skupine, ki ustvarjajo svojevrstne gledališke forme. Avtorici gledališča Insalubre, Estela Mieres in Liliana Enciso, v svoji gledališki predstavi z naslovom Language is a Virus skozi pantomimo opisujeta tisočino lastnost južnoameriških machotov in skozi pisane karakterje španskih osvajalcev, plesalcev tanga, diktatorjev in nogometnih navijačev prikazeta urugvajsko zgodovino. Z omenjeno predstavo bosta letos go-

stovali tudi v Evropi.

V svojih spominih je John Huston zapisal nekako takole: »Cloveska življenja so kot južnoameriške krčme. Vse, kar imaš, prineseš s seboj.« Prispejda je lepa in - če se nikoli nisi bil v tovrstni krčmi - tudi malce nerazumljiva. V starem delu Montevidea namreč obstajajo in ne strežejo pijace, kajti vse, kar zeliš popiti, moraš prinesiti s seboj. Ponujajo ti le nore ritme tme candombe. Zaradi težkega jesenskega subtropskega zraka je plesanje možno le na ulicah in v eni od tovrstnih atmosfer se je zaključil letosnji urugvajski gledališki festival.

Neverjetna urbanistična mešanica

Poleg tanga v Teatru Circural pa v Montevideu obstaja tudi originalni urugvajski tango. V starem lokalu Fun-Fun se vsak večer predstavljajo najboljše pevci tanga. V tem lokalu je nekoč prepeval tudi najslavnejši pevec tanga na svetu Carlos Gardel, ki danes v Urugvaju velja za mit in za se eno izmed mnogih žrtev oblasti v sedemdesetih letih. Njegovo letalo se je v času diktature v

skrivnostnih okoliščinah raztresilo nekeje v hribovitem delu Kolumbije.

Montevideo obliva temna delta reke Río de la Plata (Srebrna reka), ki s sabo nosi blato brazilskih džungel. Temnorjava barva reke se pri glavnem urugvajskem mestu izliva v morje, ki v predmestju Montevidea ustvarja ene najlepših plaz na svetu. Na velikem trgu v centru mesta, kjer je postavljen spomenik Artigasu - osvoboditelju Urugvaja, ki je prav tako kot vse pomembnejše osebnosti te trimilijonske države umrl nekeje v izgnanstvu - stoji tudi ena najvišjih stavb v Urugvaju. Nastala je v prejšnjem stoletju in njene postmodernistične oblike spominjajo na futuristične scenografije Scottovega Blade Runnerja (v slov. so naslov filma prevedli Iztrebljevalec, op. ur.) in tako kot glavni junak v omenjenem filmu lahko ta zapis zaključim z besedami: »I've seen things you people wouldn't believe.« (Videl(a) sem stvari, ki mi jih ne bi verjeli,« prev. ur.)

Irena Staudohar

VERSKE SKUPNOSTI: JEHOVOVE PRIČE

»Ne želimo nikogar prepričati, prepričati se mora vsak sam«

Pripadniki Jehovovinih prič niso vsiljivi, med ljudi širijo božjo besedo in dobre vesti

Ustava Republike Slovenije je na področju svobode veroizpovedi ena najbolj demokratičnih v Evropi. Zakonodaja na tem področju sicer se ni dorecena, vendar je že v pripravi novi zakon, ki bo zamenjal zakonodajo iz leta 1976. Zveni neverjetno, toda v naši državi je prijavljenih več kot 20 verskih skupnosti.

Kar dobrih 70 odstotkov Slovencev ima rimokatoliško veroizpoved. Sledijo ji evangeličanska cerkev, srbska pravoslavna cerkev, Islamska verska skupnost v RS, slovenska starokatoliška cerkev, binkostna cerkev v RS, krščanska adventistična cerkev, Kristusova cerkev bratov v RS, Zveza baptističnih cerkva v RS, Jehovove priče - krščanska verska skupnost, Judovska skupnost v RS, Judovska občina Ljubljana, Svobodna cerkev v RS, Skupnost za zavest Kristne, Svobodna katoliška cerkev, Univerzalno življenje, Bela agnostična cerkev - EGA, novoapostolska cerkev v RS, Mednarodna šola zlatega roznega križa, cerkev Jezusa Kristusa svetnikov zadnjih dni (mormoni), Nacionalna bahajska skupnost RS, Ordo Templis Orientis - O.T.O., Binkostna cerkev Center.

Jehovove priče pravijo »Bliza se konec sveta«

»Ljudje se, ko postanejo Jehovove priče, strinjajo, da bodo živeli po krščanskih načelih, zapisanih v Božji besedi. Tako vedo, da je moski določen za poglavarja družine, ta jo vodi tudi v pravem bogocastju. Toda poglavarstvo ne odobrava ne pretepanje zene ne zatiranja njenih želja. Ravno nasprotno, Božja beseda jasno pove, da bi morali sprogi ljubiti svoje zene, kakor je Kristus ljubil cerkev in dal zanjo sebe... Tako so tudi mozje dolžni ljubiti svoje zene kot svoja lastna telesa. Saj vendar ni nihče nikoli sovražil svojega telesa, temveč ga hrani in neguje. Božja beseda v resnici jasno pove, da bi zene morali imeti v časti.«

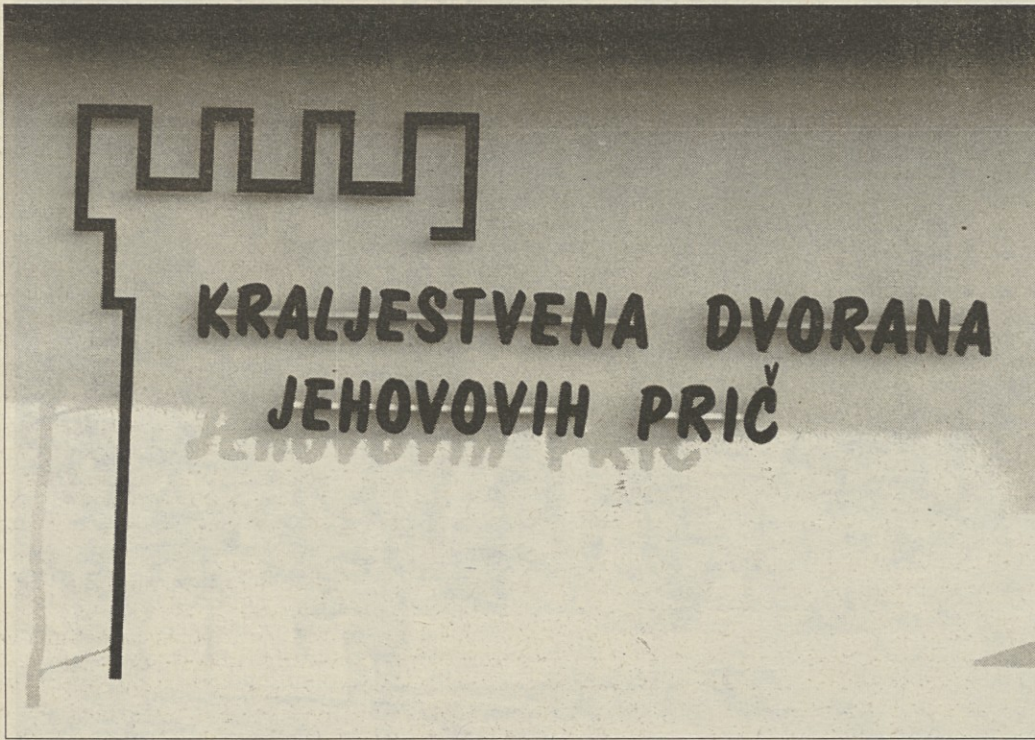
Tako pravi ena od revij Prebudi se, ki ji sledijo Jehovove priče po celem svetu. Poleg te izhaja tudi revija Stražni stolp, ki oznanja Jehovovo kraljestvo in so jo januarja natisnili v nakladi več kot 16 milijonov izvodov v 116 jezikih.

O tej verski skupnosti pri nas vemo zelo malo in se to nasprotuje resnici, kot smo jo našli v pogovoru z Jozetom Rakuso iz Gornje Radgone, ki je starišina skupnosti Jehovovih prič s sedežem v Murski Soboti.

Jezusovo življenje - odkupnina za človeštvo

Nam lahko predstavite zgodovino Jehovovih prič in vaše delovanje v Republiki Sloveniji.

Ime Jehovove priče je v uporabi od leta 1931, toda že v začetku sedemdesetih let 19. stoletja je American Charles Taze Russell s prijatelji začel skrbno in samostojno preučevati Sveto pismo. Med drugim so spoznali, da nauk o sveti Trojici ni biblijski in da je Jehova sam vsemogoci bog in stvarnik. Ta skupina je tudi ugotovila, da duša ni neumrljiva. Nasprotno, spoznali so, da je osnovni

Zbirališče Jehovovih prič se že na zunaj razlikuje od katoliških cerkva (Foto: O. Bakal)

nauk svetega pisma v tem, da je Jezus dal svoje življenje v odkupnino za človeštvo. Najprej bo odkupljenih 144 tisoč moskih in žensk, ki se bodo zbrali od prvega stoletja do tedaj, in ti bodo s Kristusom sodedi nebeskega kraljestva. Potem bodo milijoni ljudi, obujeni od mrtvih, dosegli človeško popolnost in prilžnost za večno življenje pod vladavino Božjega kraljestva. V Sloveniji smo začeli leta 1924, konec lanskega leta pa smo imeli 1599 oznanjevalcev. Razdeljeni smo na 30 obcin.«

Kako potekajo vasi verski obredi?

Posebnih verskih obredov nimamo. Omenil bi le gospodovo spominsko večerjo oziroma svečanost ter krst. Gospodova spominska svečanost poteka enkrat letno, na obletnico Jezusove smrti, in je povsem enostavna, po biblijskem vzoru in brez posebnih ceremonij.

»Dobro vest lahko slišijo vsi, od posameznika pa je odvisno, ali jo bo sprejel«, (Foto: O. Bakal)

Člani skupnosti Jehovovih prič so tesno povezani med seboj (Foto: O. Bakal)

Kdo je lahko član verske skupnosti Jehovove priče?

Vsak posameznik, ki korenito spremeni svojo osebnost in si pridobi Bogu vsečne lastnosti in izkazuje sadove duha. Najpomembnejše je, da zgradi pravičen odnos s svojim bogom Jehovo in da v odnosih do soljudi živi v skladu s temeljnimi načeli biblije.

Nekateri ocitajo, da so Jehovove priče vsiljive pri predstavitvi oziroma oznanjanju kraljestva Jehova. Ali to drži?

Po zgledu Jezusa Kristusa in njegove zapovedi: Oznanjamo Jehovovo ime in Božje kraljestvo, smo dolžni tako ravnati. Dobro vest lahko slišijo vsi, od posameznika pa je odvisno, ali jo bo sprejel. Ne želimo nikogar prepričati, prepričati se mora vsak sam. Menim, da se naši oznanjevalci držijo navodil iz Biblije in nasvetov, ki jih dobijo na sestankih, kakor tudi

posvetne zakonodaje, ki govori o osebnih pravicah, pravici nedotakljivosti lastnine... Tako ne prihaja do vsiljivosti. Drugo pa je, če kdo meni, vendar teh ni veliko, da je vsiljiv način delovanja že to, da prides k nekemu na dom, pozvonis in ga vprašaš, ali lahko z njim na kratko spregovoris o življenjsko važnih stvareh. Trenutno veljavni zakon o položaju verskih skupnosti v Sloveniji namreč dopuša vse možnosti informiranja, ki ne kršijo temeljnih pravic drugih. Če se teh pravic poslužujemo, se ne pomeni, da gre za vsiljivost.

Kristjani so dolžni slediti bibliji

Kako pojasnujete to, da Jehovove priče nočejo nositi orožja in služiti vojski rok?

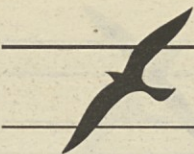
Nihče med nami nima pravice drugemu zapovedovati ali prepovedovati. Jehovove priče imajo svoj najvišji zakon v bibliji... Ta nas uči, naj se ne vmešavamo v sporne zadeve tega sveta, ampak, da smo nevtralni. Biblija pravi: In prekujmo meče svoje v lemeže in sulice svoje v srpe... Ker se ljudje iz različnih narodov - žal samo posamezniki - tega držijo, so Jehovove priče svetovna bratovščina, ki jo veže medsebojna ljubezen. Premagali so rasne, nacionalne in druge ovire ter predsodke in vsi enotno služijo svojemu bogu Jehovu. Čeprav se trudimo biti v vsem poslušni zakonom države, smo v primeru, da si zakon in Biblija nasprotujeta, kot kristjani dolžni poslušati slednjo. Tudi če so posamezniki zaradi ugovora vesti kot Jehovove priče obsojeni na zaporne kazni, naši pripadniki bivanje v zaporu izrabijo za oznanjanje verskega nauka med zaporniki. Ni bilo malo primerov, da so se spremenili tudi najbolj okoreli kriminalci. Menim, da se bo s sprejemom nove zakonodaje tudi na tem področju marsikaj spremenilo.

Predstavite nam občino skupnosti Jehovovih prič iz Murske Sobot, katere starišina ste.

Jehovove priče v Sloveniji delujejo tako kot po vsem svetu. Našo občino sestavlja 46 članov. Od leta 1974 smo se sestajali v starejši hiši, leta 1992 pa smo se odločili urediti novo, sodobno kraljestveno dvorano Jehovovih prič. S prostovoljnim delom in prispevki smo zgradili zelo lepo dvorano. Hvaležni smo skupščini občine Murska Sobota, ki nam ni delala nobenih težav pri dodeljevanju potrebne dokumentacije, čeprav je naša dvorana skoraj v središču mesta. V njej se sestajamo trikrat tedensko, tam imamo javna predavanja, na katera prihajajo tudi ljudje, ki niso Jehovove priče. Pripravljamo tudi tematska posvetovanja, kjer se sproti seznanjamo s poslanstvom Božjega kraljestva.

Se vabilo, objavljeno na zadnji strani revije Stražni stolp: »Celo v tem težav polnem svetu ste lahko srečni, če natančno spoznate, kaj Biblija govori o Bogu, njegovem kraljestvu in čudovitem namenu s človeštvom. Če bi radi več izvedeli ali zelite, da bi vas kdo doma brezplačno poučeval o Bibliji, prosimo, pišite na naslov: Jehovove priče, Poljanska 77a, Ljubljana.«

Oste Bakal

Pod nemško okupacijo in domobransko prevlado

VOJNA POD KRIMOM VII.

Ko so si Nemci zagotovili oblast nad večjim delom Italije, organizirali obrambo proti severu prodirajočim zaveznikom in si 10. septembra 1943 ustvarili na ozemlju Ljubljanske pokrajine, Slovenskega Primorja, Reke in Istre ter dela Furlanske nizine posebno operativno enoto »Jadransko Primorje« (Operationszone Adriatisches Küstenland), so začeli misliti na ofenzivo za popolno podreditev te cone. Zanje je postajalo celotno območje ključnega pomena zavoljo povezav s trenutno tedaj najbolj ogroženim italijanskim bojiščem.

Nemška ofenziva se je začela na Primorskem, kjer je po kapitulaciji Italije izbruhnila splošna vstaja in je primorsko ljudstvo držalo svobodno skoraj celo deželo. Vojaska zasedba Primorske je pozneje odločilno vplivala na njeno priključitev maticni Sloveniji. Toda že 25. septembra so nemške cete prebile t.i. gorisko fronto, se razširile po deželi in potisnile partizane v hribovit in gorat svet severu. Prečesali so nato Istro in presli v Gorski Kotar, od koder so v oktobru začeli ofenzivo proti Dolenjski in Notranjski. Ofenzivo proti svobodnemu ozemlju Ljubljanske pokrajine so Nemci začeli z nasprotne strani kakor Italijani, vendar z istim ciljem: uničiti partizane, narediti deželo za Nemce varno in mirno. Tudi strategija in taktika sta bili precej podobni italijanski: v več zaporednih fazah obkoliti partizanske enote na manjšem ozemlju in jih dotolci. Vendar so Nemci pri tem uporabili mnogo več avtomatskega orožja in motoriziranih sil, s katerimi so hitreje zasedali izhodiščne položaje in z nenadnimi napadi večkrat prisilili partizane v zanje zelo neugodne frontalne spopade. Zadnja četrta ofenziva je zajela mokrsko-krimsko območje in Rakitniško planoto. Ozemlje, ki ga je ofenziva zajela, sta branili Levstikova in Ljubljanska brigada; v obeh so bili v velikem številu novinci, ki so v partizane prisli sele po vdaji Italije.

Ko so nemške cete napadle brigadne enote, so se te skušale v raznih smereh prebiti skozi tesno sklenjeni obroč. Po večdnevni bojih so se v visokem snegu prezeblili, izmučeni in lačni prek soteske Iske umaknili na Krim. Od tod se je ponoči 10. novembra večjemu delu obeh brigad posrečil umik na Pikovnik in dalje proti Travnji gori. Nemške enote so nato prečesale Krim in ga očistile manjših razpršenih skupin. S tem se je nemška ofenziva na podkrimskem svetu zaključila.

Izgube obeh brigad so bile zelo velike. Nemci so poročali, da so samo od 8. do 11. novembra nasteli 693 mrtvih, 281 ujetih partizanov in 75 civilistov, zajeti partizani so v glavnem izgubili življenje. Tudi med borci iz podkrimskih vasi je bilo veliko žrtev; okoli 20 jih je v bojih padlo, se več je bilo ranjenih, ne dosti manjše število so internirali, nad 40 pa se jih je predalo in mnogi so presli v domobranske vrste. Nad vasčani, ker v vaseh ni prišlo do incidentov, Nemci niso izvajali neposrednih represalij, niso streljali talcev niti pozigali domacij ali plenili.

Ustanovljeno domobranstvo za boj proti komunizmu

Med nemško ofenzivo in neposredno po njej so dozorevale razmere za udržitve domobrancev na Barju. Po nasvetu škofa Rožmana je general Leon Rupnik 22. septembra postal prezident, tj. šef pokrajinske uprave v Ljubljanski pokrajini. S tem je teza odkritega sodelovanja z okupatorjem padla na generala Rupnika. Stara vodstva, zlasti SLS, pa so nadaljevala s prejšnjo politiko. V tajnosti sta se naprej delovali Slovenska zaveza

in Slovenska legija. Vodstvo SLS pa je ustanovilo se Protikomunistični odbor s posebnimi nalogami. V teh okoliščinah so stari veliki pohiteli in s podporo nemškega okupatorja 24. septembra 1943 ustanovili slovensko domobranstvo (Slovenska domobranska legija) za boj proti komunizmu in za cilje Slovenske zaveze, torej za boj proti OF in narodnoosvobodilnem gibanju (boj proti komunizmu je se danes platforma političnega boja za določene kroge). Domobranci so bili od okupatorja oskrbovana vojska formacija v okviru nemške policije in SS oddelkov. V tem smislu so 20. aprila 1944 tudi prisegli na ljubljanskem stadionu. Po Rupnikovi epizodi je poveljnik domobrancev postal podpolkovnik Franc Krener. Stevilo domobrancev je hitro raslo, vanje so se vključevali vaski strazarji, pripadniki plave garde, novi mobiliziranci in tudi kar številni iz partizanskih vrst, ki so se vdali. Konec januarja naj bi jih bilo že nad 9000 mož. Pri odločanju za domobranstvo so poleg idejnih in političnih motivov imeli pomembno vlogo tudi oportunistični vzroki, pri katerih ni slo zgolj za materialne koristi, ampak v veliki meri za ohranitev »cele glave«.

Vzporedno s številčno močjo so rasle domobranske postojanke, med prvimi zlasti ob robu partizanskega svobodnega ozemlja, od Planine do vzhodnega obrobja Ljubljanske kotline. Med njimi je teden dni po končani nemški ofenzivi nastala postojanka na Barju, v Crni vasi. Z barjansko postojanko so si domobranci ustvarili izhodiščno točko, iz katere so kmalu nadzorovali vzhodni del Ljubljanskega Barja in iz nje posegali na ozemlje podkrimskih vasi. Domobransko poveljstvo je tja verjetno zavestno poslalo 21. ceto, ki so jo v glavnem sestavljali domobranci iz podkrimskih vasi, zlasti iz tomišelske posadke vaske strazarje pod poveljstvom Franca Frakljeja. Ta je postal tudi poveljnik cete in takoj začel s svojim uničevalnim delom; že 25. novembra so v Kozlarjevi gosci padle prve njegove žrtve. Barjanska postojanka, ki je uspešno izvajala strateske in taktične naloge političnega in domobranskega vodstva, ni dolgo samevala. Desetega marca 1944 je bila vzpostavljena postojanka v Pijavi Gorici (v njej in v Skofljici je bila 23. ceta), ki se je obdržala, čeprav so jo partizani v noči 24/25. marca z velikimi silami napadli. V začetku aprila so bili domobranci že toliko močni, da so ustvarili stalno postojanko tudi na Igu, katero so dolgo pripravljali, a domobranci vasčani ze nestrno čakali. Partizanski poskusi, da bi novo, se nevarnejšo domobransko postojanko uničili, so bili zaman. Vse do srede leta 1944 so sledili poskusi brigad, da bi uničili postojanko ali vsaj omejili njeno dejavnost. Najuspešnejši napad na Ig je sledil v noči 20/21. aprila po dnevu, ko so domobranci prisegli v Ljubljani. Domobranci so imeli v spopadu 14 (ali 15) mrtvih, veliko je bilo ranjenih, nekaj so jih partizani zajeli in nato večino ustrelili. V celoti so izločili iz stroja 43 mož. Vendar Cankarjeva brigada ni imela dovolj sil, da bi postojanko unicila. Mora-

Seznam domobrancev iz tomišelskega območja			
Ime in priimek	Rojstna in hišna št.	Opomba	
1. Močnik Joka	Strahomer 4	bil je partizan, nato terenski vrši vse pokoli terensko službo	18299
2. Močnik Joka	"	"	"
3. Šuman Anton	"	"	"
4. Šuman Angela	"	"	"
5. Kraljič Peter	"	bil je do nemške ofenzive partizan in se skriva na Ilovici siri propagando in vrši službo	"
6. Modic Marija	"	"	"
7. Modic Marija (bici)	"	"	"
8. Likovnik Marija	" (Bernardova)	"	"
9. Likovnik sin	"	partizanski kurir	"
10. Grabanc Pavla	Vrbljane 27	pho. promasati postjo in kaseti, ki se naj bi partizanom nasproti ljudje in pobere inetje	"
11. Grabanc Alojzij	"	"	"
12. Kunze Angela	"	pho. terence in isto kot pri Grabanc	"
13. Kunze Anton	"	"	"
14. Modic Alojzija	"	terenska in postarica	"
15. Modic Cecilija	"	"	"
16. Jnakov Jo Maria mati	"	vasnoski terenska	"
17. Praki Joka	Brest 52	pho. službo, priključiti kuzel kio	"
18. Zalar Angela	"	vse okoli terenska	"
19. Japelj Ana mati	"	posiljala pakete partizanom in vršila terensko službo	"
20. Modic Jakob	"	vse okoli vrši službo terence	"
21. Straba Peter	"	organizator od početka sedaj terence	"
22. Sustarč Alojzij	"	"	"
23. Porne Joka	"	"	"
24. Sustarč Anton	Tomišelj 7	vse okoli terence in organizator	"
25. Ambroz Franciška	"	pho. službo, priključiti kuzel kio	"
26. Grabanc Angela	Lipo 8	okvirna partizane in vršila službo terence	"
27. Straba Franciška	Tomišelj 39	vse okoli vrši službo terence in nasev domobranci z belimi p...	"

Domobranci seznam terencev in partizanskih somišljenikov iz Tomišlja

la se je umakniti pred postojanki v pomoč prihajajočimi domobranskimi oddelki. Pozneje so se sledili manjši motilni napadi, toda v drugi polovici leta in do konca vojne postojanka ni bila več pod partizanskim pritiskom. Domobranska postojanka je bila poslednjostvarnost in vanjo so 11. julija 1944 prestavili 24. domobransko ceto iz Velikih Lasc.

Ustanovitev domobranske postojanke ni bila slučajna. O njej so že dolgo razmisljali. »Vesti« so v začetku marca pisale: »Ig je tako blizu Ljubljane, dal je precejšnje število domobrancev, a niti danes se nima domobranske posadke. Ena izmed prvih vaskih strazarjev je bila osnovana na Igu, kjer so domačini prišli za orožje, da branijo svoje lastno premoženje... Danes pa je ves predel Barja s podkrimskimi vasmimi v popolnem območju partizanskih tolp nezasciten. Ljudje z grozo gledajo, kako jim banditi unicujejo premoženje. Izanski domobranci pa po drugih enotah komaj čakajo, da bi sli braniti svoj lastni krov in življenja svojih domacij.« Ustanovitev postojanke ni bila samo želja domačinov, ampak tudi volja vojaškega vodstva domobrancev, kar sledi tudi iz aktivnosti barjanske cete.

»Čiščenja« Fraklja in njegovih domobrancev

Barjanska ceta je od vsega začetka delovala po splošnih domobranskih strateskih in taktičnih načrtih: z vso silo, s patroljami - po stiri in več na dan - in večjimi ofenzivnimi sunki potiskati partizane v notranjost svobodnega ozemlja in pri tem sistematično uničevati aktiviste in terence, pristase in simpatizerje OF in narodnoosvobodilnega gibanja ter sorodnike partizanov. Frakelj je tako postopal že kot poveljnik tomišelske vaske straze, se posebno vno po izkazal v barjanski domobranski postojanki. Njegovo prizadevnost in naravnost kaže zasebno pismo (20. dec. 1943), ki ga je proti začasnemu komandirju 21. cete naslovil nadrejenim: »...Odkar je on (nadporočnik V. Nadrah) prevzel poveljstvo nad ceto, ceta ne dela skoraj nič več... Patrolje se posi-

lajo na teren v vedno manjšem obsegu. Terenska organizacija (t. j. OF) se na razbija več tako, kot se je to delalo prej po nactru (ko je bil Frakelj poveljnik)... Razumeli boste, da mi (ni) niti malo volja, da ceto, ki sem jo jaz organiziral, sedaj prepustim nezanesljivemu in nesposobnemu človeku. Sem preveč prepričan antikomunist in imam preveč rad svoje fante, ki sem jih povečini vzgajal že preje več (kakor) pol leta v Legiji v Tomislju, kjer sem bil komandant. Zahtevam, da se v treh dneh odstrani nadporočnika Nadraha s položaja komandirja cete, sicer ga bom dal aretirati in zapreti ... pisem to iz ciste ljubezni do domobranstva, ker želim, da bi bilo domobranstvo idejno čisto, močno in zdravo!« Frakelj je bil konec decembra kaznovan s 15 dni zapore zaradi kršenja vojaških predpisov, po kazni pa je bil zopet komandir 21. cete v Crni vasi in se je se bolj vneto vrgel na delo. V približno polletnem gospodovanju na Barju je Frakelj - Peter Skalar s svojimi domobranci in ožjo skupino t. i. apostolov najprej očistil območje Crne vasi in Izanske ceste, torej Barje v ožjem obsegu barjanske postojanke. Dejavnost je nato prenesel na vasi Brest, Vrbljane, Tomišelj in Strahomer, kar je trajalo v glavnem do nastanka postojanke na Igu, ko sta prišli na vrsto vasi Ig in Iska vas z bližnjimi naselji. V tem času so Frakelj in njegovi ljudje pobili, predvsem v Kozlarjevi gosci in pri gradu Lisicje, v katerem so bili salezijanci, blizu 70 vasčanov, političnih delavcev, aktivistov in simpatizerjev OF, okoli 80 pa so jih poslali v taborišča smrti ali na prisilno delo v Nemčijo. Z vsem tem so domobranci do srede leta bistveno zavirali politično delo OF v podkrimskih vaseh. Nič manj ni vplivalo na to tudi zdusje, ki so ga med vasčani sejala ta dejanja. Negotovitost in strah za življenje sta zavladala po vaseh in umrtvila pristase narodnoosvobodilnega gibanja. Zaprlji so se vase, se pretvarjali in izogibali vsaki vidni dejavnosti. Mnogi aktivisti in sorodniki partizanskih borcev so se skrivali, so bežali od doma ali se zatekali na svobodno ozemlje. Tezišce politi-

cnega in drugega dela je vedno bolj prehajalo na člane ROOF-Barja, njegove člane in sorazmerno redke zaupnike ter obveščevalce, ki so se bili pripravljeni delati.

Domobranska prisila se je nadaljevala tudi po zamenjavi 21. z 24. ceto, zlasti ko je Stanko Buda nasledil Karla Slabeta na položaju komandirja. Vendar so tedaj spreminili način čiščenja. Nič več niso pobijali terencev in aktivistov po Skalarjevem vzoru. Mnoge so ustrelili, češ da so hoteli pobegeti, druge so na predlog četnega poveljnika posiljali politični policiji v Ljubljano in ta je poskrbela za njihovo nadaljnjo usodo. Večinoma so morali na prisilno delo ali v taborišča smrti v Nemčiji. Posamezne aktiviste in terence je spremljalo tudi Budovo poročilo, pravzaprav smrtna obsodba. Konec julija je domobranska patrolja v Skriljah zajela aktivista Jozeta Glavana in ga po zaslišanju na Igu odposlala domobranci politični policiji v Ljubljano. V spremnem poročilu je Buda zahteval: »V interesu vsega domobranstva je, da se odstrani, da se ne vrne več domov, saj je nevarnejši od vsakega partizana«. Pomnožili so patroljne pohode, prodirali z njimi vse globlje v višinske vasi in območje Mokrica, preiskovali vasi in kmetije, iskali pristase OF in narodnoosvobodilnega gibanja tudi po spiskih, ki so jih imeli. Skoraj povsem so pretrgali zveze med rajonom in zaupniki ter obveščevalci, onemogocili oskrbo in zavrl politično delo. Pri operacijah se je domobranska ceta držala pravila: »zapustiti vasi in ceste, delovati v gozdovih«. Ozemlje, ki so ga po odhodu partizanskih brigad obvladovali, je segalo od podkrimskih vasi, cez krimsko-mokrsko hribovje skoraj do konca Zelimeljske doline in proti Krvavi peci.

Se posebej nactrno so preganjali terence, člane ROOF-Barje, ki so ze od konca avgusta 1944 tožili o nemoci in težavnem delu zaradi domobranskega pritiska. Neprerastno so se morali seliti, se skrivati in deliti na manjše skupine. Od septembra dalje pa so bile hajke izanskih domobrancev proti rajoncem vedno bolj pogoste. 28. novembra je sledil že ponovni napad na rajonski tabor, sedaj blizu Kozlovih sten, iz katerega so se terenci resili le z begom in se nato umaknili globlje v notranjsko-ribniško okrožje. Nazaj se niso več vrnili. Z njimi so odšli tudi vodilni člani drugih organizacij narodnoosvobodilnega gibanja. Krimsko-mokrsko območje so od novembra 1944 povsem obvladovali domobranci, kar je povezovalo tudi s sirsim dogajanjem. Celotni južni del Barja je bil ze posejan z domobranskimi postojankami od Lavrice in Skofljice do Borovnice in Vrhnike. Ljubljana je izgubila vlogo in pomen, ki ju je imela do tedaj za NOB kot vir zive sile, oskrbe, vođenja in drugo. Krimsko-mokrsko ozemlje je v zvezi s tem za narodnoosvobodilno gibanje postalo manj vazno. Toda s prevlado domobrancev na njem je postajalo pravzaprav baza za domobranci boj proti svobodnemu ozemlju in NOB. S tem je povezovali tudi izredno kravro obračunavanje nasprotnih taborov v podkrimskih vaseh, pri čemer sta imeli barjanska in izanska domobranska postojanka veliko vlogo.

Kako so domobranci uveljavljali svojo upravo

Od prihoda na Ig in dalje so domobranci v nizinskih vaseh podkrimskega sveta uveljavljali in

utrjevali svojo upravo. Pri tem so se naslonili na upravo, kot je bila do kapitulacije Italije in na preverjene svoje ljudi. Na Igu so za zupana oziroma občinskega komisarja imenovali Fraca Stojca z Iga, a tajnik je postal Miha Kraljič iz Matene. V tomišelski občini je postal komisar Jakob Modic - Anzelc, ki je bil že organizator vaskih straz, tajnik pa je bil student Franc Skarza, kakor ze pod Italijani. Občinska uprava je bila podrejena domobranski vojaški upravi. Po vaseh so postavili se krajevne stasesine, včasih imenovane »naceinik.« Ti so imeli celo izjemno pravico, odlocati o aretacijah. Uredile so se tudi cerkvene zadeve, na Ig se je vrnil župnik Klemencic, a v Tomišelju župnik Murn. Z njim je prišel tudi kaplan Jozc Mavec, ki je bil vojaški kurat. Domobranci so po vaseh organizirali obveščevalno službo, ki je med drugim zbrala podatke o pristasih OF. Krajevne stasesine so bile hkrati podaljsana roka domobranske propagande in protikomunističnega boja.

Po prevladi v podkrimskih vaseh so se domobranci na razne načine znasali nad tamkajšnjim prebivalstvom, se posebej nad pristasi OF, za katere so imeli v tem casu ze zelo popolne seznane oziroma kartoteke. Izvajali so sloviti idejno-politični pritisk nad njimi s pomočjo svojih aktivistov. Uvedli so obvezno delo (kuluk) pri utrjevanju postojanke in pripravi drv tudi za Ljubljano, omejevali so gibanje, izvajali povračilne rekvizicije, preverjali pripadnost, opravljali hisne preiskave in zahtevali več ali manj obvezno udeležbo na domobranskih javnih zborovanjih, proslavah in mitingih.

Vsi pozivi partizanske vojske in oblasti iz druge polovice leta 1944 in se pozneje, naj se domobranci pridružijo narodnoosvobodilni vojski Jugoslavije, ki so jo zaveznički priznali kot del protihitlerjanskega tabora, so bili v takih razmerah zaman. Izanski domobranci so seveda vedeli za te amnestijske odloke, a se za ta korak niso odločili. Poveljnik cete Buda je bil celo prepričan, da bi po predaji najprej likvidirali domobranske oficirje.

Po stanju, kakršno je v podkrimskih vaseh zavladalo z domobranskim gospodstvom, se je zdelo, da vojne se dolgo ne bo konec, ki so ga pripadniki narodnoosvobodilnega gibanja nestrpno in z upanjem na zmago nestrpno pričakovali. Pod domobranskim pritiskom so v tem casu, zlasti po odhodu članov ROOF-Barje in drugih organizacijskih struktur, popolnoma prenehale vse akcije OF in njeni pripadniki so se iz strahu za življenje navidez potuhnilli ter se podrejali domobranski posadki in občinskim organom. Toda okupatorju so prek zime v boju z zaveznički hitro pojemale moči. Tezko pričakovana svoboda in z njo konec trpljenja podkrimskega prebivalstva ter mir so se naglo približevali. V noči na 8. maj so Nemci podpisali kapitulacijo in 9. maja se je formalno končala druga svetovna vojna v Evropi (na slovenskih tleh dejansko sele 15. maja 1945). Domobranci so se hkrati z nemsko armado kot formacija umakali na Korosko in na poti begunstvo so se z njimi znasli tudi mnogi njihovi pripadniki z družinami. Politicno in vojsko vodstvo protinarodnoosvobodilnih sil je v enakem smislu ponovilo napako iz leta 1943, zoper se niso izpolnila njihova pričakovanja. S porazom nemške nacistične armade so nujno doziveli poraz tudi domobranci in sile, ki so stale za njimi. Ferdo Gestrin

POGOVOR: PRESEDNIK ZB IVAN DOLNIČAR

Kdo ni veteran slovenske države?

*Letos proslava obletnice sodelovanja
z zavezniki leta 1944 in Štajerske v boju*

Zveza borcev je med najpomembnejšimi slovenskimi organizacijami civilne družbe. Ni nobena izjema, saj je kot organizacija vojnih veteranov vključena v svetovni sistem veteranskih združenj, ki so povsod izredno vplivna in pomembna. Zaradi starosti članov zveza pocasi ugaša, toda vključujejo tudi mlade ljudi, ki se sklicujejo na njene cilje, vzore in želijo ohranjati tradicije narodnoosvobodilnega boja. To je organizacija postenih ljudi s pozitivnimi lastnostmi: visja izobrazba, življenjska uspešnost, znanje in predvsem veliko izkušenj. Prav zato bi morala imeti večji vpliv na sedanja slovenska družbena dogajanja. O tem priča daljši pogovor s slovenskim partizanom, generalom, predsednikom Zveze borcev Ivanom Dolničarjem.

Levica v Sloveniji je po mojem mnenju premalo odločna. Ne samo strankarska levica, odraz določene strankarske povezave, temveč levica v mnogo širšem pomenu besede, tista, kamor sodi tudi vasa organizacija, Zveza borcev. Zakaj je tako mrtva? Kaj je s slovensko levico?

Da ne bo kakšnega nesporazuma, moram povedati, da se kot organizacija ne opredeljujemo za kakšno politično opcijo, levo, desno ali kakšno drugo. Politicno opredeljevanje članov je stvar vsakega posameznika.

To, ali je levica mrtva ali ne, je precej relativno, res pa je, da v Sloveniji se ni povsem oblikovala. Levico v Sloveniji zelo potrebujemo. Ni tako slaba, kot je morda videti. Zdi se mi, da je kar močna. Tudi sam se pogosto sprašujem, zakaj ni bolj odmevna, zakaj ne oblikuje bolj tistih temeljnih vprašanj, za katera naj se zavzema in ki naj jih poskuša uveljavljati. Kaže, da se - kljub temu da so od prvih večstrankarskih volitev že stiri leta - še ni dokončno izoblikovala. Mislim pa, da gredo politična dogajanja v Sloveniji v tej smeri, da se bo levica jasneje izoblikovala in da bo izdelala bolj jasen program. Kakor vem, so tudi zunaj sedanje združene liste, ki v Sloveniji predstavljajo edino organizirano levico, poskusili oblikovati neke vrste demokratično gibanje levic. Mislim, da je to dobro. Za politične razmere v Sloveniji bi bilo dobro, da bi se res oblikovala levica z jasnim levim programom. Imamo sredinske politične sile, in kakor vidimo, se bolj oblikuje tudi desnica. Desnica je se precej razbita, pestra v pogledih, programih in metodah političnega delovanja, toda najbrž bo prislo do združevanja tudi na desni strani.

Včasih imam vtis, da se nečesa sramujemo. Ko sem bil mlad partizanček, sem bil na svoje partizanstvo ponosen. In sem tudi zdaj; morda se sicer sramujem, ker nisem bil vedno dovolj pogumen, toda nobene krivice nisem naredil, posteno sem se boril za svoj narod in domovino. Se vi sramujete?

Ne, nasprotno, ponosen sem na svoja partizanska leta.

Obstaja razlika med vami in menoj. Jaz sem bil partizanček, vi pa ste bili že takrat odgovorni za mnoge resne odločitve. Ali se sramujete kakšnega dejanja, ki ste ga takrat naredili?

Ne, prav ničesar se ne sramujem. Imel sem tudi srečo, da sem bil od začetka do konca v operativnih enotah. Vedno sem se samo boril proti sovražniku, to pa je bil najprej italijanski, potem pa nemški okupator. Vse, kar sem počel, mi je samo v čast, ker sem se iskreno boril proti okupatorju, proti tujcu, ki je prišel in okupiral Slovenijo.

Ali mislite, da bi opravljal to funkcijo, če bi se sramoval? Zelo sem ponosen na svoj prispevek v boju zoper okupatorja, zoper nacistično in za osvoboditev domovine.

Poznam na tisoče partizanov, vi jih najbrž na desettisoce. Vsi smo se borili samo za domovino. Vendar se o tem ne govori vedno jasno in glasno.

Mislim, da mi to pripovedujemo jasno in tudi dovolj glasno. Živimo namreč v obdobju, ko mineva petdeset let od raznih dogajanj v NOB. Leta 1991 smo se spomnili ustanovitve OF. Ko smo imeli veliko zborovanje v Ljubljani, smo jasno povedali, kaj smo storili v boju za domovino, kaj smo danes, kaj predstavljamo in želimo. Naslednje leto je bila petdesetletnica ustanovitve prvih brigad oziroma NOV Slovenije. Takrat smo spet povedali, kako je ta vojska nastajala, kaj je pomenila in kaj se danes pomenijo vrednote, izročila in izkušnje te vojske. Takrat smo zeleli simbolizirati, v kontinuiteti, predstaviti slovensko vojsko od borcev za severno mejo prek narodnoosvobodilne vojske do današnje mlade slovenske vojske. Lani smo v Novi Gorici obeležili 50. obletnico priključitve Primorske, letos bomo zaznamovali obletnico sodelovanja z zavezniki leta 1944 ob odpiranju druge fronte, podpora slovenske vojske zavezniskim frontam, zlasti fronti v Italiji. To nameravamo predstaviti in jasno povedati tudi širši javnosti. Zaznamovati želimo tudi Štajersko v boju. Neposreden povod bodo osvobodjena ozemlja na Štajerskem leta 1944, Zgornja Savinjska dolina, Kozjansko, Pohorje, Moravska itn. Vso zadevo želimo postaviti v širši zgodovinski okvir in skozi zgodovino predstaviti boj tega dela Slovenije proti ponemčevanju s poudarkom na NOB. To je pomembno za ta del Slovenije. Zajeti ne nameravamo samo ožje Štajerske, ampak tudi Korosko, Pomurje, Zasavje, vsa območja, kjer je potekala dolgoletna bitka za slovenstvo proti poskusom potujčevanja, zlasti ponemčevanja.

Kaj pa vaša organizacija Zveze borcev? Že res, da na velika zborovanja, kot je bilo na primer tisto o boju Primorcev lani v Novi Gorici, pridejo rekordne množice ljudi. Toda kako je na terenu, na tistih majhnih vaskih proslavah, v vaskih organizacijah?

Morda nobena organizacija na občne zборе ali letne skupščine, ki se prirejajo v krajevnih organizacijah in občinah, ne privabi toliko ljudi. Zdaj veliko več kot v prejšnjih letih. Ljudje postajajo starejši in tudi ogorčeni zaradi marsičesa, kar se danes dogaja, in želijo izraziti tudi svoje nezadovoljstvo. Letos imamo na koledarju več kot dvesto prireditve po vsej Sloveniji. Ljudje želijo zaznamovati dogodke, ki so se zgodili pred 50 leti, razne spominske slovesnosti pa imajo vsako leto. Udeležba na tej lokalni ravni je zelo dobra. Ne prihajajo samo borci in simpatizerji NOB, ampak tudi vse več mladih ljudi. Naša generacija pa se stara. Biološki zakoni delajo svoje in organizacije v nekaterih občinah ne delujejo več tako intenzivno.

Po svetu se ta zastava predaja, vrata se odpirajo novim ljudem,

partizanske organizacije sprejemajo tudi mlade ljudi. Kaj mislite o tem?

V našem statutu smo predvideli pridobivanje pridruženih članov v organizacijo. Ni se veliko narejenega, vendar so rezultati že očitni. Občinske organizacije imajo že po 150, 200 mlajših članov, skupaj pa jih je že prek tisoč. Nas izvršni odbor želimo pomladiti z mlajšimi ljudmi, ki želijo delati v tej organizaciji, in take že imamo. Po mojem mnenju je to zelo dobro za nadaljnje ohranjanje vrednot in izročil NOB.

Koliko članov ima trenutno vaša organizacija?

Prvega januarja letos nas je bilo 67.658. Zdaj nas je seveda že nekaj manj, saj žal na dan umre povprečno 14 članov. Nasi člani so stari povprečno 72, 73 let, kar je že dokaj visoka starost.

To je 68 tisoč ljudi, ki so uspešni in posteni, ki veliko znajo in naredijo. Ali bi lahko ti ljudje za prihodnost prispevali kaj bistvenega?

V naši organizaciji so res ljudje z veliko življenjskih izkušenj in tudi znanja. Tudi mi imamo svojo inteligenco, svoje razumnike, ki na tak ali drugačen način sodelujejo pri oblikovanju naših programskih usmeritev in pomembnih dokumentov. Sam sem nezadovoljen, ker tega potenciala, ki ga imamo, še ne znamo dovolj dobro izkoristiti, da ne pridejo dovolj do izraza nakopljena znanja in življenjske izkušnje, ki bi lahko več prispevali k sedanjosti in prihodnosti. Pripravljamo pa nove oblike delovanja, v katerih bo ta potencial bolj učinkovito uporabljen.

V zadnjem obdobju smo price brutalnih napadov na demokracijo. Bili ste general. Bi se lahko v normalnih armadah dogajale takšne stvari, kot so se pod vladavino ministra za obrambo Janše?

Mislim, da ne. To, kar se je pri nas dogajalo, kar je počel Jansa z ministrstvom za obrambo in z vojsko, je povsem nemogoče v vseh civiliziranih državah. Upravičeno lahko kritiziramo nekdanjo Jugoslavijo, predvsem odnos med armado in civilno družbo, vendar se take stvari niso dogajale. Posledice tega so v škodo ne samo Slovenije kot celote, temveč predvsem v škodo slovenske vojske in obrambne moči. Vojska sama po sebi kot obrambna sila ne pomeni veliko, če ni povezana z vsemi dejavniki v državi, katerim služi, če ni povezana z ljudmi. Vojska brez podpore ljudi sama ne more veliko narediti, posebej v taki državi, kot je naša, ne. To ni sila, ki bi se danes lahko upirala organiziranemu napadu. Vojne, kot je bila zadnja, ne bo nikoli več. Če bi nekdo hotel napasti Slovenijo in uresničiti svoje agresivne cilje, vojska - ne glede na to, kakšno orožje bi imela - ne bi veliko pomenila, če ne bi bila povezana z vsemi družbenimi, državnimi dejavniki in predvsem z ljudmi. Leta 1991 sama vojska ne bi naredila tega, kar je, če se ne bi proti JLA uprli vsi Slovenci.

Bi danes slovenska vojska z Morisom lahko izvedla državni udar?

Mislim, da ne. Državni udar v tem delu Evrope se seveda še vedno lahko izvede, toda to je nesmiselno, kajti postavi se vprašanje: kaj pa potem? Kako bi se odzvala Evropa? Toda naša mlada vojska o tem gotovo ne razmišlja. To je po mojem mnenju daleč od

nje in ta strah je popolnoma odveč.

Včasih imam vtis, da je mlada slovenska oblast postala prevzeta. Odraž tega je odnos do pokojniških, invalidskih zadev, ki so bistveni problemi tudi vaše organizacije.

Vsaka oblast postane prevzeta. Ne poznam oblasti, ki ne bi postala taka. Na začetku se dela, kako je blizu svojim volilcem, potem pa dela po svoji logiki. Ima pa seveda tudi svojo odgovornost. Vedno stremi za tem, kar si zastavi, in za to dela z vsemi silami. Zato prizadene razne sloje ljudi. Udari pa najprej po vsem tistem, kar neposredno ne prispeva k ustvarjanju novih vrednosti, in to bo se trajalo. Člani naše organizacije so glede tega v marsičem prizadeti, pa najsibot kot upokojeanci ali kot invalidi.

Na protestnih zborovanjih je bilo nekaj tisoč ljudi. Nekateri so prisli iz političnih razlogov, nekateri pa so upravičeno užaljeni, ponizani. Po vojni je bilo nekaj tisoč ljudi po krivici obsojenih. To ni velika številka, ampak bili so... Niso prejeli nobene odškodnine. Kakšno je vaše stališče?

Na protestnih zborovanjih se zbirajo ljudje, ki so užaljeni zaradi ene ali druge stvari. Razžaljeni so in razočarani, ker so morda pričakovali nekaj drugega kot to, kar se dogaja. Nekateri so tudi neposredno prizadeti. Strinjam se, da je bilo v prejšnjem obdobju določeno stevilo ljudi, ki so bili preganjani, izločeni ali celo obsojeni. Stališče naše organizacije je, da bi se morale vse krivice, storjene po vojni, cimprej urediti, in to posteno. Kar se zdaj dela, se počasi vleče, posledica tega pa sta nezadovoljstvo in užaljenost.

Se v prejšnjem sistemu je to vprašanje nacela in zacela reševati Zveza komunistov Slovenije. Takrat so obnovljali dachauske procese, postavili spomenik. Poneže in zdaj se ni nič več naredilo, kot da bi se bali ali pa je zmanjkalo odločnosti.

Zveza komunistov se je v zadnjem obdobju začela zavzemati, da se krivice popravijo. Znana so stališča o dachauskem procesu, in sicer, da se morajo te zadeve razčistiti in pravično rešiti. Potem se je začelo govoriti, da je treba vse povojne krivice popraviti. Zadeva se odvija izredno počasi, eden drugemu jo podajajo kot vroc krompir v roke, zato se ne rešuje. Za to nista krivi levica ali združena lista, ki v svojem programu ima stališče, da je treba povojne krivice popraviti. Gre tudi za to, da se zdaj ne delajo nove krivice. Zazenjajo pa se pojavljati v zvezi z denacionalizacijo, lastninjenjem itn.

Pucnik trdi, da je bil prejšnji režim okupatorski, kriminalen in da smo torej vsi, ali skoraj vsi, kriminalci. To je teorija zarote in nove, tokrat desne revolucije. Toda resni zgodovinski pogled govori tudi o resničnih krivicah in temnih straneh. Kaj je treba narediti?

Stališča in motivi gospoda Pucnika so znani. Menim, da to, kar trdi, ni zgodovinsko utemeljeno - čas, splošni notranji in zunanji pogoji, razmere. Poleg tega družbeni sistem sam po sebi ne more biti zločinski, če ima notranjo pravno ureditev, ustavo, zakone in druge predpise. Kar zagovarja Pucnik, je res bolj podobno nekakšni teoriji zarote in desni revoluciji.

Ni pa mogoče zanikati napak,

Ivan Dolničar-Janošik kot politkom. 13. SNOUB Mirka Bračiča, l. 1944

ki so se dogajale, raznih postopkov mimo ustave in zakonov, zaradi katerih so se mnogim delale krivice, zlasti v obdobju nacionalizacije, izvajanja agrarne reforme, za drugarstva. Marsikaj od tega bi se lahko popravilo že v prejšnjem času.

Zveza borcev je član mednarodnih borčevskih, veteranskih organizacij. Kakšno je stališče teh organizacij? Ali je mogoče, da pridejo v te organizacije domobranci?

Nasa organizacija je član svetovne veteranske federacije več kot leto dni, sodelujemo na konferencah in prireditvah te organizacije. Nedavno je bila konferenca v Lizboni, na kateri so obravnavali socialno-zdravstvena vprašanja veteranov, predvsem v novonastalih vzhodnoevropskih državah. Sodelovalo je 44 držav, tam so bile delegacije vlad in veteranskih organizacij. Iz statuta svetovne veteranske organizacije izhaja, da tisti, ki so neposredno sodelovali z okupatorji v posameznih državah, ne morejo biti vojni veterani teh držav. Lahko so vojni veterani tiste države, s katere vojsko so sodelovali. Slovenski prostovoljni vojaški kolaboracionisti so sodelovali najprej z italijanskim okupatorjem, domobranci pa z nemško policijo SS. Veterani seveda so, ker so bili v vojni, ne morejo pa biti veterani slovenske države. Svetovna veteranska federacija je protifasistično usmerjena in to se poudarja, čeprav je druga svetovna vojna že daleč in se z njo kaj dosti ne ubada več. Po drugi svetovni vojni je bilo že nekoliko sto novih vojn in spopadov, tako da je že veliko veteranov iz teh vojn, ki se organizirajo in vključujejo v svetovno in v druge veteranske federacije. Vsaka od teh mednarodnih organizacij ima dokaj stroga merila za sprejem novih članic. Morda se to, od 1. do 6. maja bo v Ljubljani zasedal izvršni odbor Svetovne federacije veteranov.

Pomembno vprašanje je tudi odnos s katoliško cerkvijo. V najnem pogovoru je slovenski nadškof in metropolit dr. Alojzij Suštar vas obisk in pogovor z ZB omenil s pozitivnim predznakom.

Z nadškofom dr. Sustarjem smo se že nekajkrat pogovarjali. Pogovori so bili vedno trezni in strpni. Toda slovenska cerkev se še vedno opredeljuje enostransko, v zadnjem obdobju pa je tudi neposredno posegla v politična dogajanja. Farni zvon je zvonil mrtvemu, ko je bil odstavljen Jansa, politično nesprejemljive so izjave komisije pri skofovski konferenci. Nadškof pa je podprl stankajoče in njihove zahteve, ni pa se zavzel za svetost življenja. To najbolj škodi prav slovenski cerkvi.

Predlagali smo nadškofu, da bi se udeleževal tudi partizanskih spominskih in komemorativnih slovesnosti. Tako smo ga na primer povabili, da bi blagoslovil okostnico pri spomeniku v Dražgošah, kjer so pokopani pobiti Dražgošani. Zal nismo prejeli zadovoljivega odgovora. Vendar pa je prislo do premika. Predstavniki cerkve so sodelovali na spominskih slovesnostih na Rabu in v Gornarsu. Pomožni škof gospod Uran pa je 16. marca letos maševal za padle in pobite partizane na Javorovici. (Pred 50 leti so Nemci in domobranci presenetili bataljon Cankarjeve brigade in domobranci so pobili neoborožene partizane, ki so se umikali.) Upajmo, da takšno sodelovanje cerkve ni le prvi korak.

Kakšno spomenico ste dali državnemu zboru?

Na pobudo državnega zbora, da bi se obravnavala nekatera nerazčiščena vprašanja iz naše preteklosti, smo se odzvali tako, da smo pripravili spomenico o naših stališčih in pogledih na ta vprašanja. O vsebini spomenice smo februarja

Bogo Samsa

Črni volilci ne pričakujejo dosti manj od čudeža

PRVE
VEČRASNE
VOLITVE
V JUŽNI
AFRIKI

Južnoafriška republika je bila doslej najbolj razvita afriška država, vendar z zakonsko utemeljenim sistemom rasnega razlikovanja. Po prvih večrasnih volitvah, na katerih bo lahko sodelovala tudi črna večina (približno osemnajst milijonov volilcev od vpisanih nekaj več kot 22 milijonov), rasističnih zakonov

najbrž ne bodo več sprejemali, vse ostalo pa je precej negotovo.

Večina bogastva države je v rokah 18 odstotkov belcev, ki se bojijo za svoje imetje, posle in položaje, zato ni nenavadno, da se je Nelson Mandela, 75-letni karizmatični črnski vodja, za katerega vlada splošno prepričanje, da bo postal prvi črni predse-

dnik Južne Afrike, odločil nastopiti tudi na johannesburški borzi in belim poslovezem hitel zagotavljati, da se bo zavzemal za stabilno tržno gospodarstvo, brez nacionalizacij ali agrarnih reform in podobnih komunističnih ukrepov, ki mu jih pripisujejo nasprotniki.

Novo oblast čakajo težke naloge, saj doslej zatirana črna večina, ki živi stisnjena v obubožnih bantustanih, nekakšnih rezervatih, kamor so jih stlačili belci, da bi jih laze nadzorovali in izkoriščali, od novih oblasti pričakuje ne dosti manj kot čudežno izboljšanje življenjskih razmer. Problem utegne novim oblastnikom predstavljati tudi vojska, ki jo se vedno vodijo belci in je ena najboljše organiziranih, izurjenih in opremljenih vojska v Afriki sploh. Dosedanji režim jo je potreboval za zaščito in posredovanje v državah, iz katerih je komunizem grozil, da bo vdrl v Južno Afriko, kot so zagotavljali belci na oblasti. Nemalo težav bo povzročalo tudi dejstvo, da bo imela zmagovalna stranka na voljo le malo izsolanih ljudi za zaposlitev vseh položajev v pomembnih državnih službah, nevarna pa bodo tudi medcrnska rivalstva, kot je znano iz spopadov med pripadniki Zulujev in privrženecv ANC, ki so od leta 1990 zahtevali že 15 tisoč življenj.

Prvi belec, cigar prihod je dokumentiran, se je v Južni Afriki izkrcal leta 1487. To je bil Portugalec Bartolomeo Dias. Množično priseljevanje belcev in gradnja novih naselij pa sta se začela sele sredi sedemnajstega stoletja. Nizozemska Vzhodnoindijska družba je Janu van Riebeecku leta 1652 naročila, naj postavi začasno oskrbovalno postajo. Zgradil jo je na kraju, kjer danes stoji Cape Town.

Kljub navodilom, da naj se ognejo stalnejši kolonizaciji oze-mlja, so prvi beli naseljenci začeli organizirati posestva, na katerih jim je bilo dovoljeno gojiti pridelke, ki so jih prodajali družbi. Uvoz sužnjev z že osvojenih afriških ozemelj in uporaba domaćinov kot cenene delovne sile sta oblikovala vzorec družbenih in rasnih odnosov, ki so tik pred, se bolj pa po drugi svetovni vojni kulminirali v državo z uzakonjenim in strogo uveljavljenim sistemom rasnega razlikovanja.

Rasno razlikovanje so uzakonile poveljne oblasti

Apartheid pomeni ločevanje. Doktrina apartheida pa zagovarja stališče, da ima vsaka rasa natančno določeno vlogo v svetu in določeno, samo njej lastno kulturo. To pa v skrajni fazi ne pomeni samo, da je treba črnce strogo ločiti od belcev, pač pa tudi, da je treba medsebojno ločiti različna črnska plemena. Med belci se se posebej ločujejo tako imenovani afrikanerji, ki naj bi bili edini »pravi« belci. So potomci nizozemskih naseljencev in se borijo zoper britansko prevlado. Teorijo rasnega razlikovanja so belci spremenili v praktično politiko, ki je se kako ustrezala njihovim ciljem in namenom. Tako so na primer tezo o »domovini« vsake etnične skupine v Južni Afriki spremenili v politiko ustanavljanja bantustanov in preseljevanja črncev vanje. Bantustani so na videz sa-

mostojne enote, ki pa so le rezervati cenene črnske delovne sile. Zakonsko podlago za tako prese-ljevanje je leta 1936 utrdil takratni premier Hertzog.

V stidesetih in petdesetih letih so z nadaljnjim uveljavljanjem rasistične zakonodaje prepovedali mešane zakone in uzakonili kaznovanje spolnih odnosov med pripadniki različnih ras.

Ceprav so bili Azijci ali »obarvani« in mešani v nekoliko boljšem položaju od črncev, jih je dosledno uveljavljanje rasnega razlikovanja prav tako prizadelo. Postopoma so belce ločili od črncev na vseh področjih in bili pri tem tako temeljiti, da so pregradili celo obalo ter določili, v katerem delu morja se smejo kopati črnici, v katerem Indijci, v katerem belci

in v katerem mulati. Visek politike rasnega razlikovanja je bilo sprejetje zakona o boju zoper komunizem, ki je konec petdesetih let komunizem določil tako široko, da je bilo mogoče kazensko preganjati vsakogar, ki se je upiral ali zgolj ugovarjal opisani ure-ditvi države in zahteval temeljit-nejše spremembe.

Pripravil Milos Ekar

Tudi v novi vladi ne bodo sedeli angeli, je prepričan Desmond Tutu

CAPE TOWN - Anglikanski škof Desmond Tutu, Nobelov nagrajenec in dolgoletni neutrudni in neustrašni borec zoper »apartheid« - politiko rasnega razlikovanja, ki jo je po drugi vojni oblast bele manjsine v Južni Afriki razglasila za državni zakon - je zatrdil, da bo cerkev ostala kritična tudi do napak demokratično izvoljene oblasti, za katero vlada splošno prepričanje, da jo bo vodil Nelson Mandela s pristasi.

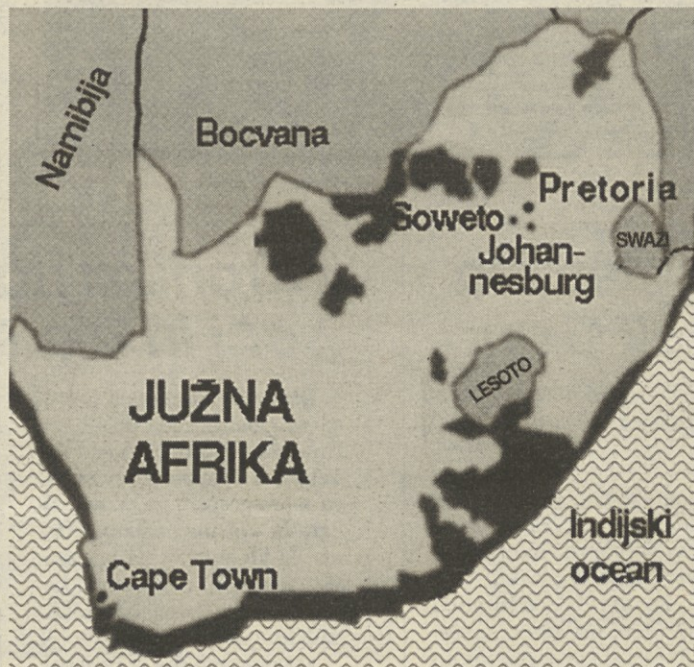
»Svobodo je treba varovati,« meni Tutu, »tudi demokratično izvoljena oblast ni oblast angelov,« je dejal škof novinarjem, ki so ga obiskali na domu. »Tudi pod novo oblastjo bodo ljudje, ki bodo potrebovali cerkev, da bo opozarjala na njihov brezpraven položaj, in bodo krivice, o katerih bo treba spregovoriti na glas.« Velika večina črncev polaga vsa svoja upanja v novo, svojo oblast, zato bodo morali novi sefi

ukrepati hitro in učinkovito, meni Desmond Tutu. Le tako bodo množice spoznale, da nova oblast misli resno, ko obljublja boljše case, in da to ni bilo le predvolilno dobrikanje. Nova oblast bo morala odpraviti tudi strahove belske manjsine, saj je »politika 'apartheida' prizadela vse, celo tiste, ki so si ga izmislili. Sprememba mora biti olajšanje za vse trpeče duše«.

Desmond Tutu, ki se je po Mandelovem prihodu iz zapora umaknil v ozadje političnega dogajanja zatrjuje, da ni politik. Zavrnil je tudi Mandelovo ponudbo nadzornika v novi vladi, češ da bi ga taka vloga utegnila močno omejevati. O prihodnosti svoje domovine je dejal, da jo čaka velika prihodnost in da v njeno dobro in dobro vsega sveta upa, da se bo južnoafriška demokracija obnesla.

Angus MacSwan / Reuter

Na prvih večrasnih volitvah v Južnoafriški Republiki se bo za mesta v pokrajinskih in v državni skupščini potegovalo sedemindvajset večjih ali manjših strank. Najmočnejša med njimi je nedvomno Afriški nacionalni kongres Nelsona Mandele, ki bo tokrat zagotovo zmagovalka, medtem ko bo morala belska Nacionalna stranka F.W. de Klerka sestopiti z oblasti. Na prihodnjih volitvah pa največ možnosti za zmago napovedujejo Vseafriškemu kongresu, drugi najmočnejši črnski stranki, ki se je šele januarja letos odrekla militantnemu načelu, da je za vsakega belega naseljenca pripravljena krogla. Zmagovalcem bo strene mešala se Buthelezijeva Svobodnjaska stranka Inkatha, druge pa ne bodo imele večjega vpliva na izid.

Črne lise so nekdanji bantustani (rezervati za črnce), ki so imeli status »samostojnih« držav

PREGLED ŠTEVILA VOLILCEV IN SEDEŽEV PO POKRAJINAH, KI GA JE SESTAVILA NEODVISNA VOLILNA KOMISIJA

POKRAJINA	VOLILCI	POSLANCI V NS* Z DEŽELNIH LIST	POSLANCI V DS* (SKUPAJ S SENATOM)
VZHODNI CAPE	2,900.000	28	56
VZHODNI TRANSVAAL	1,600.000	14	30
NATAL	4,500.000	40	81
SEVEROZAHOD	1,900.000	15	30
SEVERNI CAPE	435.000	4	30
SEVERNI TRANSVAAL	2,300.000	20	40
SVOBODNA DRŽAVA ORANGE	1,600.000	15	30
PRETORIA, VEREENIGING, WILWATERSRAND	4,800.000	43	86
ZAHODNI CAPE	2,400.000	21	42
SKUPAJ	22,700.000	200	425

NS* - narodna skupščina
DS* - deželna skupščina

Nelson Mandela, predsednik Afriškega nacionalnega kongresa, je skoraj trideset let predstavljal simbol črnskega boja za enakopravnost v državi, v kateri belci ne predstavljajo niti četrtine prebivalstva, imajo pa v rokah večino nacionalnega bogastva. Zaradi idej, za katere se je bojeval, je moral 27 let preživeti v zaporih. Petinsedemdesetletni sivolasni pravnik in umirjeni črnski voditelj, ki je med prvimi pozval belce, naj se nikar ne bojijo vladavine črncev in naj ostanejo v državi tudi po volitvah, bo po vsej verjetnosti postal prvi črni predsednik Joznoafriške republike. Nelson Mandela je bil v mladih letih boksar težke kategorije in neustrašen zagovornik socialističnih idej in oboroženega delavskega boja. Iz zapora je prišel kot umirjeni pragmatik, ki je priznal, da se je odnos belcev do črncev v času, ko je bil zaprt, precej izboljšal, in obenem razkril, da je padec socialističnih sistemov precej prispeval tudi k spremembi njegovih političnih in gospodarskih razmišljanj. Po prihodu iz ječe se je moral soočiti z nekaj neprijetnimi osebnimi in strankarskimi izgubami, ko se je po 34 letih ločil od zene Winnie, ter zaloval za številnimi tesnimi sodelavci, ki so izgubili življenje v srditih političnih spopadih, predvsem s konkurenčno zulujsko Svobodnjasko stranko Inkatha.

Frederik Willem de Klerk, sedeminpetdesetletni pravnik iz Transvaala in predsednik Južnoafriške republike, se bo v zgodovino nedvomno vpisal kot človek, ki je zmogel dovolj moči in poguma za odpravo 350-letnega rasnega razlikovanja, ceprav mu zaradi tega najbrž ni nič lažje pri srcu. Mnogi mu namreč ocitajo, da ni nikoli nehal biti rasist, ne marajo pa ga niti mnogi belci, ki ga zmerjajo z izdajalcem.

Skupaj z nekdanjim sovražnikom Nelsonom Mandelo sta decembra lani prejela Nobelovo nagrado za mir, kljub nenehnemu dogovarjanju in izrekanju za strpnost in sodelovanje pa mu mnogi, tudi Mandela, ocitajo, da je spremenil le dlako, pravi pa ne. V vlado bele manjsine je stopil leta 1978, predsednik pa je postal leta 1989.

Mangosuthu Buthelezi je »posten črnc«, bi prisegli pristasi ANC in mnogi belci, ki je sicer ves čas obsojal »apartheid«, naredil pa nič. Pravzaprav se govori, da so njegovo Svobodnjasko stranko in njegovo vladavino v navidezno samostojnem Kwazuluju financirali belci, da bi tako po znanem načelu »deli in vladaj« laze obvladovali črnsko večino, ki se kljub hudi represiji nikoli ni nehala upirati. Petinsedemdesetletni voditelj Zulujev, največjega južnoafriškega plemena s slavno zgodovino bojev proti belim osvajalcem v devetnajstem stoletju, se brani, češ da so takih očitkov sposobni le ekstremisti med belci in črnici. Tako rekoč do zadnjega se ni mogel odločiti za nastop na volitvah, kar je sprožilo vrsto krivavih spopadov tudi med pripadniki njegovega razdeljenega plemena, saj se mnogi Zuluji navdušujejo za Mandelo.

LJUDJE, ODNOSI, LETA

Prepiri in ljubezen

Odnosi med materami in hčerami so včasih zelo zapleteni

Ste se dodobra poučili o svoji spolni identiteti skozi dobre odnose s svojo materjo? Za večino od nas to drži bolj, kot mislimo. Bi bili radi morda prav takšni kot ona ali pa morda ravno obratno, povsem drugačni? Tako se pogosto sprašujejo hčere in si odgovarjajo pač v skladu z rezultati odnosov s svojimi materami. Shere Hite, svetovno znana psihologinja in publicistka, meni takole: »Sama sem si pogosto izmenično zelega zdaj eno, zdaj drugo. Vendar sem se o odnosih med materjo in hčerjo veliko naučila tudi skozi pripovedi drugih žensk.« Spominja se, kaj so ji o teh zadevah pripovedovali - da se namreč deklice »jasno« vselej prepirajo s svojimi materami, ker se želijo »najti« in si izoblikovati svojo lastno individualnost. Vendar, pravi psihologinja, takšna posplošena razlaga komajda kaj pomaga pri ustrezno razumnem gledanju na naše matere, zlasti če to želimo narediti iz razdalje in z resničnim premislekom, brez občutka krivde.

Zenska tekmovalnost, pravi Shere Hite, je najverjetneje globoko zasidrana že v socialnih koreninah preteklosti, ko so najrazličnejši dejavniki delovali tako, da so skušali spreti (in po-

djarmiti) zenske, da bi ostale nemočne, da bi bile ljudje drugega reda.

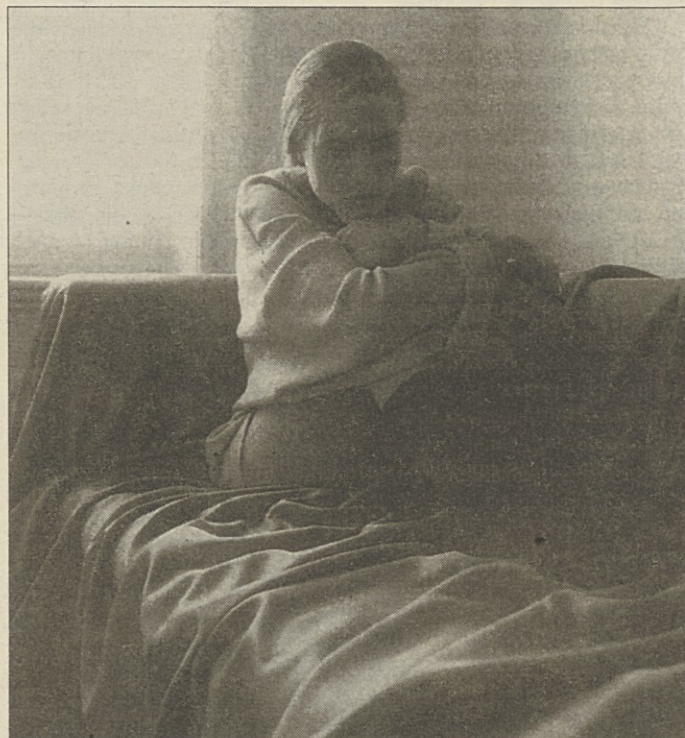
Se spominjate preprirov s svojo materjo? Hiteova je v svoji knigi, kjer je zbrala odgovore prek 3000 ljudi, prišla do presenetljivo velikega števila zelo podobnih si zgodb o prepirih. Neka vprašana ženska se mladosti spominja takole: »Moja mama ni marala mojega »divjanja« in samostojnega življenja, ni marala fantov, s katerimi me je videla, ni prenasala moje hoje v disko klube ... Napovedovala mi je, da bom zasla v hude težave, medtem ko mojemu bratu ni nikoli govorila česa podobnega. On je imel več svobode.«

»Kritizirala je mojo 'kurjo pamet' in neubogljivost«, se spominja druga, »ali pa sva se začeli prepirati o seksu, ko sem ji povedala, da sem začela jemati kontracepcijske tablete. Potem sva se zopet prepirali, ko sem ji očitala, da je sama preveč odvisna od očeta in neodločna. Ali pa takrat, ko sem si hotela urediti priresko po svoje, ona pa mi je govorila, da sem videti grozna. Tako je šel najin medsebojni odnos nenehoma navzdol.«

Eden od vzrokov za prepire med materami in hčerami utegne biti tudi ta, kako v družbi gledamo na starejše ženske. Zdi se namreč, da jim ne pripisujemo več, da bi bile lahko se vedno lepe; raje jih gledamo v luči njihove negativne moči, ki da skuša nadvladati mladost. Nasploh se zdi, da je tema o lepoti in letih med materami in

hčerami običajno tabu. Mnoge matere so na svoje hčerke ljubosumne - in to z občutkom krivde, ker se svojega ljubosumnja zavedajo. Po drugi strani pa mnoge hčerke cutijo v sebi zmedeno mešanico ponosa in hkrati krivde, ker so videti bolj cedne od mame. Postavlja se vprašanje, ali tedaj hčerke potiskajo svoje matere v podrejen položaj. Ali je morda ravno to spremenjeno razmerje moči vzrok za vse prepire med materami in hčerkami?

Med materami in hčerkami, pravijo psihologi, pride navadno do povišanih tonov predvsem v puberteti zaradi vsega nepovedanega v zvezi z izražanjem spolnosti. Matere o tem sicer vedo kar nekaj, vendar tega navadno hčerkam ne posredujejo. Vecina mater tudi ne pričakuje, da bi jim hčerke postavljale »tako osebna vprašanja« o njihovih lastnih izkušnjah. In takšne matere so navadno prepričane, da ravna po prav. Medtem pa se hčerke, ko zaznajo, da vse, kar ima opraviti s »tistimi« deli telesa, ni za debato, cutijo izključene in zavrnjene. Hčerke ne morejo razumeti, zakaj se ne bi pogovarjale o telesu in telesnosti. Ob vsem tem se jim dozdeva, da gre za nekakšno materinsko pravico do skrivnosti. Matere namreč nosijo zanimivo spodnje perilo, imajo svoja dolga opravila v kopalnici, ostajajo pozno ponoči pokonci, spiyo z moškim in imajo nasploh lep del skrivnega življenja. Povsem jasno pa je, da si vsak otrok želi pokukati v skrivnosti odraslih

Nelagodnost, ko naj bi se pogovor dotaknil seksualnih tem

in hčere zagotovo želijo priti do dna skrivnosti svojih mater, se podobno kot one naliciti, si obuti njihove čevlje, opazovati njihovo oblačenje ...

Se pa vendarle zdi, da se vecina hčera počuti zares neprijetno šele v trenutku, ko se zavejo, da se o seksualnih vprašanjih z materami ne morejo pogovarjati. In ker je v večini družin spolnost nedotakljiva tema, odrasčajo hčerke v svoji skriti notranjosti. Zato se pogosto dogaja, da se takrat, ko si zazelijo seksa ali si ga tudi dejansko privoščijo, hkrati počutijo nepote-

sene, nelojalne do domačih, saj jim to vendar nikoli ni bilo »dovoljeno«.

Tako se Shere Hite kot nekatrim drugim raziskovalkam tega področja postavlja vprašanje, ali se ženski fizični svet zožuje. Ali same res dajo tako malo na svoj obstoj? In nenazadnje, ali ženske res mislijo, da so izrazito ženski deli telesa potrebni prikrivanja? Kaze, da je tu se vedno malce na delu tudi stari, dobri Freud z razlagami o ženskah kot naravnih sovražnicah, ki si skušajo priboriti očetovo pozornost. (B. Z. J.)

Mnoge matere so ljubosumne na svoje hčerke

Metoda Qi Gong

Po dveh letih, odkar je bila v Ljubljani sola Qi Gong metode avtorice Wang Ai ping, bo letos od 4. junija do 2. julija na Rogli štirideski tečaj oziroma intenzivni energetski trening po tej metodi.

Ta metoda omogoča človeku, da lahko zavestno crpa čisto pozitivno energijo iz dveh dopolnjujočih si skrajnosti. Prva izhaja iz sproščenosti, življenjske samozavesti in popolnega sprejemanja narave ter priporoča dobrodusnost, srečo in dolgo življenje, medtem ko druga izhaja iz greha, strahu pred kaznijo ter priporoča usmiljenje, zrtvovanje in trpljenje. Metodo Qi Gong, kar preprosto povedano pomeni vir življenjske energije, uporabljajo na Kitajskem že dobrih pet tisoč let. Priporočljiva je zlasti za zdravljenje glavobolov, migren, očesnih bolezni, vrtoglavice, depresije, živčnosti, žalosti in strahu, jecljanja, nespečnosti, skleroze, prehladov, boleznih srca in ožilja, zelodca, debelosti, krvnega pritiska in številnih drugih tegob. Metoda pa tudi omogoča odvajanje od kajenja in hujšanje.

Več informacij je na voljo po telefonu 061/ 558-691, Cultura Europaea.

(KaN)

Kronika nasilnega »sožitja« skozi oči in izkušnje pakistanske žene

Danes je voditeljica političnega gibanja, toda dolgih štirinajst let je bila Pakistanka Tehmina Durrani žrttev svoje ga moza-gospodarja. V avtobiografiji opisuje svoja ponižanja, ki jih je doživela kot ženska, nasilje in nenazadnje korupcijo v pakistanskih političnih krogih.

»Neprestano me je pretepal, vrgel me je ob zid, potem me je ponovno povlekel k sebi in nato spet vrgel ob zid. Sledile so brce in udarci s puškinim kopi-

tom, vse dokler ni iz mojih ust pricurrla kri. Včasih me je pretepel zato, ker je sumil, da sem prebrala časopis,« opisuje Tehmina v svoji avtobiografiji. Danes na lepem obrazu Themine Durrani ni več sledu brazgotin. Enaštiridesetletnica, rojena v Lahoru - Pakistan - mati petih otrok, ustanoviteljica gibanja Jehad Movement, ki se bori proti politični korupciji in za varstvo človekovih pravic, je bila soproga enega močnejših politikov v Pakistanu. Nek-

danji nasilni soprog je danes minister za energetiko v vladi Benazir Bhutto, ime mu je Mustafa Kahar, v vrhu vlade pa je sedel tudi za casa Alija Bhutto. Z njegovimi političnimi spletkami in nasiljem za domačimi stenami je Tehmina seznanila pakistansko in sirsko javnost v svoji avtobiografiji, ki je izšla pod naslovom My feudal Lord (Moj fevdalni gospod). »Zelega sem si, da bi moji zapisi postali napisano pričevanje mojega protesta in hkrati mojega upora,« pojasnjuje v nekem intervjuju avtorica.

Knjiga tako ni samo kronika nasilnega »sožitja«, temveč tudi politično in religiozno razkritje. »Pakistanu vlada politična elita, ki predstavlja 0, 4 odstotka države,« pojasnjuje Durranijeva. »Zgornja kasta ima v rokah vse bogastvo države in hkrati 82 milijonov prebivalcev, ki so podrejeni fevdalnemu sistemu, revščini in nepismenosti,« pravi Tehmina in nadaljuje: »Koran pravi: Tvoja žena je kot tvoja zemlja. Vendar moški si to razlagajo po svoje in smatrajo, da lahko s svojo zemljo, in torej tudi s svojo ženo, počnejo, kar želijo. Vendar zemljo moras obdelovati in z njo lepo ravnati, če zelis, da obrodi. Človeški odnosi temeljijo na medsebojnem spoštovanju in recipročnosti, vendar nasi moški se delajo, kot da tega ne vedo.«

Zal Tehminino knjigo pakistanske ženske danes se vedno berejo le skrivaj. (A. L. J.)

Tehmina Durrani - njeno knjigo berejo ženske naskrivaj

Zobje - napaka narave

Blesceci nasmeh, ki odkriva bele, zrave zobe, je dandanes zelo velika redkost. Kar 95 odstotkov ljudi ima namreč karies, vsak drugi vnetje dlesni, vsakega pa v povprečju vsaj enkrat na leto zaboli zob. Za to ni kriva samo napačna nega, temveč ima svoje prste zraven tudi narava. Zobje so edini del človeškega okostja, ki se ni spremenil vse od kamene dobe. Takrat je živel človek v povprečju 30 let in za takšno dobo so bili »predvideni« tudi zobje. Ko so torej stari tri desetletja, so tako rekoč že prastari. Poleg tega je treba upoštevati se sodobno prehrano, ki vsebuje vedno več sladkorja, s katerim se najraje hranijo bakterije, ki povzročajo karies. Proizvajajo kislino, ki nacenja zobno sklenino, zaradi česar se zob kvari.

Kljub temu da je znano, da je najboljša zascita zob redno umivanje in nega, kaze, da je za mnoge se vedno skrivnost, kako je treba to početi. Vsa modrost pa je samo v štirih stvareh: zobna pasta naj vsebuje veliko fluorida, zobna ščetka bi morala biti iz umetne snovi z zaobljenim zgornjim koncem ščetin, nitko za čiščenje prostora med zobmi je treba uporabljati pred umivanjem, tekočino za izpiranje ust, ki varuje dlesni, pa po umivanju zob. Zal pa je se vedno ogromno takih, ki si celo v zelo razvitih državah zob sploh ne umivajo. (KaN)

Osmi udeleženec pogovorov v Litomyšlu je bila Marija Terezija

**SREDNJA
EVROPA
V PRAKSI**

Tudi na Ceskem casniki zvedo vse. Premier Vaclav Klaus, ki je bil tisti konec tedna povabljen v Litomyšl, se večerje - predsednikov sedmih držav Srednje Evrope namrec - ni udeležil, so pred osmimi dnevi lapidarno ugotovile Hradecke noviny. Predsedniki sedmih držav so bili prvi državni poglavarji, ki so po več kot sedemdesetih letih obiskali renesančni grad v Litomyšlu. Prvo kronano glavo, ki je obiskala grad, je na rameh nosil cesar Franc Jožef, ki se je leta 1889 za enajst dni udeležil manevrov. Naslednji za njim je bil pred 71 leta prvi českoslovaški predsednik Tomas Masaryk.

Na vprašanje, zakaj Vaclav Klaus ni hotel vdihavati tega zgodovinskega ozračja, je odgovorilo zlobno Rude Pravo (Rdeča pravica), nekoc glasilo KP, ki zdaj v skladu s sodobnimi segami placuje tribut novim časom tako, da svojo rdečo obarvanost oznanja s skrajno drobnimi crkami in se hkrati v glavi postavlja s triditvijo, da je neodvisen casnik.

Kakorkoli ze, vsakdo ima pravico do svoje tranzicije, tudi premier Klaus, ki ni prišel na srednjeevropsko večerjo, ces da mora na pot v Latinsko Ameriko. Manj uradno pa je Rude Pravo zvedelo iz virov, ki niso želeli biti imenovani, da se je premieru zdelo za malo, da bi odhajal v Litomyšl »asistirat« in si je tako omislil priprave za pot cez ocean - tja je odsel sele v nedeljo.

Premier, ki je blestel s svojo odsotnostjo, je tako ponazoril eno od zadreg srečanja v Litomyšlu - ljubosumnost med različnimi nosilci visokih pooblastil, ko gre za tako usodne pobude, kot je snovanje novih povezav med srednjeevropskimi državami. Sprico te zadrege, ki ne nacenja živcev samo ceskemu predsedniku Vaclavu Havlu, so bile vse druge manj pomembne.

Denimo tezave s prometom, blokadami, varnostjo in podobnim. Za mesto z živahnim prometom je lahko ze obisk enega samega državnega poglavarja vzrok za prometni infarkt; obisk sedmih državnih poglavarjev je potemtakem lahko enak naravni katastrofi. In res je bil Hradec Kralowe, ki je nudil logistično oporo za srečanje, na trenutke podoben mestu v obsebnem stanju: ulice so bile zaprte, varnost poostrena tako, da je spominjala na stare dobre case, ko se je v Pragi sestajal kak partijski kongres, in celo v hotelu so morali v času, ko so vanj vstopali ali iz njega izstopali državni poglavarji, navadni zemljani uporabljati dvigalo za služničad. Vendar pa so Čehi zadevo prenašali z vrhano mero dobrodusnosti, pravzaprav naklonjenega pritrjevanja, ki ga je potem mimogrede pojasnil slučajen sobesednik z izjavo: stirideset let smo lahko stali v sprevodu le, ko so se vozili sem oni z Vzhoda...

Tako bo Vaclav Havel ne glede na spor zastran pristojnosti ostal svojim podanikom v dobrem spominu - se nihce pred njim na Cesko ni pripeljal taksnega voda državnikov z Zahoda. Havel je bil zato upravičeno nekoliko razposajen, ko je v knjigo vtisov - med sprehodom po Litomyšlu, zaradi varnosti brez kopeli v množici, so si predsedniki ogledali razstavo ceskih rokopisov in inkunabul - k svojemu podpisu pristavil se srcek. Roko na srce: piše dobro, kot slikar pa je prava katastrofa.

Res pa je hkrati, da se za kompetenčnim spori ne skriva samo tekmovalnost, marvec gre

tudi za zelo tehtna vprašanja. Naj je bilo na srečanju se toliko govora o Srednji Evropi kot stanju duha in podobnih metafizičnih stanjih, je slo na njem v resnici za vprašanje, kako, v kakšni obliki, kakšnem vrstem redu in pod kakšnimi pogoji naj se tiste srednjeevropske države, ki so bile do leta 1989 pod sovjetskim dežnikom ali pa v tako imenovani sivi coni (gre torej za Slovenijo) vključijo v zahodnoevropske integracije. Dejstvo, da se vsem nekoliko mudi, je v naravi stvari: vsi pač mislijo, da bodo zamujeno v svojem gospodarskem razvoju najhitreje nadoknadili v zahodnoevropskem gospodarskem in političnem združevanju. In pri tem zlasti Ceska in Slovenija radi pozabljata, da gre za težaven podvig in da zdaj ne uživata več kopmparativnih prednostih, ki sta jih imeli kot sorazmerno dobro razviti in učinkoviti enoti v sovjetskem oziroma jugoslovanskem bloku. Pri čemer pa se jim zdaj mudi se bolj: čas razpadanja starega evropskega in balkanskega ravnotežja je mimo in pocasi začenjajo nastajati nova ravnotežja. Zdaj ne gre več samo za gospodarski razvoj, marvec tudi za novo »prispadnost«. Ceska, Slovaska in Madzarska se vedno bolj živčno ozirata proti Vzhodu in se vprašujeta, do kje bodo segale ruske pravice v sistemu novih evropskih ravnotežij, kam jih bo pahnili novodobni dunajski kongres; Moskva je zadnji čas ze nekajkrat uporabila besedišce, ki spominja na besedišce velike sile, cetudi zazda se ni znamenj, da bi začela uporabljati tudi stare metode. Odtod tudi besede Walense, po katerem je eden od razlogov za srednjeevropsko povezovanje tudi v strahu pred dejstvom, da se Rusija ne bo vnovic oprijela ravnanja v »starem slogu«. Pri čemer pa je bilo vsem udeležencem jasno, da novih evropskih ravnotežij, novega evropskega miru brez ruskega sodelovanja ne more biti. Podobno velja za Slovenijo, ki - upravičeno domnevamo - bi želela postati del novih zahodnoevropskih, ne pa del balkanskih ravnotežij, postavljenih na rusevinah sedanjih balkanskih vojn in reševanja »srbskega vprašanja«. Zal izhodišca ne vlivajo zaupanja - udeleženci so se namrec morali strinjati v ugotovitvi, da je naredila Evropa v svoji jugoslovanski politiki naravnost katastrofalne napake.

Litomyšl je bil zato po tej plati veliko pomembnejše srečanje, kot bi se zdelo tistemu kritičnemu opazovalcu, ki bi ga sodil po izredno močno navzočem optičnem elementu srečanja; bolj kot pišoci poročevalci so namrec na njem lahko uživali fotoreporterji in snemalci. Litomyšl je posredoval svetu vtis, da je povezovanje v krogu Srednje Evrope ne glede na težave z definicijami tega območja v sferi mogočega. Vendar pa ne brez težav. Razen tekmoval-

nosti med nosilci posamičnih pooblastil naraven potek dogodkov motijo tudi interesna razhajanja, ljubosumnosti in taklike.

Priblizno dve leti je tega, kar je strokovni del nemške diplomacije spustil v obtok tezo, da se nove srednjeevropske diplomacije ne bi smele braniti medsebojnega povezovanja. In se vec: da bi jim takšno povezovanje pri vključevanju v zahodnoevropsko integracijo celo pomagalo. Takšno stališce seveda ni do kraja altruistično: prva naloga Bonna je inkorporirati Vzhodno Nemčijo v vsenemski gospodarski organizem in to bo po grobih ocenah stalo kakih tisoč milijard mark. Drugi nemški interes pa je stabiliziranje razmer v Rusiji in vsote, ki naj bi jih pozrl ta podvig, so astronomske. Drezati v občutljiva, neutrjena ravnotežja komaj nastale Evropske unije z vključevanjem novih in »rizičnih« členov bi bilo nerazumno in Bonnu je zato do tega, da nove srednjeevropske demokracije zdaj ostanejo v nekakšni urejeni čakalnici. Te demokracije pa s svoje strani primerjajo kazalce političnega, socialnega in gospodarskega razvoja in si skušajo ustvariti argumente, s katerimi bi dokazale, da imajo med vsemi daleč najboljše pogoje za to, da se v EU vključijo kot prve. In zato tudi tako vneto zbirajo vsak glas, ki ga je moč razlagati kot pritrdivitev njihovega prepričanju, da so ali pa bodo v najkrajšem času zrele za članstvo v najbolj izbranem evropskem klubu.

Misel, da je treba potovanje v to članstvo pač nadaljevati, je bila ena od najbolj nespornih v Litomyšlu, pri čemer sta se Avstrija - ki članica kmalu bo - in Nemčija - ki to ze dolgo je - ponudili, da bosta zagovarjali interes preostalih petih. Vendar pa so ze pri tem začele motiti nekatere umazane podrobnosti. Avstrijski predsednik Klestil - podpirale so ga skupine demonstrantov na ulicah - je spet odprl vprašanje ceskih jedrskih elektrarn, za katere bi Avstrija najraje videla, da bi jih na hitro zaprl; premier Klaus je ze pred časom Avstrijcem odrekel pravico, da se vtikajo v cesko energetsko bilanco. S tem pa je odprl se eno zoprno vprašanje: tisti, ki bodo »notri« prej, bodo lahko pogojevali vstop tistim, ki bodo prisli na vrsto kasneje - logika, ki ne gre na roko zamilsim o povezovanju srednjeevropskih držav in njihovem skupnem zorenju za članstvo v Evropski uniji. Tu so potem se nekatere zoprna vprašanja, kot je vprašanje madzarske manjšine na Slovaskem, vprašanje iz poljskih krogov, zakaj naj bi bil ravno ceski predsednik Havel glasnik te skupine držav, in podobno.

Ne glede na vse to je Srednja Evropa v Litomyšlu postala nekoliko bolj prijemljiva. Državni poglavarji ne morejo sprejemati odločitev, lahko pa ustvarjajo ugodno ozračje. Del tega ozračja je tudi namig - avtor Milan Kučan -, da si povezovanje v okvirih Srednje Evrope in povezovanje v okvirih EU sploh nista navzkruz. Marija Terezija, ki je sedem državnih poglavarjev v avdijenčni dvorani opazovala s stene, ni bila videti nezadovoljna.

Marjan Sedmak

Predsedniki....

...ljudstvo...

...in varnost (Foto: Srđan Živulović / B+D)

KRATKOČASJE ZA KRATKOHLAČNIKE

Želve, hrčki, mačke, in morski prašički

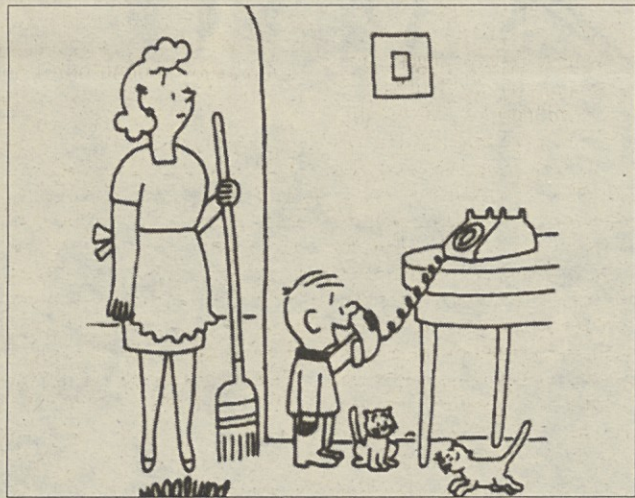
V vsakem otroštvu pride trenutek, ko si zaželimo domačo žival. Prepričana sem, da ste tudi vi že kdaj sitnari, naj vam starši kupijo psa, mačko ali ptica. Nekaterim se je želja izpolnila, drugim se še bo.

Ko sem bila majhna deklica, sem domov prinašala vse mogoče potepinske mačke in pse toliko časa, dokler mi starši niso kupili majhnega psa, ki je bil zares samo moj. Vedeti pa moramo, da so te živali ravno tako občutljiva in cuteca bitja kakor ljudje. Zato moramo, preden se odločimo za žival, temeljito premisliti, kaj in kako.

Prednost **morskih prašičkov** je v tem, da ne grizejo, ne plezajo in ne skacejo ter so v glavnem tihi, če ne upoštevamo tihega cviljenja. **Kopenska želva** slovi po tem, da izredno dobro prenaša vihravo otroško objemanje in ljubkovanje, vendar jo je potrebno redno hraniti, sicer je lena in počasna, celo dolgocasnica. Ne zadostuje ji le sadje in zeleno listje, je tudi meso in kruh. V deževnih poletnih dneh jo moramo spraviti v hišo.

Hrček je nočna žival, zato ga boste tisti, ki hodite zgodaj v posteljo, komaj kdaj videli. Pametnemu otroku, ki ga zna zbuditi ob primerni uri, bo prijeten tovariš pri potepanju po stanovanju, sicer pa moramo nanj dobro paziti, da nam ne uide pod omaro, ker se rad skriva. **Martineček** je pravi mojster, če je treba pobegniti, zato ga v zasilni kletki ne bomo obdržali. Najlaže udomaćimo **puce**, če jih tudi spomladi krmino tako, kot smo jih pozimi, seveda pa pri hiši ne sme biti mačke. Izmed ptic so najzabavnejši **papagaji**; male skobčevke so lahko cudoviti prijatelji in vas bodo vsako jutro pred odhodom v solo veselo pozdravile s svojim zlobudranjem in civkanjem.

Pred nakupom psa ali mačke pa velja pomisliti, ali ni v družstvu za varstvo živali kakšen mali brezdomček, ki bo vse življenje hvaležen, ker ste ga vzeli k sebi domov... Metja

»Res sem jaz dal oglas, da zamenjam dve mački... Kolikšen je pa vaš krokodil?«

Življenje obstaja tudi v temnem podzemskem svetu

Najbolj znan prebivalec podzemlja je človeška ribica

Pri obisku kraskih jam, si skoraj ne moremo predstavljati, da v tem temnem, podzemskem svetu obstaja življenje. Na prvi pogled opazimo le nekaj alg ali mahov, jeseni pa tudi netopirje, ki se zbirajo v jatah, da bi prespali mrzlo zimo. Razen tega se zdi da v jamah ni življenja - toda videz vara!

V podzemlju živi lepo stevilo raznovrstnih bitij. Vecje prebivalce kraskih jam poznamo že dolgo. To so zvečine netopirji, pijavke, hrošci, ribe, skoljke, pajki, raki... Veliko majhnih bitij pa so se začeli raziskovati. Za kraske jame so značilni posebni življenjski pogoji: stalna temperatura, veliko vlage in seveda tema. Ker v jamah ni zelenih rastlin, je njihova hrana precej picla. Nekateri živali se hranijo z organskimi ostanki, ki jih v podzemlje prinaša voda, druge pa so plenilci in so jim hrana druge živali.

Med vsemi prebivalci podzemlja je gotovo najbolj znana človeška ribica. Prepričana sem, da med vami ni nikogar, ki se ni slišal zanjo, mnogi pa so jo v Postojnski jami tudi že videli.

Ceprav jo že od preteklega stoletja preučuje širok krog raziskovalcev, o njej se marsičesa ne vemo. Močiril, kakor tudi pravimo tej edinstveni dvoživki, ostane vse življenje licinka. Svojemu okolju se je izjemno prilagodila. Najdemo jo lahko samo na dinarskem krasu in nikjer drugje na svetu. Če bi jo gojili na svetlem, bi postala njena koža temnejša, skoraj črna. Mladčki imajo sprva drobcene oči, ki morda se delujejo, pozneje pa le-te zakrknijo in nazadnje popolnoma izginejo pod kožo. Imajo pa zato toliko bolj razvit čut voha. Zrastejo lahko tudi do trideset centimetrov. Žival vse svoje življenje obdrži skрге, čeprav lahko diha tudi s preprostimi pljuči.

Okrog nenavadne živalice se je v preteklosti spletla praveca legenda. Sprva so namreč mislili, da je človeška ribica majcen zmajček. Celo znani zgodovinar Valvasor je že pred 300 leti zelo resno poročal o tem, kako je neki kmet taksnega zmajčka ujel in ubitega celo pokazal.

Mojca Človeško ribico imenujemo tudi močiril ali proteus

PRIREDITVE ZA NAJMLAJŠE

LITIJA

V torek, 26. aprila, ob 17. uri: v Knjižnici Litijske ura pravljic za otroke. Ob 18. uri: v Knjižnici Smartno ura pravljic za otroke.

OTOČEC

V petek, 29. aprila, ob 16. uri: v paviljonu Jurček otroška zabava z ansamblom Cuki.

SEŽANA

KC SREČKO KOSOVEL, tel.: 067/ 73-355
V petek, 29. aprila, ob 16. uri: ameriški film DENIS POKORA.

SKOFJA LOKA

KNJIŽNICA IVANA TAVCARJA
V torek, 26. aprila, ob 17. uri: ura pravljic - JANA STROMAJER.

Velikanska raflezija

Med podrastjo malezijskih močvirnih gozdov v Aziji raste nenavadni rastlini - največja roza na svetu raflezija in njena orjaska spremljevalka amorfofala.

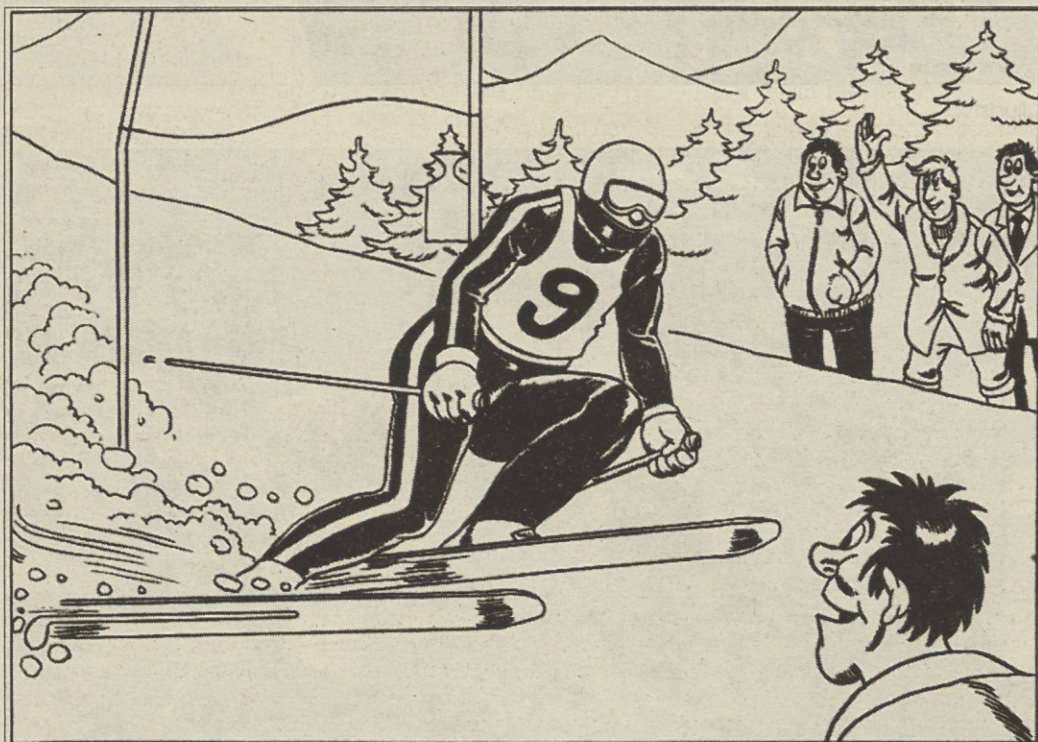
Evropejci smo navajeni na majhne, ljubke in dišeče cvetice. Ti dve orjaski in nenavadni malezijski rozi pa imata kaj neprijeten duh. Sta rdeče, rumene in vijoličaste barve, toda nič kaj mikavni. Raflezija tehtata od osem do dvanajst kilogramov in je brez listov. Njeno tkivo je podobno tkivu gobe. Sicer pa je parazit kakor goba in se drži korenin dreves.

Amorfofala pa najprej cvete, nato pa požene velike okrasne liste. Ta roza je rekorderka v višini, saj s svojim osrednjim stožcem doseže in tudi preseže dva metra. Seveda bi bilo težko iz njenih cvetov delati sopke, kaj sele, da bi komu kaksnega poklonili.

(Iz otroške enciklopedije)

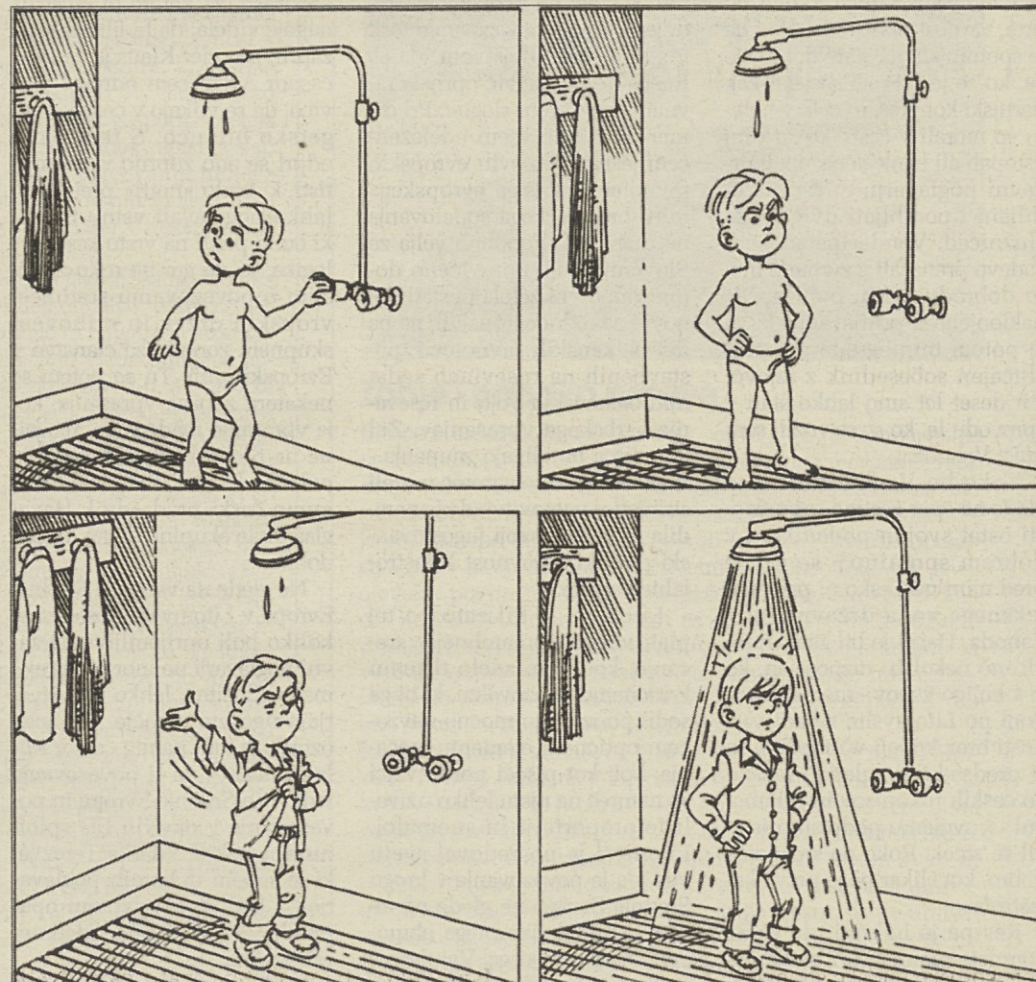
SKRITA PREDMETA

Na zgornji sliki
poisci dva
od štirih
predmetov na levi!

PETER

A. Božič

Če je nebo vaše, to še ne pomeni, da je vaša tudi zemlja

**V
TEDNU
DNI
OKOLI
SVETA**

»Ce je nebo vaše, to se ne pomeni, da je tudi zemlja. Zato se vrnite domov!« S temi besedami so srbske zenske pri Rogatici ustavile konvoj Združenih narodov, ki je v Gorazde peljal vojake in zdravnike. »Smemite svoje celade. Se bojite zensk ali kaj?« Ostre besede besa, v katerega se je ze davno prelila zalost, ki je za nekaj prihodnjih generacij zaznamovala tako muslimanske kot hrvaske in srbske družine.

Medtem pa mednarodne organizacije in svetovne velesile meljejo vsaka po svoje. Srbska vztrajnost, s katero so se lotili Gorazda, je presenetila vse - od Americanov, Organizacije združenih narodov in Severnoatlantske vojaške zveze pa vse do Rusije. In prav Rusija je bila tista, ki se je od februarja, ko ji je s-hitro, a vendar ne tako spretno diplomatsko akcijo uspelo pomiriti razborite duhove pri Sarajevu, bahala, da je tradicionalna zaveznica Srbov, da 'zgodovina ni voda' in da lahko na Balkanu dela cudeze - ce le hoče. Tudi Beograd je na veliki zvon obesal rek »Skupaj z Rusi nas je več kot 200 milijonov« in se skliceval na davno 14. stoletje, ko so se skupaj upirali prodornim Turkom.

Vse je bilo videti tako preprosto: Srbi napadajo Gorazde in Zahod se bo na vse kriplje potrudil, da bi jih ustavil. Ce mu to ne bo uspevalo, bo za pomoč zaprosil Ruse. Moskva bo zastavila srbsko naklonjenost in Gorazde bo rešeno. Taksna računica je ticala v predalih vseh svetovnih mest, razen v Beogradu. Srbom je bilo kristalno jasno, da se bo svet ujel v lastno past. In so molcali. Ko je Zahod poklical na pomoč Ruse, se je Moskva z veliko trusca lotila posla. In propadla. Srbi se muzajo, svet je osupel, Moskva je ostala

brez sape. In vendar je stvar povsem preprosta in logična.

Zavezništvo, kot ze beseda sama pove, nastane, ko dve strani branita enake ali skupne interese. Zavezani sta isti stvari, z združenimi močmi jo lažje dosežeta kot posamezno. Ce pa skupnih interesov ni, tudi zavezništvo ne more obstati. Sklicevanje na rusko-srbsko zavezništvo je zato popoln anahronizem. Rusija hoče dokazati, da je se vedno velasila, in pri tem nujno potrebuje Srbe, da resijo njen ugled. Vendar Srbov to trenutno ne zanima najbolj. In Moskvi oči-

tno ni uspelo, da bi Srbom ponudila kaj dovolj mamljivega, da bi sklenili ta klavni posel. Kje je bila Rusija tedaj, ko se je se dalo kaj rešiti? Kje je bila, ko smo hoteli premirje, kje je bila, ko nam je Zahod risal nove meje, se sprašujejo v Beogradu in na Palah.

Zahod je bil prepričan, da ima v rokavu adut, s katerim bo resil umirajoco Bosno, in se zato povzdignil med bogove. Rusija je bila prepričana, da bo ona tista, ki bo nosila slavo balkanske vojne, Srbi pa so vedeli, da imajo adut pravzaprav oni, saj se vse konča in začne

pri njih. Ta vojna je zaradi njih in le oni jo lahko končajo. Svet je zdaj to spoznal, vsaj zdi se, da je lekcija Gorazda streznila nadute glave. Nobenega smisla nima iskati vzrokov za napake, ki so se ze zgodile. Nobenega smisla nima razpravljati, kdo je ogoljufal koga in kdo je bolj, dlje in bolje lagal. Gorazde se je ze zgodilo in cez leto, dve bo utonilo v pozabo kot nekaj Vukovar. Edina razlika je v tem, da svet zdaj pozna srbsko vodilo: »Ce so besede vaše, to se ne pomeni, da je tudi srce.«

Ana Kovac

Fotografija iz Gorazda, ki jo je ta teden objavila ameriška revija Newsweek

PRESS OD ZAGREBA DO SKOPJA

O washingtonskih utvarah, pregnancih, Čurkinovem nasmešku in Dafimentbanki

VJESNIK

VJESNIK je objavil: »Washingtonske iluzionistične predstave o Rusiji so se razblinile po Clintonovem obisku v Moskvi ter po odhodu radikalnih reformistov, kot sta Gajdar in Fjodorov, iz tankajsnje vlade, k temu pa je pripomogel tudi vzpon Zirinovskega. Ti dogodki so pokazali, da Rusija se vedno vozi po starem tiru, kar niti približno ne pomeni odstopanja od starih političnih načel. Washington je spoznal tudi, da bi Evropo v primeru, da bi se položaj v Rusiji poslabšal, kar pa ni niti malo nemogoče, znova ogrožal ruski medved. Zato je tudi Francija raje ugriznila v manjše kisló jabolko in se sprijaznila z vodilno vlogo Americanov na Stari celini, proti čemur se je se pred nedavnim na vse kriplje borila.«

»Pregnanci so ostali brez vsega. Trenutno si želijo le se vrnitve domov. Čedalje pogostejše je slišati vprašanja, koliko begunci stanejo, nihče pa se ne vpraša, koliko je država stala njih. Psihčno so popolnoma na dnu, saj jih neskončno cakanje počasi, a temeljito ubija - tako metaforično kot tudi dejansko. Zadnje statistike namreč kažejo, da je smrtnost na Hrvaskem presegla stopnjo rodnosti, cesar pa nikakor ne smemo opazovati z rokami v zepih. Begunce najbolj boli, da nekateri posamezniki zaradi vojne - s tem pa tudi na njihov račun - bogatijo. Menijo, da bi moral sklad za privatizacijo tudi njim nameniti določeno število delnic,« je objavil VJESNIK.

GLOBUS

Zagrebski GLOBUS je objavil svojo raziskavo o tem, kakšen bi bil volilni izid, ce bi volitve izvedli zdaj. Raziskava je zajela 2000 ljudi iz vseh hrvaskih regij. »Volitev bi se udeležilo nekaj več kot 72 odstotkov ljudi. Večina bi jih glasovala za predsednika Tuđmana (približno 50 odstotkov), nekaj manj pa za vladajočo HDZ (približno 40 odstotkov).«

Borba

Neodvisni dnevnik BORBA v torkovem komentarju z naslovom Kdo zavira mirovno formulo ugotavlja, da »bolj ko se govori o miru, bolj je nedosegljiv«. Kaksna zmeda je v Gorazdu in njegovi okolici, lahko sklepamo po tem, da je prekipelo celo Vitaliju Curkinu. »Sprti strani si zelo različno predstavljata način rešitve krize. Muslimani se nagibajo k uporabi sile - sile svojega, očitno zelo skromnega orožja in sil mednarodne skupnosti, v kateri vidijo glavnega zaveznika. Srbska stran - tista v Bosni, se bolj pa tista v Beogradu - trmasto vztraja, da je treba mir vzpostaviti povsod in takoj, brez predhodkov in utvar o tem, kaksne bodo poznejše politične rešitve,« piše Borba in v zaključku doda-

ja: »Ni dvoma, da ima retorika 'mir takoj in povsod' določeno moč in energijo, čeprav prihaja od pozigalcev, ki so si v tem trenutku nadeli gasilske obleke.«

O isti temi je Borba pisala tudi naslednji dan, v sredo, pod naslovom Zadnji nasmeš. Postavila je vprašanje, ali »izginotje nasmeška z obraza vztrajnega in neumornega pogajalca ter diplomata Vitalija Curkina morda ne pomeni, da je ugasnilo se zadnje upanje, da je mogoče bosansko krizo rešiti na miren in človeški način. Ali se morda ne ponavlja stara resnica, da je treba vse skupaj pripeljati do popolnega absurda, sele nato pa je mogoče začeti reševati zaplet?«

Po mnenju tega beogradskega časopisa je najbolj skrb vzbujajoče to, kam »majhne skupine za vojno obolelih ljudi« vodijo srbski narod. »Bognedaj, da bi se vse končalo tam, kjer je napovedal kapetan Dragan - pri mednarodnem terorizmu!« Borba se na koncu sprašuje se, ali ne bo svetu končno odprl oči nedavni izgon tujih poročevalcev. Morda Srbiji grozi se izgon domaćih novinarjev, izdajalcev in tujih plačancev... Toda kam? »Izzenejo nas lahko le tja, kamor je Bog izgnal Kajna - vzhodno od (tega) raja. Torej Sibir tože ruskaja zemlja...«

BUGA*

Beogradska DUGA je objavila »izpoved« Dafine Milarević, lastnice Dafiment banke, v kateri navaja imena politikov, kulturnih delavcev, političnih strank in združenj, ki jim je izplačevala velike vsote. Med imeni so se znašli najvidnejši predstavniki različnih področij družbenega in političnega življenja, ki so takoj odgovorili s serijo zanikanj, demantijev in celo obtožb... Na njihovo burno reakcijo so se pozneje odzvali vsi mediji, saj je bila vržena kost nadvse sočna. Dafina Milanović je povedala, da je posojala premieru ZRJ Kantiću, Radovanu Karadžiću, Seslju, Draskoviću, Željku Raznjatoviću - Arkanu, beograski županji Slobodanki Gruđen in se mnogim znanim osebnostim.

Povedala je, da so takrat, ko se je začel »varčevalski stampeo«, med prvimi pritekli najuglednejši in najmočnejši politiki, strankarski liderji, ministri, javni tožilci, sodniki in sefi kabinetov, ki so v banko hodili skozi stranski vhod - sicer za nepooblašcene zaprt - in dvigovali svoj denar, pri razdiranju pogodbe pa so se obnašali, kot da so se vezave iztekle in so zato pobrali pogodbene obresti, ki so v Dafiment banki za več kot dveletne vezane vloge znašale 12 do 15 odstotkov mesečno! »Ne kaže, da bo kmalu prišlo do razpleta tega finančnega skandala. Vemo le to, da je srbska skupščina že zdavnaj ustanovila poseben odbor, ki zaslišuje vse inkriminirane in zbira podatke,« piše Duga.

Zbrala Davor Kriska in Darko Pavić

AVSTRIJA

Haiderjevi svobodnjaki so se čez noč znašli v popolni politični osami

Avstrijska notranjepolitična tema številka ena je bilo v preteklem tednu politično dogajanje na Koroskem. V ponedeljek je Haiderju uspelo pravi »puč v desno«. Za ceno deželnega glavarja (funkcijo je odstopil sefu koroške ÖVP Christofu Zernattu) je bil z ljudsko stranko podpisan pakt, ki je Haiderju zagotovil skoraj vso oblast v deželi. FPÖ bi prevzela 21 od skupno 31 referatov v deželni vladi, mesto predsednika deželnega solskega sveta, kompetenco v manjšinski politiki itd.

Toda Koroska je v zadnjem trenutku usla katastrofi: Zernatto je - 48 ur po podpisu pakta - očitno spoznal usodne posledice tega »faustovskega pakta«, ki bi prizadel njega, njegovo stranko - pa tudi deželo Korosko: prekladal je sporazum. Da ni prišlo do usodnega premika na desno so pripomogli (čeprav nehoti) tudi socialdemokrati, kajti bili so tisti, ki so v tork v deželnem zboru prepričali izvolitev šefa koroške ljudske stranke,

Odlocanje o tem, kdo bo prevzel položaj novega koroškega deželnega glavarja, se je tako začelo znova, samo da zdaj v igri ni več Haiderjevih svobodnjakov, ki so se čez noč znašli v popolni politični izolaciji - tako na deželni kot tudi na zvezni ravni. Pogajanja med socialdemokrati in ljudsko stranko ze tečejo, po napovedih politikov iz vrst obeh strank je sporazum mogoč celo v začetku tega tedna. Pri tem ima Zernatto dobre možnosti, da bo le (znova s pomočjo socialdemokratov) postal deželni glavar.

Toda bitka se ni odlocena: generalni tajnik Grasser je napovedal, da bo FPÖ v primeru, da se SPÖ in ÖVP sporazumeta glede izvolitve Zernatta ali Ausserwinklerja, tako izvolitev prepričala. Zaprtila bo sejno dvorano, tako da ne bo več za izvolitev potrebne dvotretjinske navzočnosti. Hkrati je zahteval predčasne volitve. Seja deželnega zbora je sklicana za petek, 29. aprila.

Ivan Lukan

ITALIJA

Osimski sporazum ne obstaja, Istro in Dalmacijo je treba vrniti Rimu

Vprašanje italijansko-slovenskih odnosov je spet na prvih straneh italijanskih časopisov in postaja eden pomembnejših kazalcev resničnih namenov sredinsko-desničarske vlade, ki se snuje v Italiji. Zacement se je z resolucijo, ki so jo sprejeli na skupščini Berlusconijeve stranke Naprej Italija in Figgiju na pobudo novoizvoljene tržske poslanke, ki je sicer istrskega porekla, Marucci Vascono.

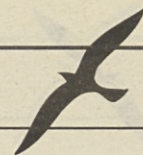
Poslanke je zahtevala postavitev veta na vstop Slovenije in Hrvaske v Evropsko unijo. Sledila je odpoved napovedanega srečanja italijanske in slovenske delegacije za nadgradnjo osimskih sporazumov.

Vsredzavni tisk ni takoj zapisal dogodkov, ki so napovedovali korenit premik v italijansko-slovenskih odnosih - potreben je bil nastop misovskega poslanca Mirka Tremaglie, ki je brez dlake na jeziku povedal, kako si te odnose predstavlja: Osimo ne obstaja, zato ga je treba

izniciti, Istro in Dalmacijo, ki sta zgodovinsko italijanski, pa je treba vrniti Italiji. Kako? Tremaglia tega ne pove jasno, ne govori (vsaj tega ne) o vojskem posegu, omejuje dvostransko pot, ki pa jo v isti sapi tudi izključuje, nato pa govori o posegu Organizacije združenih narodov, pri čemer se enkrat ni jasno, ali misli na njihovo diplomatsko moč, na modre celade, ali pa na njihovo oboroženo roko Severnoatlantske vojaške zveze.

Neofasisti - zdaj Nacionalno zavezništvo - so le eden od treh partnerjev večinske koalicije, ki bo prevzela vaje italijske države. Stališča drugih dveh partnerjev - stranke Naprej Italija in Severne lige - so prav gotovo manj agresivna in vsaj delno se nedorečena. Sele ko bo vlada objavila svoj zunanje-politični program, bo znano, katero stališče bo prevladalo, gotovo pa je, da se italijansko-slovenskim odnosom ne obetajo zlati časi.

J. J. N.

SLOVENSKI PROGRAMI

SLOVENIJA 1

08.40	Ziv zav
09.30	Uporniki v službi kralja, 3/13 del danske nadaljevanke
10.00	Ljudozerski tiger, angleška oddaja
10.50	Slike iz Secuana, 7. oddaja: Nocno življenje
11.00	Nasa pesem '93, 10. oddaja: Srebro ... in slovo
11.35	Obzorja duha
12.05	Ljudje in zemlja
12.35	Vodne pustolovščine, pon. 21/24 dela angleske pzn serije
13.00	Porocila
13.15	Vodomec , angleški film
14.30	Na poti nazaj, pon. dokumentarnega filma
16.00	Se se bomo srečali, 7/13 del angleske nadaljevanke
17.00	TV dnevnik 1
17.10	Po doma
19.05	Risanka
19.15	Slovenski loto
19.30	TV dnevnik 2, vreme, sport
20.10	Zrcalo tedna
20.30	Podarim - Dobim
21.45	Od pola do pola, 8., zadnji del angl. dokumentarne serije
	Bridki konec
22.40	TV dnevnik 3, VPS 2240
	Sova
23.00	Sanje v najem, 5/6 del španske nadaljevanke
	Snubitev
00.00	Prihodnjic posljem ogenj, 3/4 del ameriske nadaljevanke
	Odiseja se začne
00.50	Video strani

SLOVENIJA 2

10.30	Video strani
11.00	Ona + On, ponovitev
12.00	Karaoke, razvedrilna oddaja TV Koper-Capodistria
12.40	Poglej in zadeni
14.05	Udobna vožnja, pon. 5/6 dela angleške nadaljevanke
	Sportna nedelja
15.00	SP v gimnastiki: Finali na orodjih (M, Z), posnetek iz Brisbanea
16.30	Druga tekma finala končnice DP v odbojki (M): Salonit - Vileda, posnetek iz Nove Gorice
17.55	Ljubljana: Finale slovenskega pokala v rokometu (Z): Krim Electa - Mlinotest, prenos
19.30	TV dnevnik 2, vreme
20.00	Slovenski magazin V tokratni oddaji bomo predstavili slovensko ljudsko pe- sem, pobrskali bomo po zakladih Etnografskega muzeja, za konec vas vabimo se na visokogorsko smučišče Kanin.
20.30	Nasa pesem '94, prenos iz Maribora
22.35	Sportni pregled
23.20	SP v speedwayu za posameznike, reportaža s Krskega
23.50	Video strani

KANAL A

08.00	Nedeljski nagovor patra Benedikta Lavriha
08.15	Risanka
09.10	Koala, risanke in spoti
09.25	Odisej, risani film
10.15	Spot tedna
10.20	Braxton , ponovitev ameriskega filma
11.30	Dance Session, ponovitev 28. oddaje
12.00	Nedeljski nagovor patra Benedikta Lavriha
12.15	Helena, glasbena oddaja
13.00	Podobe na filmskem traku, 8. del dok. serije
13.15	Video strani
18.00	CMT
18.55	Koala, risanka
19.10	Odisej, risani film
20.00	Veseli EMSO
20.10	Ulica rumene nevarnosti, 3. del angleske nanizanke
	Igrajo: Ray Lonnen, Mark McGann, Cathrine Neilson, Bruce Payne in drugi; režija Ian Sturtard.
	Ključna priča
21.10	Kino, kino, kino, oddaja o filmu
21.55	Sneg na Kilimandžaru , ameriski film, 1952 Po romanu Ernesta Hemingwaya
	Igrajo: Gregory Peck, Susan Hayward, Ava Gardner, Hilde- garde Neff, Leo G. Carroll in drugi; režija Henry King.
23.50	Spot tedna
23.55	CMT
01.00	Video strani

MMTV (62. kanal)

13.20	Panorama
15.20	Bravo Maestro, kulinarična oddaja
17.00	Program Discovery
19.00	Obvestila in napovedi filmov
19.10	Risanka
19.20	Bravo Maestro; 19.30 TV Akvarij
20.05	Aktualno
20.20	Kid Vengeance , ameriski western
21.55	Video strani
23.00	Program Discovery
01.00	Adult Channel

RAI 1

6.00	Aktualno: Euronews
6.45	Dok.: Kvarov svet
7.30	Otroski variete Aspetta la banda!, risanke, 8.30 La banda dello Zecchino
9.10	Parola e vita
9.25	Papež daruje sv. maso
12.20	Aktualno: Zelena linija
13.30	Dnevnik
14.00	Toto-TV Radiocorriere
14.15	Variete: Domenica in (vodita Mara Venier, Lu- ca Giurato, don Antonio Mazzi, F. Alotta), vmes sportna oddaja (16.50)
	Cambio di campo
18.00	Dnevnik
18.10	Sport: 90. minuta
19.00	Variete: Domenica in , vmes (19.50) vreme
20.00	Dnevnik in sport
20.40	TV film: Sì, ti voglio be- ne (kom., It. '93, i. J. Do- relli, Barbara De Rossi, Lin Lai, zadnji del)
22.25	Sportna nedelja
23.25	Dnevnik
23.30	Tempi supplementari
0.05	Dnevnik in vremenska napoved
0.15	Film: Vivere in pace (dram., It. '46, r. L. Zam- pa, i. Aldo Fabrizi)
1.45	Film: Cronache di poveri amanti (dram., It. '54, r. C. Lizzani, i. Marcello Mastroianni, A. Lualdi)

RAI 2

6.30	Variete: Videocomic
6.55	Variete: In famiglia, vmes (7.00, 8.00, 9.00, 10.00) dnevnik
10.05	Otroska oddaja: Domeni- ca Disney
10.40	Kviz: Che fine ha fatto Carmen Sandiego?
11.30	Nan.: Il bambino del ka- rate
12.00	Variete: In famiglia (vodi A. Cecchi Paone)
13.00	Dnevnik, rubrika Dioge- nes in vreme
14.00	Variete: In famiglia
15.45	Risanka
16.30	Mladinska oddaja
16.55	Film: I cacciatori del lago d'argento (kom., ZDA '63, i. Brian Keith)
19.00	Nogomet A lige
19.35	Vreme in dnevnik
20.00	Sport: Domenica sprint
21.00	Variete: Il grande gioco dell' oca (vodi Gigi Saba- ni)
23.15	Dnevnik in vreme
23.35	Protestantizem
0.05	Dok.: La guerra di Johnny-Partizanski pisa- telj Beppe Fenoglio
1.00	Film: Un' ora d'amore (kom., ZDA '32)

RAI 3

6.45	Variete: Fuori orario
9.00	Film: Francis contro la camorra (kom., ZDA '52)
10.25	Koncert RAI 3
11.00	Sport: Turinski maraton
12.15	Film: Sotto il sole roven- te (western, ZDA '52).
14.00	Deželni dnevnik
14.10	Popoldanski dnevnik
14.25	Dresura: 62. CSIO
15.55	Sport: Quelli che il cal- cio
18.00	SP v motokrosu
18.50	Vreme, dnevnik, 19.20 Domenica gol, 19.30 Dezelene vesti, 19.45 Sport
20.05	Aktualno: La zattera
20.30	Variete: Tunnel
21.45	Aktualno: Taxi Story
22.30	Dnevnik in vreme
22.50	Aktualno: Pickwick
23.40	Pregled tiska
23.55	Film v originalu: The big sleep (krim., ZDA '46, i. H. Bogart, L. Bacall)
1.25	La zattera, 2.20 Tunnel

RETE 4

6.00	Film: Era lui... Sì! Sì! (kom., '51, i. W. Chiari)
7.30	Film: Salvo D'Aquisto (dram., It. '75)
9.30	Affari di cuore
10.00	Nedeljski koncert
11.00	Cara Maria Rita
11.30	Dnevnik
12.00	Medicine a confronto
13.30	Dnevnik
14.00	Film: Flash Gordon (fant., ZDA '80)
16.30	Aktualno: C'eravamo tanto amati, 17.00 Lui lei l'altro, 17.30 TG4
18.00	Nan.: Colombo
19.00	TG 4, Punto di svolta
20.30	Film: Violenza a un mi- norenne (krim., ZDA '91)
22.30	Aktualno: Kronika, 23.00 Cara Maria Rita, 23.45 dnevnik
23.55	Film: Era notte a Roma (dram., It. '60, i. G. Ralli)
2.10	Pregled tiska

CANALE 5

6.30	Na prvi strani
9.00	Nabožna odaja
9.45	Dok.: 5 celin, 10.00 Re- portage, 11.15 Arca di Noè
12.00	Risanke: Simpsonovi
12.30	Glasba: Sueprclassifica Show, vmes (13.00) dnevnik
13.45	Variete: Buona domenica (vodita Gabriella Carlucci, Gerry Scotti)
18.10	Nan.: Nonno Felice
18.40	Gommapiuma bonsai
20.00	Dnevnik TG 5
20.30	Variete: Stranamore (vo- di Alberto Castagna)
22.30	Nad.: Passioni (dram., It. '93, i. V. Lisi, 14. del)
23.15	Aktualno: Nonsolomoda, 23.45 Ciak
0.15	Nocni dnevnik
0.30	Nan.: Il ritorno di Missio- ne impossibile
1.30	Sgarbi settimanali

ITALIA 1

6.30	Otroski variete
10.30	A tutto volume
11.00	Nan.: Adam 12, 11.30 Sonny Spoon
12.30	Odprti studio
12.35	Sport: Grand Prix, 13.30 Vodic nogometnega pr- venstva
14.00	Odprti studio
15.30	Film: Totò contro Maci- ste (kom., It. '62)
17.3	Nan.: T.J. Hooker, 18.30 College
19.30	Odprti studio
20.00	Variete: Benny Hill
20.30	Film: Double Target (pu- st., ZDA '93, i. Karen Sheperd)
22.30	Sport: Pressing
23.45	Variete: Mai dire gol - Pillole
24.00	Sport studio
0.35	Film: Farfallon (kom., It. '74, i. Franchi-Ingrassia)

TELE 4

19.15	23.00 Dogodki in odmevi
20.00	Ezopove basni
20.35	Nad.: Falcon Crest
22.00	Nad.: California

MONTECARLO

14.00	18.45, 20.25, 22.30 Dnev- nik
16.00	Film: Scusi, ma lei paga le tasse? (kom., It. '71)
20.30	Sport: Golagoal
23.00	Basket NBA
2.45	Aktualno: CNN News

Koper

16.00	Euronews - TV novice
16.10	Baxter, ameriska drama
	Igrajo: Patricia Neal, Jean Pierre Cassel in drugi; re- zija Lionel Jeffries.
17.50	Horoskop
18.00	Kam vodijo nase stezice, pogovor o življenju in delu Slovencev v Italiji, vodi Mario Cuk.
19.00	TV dnevnik
19.30	»Alica«, evropski kultur- ni magazin
20.25	Zrebanje lota
20.30	Atelje , 3/8 del italijanske nanizanke
	Igrajo: Elsa Martinelli, Paola Pitagora, Lino Ca- policchio in drugi; režija Vito Molinari.
21.40	Tedenska notranjepoliti- čna rubrika TVD
22.20	TV dnevnik
22.40	Finale slovenskega poka- la v rokometu (Z), posne- tek iz Ljubljane

ORF Avstrija 1

09.00	Cas v sliki
09.05	Reportaže iz tujine
09.30	Linski center za obliko- vanje
10.15	Puščavski sloni v Nami- bu, pon.
11.00	Tiskovna konferenca
12.00	Tednik
12.30	Orientacija, pon.
13.00	Cas v sliki
13.10	Zlata dekleta, pon. serije
13.35	Deset tisoč spalnic , ame- riski film, 1957
15.25	Hisa v Jeruzalemu, 4. del oddaje: Ucenca iz Emav- sa
15.30	Otroski program
15.55	Zgodbe iz zivalskih vrtov
16.20	Crna in Irca, reportaža z Irske
16.35	Parker Lewis
17.10	Montevideo
18.00	Cas v sliki
18.05	Odštevanje
18.30	Kralj nageljnov, serija
19.30	Cas v sliki
20.15	Po ulicah, dunajske zgo- dbe in pesmi
21.15	K1, kultura v živo
22.00	Vizije
22.05	Filmski forum
22.50	Bennyjev video , avstrij- ski film

ORF Avstrija 2

09.00	Cas v sliki
09.05	Cebelica Maja
10.00	Pan-optikum
10.15	Medvedki na pohodu, ameriski film
12.30	Pogledi od strani
13.00	Dober dan, Koroska
15.00	Sportno popoldne
16.30	Little Big Horn, doku- mentarni film: Zadnja bitka generala Cu- stra
17.15	Klub za seniorje
18.00	Kako ste?
18.30	Slika Avstrije
18.55	Kristjan v casu
19.00	Avstrija danes
19.30	Cas v sliki
19.48	Sporni primeri
20.15	Medved , francoski film
21.50	Cas v sliki
22.05	Kraj dejanja, serija: Umor na akademiji
23.35	Cas v sliki
23.40	Samo moji ženi na ljubo , ameriska komedija
01.10	Porocila

Hrvatska 1

08.05	TV-koledar
08.15	Porocila
08.20	Volkodlak, ameriski film
10.00	Porocila
10.05	Pogovor s sencami, 5., za- adni del hrvaske mladins- ke drame
11.00	Malavizija
12.00	Porocila
12.10	Kmetijska oddaja
13.00	Oddaja narodne glasbe in običajev
13.30	Mir in dobrota
14.00	Dusevni klic
14.05	Porocila
14.10	Zmagovalci, 2/8 del am. mladinske nadaljevanke
	Samo prijatelji
15.00	Opera Box
15.30	Porocila
15.35	Druzinski zabavnik
17.25	Zaljubljena nasprotnika , ameriski film
	Igrajo: Greg Webb, Barba- ra Howard in drugi; reži- ja Thomas L. Neff.
18.55	Maxim, risanka
19.18	TV fortuna
19.27	TV spored
19.30	Dnevnik 1, sport
20.15	Grand Prix Čakovca, po- snetek
21.35	Porocila
21.40	Vrnitev domov, 5/42 del nadaljevanke
22.30	Sport
22.50	Slika na sliko
23.50	Porocila v nemščini
23.55	Sanje brez meja

Hrvatska 2

15.45	TV-koledar
15.55	Radar
16.25	Cro Pop Rock
	Sportna nedelja:
17.10	Kosarka, NBA liga
17.40	Hrvaska DP v kosarki: Cibona - Zrinjevac, 1. polcas, prenos
18.35	Kosarka, 2. polcas
19.15	Risanka
19.30	Dnevnik
20.05	Sport
20.15	Crno-belo v barvah: Pridi v Las Vegas , ameri- ski film, 1956,
	Igrajo: Dan Dailey, Cyd Charisse, Agnes Moore- head; režija Roy Row- land;
	Top lista;
	Zgodovinska poročila;
	Leteci cirkus Montyja Pythona, 20/45 del angl. humoristične nanizanke

MTV Madžarska

07.55	Biblijsko sporočilo
08.03	Kje, kaj?, mladinski ma- gazin
08.30	Halo, nedelja, magazin za vsakogar
10.50	Tri želje, za otroke
11.40	Dan Policije
12.00	Opoldanski zvon
12.05	TV magister
13.40	Ljubkovalno
14.10	Dan Policije
14.35	Telesport
16.05	Reformatski verski pro- gram
16.30	Disneyjevo popoldne
17.35	Magnum, am.serija
18.30	Kolo sreče
19.00	Teden
20.00	Dnevnik
20.20	Dan Policije
20.45	The Bill
21.15	Telesport
22.15	Nenavadna modna revija
22.25	Vodnar; New Age Maga- zine
23.10	Portret častnega konzula v Frankfurtu

TV SLOVENIJA 1

10.55

NAŠA PESEM 93,
Srebro... in slovo

Še zadnja oddaja posnetkov z lanskega tekmovanja slovenskih zborov nam je preostala - v njen bomo predstavili zборе (predvajali bomo le en posnetek), ki so prejeli srebrna odlikovanja. Bilo jih je deset, dva med njimi sta se že približala zlatemu razredu, zato smo ju predstavili v posebnih oddajah, torej se jih bo tokrat predstavilo osem (Komarni moški zbor Celje, moška zbor Provox - Nova Gorica in Vres - Prevalje, pa mešani zbori Glasbenica

Matica - Ljubljana, Svoboda - Šostanj, Loka - Škofja Loka, APZ Maribor in APZ Celje). Za zaključek pa smo se še za hip ustavili ob besedah, s katerimi je predsednik Slovenske pevske zveze Klavdij Kolonin tekmovanje otvoril, predsednik žirije Igor Švara pa zaključil. Ker zborovska tekmovanja pomenijo pevcem pravzaprav delovne etape, kajpote, smo se torej poslovili od etape 93 s pričakovanji, kako se bodo naši zbori izkazali v naslednjih mesecih. Zdaj, ko je leto naokoli, lahko rečemo, da so potrdili svojo visoko kakovost, potrdili pa so tudi, da je naša pesem tekmovanje z evropskimi zahtevami; vsak zbor, ki se tu pomeri, že ve, kjer je njegova evropska teža. Ko smo na zaključnem večeru naše pesmi 93 poslušali najbolje uvrščeni zbor, to je bila vokalna skupina AVE, kako prepeva Alelujo skladatelja Twardowskega - obvezno pesem za tekmovanje v Toursu - smo že držali pesti, da bi se naši dobro odrezali. Bili so imenitni. Zdaj, prav na dan, ko zaključujemo naš ciklus '93, pa se v Mariboru zaključuje že NAŠA PESEM 94, tokrat mednarodno obarvana. Vabimo, da si ogledate neposredni prenos zaključnega GALA koncerta, na katerem bosta podeljeni nagrada publike in velika nagrada najboljšemu zboru.

Bo dobitnik naš zbor? Bo kdo od tujih? Vsekakor bo konkurenca, pravijo organizatorji, huda. Čeprav zbori ne prepevajo ravno zaradi merjenja moči, pa imajo tekmovanja vendarle svojo draž. Neposredni prenos zaključnega gala koncerta naša pesem bo v nedeljo, 24. aprila ob 20.30 uri na drugem programu TV Slovenija.

TV SLOVENIJA 1

17.10

PO DOMAČE,
razvedrilna oddaja

Voditelj Jože Galič bo predstavil ansambel Lojzeta Slaka ob njegovi 30-letnici, Franc Lačen bo spregovoril o letošnjem srebnem jubileju ptujskega festivala, Tone Kmetec pa obujal spomine na svojo zanimivo godčevsko preteklost. Martin Dobnik bo kuhar domače žganja, Franc Pestotnik - Podokničar stresal šale, spoznali pa bomo tudi Aleksandra Primca, slovenskega prvaka v igranju na citre.

TV SLOVENIJA 2

20.00

SLOVENSKI MAGAZIN,
informativna oddaja

Magazinsko oddajo o Sloveniji, namenjeno tujim gledalcem, začnemo s predstavitvijo slovenske ljudske glasbe, pravzaprav z raziskavami in rekonstrukcijami slovenskega glasbenega izročila, kakor to že petnajst let uspešno počne zakonca Terlep - Omerzel in njuna skupina Trutamota Slovenica. Po zakladih Slovenskega Etnografskega muzeja, skritih v depojih v Škofji Loki, je pobrskal Jadran Sterle. Iz slovenske sodobnosti bomo predstavili dobitnico nagrade Epica 93 za oglaševanje Janjo Oslaj, pa vzrejo nekoč znamenitega prebivalca naših voda - potočnega raka, nekoč znamenitega prebivalca naših rek in potokov, čudovito in zares bogato zbirko slovenskih znamk. Za konec pa še pomladno vabilo na visokogorsko smučišče Kanin.

RADIO ŠTUDENT

21.00

OLDIES-GOLDIES LESTVICA:
Beat vdre na Split

Kako je nastal jugoslovanski folk-rock? Vrag si ga vedi. Saj je sploh težko reči, kaj naj bi jugoslovanski folk-rock bil. Toda na splitskem festivalu Melodije Jadrana so se leta 1967 dogajale prelomne stvari. Naravnost v srčko dalmatinskega melosa je kot strela z jasnega udaril Beat, prevladajoči zvok v pop-rocku druge polovice šestdesetih. Kako se je to zgodilo? Odgovor se skriva v treh imenih: Radmila Karaklajić, Dubrovački trubadurji in (splitski) Delfini. Serviral vam ga bo kot vedno vaš omiljeni DJ Jure.

ORF 2

13.00

DOBER DAN, KOROŠKA,
informativna oddaja

V tokratni bodo sledeči prispevki: Kulturni teden koroških Slovencev v Feldkirchnu; Protesti: Načrt za železnico z visoko zmogljivostjo skozi Rož buči duhove; »Pisma Ani«, s Cankarjevo monodramo gostuje v Celovcu Zvone Hribar; Sožitje: Evropska mladinska akademija v Beljaku; Da bi vedeli kaj storiti, kadar jih srbijo pete...; Zadnja preizkušnja pred pokalno tekmo; gostovanje slovenskega atletskega kluba v Vellkovcu.

TV SLOVENIJA 1 / DANES OB 13.10

Ljubezen se ne postara

VODOMEČ, angleški film

Scenarij: William Douglas Home

režija: James Cellan Jones

fotografija: Richard Grafton

igrajo: Rex Harrison, Wendy Hiller, Cyril Cusack, Gary Owen

Angleški televizijski film je mala studija medčloveških odnosov, prefinjena miniatuura, v kateri blestijo trije igralci, se najbolj Cyril Cusack kot kapriciozni butler, ki se po mnogih letih zvestega službovanja pri svojem gospodarju Siru Cecilu počuti kot družinski član, nekakšna moska žena sedaj že ostarele mu Cecilu, ki je zamudil priložnost za poroko že predavnimi leti in je zaradi tega ostal samski na svojem podezelskem domovanju, ki ga je postavil ob bukovem drevesu, kjer iz cagavosti pred tolikimi leti ni zaprosil za roko Evelyn, v katero je bil močno zaljubljen, pa preveč sramežljiv za usodne besede.

Po tolikih letih se Sir Cecil in Evelyn znova srečata, sedaj je Evelyn vdova in morda bi bilo možno, da bi na starost zacvetela v mladosti zamujena ljubezen, ki se v obeh tli kot prijeten, toplino vzbujajoč spomin. Na pomolu je ljubezenska melodrama v treh delih, melodrama zblizevanja dveh prijetnih starejših ljudi, ki znova iščeta že pozabljena stičišča, medtem ko ju ljubosumni butler sumičavo opazuje in si prizadeva, da do polne oživitve romance in ljubezni ne bi

prislo. Toda spomini napravijo svoje, bukovno drevo, pod katerim se Evelyn in Cecil na večer, romantičen večer, znajdeti, tudi prispeva svoje in po tolikih letih Cecil zmore pogum za snubitev. Toda kaj, ko v telesu ni več toliko moči, da bi lahko vstala izpod drevesa in jima mora butler pri tem pomagati.

Pa ne da bi bila toliko stara, svoje napravita razburjenost in živčna otrdelost udov. Butler bi bil skoraj porazen in bi dobil ob gospodarju se gospodarico, če ne bi, zal, zmagala zdrava pamet.

Razkosnega vodomca, ki izziva s svojo lepoto bodo tudi poslej z zavidevanjem opazovali.

IZBOR IZ SATELITOV

MUSIC TELEVISION

08.00 Video; 10.30 Poročila-Weekend Edition; 11.00 The Big Picture; 11.30 Braun European Top 20; 13.30 First Look; 14.00 MTV Sports; 14.00 Video; 18.00 The Real World II; 18.30 Poročila; 19.00 US Top 20; 21.00 120 Minutes; 23.00 Beavis & Butt-head; 23.30 Headbangers Ball

SKY ONE

08.00 Fun Factory; 12.00 Bill and Ted's Excellent Adventures; 12.30 The Mighty Morphin Power Rangers; 14.00 Knights And Warriors; 15.00 Izgubljeni v vesolju; 17.00 UK Top 40; 18.00 Rokoborba; 19.30 Simpsonovi; 20.00 Beverly Hills, 90210; 21.00 Deep Space Nine; 22.00 Highlander; 23.00 Melrose Place

PRO 7

06.15 Serije, ponovitve; 10.30 Policijski šef, pon.; 12.25 Pri Huxtablovih; 12.55 Nebo nad Afriko; 13.25 Zivalsko prominentni; 13.35 Na poti z Malcolmom Douglasom, pon.; 14.35 Dvojni Nötzi, nem. kom.; 16.20 Hrošč pritise na plin, nemška akc. kom.; 18.00 Srečno pot; 19.00 Vedno v akciji-Dežuma zdravnica, serija; 20.00 Poročila; 20.15 Vse razen umora, nemški detektivski film; 22.15 Timebomb, am. akcijski film

PREMIERE

11.10 Genialni normalen, kan. film; 13.00 Romeo; 14.00 Popolnim ženskam je težko, špan. film; 15.45 Nasprotni spol, am. ljubezenska kom.; 17.10 Laži imajo lepe noge, am. kom.; 19.00 Kino '94; 20.15 Uran, franc. satira

SAT 1

06.45 Otroški program; 11.00 Politični magazin; 12.00 Košarka, NBA liga; 12.55 Vozovnica v onostranstvo, am. vestern; 14.20 Black; 15.20 Napad na Alpha 1, angleški zffilm; 17.15 Deep Space Nine; 18.15 Kolo sreče; 19.00 Poročila; 19.15 Nogomet; 19.50 Nogomet; 20.15 Vreščeca četverica na počitnicah, am. komedija; 22.10 Pogovor v stolpu; 23.20 Štirindvajset ur

EUROSPORT

08.30 Motociklizem, posn. iz Suzuke; 10.00 SP v gimnastiki, posn.; 12.30 Motociklizem; 14.00 Atletika, pariški maraton; 16.00 SP v gimnastiki, vrhunci; 17.00 Ples; 18.00 Golf; 20.00 SP v gimna-

stiki, vrhunci; 22.00 Motociklizem, vrhunci

RTL

05.30 Ponovitve; 11.00 Vmritev v preteklost; 12.00 Tropical Heat, serija; 13.00 Nogomet, pregled; 13.30 Operacija spodnjica; 14.00 Pacifiška eskadrilja 214; 15.00 Havajski jezdci valov, am. akc. film; 16.55 V kraljestvu srebrih levov, nem.-špan. pustol. film; 18.45 Poročila; 19.10 Počitniška oddaja; 20.15 Igra za sto tisoč mark; 21.50 TV Splegel; 22.35 Prime Time - Pozna izdaja; 22.55 L.A. Law, am. serija

RTL 2

05.45-17.00 Ponovitve serij; 17.00 Class Of '96; 17.55 Dakari; 18.50 Poročila; 19.00 Zdravnica dr. Quinn; 20.00 Poročila; 20.15 Začaran, am. kriminalistična komedija; 22.10 Ko čistilka dvakrat pozvoni, talk-show

SKY MOVIES

17.00 Malignet; 19.00 The Sinking Of The Rainbow Warrior; 21.00 Man Trouble; 23.00 City Of Joy

MOVIE CHANNEL

17.15 The Story Lady; 19.00 Star Trek: Unification; 21.00 Past Midnight; 23.00 Double Impact

FILMNET +

19.00 Deceived; 21.00 Straight Talk; 23.00 Getting Up And Going Home; 01.00 Wedlock

SUPER CHANNEL

05.30 Verska oddaja; Novice; Gospodarstvo; Super Shop; 18.00 Današnji Show; 19.00 Poročila; 19.30 Moda; 20.00 Zdaj; 21.00 Govorimo o jazzu; 22.00 Poročila; 22.30 Financial Times Report; 23.00 Šport; 00.00 Kulturni koledar

CNN

06.00-23.00 World News; 09.30 The Big Story; 10.00 Pinnacle; 10.30 World Business This Week; 11.00 Larry King Weekend; 13.00 Earth Matters; 13.30 Business Matters; 14.00 World Report; 17.00 Travel Guide; 18.00 This Week In The NBA; 18.30 International Correspondents; 19.00 Futu-rewatch; 20.00 This Week In Review; 23.00 World Report; 23.30 News Update

RADIO

Slovenija 1

5.00, 6.00, 7.30, 8.00, 9.00, 10.00, 12.00, 13.00, 17.00, 23.00 Poročila; 19.00 Dnevnik; 6.50 Duhovna misel; 8.05 Veseli tobogan; 9.05 Pomnjenja; 10.05 Kviz Quo vadis; 11.05 Poslušalci čestitajo in pozdravljajo; 12.05 Na današnji dan; 13.10 Obvestila in osmrtnice; 13.20 Za naše kmetovalce; 14.15 Poslušalci čestitajo in pozdravljajo; 16.00 Lotrica domačih; 17.30 Naš gost; 18.00 Nedeljska reportaža; 18.30 Zborovska glasba; 19.45 Lahko noč, otroci; 20.00 V nedeljo zvečer; 22.30 Informativna oddaja v tujih jezikih; 23.05 Literarni nokturno; 23.15 Nočni program.

Slovenija 2

6.00, 7.30, 8.30, 9.30, 10.30, 11.30, 12.30, 14.30, 16.30, 17.30 Poročila; 19.00 Dnevnik; 7.00 Jutrarnja kronika; 8.00 Servisne informacije; 8.40 Kulturne prireditve; 9.45 Uganka; 10.35 Gost; 11.35 Obvestila; 12.05 Z Valom okoli sveta; 13.00 - 19.00 Športno popoldne, vmes aktualne informacije in glasba; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.35 Popevka; 19.00 Večer na 2. progr.; 19.30 Top albumov; 21.00-23.00 Drugi val.

Slovenija 3

8.00, 10.00, 11.00, 13.00, 14.00, 18.00, 22.00 Poročila; 8.10 Na poljani jutro; 9.00 Maša; 10.05 Orkestri in solisti; 13.05 Zborovska glasba; 14.05 Zabavna igra; 14.35 Operno popoldne; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.05 S prijatelji glasbe; 18.05 Spomini, pisma, potopisi; 19.30 Cerkvena glasba; 20.00 Naša pesem 94; 22.05 Božanska komedija (28. del); 22.35 Orgelska glasba; 23.55 Lirični utrinek; 24.00 Nočni program RS.

Radio Koper

(slovenski program)

(SV 549 kHz, UKV 88.5 - 93.8 - 100.3 - 100.6 - 104.3 - 107.6 MHz)

8.30, 10.30, 17.30 Poročila; 12.30, 19.30 Dnevnik; 8.00 Otvoritev, napoved, koledar; 8.45 Poti do zdravja; 9.00 Od otroštva do mladosti; 9.15 Dober nasvet za boljši pridelek; 9.30 Primorska poje; 10.10, do 11.30 Primorski kraji in ljudje; 11.30 Glasba po željah; 12.30 Primorski dnevnik; 14.00 Primorska poje; 16.00 Nedelja na športnih igriščih; 16.30 Slovensko nogometno prvenstvo; 19.00 Dnevnik-prenos RS; 19.30-23.15 Večerni program Modrega vala Radia Koper.

Radio Koper

(italijanski program)

8.30, 10.30, 13.30, 17.30 Poročila; 7.15, 12.30, 19.30 Dnevnik; 6.00 Almannah; 7.50 Horoskop; 8.10 Razstave in prireditve; 9.00 Modri val; 9.30 Kulturna poročila; 9.45 V knjigarni; 10.00 Film tedna; 11.00 Narečna oddaja; 11.30 Radio live; 12.00 Glasba po željah; 14.00 Lestvica LP; 15.00-18.00 Športna nedelja; 18.00 Mixage; 19.00 Souvenir

d'Italy; 20.00 Prenos RMI.

R. Glas Ljubljane

6.15, 11.15, 12.15, 15.15, 17.15 Poročila; 7.00 Otroški program; 10.45 Vreme; 10.30 Horoskop; 12.00 Duhovna misel; 13.00 Reportaža; 13.55 Pasji radio; 14.00 Lestvica za MTV; 15.00 Voden program; 17.25 Vreme; 18.00 D.J. Trbovlje; 19.00 American Top 40; 22.15 Jazz; 1.00 Preko satelita.

Radio Kranj

5.30 Dobro jutro; 10.00 Dežela kranjska : Brezje; 11.00 Po domače na kranjskem radiu; 12.00 Mali oglasi; 12.30 Osmrtnice; 12.40 Kmetijska oddaja; 13.00 Med praznovanci; 17.20 Hitro, daleč, visoko; 18.20 Kino kviz; 19.30 Večerni program; Andrej Šifrer.

Radio Maribor

9.00, 10.00, 13.00 Poročila; 19.00 Dnevnik; 9.05 Iz roda v rod; 9.30 Vstopite, prosim; 10.05 Marjanca; 11.00 Kmetijska oddaja; 11.25 Osmrtnice, obvestila; 11.35 Meh za smeh; 12.00 Mariborski feljton; 13.05 Zeleli ste; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.00 Zeleli ste; 18.00 Šport in glasba; 20.00 Nedeljski klepet; 22.00 Zrcalo dneva, 23.15 Nočni program.

Radio Študent

11.00 Vzign; 12.00 Nisam ja odavde; 15.30 TNovi ameriški neodvisni film; 17.00 Padec premiera Hokosawe; 18.00 Coca Cola is the Music, Live; 19.00 Tolpa bumov: Mark Nanagan; 20.00 Od literarne kritike k teoriji finkcije; 21.00 Oldies Goldies Chart; 23.00 Koncert: Sainkho Namchylak & Jim Meneses; 24.00 Sat.

Radio Trst A

8.00, 13.00, 19.00 Dnevnik; 14.00 Poročila; 8.20 Koledar; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Maša iz cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled tiska; 10.00 Mladinski oder: Beneški lev (D. Kralj, r. M. Sosič); 10.30 Slovenska lahka glasba; 11.00 Za smeh in dobro voljo; 11.20 Filmi na ekranih; 11.30 Nabožna glasba; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Obzornik; 12.45 Orkestralna glasba; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Deželna kronika; 14.10 Božanska komedija - Vite, prevod in priredba A. Capuder, r. Sergej Verč, 29. del; 14.45 Glasba za vse okuse; 15.00 Krajevne stvarnosti; 15.30 Glasba za vse okuse; 16.00 Krajevne stvarnosti; 17.00 Šport in glasba; 18.30 Pot-puri; 19.20 Napovednik.

Radio Opčine

11.30, 15.30, 17.30 Poročila; 10.00 Jutrarnji val; 17.30 Prenos Jadranskih tekem.

Radio Koroška

6.30-7.00 Dobro jutro na Koroškem - Duhovna misel (p. Ivan iz Žitare vasi); 18.10-18.30 Dogodki in odmevi.

						AVTOR: SIMON BIZJAK	TURSKI CEH	CLOVEK, KI IGRA KARTE ZA DENAR	PRELEZANINA (STAR.)	STEGIPČ. VARUH ROKODELOVEV IN UMETNIKOV	AMERIŠKA REKA V Z. VIRGINIJI (IZ CRK LEK)	GRSKA CRKA	ETNICNA SKUPINA V V. NIGERIJI	OVOJ ZA SPISE	REKA V ZAHODNI FRANCIJI	KRALJEVIČ IZ MAHAB- HARATE	TELEVIZIJA	ZELATINA IZ ALG	GRAD PRI MORAVCAH	ARISTO- FANOVA KOMEDIJA	LUKNJAC (STAR.)	
						CLOVEK, KI IZVAJA POSKUSE																STOR, PANJ
						ROMAN WILLIAMA FAULKNERJA																
						UTEMELJI- TELJ SIKHIZMA (GURU)						NEMSKI AVTO					PODROČJE STVARNOST					
						SMUČISCE NA PO- HORJU					GLAS PRI UDARCU PO ZVONU	LADJA Z ENIM JAMBOROM	ALES LEVC DEVETI DAN PRED IDAMI PRI ST. RIM.			RUSA CRNA ZALNA OBLEKA				CANDEK JANEZ		
						FRANÇOIS TRUFFAUT			KURZ NA BORZI	ANG. REŽISER RUSSELL FR. IGRALEC				MIRKO BOGATAJ	AKO RAZVOJNI STADU POVZ. MALARIJE			OKRASNI PRIDEVEK		PAVLA ROVAN	OCE (STAR.)	OČETOVA ALI MATE- RINA SESTRA
						NARODNA IN UNIVER- ZITETNA KNJIŽNICA	PAS OB MOR. OBREZJU FIL. MISELN PRECEP													STEZA MESTO V IRANU (IZ CRK RANA)		
BESEDILO, NAVADNO IZ PSALMA, KI SE POJE ALI MOLI PRI MASI	1	SL. LJUDSKI JUNAK IZ OSILNICE OB KOLPI	TROPSKA OTRDELA RIBA	VATROSLAV OBLAK	NASPRO- TOVANJE																ELIZABETH TAYLOR ZAZIGALEC	
					2									PREBIVALEC PAPUE	ORGAN, PRI- STOJEN ZA ODLOČANJE O ČEM							
TANČICA, PAJCOLAN (NAREČNO)					PRIPRAVE ZA SEDENJE NA ŽIVALESKEM HRBTU	NEM. PISEC (LUDWIG) PODLAHTNICA					MATE PARLOV			KASTANJETE, SKRGETEC NATRIJ							BREZPRAVJE	FR. OBRAMBNI MINISTER V 1. SVET. VOJNI
FIGURA PRI ČET- VORKI				SAMOMOR MAZAVA SNOV ZA LOŠČENJE							OBLIKA MOŠKEGA IMENA URBAN					GORA V SVICI (PIC D')				MB AVTOM. TOVARNA NAOČNIKI Z DRŽAJEM		
SVETISCE, HRAM								TELUR			PREDSTOJNIK SAMOSTANA UROS LAJOVIC					KRAJ ZA PRID. SOLI EMIL ADAMIC						
TEZEJEVA RESITELJICA IZ LABIRINTA								IND. MESTO V DRŽAVI ANDHRA PADES						SOVRAZNICA ZELEZA	NARODO- SLOVEC REKA V SR. ANGLIJI							
HELMUT KOHL			POŽELENIJE, STRAST HRV. PUNTAR GREGORIC				AMERIŠKI IGRALEC FLYNN	SHRAMBA ZA COLNE OPICIJI KRUHOVEC									EDEN IZMED CEZARJEVIH MORILCEV	NEODLO- ČEN IZID URADNO IME IRSKE				
IZBRANA DRUŽBA						BIVŠI IZRAELSKI POLITIK (ABA)					IVJE ORANJE					POGONSKO GORIVO POLOŽAJ ZA MEDITACIJO						
MILAJSA SL. PISATELJICA B. NJATIN					KATJA KOREN	PARADIZ, EDEN DANSKI OTOK				AKVARIJ ZA MORSKE RASTLINE IN ŽIVALI										JOŽE OLAJ ZANR (ORIG.)		
SPANSKI KOSARKAR SAN EPIFANIO				BARVA KART					RIMSKI GRIC (SEDEŽ IT. VLADE)	RADKO POLIC DEJAVEN ČLAN ORG.				NEKDANJI RUSKI VLADARSKI NASLOV	NADOMESTEK FR. SKLA- DATELJ (FRANCIS)							
ESTONSKI SAHIST (JIVO)				KLOBČIC							OSMINA PLOŠČINE KROGA	TURSKO JEZERO		SVIC. ARHEOL. NAJDIŠČE DOLENJSKA KRKA							FR. LUKA OB SREDO- ZEMSKEM MORJU	NOVOZE- LANDSKI PRAKUSCAR
SRBSKO M. IME ALEKSANDAR					3									MONGOLSKI VLADAR ZNAMENJE OB POTI (NAR.)			STOPNIŠČE (ZASTARELO)	OKRASNA PTICA	PERJE PRI REPI PRIPOVEDNA PESNITEV			
						KONČNI DEL CREVESA										PLEŠ NA JAZZOVSKO GLASBO	STENSKA OBLOGA EULEN SPIEGEL					
						VRSTA VRBA					DALAMTINSKI OTOK UMETNOST (LAT.)										IZTOK TORY OTAKAR (KRAJSE)	
						MILADA SL. DIRKACICA JERANČIC							ANDREJ RAZINGER	TANKA MREZASTA TKANINA				STANOVANJS- KI PROSTOR ANTON NANUT				
						VRTNA CVETICA								4						KATRAN		
						LOVRO TOMAN				SIMON RUTAR				NACRT						STAROJU- DOVSKI KRALJ		

Gesla križanke »10-04«

hrast, lipa, breza, 1 - jesen, 2 - kostanj, 3 - javor, 4 - topol, 5 - bukev

Rešitev križanke 10-04

Vodoravno: kastanjete, alternator, reist, Kana, instalater, EK, Adi, hrast, Nazor, Makart, Nepal, pieta, Ekar, emitiranje, organdij, Baku, reporter, kombineža, UL, kača, risa, Ono, lipan, Nikola, zamet, rin, Nerat, nosan, Abano, akt, jar, detant, Ra, dar, IRO, zaostalost, bukev, strip, Engels, ata, Asa, osar, LO, rjavolasec, sto, rame, Olav, baron, VA, kas, mapa, fatalistka, breza, Pta, ostrina, Itaka, IN, Insa, Talin, vtisk, Mor, ave, dekagram, ten, noj, Real, anatema, Ksaver, Inki, okan, AT, Iso, Dean, raca.

GLEDALIŠČA SLOVENIJA

LJUBLJANA

CANKARJEV DOM,
tel.: 061/ 222-815
Danes, 24., ob 19. uri in v ponedeljek, 25. aprila, ob 20. uri: SERAPIONS THEATER, Dunaj Trankred Dorts s sodelovanjem Ursule Ehler - OBJEMAL SEM SENCO, SNUBIL PRI-VID IN ZIVEL SEN (GD).
Danes, 24. aprila, ob 21. uri in v ponedeljek, 25. aprila, ob 23. uri: Damir Zlatar Frey - POMLADNO OBREDJE.
V torek, 3. aprila, ob 20.30: B. Slade - OB LE-TU OSOREJ (SD).

DRAMA SNG,
tel.: 061/ 221-511
V ponedeljek, 25. aprila, ob 19.30: W. Bauer - CHAN-GE, za abonma ponedeljek in izven. Predstava bo se v torek, 26. aprila, ob isti uri, za abonma torek in izven.

MALA DRAMA
V torek, 26. aprila, ob 20. uri: B. Starr - MO-SKI POD POSTELJO, za izven in konto.
V četrtek, 28. aprila, ob 19.30: W. Allen - ZAI-GRAJ SE ENKRAT, SAM, za izven in konto.
V petek, 29. aprila, ob 20. uri: F. Boyer - ALI BOG LAJA? za izven.

OPERA,
tel.: 061/ 331-950
V ponedeljek, 25. aprila, ob 15. uri: J. Strauss ml. - NETOPIR. Razprodano!
V torek, 26. aprila, ob 15. uri: J. Golob - MATICEK SE ZENI, J. Gregorc - PERPETUUM, za abonma red torek I, za izven. Predstava bo se v četrtek, 5. maja, ob 19. uri, za izven in konto.

SMG,
tel.: 061/ 1253-312
V torek, 26. aprila, ob 19.30: E. Filipčić - PSI-HA, za izven.

MGL,
tel.: 061/ 210-852
V torek, 26. aprila, ob 19.30: A. P. Cehov - GALEB, abonma torek.

KUD FRANCE PRESEREN,
tel.: 061/ 332-288
Danes, 24. aprila, ob 20. uri: predstava KUČA BREZ KROVA v izvedbi Grupe nepopravljivih optimista iz Bosne.
V sredo, 27. aprila, ob 20. uri: Zijah Sokolovic - GLUMAC... JE GLUMAC... JE GLUMAC.

CEKINOV GRAD
V ponedeljek, 25. aprila, ob 21. uri: H. Barker - NEPREDVIDLJIVE POSLEDICE.

CELJE SLG,
tel.: 063/ 25-332
V sredo, 4. maja, ob 10. uri: A. T. Linhart - TA VESELI DAN ALI MATICEK SE ZENI, za abonma 2. solski in izven in ob 15.30, za abonma 4. solski in izven.

KRANJ PGK,
tel.: 064/ 222-681
V ponedeljek, 25. aprila, ob 19.30: Ivan Cankar - KRALJ NA BETAJNOVI, za abonma ru-meni in izven. Razprodano! Predstava bo se v torek, 26. aprila, ob 19.30 ob isti uri, za izven.

MARIBOR DRAMA,
tel.: 062/ 221-206
V ponedeljek, 25. aprila, ob 19.30: W. Shake-speare - HAMLET, za red studentski in izven. Predstava bo se v torek, 26. aprila, ob isti uri, za red beli, abonente in izven in v četrtek, 28. aprila, ob 18. uri, za red nedelja in izven.
V soboto, 30. aprila, ob 17. uri: v Minoritski cerkvi A. Dumas - TRIJE MUSKETIRJI, za red upokojenci.

OPERA,
tel.: 062/ 221-206
V petek, 29. aprila, ob 19.30: Rimski-Korsakov - CARJEVA NEVESTA, za abonente in izven.
V soboto, 30. aprila, ob 19.30: Stein-Bock-Harnick - GOSLAC NA STREHI, za abonente in izven.

FURLANIJA-JULIJSKA KRAJINA

TRST

Kulturni dom
Verdi - Dvorana Tripcovich
Danes, 24. t.m., ob 16. uri (red D) druga predstava Rossinijeve opere »Pepekka« (La Cenerentola). Režija Lü Jia. Predprodaja vstop-nice za predstavo pri blagajni Dvorane Trip-covich (9-12 in 16-19).
Ponovitev v sredo, 27. t. m., ob 20.30 (red B). Naslednja predstava bo G.Verdijska »Travia-ta«. Dirigent Tiziano Severini. Trajala bo do 3. junija.

Gledališce Rossetti
Danes, 24. t. m., ob 16. uri (red II. nedelja) zadnja ponovitev »Intrigo e amore« F. Schil-lerja. Režija Nanni Garella, nastopajo Ottavia Piccolo in Virginio Gazzolo. Predstava v abonmaju: odrezek št. 8.
V teku sta predprodaja vstopnic in rezervacije za Pasolinijevo »Il porcile«, ki bo na sporedu

KOROŠKA

CELOVEC

Mestno gledališce
V torek, 26. t.m., ob 19.30 - Benjamin Britten »Smrt v Benetkah« (Tod in Venedig).

BEIJAK
Studjski oder (Kellertheater): V torek, 26. t.m., ob 20.00 - Plesni teater Gerhard Fillei »Daleth«.

SENTPRIMOZ
VKulturnem domu bo danes, 24. t. m., ob 17. uri pesnitve W. Buscha »Jost in Jaka«.

RAZNE PRIREDITVE SLOVENIJA

LJUBLJANA

CANKARJEV DOM, tel.: 061/ 222-815
V ponedeljek, 25. aprila, ob 19. uri: predavanje dr. MARKA URSICA - SWEDENBORGOVI ANGELL.
GALERIJA SOU, Kersnikova 4
Danes, 24. aprila, ob 21. uri: gledališko-gibalni projekt ODKRUSKI. Predstava bo se v ponedeljek, 25., torek, 26., in sredo, 27. aprila, ob isti uri.

KUD FRANCE PRESEREN,
tel.: 061/ 332-288
V torek, 26. aprila, ob 11. uri: slovenska promocija knjige JANJE BEC - Zakaj vojne v Jugoslaviji?

LITIJA
V torek, 26. aprila, ob 17. uri: v Knjiznici Litija ura pravljic za otroke. Ob 18. uri: v Knjiznici Smartno ura pravljic za otroke.

OTOČEC
V petek, 29. aprila, ob 16. uri: v paviljonu Jurček otroška zabava z ansamblom Cuki.

FURLANIJA-JULIJSKA KRAJINA

TRST

Gregorciceva dvorana
V sredo, 27. t. m., ob 18. uri predavanje iz ciklu-sa o sodobni slovenski književnosti. Denis Poniz bo spregovoril na temo »Sedemdeseta in osem-

Ob 21. uri: ansambel Cuki.

RADOVLJICA
KNJIZNICA A. T. LINHART
V ponedeljek, 25. aprila, ob 19.30: gost EVALD FLISAR. Predstavil bo dve knjigi, za kateri je izbral besedila in jih delno tudi prevedel (Du-hovni zakladi in Sufijske zgodbe modrosti).

SEŽANA
KC SRECKO KOSOVEL, tel.: 067/ 73-355
V torek, 26. aprila, ob 20. uri: ameriski film ZIVI.
V četrtek, 28. aprila, ob 20. uri in v petek, 29. aprila, ob 16. uri: ameriski film DENIS POKORA.
V torek, 3. maja, ob 20. uri: ameriski film PRI ADAMSOVIH II.

ZALEC
V torek, 26. aprila, ob 18 uri: v dvorani Do-ma II. slovenskega tabora Zalec proslava v počastitev praznika DAN UPORA PROTI OKUPATORJU.

deseta leta v slovenski dramatiki«.

Visoka sola za moderne jezike (Ul. Alviano 15)

V sredo, 28. t. m., ob 17. uri predavanje prof. Matjaža Kmecla na temo »Prvo obdobje sloven-skega romana«.

V Muzeju novejše zgodovine v Ljubljani je na ogled razstava fotografij, ki jih je ustvaril mojster umetniške fotografije TOSHIKI OZAWA.

RAZSTAVE SLOVENIJA

LJUBLJANA

NARODNA GALERIJA
Razstava STISKI ROKOPISI iz 12. stoletja avtorice prof. dr. NATASE GOLOB je na ogled do 29. maja v novem krilu Narodne galerije na Puharjevi 9.
Razstava CEBEJEV Krizev pot je na ogled v Naro-dni galeriji na Cankarjevi 20.

MESTNA GALERIJA, Mestni trg 5 -
Razstava slik JOHANNESA DEUTSCHA je na ogled do 15. maja.

MUZEJ NOVEJSE ZGODOVINE - CEKINOV GRAD
Razstava fotografij TOSHIKI OZAWA je na ogled do 20. junija.

GALERIJA COMMERCE, Einspielerjeva 6
Razstava olj ALOJZA KONCA je na ogled do 29. aprila.

GALERIJA PIC LEK, Verovskova 57
Razstava slik ALBINA POLAJNARJA je na ogled do 13. maja.

GALERIJA KLUBA B-51, Gerbiceva 51 a
Razstava fotografij, kolažev in skic Igralec avtorjev ROKA ZRNCA in VASJE AMBRO-ZICA je na ogled do 8. maja.

GALERIJA VISCONTI FINE ART KOLIZEJ, Gosposvetska 13
Razstava objektov in kolažev JIRIJA KOLARJA je na ogled do 30. aprila.

GALERIJA SLOVENIJALE, Dunajska c. 22
Razstava SAVA SOVRETA je na ogled do 30. aprila.

GALERIJA SKUC, Stari trg 21
Razstava RASHEEDA ARAEENA je na ogled do 13. maja.

GALERIJA TIVOLI, Pod turnom 3
Razstava grafik DRAGA HRVACKIJA in DANILA JEJCICA je na ogled do 29. maja.

KNJIZNICA BEŽIGRAD, Glinska ploscad
Razstava otroških ilustracij slikarke ROZE PISCA-NEC je na ogled do 17. maja.

KNJIZNICA PREŽIHOV VORANC, Trzaska 47
V ponedeljek, 25. aprila, bo ob 19. uri otvoritev raz-stave skulptur v lesu JERNEJA STRLETA.

RAZSTAVIŠČE CICERO DELO, Dunajska 5
Razstava karikatur ALJANE PRIMOŽIČ je na ogled do 5. maja.

JELOVSKOV SALON, Zaloska 61
Razstava prostorsko-barvne instalacije SKENDE-

RJA BAJROVICA in Rdece sence zvoka KARLA AHACICA je na ogled do 30. aprila.

CELJE
GALERIJA SODOBNE UMETNOSTI, Trg celjskih knezov 9
Razstava risb in slik METKE KRASOVEC je na ogled do 12. maja.

KAMNIK
HRAM LUZAR, Kidriceva 6
Razstava slik LOJZETA KALINSKA je na ogled do 15. maja.

KAVARNA VERONIKA
Razstava fotografij MARKA TROBEVSKA je na ogled do 7. maja.

KOPER
GALERIJA MEDUZA, Cevljarska 34
Razstava slik ALIJE HAFIZOVIČA je na ogled do 18. maja.

LITIJA
V torek, 26. aprila, bo ob 19. uri v avli Občine Litija otvoritev razstave TOMAZA DERNOVSKA.

MARIBOR
GALERIJA MEDIA NOX, Oroznova 2
Razstava slik in fotografij JASNE SAMARIN je na ogled do 7. maja.

NOVO MESTO
DOLENSKI MUZEJ, Muzejska 7
Razstava MARIJE MOJCE PUNGERCAR je na ogled do 2. maja.

PIRAN
MEDUZA 2, Cankarjevo nabrežje 7
Razstava risb HERMANA PECARICA je na ogled do 6. maja.

TRZIC
PAVILJON NOB
Razstava PIERA CONESTABA Barvni signali je na ogled do 9. maja.

SEŽANA
KOSOVELOVA KNJIZNICA, Mirka Pirca 1
Razstava ilustracij DANIELA DEMSARJA in del BORISA ZULJANA je na ogled do konca aprila.

SKOFJA LOKA
GALERIJA FARA
Razstava grafik studentov 4. letnika likovne peda-gogike z naslovom IGRA STRUKTUR je na ogled do 12. maja.
ZAGORJE
Razstava KRAJINSKI POUĐARKI - cerkev kot sli-karski motiv je na ogled do 13. maja.

GLASBA SLOVENIJA

LJUBLJANA

CANKARJEV DOM,
tel.: 061/ 222-815
V torek, 26. aprila, ob 20. uri: koncert IVA POGORELIČA. Pro-gram: Musorgski, Chopin.

SLOVENSKA FILHARMONIJA
Danes, 24. aprila, ob 11. uri: koncert orkestra COLLEGIUM MUSICUM CARINTHIA. Soli-sta: ELENA DENISOVA - violina in VLADIMIR ROMANOV - kla-vir.

V torek, 26. aprila, ob 19.30: koncert SIMFONICNEGA OR-KESTRA SLOVENSKE FIL-HARMONIJE IN SOLISTOV AKADEMIJE ZA GLASBO.

K4, Kersnikova 4
V ponedeljek, 25. aprila, ob 21.30: koncert SWAMP TER-RORISTS.

AJDOVŠČINA
V torek, 26. aprila, v klubu K.A.M. koncert D.I. in BEOWULF iz ZDA.

GORNJA RADGONA
V torek, 26. aprila, ob 20. uri: v Kulturnem domu koncert Pihal-nega orkestra Gornja Radgona.

ILIRSKA BISTRICA
V četrtek, 28. aprila, ob 23. uri: v klubu MKNZ koncert angleške skupine WARDANCE.

KOČEVJE

V torek, 26. aprila, ob 20. uri: v Seskovem domu večer etno glas-be PRIFARSKI MUZIKANTI.

KOPER

V ponedeljek, 25. aprila, ob 20. uri: v dvorani Glasbene sole Ko-per koncert KATJE MILIČ - kla-vir.

NOVA GORICA

V ponedeljek, 25. aprila, ob 20.30: v veliki dvorani Kulturne-ga doma koncert I MUSICI VE-NETI - il '700 veneziano.

SEŽANA

KC SRECKO KOSOVEL
V sredo, 27. aprila, ob 20. uri: koncert v počastitev dneva upo-ra proti okupatorju. Nastopa Or-kester slovenske policije iz Lju-bljane in MPZ Adriatic iz Hrva-tinov.

FJK

TRST

Kulturni dom
V četrtek, 28. t.m., ob 20.30 bo na sporedu koncert pianiste Katje Milič. Izvajala bo Beethovnovne, Debussyjeve in Schumannove skladbe.

Zadnji abonmajske koncert GM bo v petek, 13. maja ob 20.30. Nastopil bo MePZ Oba-la pod vodstvom W. Lo Nigra.

Avditorij Muzeja Revoltella

V torek, 26. t. m., ob 18. uri srečanje s pevko Alessandro Palomba.

Avditorij Konservatorija G. Tartini

V torek, 26. t. m., ob 18. uri srečanje glasbenih sol.

Pivovarna Forst

V torek, 26. t. m., ob 20.30 gla-sbeni večer s trzaskimi po-pevkarji.

V četrtek, 28. t.m., ob 20.30 večer posvečen avtorjem. Na sporedu bo »Il cantatutto« Da-ria Sartorija v koordinaciji Ed-de Vidiz in Fulvia Mariona.

MILJE

Gledališce Verdi

Jazzovska koncertna sezona: V petek, 13. maja, ob 20.30 bo na sporedu koncert Hutch-son-Montoliu Duo.

VIDEM

Palasport Carnera

V petek, 29. t. m., ob 21. uri koncert kantavtorja Francesca Guccinija. Za informacije: UTAT (tel. 630063).

KOROŠKA

CELOVEC

V Galeriji Ritter razstavlja do 29. maja Haim Steinbach.
V Deželni galeriji (Burggasse 8) razstavlja-jo Julius Deutschbauer (do 1. maja); Heimo Zo-bernig (do 29. maja); Haim Steinbach (do 29. maja).

Galerija Slama: na ogled je razstava Jürgena Huberja in Günterja Kempfa.

TINJE
V galeriji Tinje je na ogled razstava slik Milana Volovska iz Argentine.

BOROVLE
Galerija v gradu: do 8. maja je na ogled razstava slik Josefa Tichyja.

FELDKIRCHEN-TRG
Galerija Gwölb: na ogled je razstava Valenti-na Omana.

Slavnostna dvorana: na ogled je razstava o ziljski nosi.

FURLANIJA-JULIJSKA KRAJINA

TRST

TGalerija: na ogled je razstava avstralskih ak-varelov Dimitrija Kodrica.
Kulturno združenje Mysotis: se danes,24. t. m. bo na ogled razstava slikarja Ah Ceh Chi-lam.

Muzej Revoltella: na ogled je razstava Vidiki - Punti di vista.
Galerija Cartesius: Do 5. maja bo na ogled razstava slikarja Carmela Nina Trovata.
Galerija Al Bastione: do 29. t. m. bo na ogled razstava ruskih slikarjev Natalie Tsarkove in Alexandra Sergeheva.
Galerija Bernini: do 30. t. m. razstavlja-jo svoje slike G. Tonetta, L. Rocchetto Carli in M.G. Zoppas Zito.
Galerija Minerva: od 30. t.m. do 9. maja bo na ogled razstava Gianne Lampe.
Studio Tommaseo: do 1. maja razstavlja slikarka Anna Moro Lin.
Turistčna ustanova (Ul. S. Nicolò 20) do 27. t. m. razstavlja slikar Piero Conestabo.

OPČINE

V dvorani HPO je na ogled razstava ob 340-letnici rokopiesov zupnije sv. Jerneja.

TRIESTINA / DANES PROTI CARPIJU

Klub propada Kaj pa ekipa?

Igralci bodo vztrajali do konca sezone

Nad Triestino od cetrta visi Damoklejev meč izginotja, vendar ne kaže, da bi to koga posebej razburjalo. Ultimat igrancev, ki zahtevajo izplačitev zaostalih plač, je zapadlo, ne da bi društvo sploh reagiralo. Praktične posledice taksnega zadržanja so na dlani: igralci lahko od federacije zahtevajo razveljavitev pogodbe oziroma začnejo sodni postopek proti društvu. V obeh primerih se Triestini ne piše nič dobrega. V prvem se lahko zgodi, da bo izgubila celo serijo nogometasev, ne da bi pri tem vnovčila niti lire odškodnine. Nobena skrivnost ni pri tem, da se je klub v vseh minulih letih preživljal prav s prodajo najboljših posameznikov, čeprav je navijace slepil z obljubami, da so nakupljeni igralci boljši od prodanih. Od kod naj bi torej poslej crpala denar za obstoj? V drugem primeru se zadeva konča na sodišče in ker bo tam prislo na dan, da je društvena blagajna resnično prazna, se bo neizogibno začel stecajni postopek. Tako in tako pa bi organ federacije Covisoc, ki nadzoruje poslovanje društev, prepovedal vpis Triestine v prihodnje prvenstvo C1 lige.

Položaj je torej resnično dramatičen. Pozitivno je le to, da so se igralci obvezali, da bodo sezono izpeljali do konca, čeprav bi nekateri že lahko zapustili klub. Kaže tudi, da se v

zakulisju pripravlja skupina ljudi, za katero stoji poslovnež s področja zavarovalništva Roberto Iuliano, ki bi bila pripravljena zagotoviti obstoj društva, mogoče celo v povezavi s skupino furlanskih podjetnikov, s katero se je bivši predsednik De Riù neuspešno pogovarjal med letošnjo sezono. Ti ljudje pa bodo v ospredje brzkone stopili sele tik pred društvenim stecajem.

Danes bo Triestina na »Roccu« igrala proti Carpiju, ki ima na lestvici štiri točke manj od Trzcanov in si torej še ni zagotovil obstanka. Carpi bo brzkone igral v Trstu defenzivno, posebeno zato, ker je nje-

gov napadalec Nitti diskvalificiran. V napadu bo tako igral samo Protti, ki pa je s 14 goli drugi najboljši strellec v v ligi za Bizzarrijem (Spal, 19 golov).

Včerajšnji izid: Pro Sesto - Pistoiese 1:0.

Današnji spored: Como - Chievo, Fiorentina - Bologna, Leffe - Spezia, Massese - Empoli, Palazzolo - Mantova, Prato - Carrarese, Spal - Alessandria, Triestina - Carpi.

V četrtek, 28. tm. bo na »Roccu« tudi prva finalna tekma za italijanski pokal s Perugia. Tekma se bo pričela ob 18. uri. Cena vstopnic: castna tribuna 30.000 lir, tribuna Grezar 15.000 lir.

PRVA AMATERSKA LIGA / V BAZOVICI ŽE 36. DERBI

Zarja za prvo mesto Vesna le za prestiž

V dosedanjih obračunih Krizani precej uspešnejši

Zadnji derbi na Proseku se je končal brez zadetkov (Foto KROMA)

Najbolj napeto in zanimivo bo danes popoldne v Bazovici, kjer je na sporedu 36. prvenstveni derbi med Zarjo in Vesno, ki sta se doslej srečali dvakrat v 3. amaterski ligi, 28-krat v 2. amaterski ligi, zadnjih 5 derbijev pa sta igrali v 1. amaterski ligi. Kar zadeva rezultate, so Krizani v veliki prednosti. Zmagli so 12 derbijev, Zarja je bila le stikrat uspešna, 19 derbijev se je končalo pri neodločenem rezultatu, od katerih 12 brez gola. Če podrobno analiziramo rezultate, ugotovimo, da so Krizani kar sedemkrat presenetili Bazovce v gosteh, ce računamo tudi na 2. derbi (4.5.68), ko je Zarja gostila Vesno na igrišču v ulici Raffaele Sanzio v Trstu. Šestkrat pa so Krizani zmagali kar v Bazovici. Morda se dva statistična podatka o tem derbiju, ki je v zadnjih letih imel kot protagonista vratarja Zarje Kočevarja, ki je ubranil 3 enajstmetrovke, v 29. 32. in zadnjem derbiju na Proseku, ki se je končal brez gola. Zanimivost zadnjega derbija je bila v tem, kdo bo dosegel 50. zadetek, vendar se z belim izidom stanje ni spremenilo. V dosedanjih derbijih je skupno padlo 49 golov. Vesna jih je dala 31, Zarja pa 18. Za predvidevanja o današnjem derbiju smo vprašali oba predsednika.

Mirjan Zagar Zarja: »Napoved je kot za vsaki derbi nemogoča in kljub temu, da imamo na lestvici kar 13 točk več od Vesne, ne bomo imeli lahke naloge. Nasprotno, ce bi tekma bila na stavnihih listkih »totoalca«, bi se odločil za vse tri možne rezultate, kar pomeni, da bi napisal 1 X 2. Stanje v našem taboru trenutno ni najboljše, ker imamo so Gregoric, Schlaunich in Dizdarevič poškodovani in je zato njihov nastop danes vprašljiv. Dobro se zavedamo važnosti tega derbija, po katerem igramo samo se dve tekmi (Buiese, Manzano). Trenutno imamo dve točki prednosti pred drugouvrščenim Pozzuolom, ki je v odlični formi, kar potrjuje dejstvo, da je v nedeljo nasul Bressi, ki nas je pred kratkim prisilila na delitev točk, kar 8 golov. To pomeni, da danes ne semo praznih rok z igrišča, oziroma upamo na čim bolj ugoden razplet na ostalih igriščih in na vsaj delen spodrsilaj Pozzuola in Manzana.«

Franc Katonar Vesna: »V derbiju bo odsoten le Krišciak, ki je izključen. Vsi ostali bi morali biti na razpolago trenerju. Za derbi smo se solidno pripravili in vzdusje v ekipi je dobro. Po nedeljskem nezasluzenem porazu se bodo naši nogometaši v Bazovici gotovo skušali rehabilitirati. S tem nočem reci, da startamo na zmago, ker se zavedamo, da je Zarja nedvomoma močnejša, kar dokazuje tudi trenutni položaj na lestvici. Mi pa vseeno ne mislimo igrati podrejene vloge. Prepričan sem, da bodo naši nogometaši dali vse od sebe, ker nečemo razočarati svojih navijacev. Vsi nestrpnost pričakujemo ta derbi in zato mislim, da bo tudi igra na dostojni tehnični ravni, igrišče pa bo gotovo pokazalo, kdo je boljši.«

BRUNO RUPEL

PROMOCIJSKA LIGA / ZA OBA NAŠA PREDSTAVNIKA PRVENSTVO ŽE KONČANO

Juventina proti Lucinico odločno na obe točki

Že obsojeno Primorje bo skušalo proti prvouvrščenemu Cormonesejo iztržiti največ, kar je mogoče

Primorje - Cormonese

Proseški enajsterici, ki je teoretično že obsojena na izpad iz lige prihaja v goste ekipa, ki si je prejšnjo nedeljo matematično zagotovila prestop v elitno ligo. Mostvo iz Krmine je bilo letos gotovo za razred boljše od ostalih, saj ima trenutno sedem točk prednosti pred drugouvrščenim Maranesejem. Cormonese je edini poraz doživel v 4. kolu, ko je v gosteh klonil Cervignanu s 3:1. Poraz, ki ga je naslednjo nedeljo doživel v Stanzu (1:0) ni prišel v postev, ker je Juventina zaradi zadeve Brumatti, o kateri smo obsirno poročali, izgubila štiri tekme za zeleno mizo. Zato je danes

vprašanje le, s kakšno postavo se bo Cormonese predstavil na Proseku, predvsem pa kako zbrano bodo igrali nogometaši, ki so že osvojili prvo mesto in zato zanje rezultati zadnjih treh tekem niso več važni. Tako ali drugače pa Primorju v tem trenutku ne bi smelo predstavljati pretežke ovire za nogometase Cormoneseja. Proseška enajsterica v zadnjih tekmah igra zelo slabo in se je že vdala v usodo. Sicer pa smo že od samega začetka napovedovali, da bi bil obstanek v ligi za Primorje letos izreden podvig. Potencial ekipe gotovo ni bil za promocijsko prvenstvo. Res škoda, da vodstvo kluba letos ni uspelo sestaviti boljše

ekipe, saj proseško društvo letos praznuje 70-letnico ustanovitve. Na Proseku se je pac ponovila situacija izpred desetih let, ko je Primorje praznovalo 60-letnico ustanovitve. V sezoni 1983/84 je namreč Primorje iz 2. amaterske lige izpadlo v 3. amatersko ligo, potem ko je končalo prvenstvo na zadnjem mestu z 19. točkami iz 30. tekem (4 zmage, 8 neodločenih rezultatov, 19 porazov). (B. R.)

Lucinico - Juventina

Današnje srečanje med Lucinicom in Juventino prav gotovo ne bo imelo prevelikega vpliva na končni položaj ekip na lestvici. Za obe ekipi je prvenstvo dejansko že končano,

tako da bosta danes tako Juventina kot Lucinico igrala povsem mirno, kar lahko pomeni, da bodo gledalci v Luciniku videli privlačno nogometno predstavo. Gre sicer za derbi, ki pa ga v taboru Juventine pričakujejo povsem mirno. Večjih težav s postavo ni, manjkala bosta namreč le Cecotti in Trevisan, ki pa zaradi poškodb se nekaj časa ne moreta pomagati soigralcem. Stanzrežci bodo startali na zmago, zadovoljni pa bi bili tudi s točko. Po zagotovitvi obstanka v ligi, ki je bil po znanih dogodkih edini cilj Juventine, pa so misli Juventine ze usmerjene v prihodnje prvenstvo promocijske lige.

DRUGA AMATERSKA LIGA / V BOJU ZA NAPREDOVANJE IN OBSTANEK

Za Sovodnje, Kras in Gajo pride danes v poštev samo zmaga

Primorec bi se z zmago lahko povzpел celo na četrto mesto

optimist med navijaci.

Kras - San Marco

Po nedeljski pomembni zmagi so Krasovci pred današnjo tekmo optimistično razpoloženi. Izid tekme je izredne važnosti za obe ekipi, ki se borita za obstanek v ligi. Gostje, ki so lani izpadli iz prve amaterske lige so letos slabo začeli, saj so v prvem delu zbrali le 12 točk. V nadaljevanju pa so se dobro odrezali. S serijo šestih zaporednih zmag so precej popravili svoj položaj in izgledalo je, da ne bodo imeli problemov. V zadnjih treh tekmah pa so poraženi zapustili igrišče in s tem so zdrsnili v skupino ekip, ki se borijo za obstanek v ligi. Trenutno imajo le dve točki več od Krasa, kar pomeni, da bi se danes gostje zadovoljili tudi z delitvijo točk. Neodločen rezultat pa gotovo

ne bi ustrezal Krasu, tudi zaradi tega, ker Romans, s katerim si deli 13. mesto na lestvici igra danes proti zadnjemvrščenemu Briannu. Kras bo moral igrati zelo previdno in paziti, da ga nasprotnik ne preseneti. Kras danes res nima alternativ in ce hoče računati na obstanek v ligi, je danes zmaga obvezna.

Sovodnje - Fogliano

Za Sovodenjce v zadnjih treh kolih stejejo samo zmage, saj le tako lahko računajo, da bodo na koncu prehiteli Caprivo in proslavljali uvrstitev v 1. amatersko ligo. Ekipa iz Koprivnega ima na lestvici točko več, danes pa jo čaka Moraro, ki tudi krvavo potrebuje točke v boju za obstanek v ligi.

Tudi predsednik Sovodenj Gianni Marson pravi, da je cilj vseh šest točk do konca prvenstva, ob tem

pa v Sovodnjah tudi upajo, da bo Caprivi kje spodrsnilo. Ekipa je med tednom redno trenirala, težav s poškodbami ni in zato bi morale Sovodnje nastopiti v popolni postavi. Glede zmagovalca srečanja Marson nima nikakršnega dvoma: »Drugačen rezultat kot naša zmaga sploh ne pride v postev.« Povejmo se, da so Sovodnje v prvem delu po zelo dobri igri v Foljanu premagali današnjega nasprotnika s 5:2.

Gaja - Fincantieri

Situacija pri Gaji je po nedeljskih izidih postala res kritična. Poggio je v nedeljo zmagal in danes gosti Sagrado, kar pomeni, da bodo točke sle eni ali drugi ekipi, ki imata tri oziroma dve točki več od Gaje. Po prekinjeni nedeljski tekmi v Fogliano je nogometna zveza dodelila

zmago Moraru, ki ima sedaj štiri točke več od Gaje, ki ima vrh vsega tega velike probleme s postavo mostva. Disciplinska komisija je ta teden izključila kar štiri nogometaše Gaje, Capolina, Aleksa Majcna, Manuelija in Vengusta. Ce k temu dodamo se da Di Pace se ni presedel kazni, ugotovimo, da bodo morali gajevci tokrat na igrišče v precej okrnjeni postavi. V goste jim sicer prihaja ekipa, ki nima problemov z lestvico, obenem pa igra v povratnem delu res povprečno. Fincantieri, ki je v prvem delu zbral kar 21 točk in bil na drugem mestu, je v povratnem delu od vseh ekip v tej skupini doslej zbral najmanj točk (7). Ne glede na to in na zdesetkano postavo Gaja tokrat ne sme zatajiti, ker lahko le z zmago se upa na obstanek v ligi. B. R.

Kras in Primorec danes na igrišču z različnimi cilji

Primorec - Lavarianese

Trebenci gostijo ekipo, ki je bila ze lani med protagonisti tega prvenstva. Tudi letos so bili gostje odlični v prvem delu prvenstva, v nadaljevanju pa je ekipa nekoliko razočarala in ima trenutno le točko več od Primorca. Trebencem se zato danes nudi izredna priloznost,

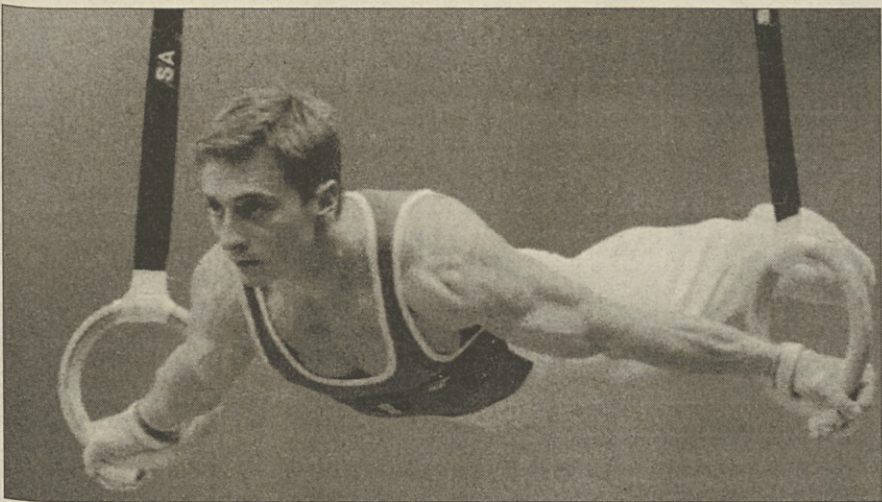
da izboljšajo ze tako dober položaj na lestvici. Z zmago bi namreč prehiteli Lavarianese in morda tudi Teor, ki danes gostuje v Bertiolu. S celotnim izkupičkom bi se lahko Trebenci danes zvečer znašli na 4. mestu, cesar ob koncu prvega dela prvenstva gotovo ni predvideval niti največji

BRISBANE / SP V GIMNASTIKI

Na orodjih včeraj pet zmagovalcev

Italijan Jury Checchi obranil naslov na krogih - Danes Aljaž Pegan favorit na drogu

Jury Checchi je že drugič osvojil naslov svetovnega prvaka na krogih (AP)

BRISBANE - Prvi naslov svetovnega prvaka na posameznem orodju je na 29. svetovnem prvenstvu v Brisbanu osvojil Vitalij Serbo, ki je zmagal na parterju. Na ostalih starih orodjih pa so zmagali različni telovadci in telovadke. Na konju z ročaji je prvo mesto osvojil Romun Marius Urzica, na krogih pa je slavil Italijan Jury Checchi. Pri dekletih je bila v preskoku najboljša Romunka Gina Gogean, na dvovisinski bradlji pa Kitajka Lou Li.

Danes bo na sporedu drugi del finalov, na drogu pa bo kot sesti nastopil tudi slovenski telovadec Aljaž Pegan, ki se je v finale uvrstil z najboljšo oceno in je prvi favorit za zmago. Toda kandidatov za najvišje mesto je kar osem, pravi slovenski šampion.

Rezultati - finala po posameznih orodjih: moski - parter: 1. Vitalij Serbo (Blr) 9.725, 2. Ioannis Melissanidis (Grč) in Neil Thomas (VB) po 9.687, 4. Grigorij Misutin (Ukr) 9.650, 5. Igor Korobcinski (Ukr) in Li Dashi (Kit) po 9.612, 7.

Ivan Ivanov (Bolg) 9.337, 8. Masanori Suzuki (Jap) 8.700; konj z ročaji: 1. Marius Urzica (Rom) 9.712, 2. Eric Poujade (Fra) 9.700, 3. Li Donghua (Svi) in Vitalij Marinič (Ukr) po 9.662, 5. Huang Huadong (Kit) 9.650, 6. Mark Sohn (ZDA) 9.625, 7. Valerij Belenki (Nem) 9.600, 8. Igor Korobcinski (Ukr) 8.912; krogi: 1. Yuri Checchi (Ita) 9.787, 2. Paul O'Neill (ZDA) 9.725, 3. Waleri Belenki (Nem) in Dan Burinca (Rom) po 9.700, 5. Andreas Wecker (Nem) 9.637, 6. Rustam Caripov (Ukr) 9.600, 7. Szilveszter Csollany (Madž) 9.587, 8. Jordan Jovcev (Bolg) 9.400.

Zenske - preskok: 1. Gina Gogean (Rom) 9.812, 2. Svetlana Corkina (Rus) 9.800, 3. Lavinia Milosovici (Rom) 9.787, 4. Tatjana Lisenko (Ukr) 9.737, 5. Jelena Piskun (Blr) 9.725, 6. Dina Kosetkova (Rus) 9.699, 7. Shannon Miller (ZDA) 9.543, 8. Lilia Podkopajeva (Ukr) 9.424; dvovisinska bradlja: 1. Luo Li (Kit) 9.912, 2. Svetlana Corkina (Rus) 9.875, 3. Dina Kosetkova (Rus) 9.850, 4. Dominique Dawes (ZDA) 9.775, 5. Lilia Podkopajeva (Ukr) 9.350, 6. Lavinia Milosovici (Rom) 9.250, 7. Nadia Hategan (Rom) 9.137, 8. Amanda Borden (ZDA) 9.050.

9.775, 5. Lilia Podkopajeva (Ukr) 9.350, 6. Lavinia Milosovici (Rom) 9.250, 7. Nadia Hategan (Rom) 9.137, 8. Amanda Borden (ZDA) 9.050.

NOGOMET / ITALIJANSKA A LIGA

Zdaj zanimiv predvsem boj za obstanek

Včeraj odigrali dve tekmi

MILAN - Medtem ko je pri vrhu lestvice vse (ali skoraj vse) odločeno, je pri dnu gotovo le to, da bosta Atalanta in Lecce v prihodnji sezoni igrali v B ligi. O vsem ostalem bosta odločali današnje in prihodnje, zadnje kolo. V zelo slabem položaju je Udinese, ki krvavo potrebuje točke, a ga caka nič kaj ugoden nasprotnik, Cremonese, ki ni v položaju, da bi komurkoli kaj daroval. Poleg Udineseja sta na hudem prepihu se Reggiana in Piacenza, ki se bosta srečali s Sampdoria oz. Juventusom: če ne bo prislo do presenečenj, se njuna bera točk ne bo popravila, tako da bi ju znal Udinese (če se bo tekma na stadionu Friuli zanj ugodno končala) tudi dohiteti. Dve pomembni srečanja za obstanek so odigrali včeraj, medtem ko si bo Genoa danes skušala zagotoviti varen konec prvenstva. Za uvrstitev v pokal UEFA pa je važen dvoboj Napoli - Parma (seveda pa bi Parma z osvojitvijo pokala pokalnih zmagovalcev pustila prosto eno mesto v pokalu UEFA).

VČERAJSNJA IZIDA: Inter - Roma 2:2 (1:1), Cagliari - Milan 0:0.

DANAŠNJI SPORED (33. kolo): Genoa - Atalanta, Lazio - Lecce, Napoli - Parma, Piacenza - Juventus, Reggiana - Sampdoria, Torino - Foggia, Udinese - Cremonese.

VRSTNI RED: Milan 50, Juventus 44, Sampdoria 43, Parma in Lazio 40, Torino 34, Roma 33, Napoli 32, Foggia in Inter 31, Cremonese in Cagliari 30, Genoa 29, Reggiana in Piacenza 28, Udinese 27, Atalanta 19, Lecce 11.

MOTOCIKLIZEM / VELIKA NAGRADA JAPONSKE

»Pole position« za Cadaloro

V politrskem razredu za Italijanom Doohan in Schwantz

SUZUKA - Italijana Luca Cadalora in Massimiliano Biaggi bosta na današnji dirki motociklistov za veliko nagrado Japonske v Suzuki startala s prvih startnih mest. V politrskem razredu sta se na zadnjem treningu za Cadaloro uvrstila Avstralec Michael Doohan in American Kevin Schwantz. V četrtlitrskem razredu je bil najhitrejši Biaggi, med vozniki s 125-kubičnimi motorji pa je bil prvi Japonec Noboru Ueda. Svetovni prvak v tej kategoriji Nemec Dirk Raudies je bil sele 17. in bo startal iz pete vrste.

Rezultati - do 125 ccm: 1. Noboru Ueda (Jap, honda) 2:19.133, 2. Kazuto Sakata (Jap, aprilja) 2:19.933, 3. Aki-ra Saito (Jap, honda) 2:19.995, 4. Peter Öttl (Nem, aprilja) 2:20.054, 5. Hideyuki Nakajyo (Jap, honda) 2:20.122, 6. Masaki Tokudome (Jap, honda) 2:20.249; do 250 ccm: 1. Massimiliano Biaggi (Ita, aprilja) 2:10.876, 2. Loris Capirossi (Ita, honda) 2:11.146, 3. Tadayuki Okada (Jap, honda) 2:11.188, 4. Jean-Philippe Ruggia (Fra, aprilja) 2:12.474, 5. Nobuatsu Aoki (Jap, honda) 2:12.638, 6. Tohru Ukawa (Jap, honda) 2:12.759; do 500 ccm: 1. Luca Cadalora (Ita, yamaha) 2:08.336, 2. Michael Doohan (Avstralija, honda) 2:08.995, 3. Kevin Schwantz (ZDA, suzuki) 2:09.335, 4. Toshihiko Honma (Jap, yamaha) 2:09.752, 5. Alberto Puig (Spa, honda) 2:09.814, 6. Shinichi Itoh (Jap, honda) 2:09.971, 7. Norifumi Abe (Jap, honda) 2:10.465, 8. Alexandre Barros (Bra, suzuki) 2:10.581, 9. John Kocinski (ZDA, Cagiva) 2:11.020, 10. Alex Criville (Spa, honda) 2:11.044.

TENIS

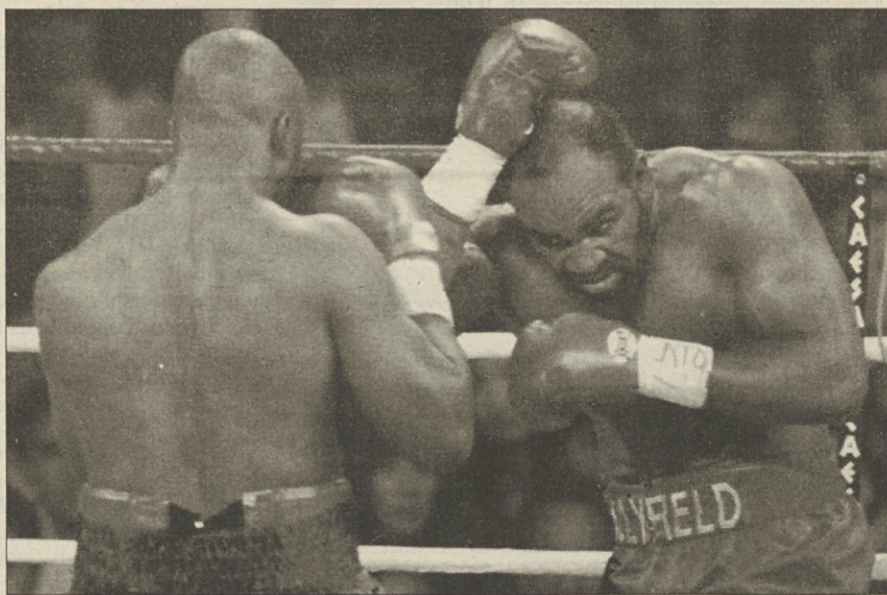
V finalu Monte Carla Medvedev in Bruguera

MONTE CARLO - Ukrajinec Andrej Medvedev (6. nosilec) in lanski zmagovalec, Spanec Sergi Bruguera (5. nosilec), se bosta danes pomerila v finalu teniskega ATP turnirja v Monte Carlu. Medvedev je po maratonskem spopadu v četrtfinalu proti Američanu Courierju včeraj v polfinalu brez večjih težav premagal Rusa Kafelnikova s 7:6 (8:6), 6:3.

Tudi Bruguera ni imel preveč težkega dela, ceprav je bil njegov nasprotnik 2. nosilec, Sved Stefan Edberg. Spanec je bil boljši s 6:2 in 7:6 (7:3). Sergi Bruguera je tako še enkrat dokazal, da je na pesčenih igriščih izredno močan, medtem ko je imel Edberg velikanske težave z zelo počasnim igriščem v Monte Carlu.

BOKS / TEŽKA KATEGORIJA WBA IN IBF

Moorer strmoglavil prvaka Holyfielda

LAS VEGAS - Sestindvajsetletni Michael Moorero je v dvoboju za naslov svetovnega prvaka v težki kategoriji po verzijah Wba in Ibf po točkah nepričakovano premagal prvaka Evandra Holyfielda. Moorero je prvi levoroki prvak v tej kategoriji. Po dvoboju se je moral Holyfield zateci v bolnišnico. Sklep ziri je ni bil enoten. En sodnik se je opredelil za remi (114:114), ostala dva pa sta zmago dosodila izzivalcu (115:114 in 116:112).

NOVICE

Kolesarstvo: Amstel gold race dobil Belgijec Museew

MAASTRICHT - Belgijec Johan Museew je dobil klasično kolesarsko dirko Amstel Gold race, ki je veljala kot peta letosnja preizkušnja za svetovni pokal. Museew je bil v sprintu hitrejši od Italijana Bruna Cenghialte. V boju za tretje mesto pa je bil najmočnejši Italijan Marco Saligari pred rojakoma Albertom Volpijem in Davidom Rebellinom.

NBA: jutri konec prvega dela

CHICAGO - S porazom na domačih tleh proti Bostonu (po dveh podaljskih) so si Bullsi zapravili možnost za osvojitve prvega mesta v Vzhodni diviziji, z zmago proti Atlanti pa si je zadnje razpoložljivo mesto v končnici priboril Miami. Izidi: Orlando - Washington 121:101 (O'Neal 53, letošnji nov rekord), Charlotte - Washington 117:111, Lakers - Seattle 90:112, Indiana - Cleveland 109:98, Clippers - Denver 85:100; Boston - Charlotte 89:95, Miami - Atlanta 94:89, New York - Philadelphia 130:82, Houston - Dallas 126:100, Utah - Portland 122:111, Golden State - Sacramento 121:96; Chicago - Boston 94:104 (Pippen 30, Brown 40), Milwaukee - New York 85:125, Seattle - San Antonio 94:87, Phoenix - Clippers 127:121, Dallas - Houston 107:95, Denver - Utah 103:118 (K.Malone 38), Cleveland - Washington 117:96, Indiana - Philadelphia 133:88 (Smits 40), Minnesota - Portland 103:118. Na Vzhodu prvo mesto se ni odločeno New York (56-25) in Atlanta (56-25) vodita pred Chicagom (55-26), na Zahodu pa je Seattle (62-19) že zdavnaj prvi in je vse že odločeno. (VJ)

Kramnik premagal Kasparova

MOSKVA - Rusija ima novega šahovskega kralja. Osemnajstletni Vladimir Kramnik je na turnirju Grand Prix v Kremlju premagal svetovnega prvaka PCA Garija Kasparova. V prvi partiji četrtfinalnih dvobojev je Kramnik s črnimi figurami dosegel remi, v drugi partiji pa je z belimi premagal tekmeča v velikem slogu. Kasparov je izbral kraljevsko indijsko obrambo, ki jo obvlada kot nihče drug. Kramnik pa mu je že v otvoritvi zadal težave, pozneje zrtvoval eno figuro in napadel s sredinskim kmetom. Kasparov se je branil, vendar se ni mogel izogniti grozečemu matu, zato se je v 42. potezi vdal. V polfinalu turnirja z nagradnim skladom 160 tisoč dolarjev so se poleg Kramnika uvrstili še Indijec Viswanathan Anand, Ukrajinec Vasilij Ivancuk in Rus Aleksej Višmanavin.

Rezultati četrtfinala: Anand (Ind) - Malanjk (Ukr) 2:0, Ivancuk (Ukr) - Short (Ang) 2:0, Korčnoj (Svi) - Višmanavin (Rus) 0.5:1.5, Kramnik (Rus) - Kasparov (Rus) 1.5:0.5.

Svetovni rekord Isabelle Autissier

SAN FRANCISCO - Sedemindesetletna Francozinja Isabell Autissier je s svojo jahto in stiričlansko posadko v 62 dneh priplula iz New Yorka do San Francisca, kar je nov svetovni rekord. S tem je kar za 15 dni preseгла dosedanja rekord Kanadčana Georga Kolesnikova iz leta 1989. Pred njim je - prav tako leta 1989 - jadralec Warren Luhrs za isto pot potreboval 80 dni. Pred tem pa je rekord vzdržal kar 135 let. Leta 1854 je namreč velika jadrnica z imenom Flying Cloud (Leteci oblak) progo prejadrala v 89 dneh.

PODKUPOVALNA AFERA / STROGE KAZNI

Olympique bo v prihodnji sezoni igral v drugi ligi

Dosmrtna diskvalifikacija za Bernarda Tapieja

PARIZ - Francoska nogometna zveza je kaznovala najboljši francoski klub Olympique iz Marseilla zaradi podkupovanja in dogovarjanja za rezultat na tekmi proti Valenciennesu v lanskem prvenstvu. Evropski in francoski prvak bo v sezoni 1994/95 nastopal v francoski drugi ligi, politik in lastnik kluba Bernard Tapie je ostal brez nogometne licence, hkrati pa so mu dosmrtno prepovedali opravljanje kakršnokoli funkcijo v francoskem nogometu. Podobno kazen kot Tapie, torej dosmrtna suspenz, je dobil tudi nekdanji glavni direktor kluba Jean Pierre Barens.

Predsednik francoske zveze, ki je po seji v petek pozno zvečer sporočil odločitev, je dodal, da bo Olympique lahko igral v evropskih nogometnih pokalih v prihodnji sezoni, ce se bo v katerega izmed njih letos uvrstil. V letošnji sezoni Olympique sicer igra v francoski prvi ligi, toda v evropskih pokalih ni smel nastopati. Kaznovani so bili tudi trije nogometasi, vpleteni in skandal, ki je pretresel francoski

nogomet konec prejšnje in v začetku letošnje sezone. Suspendirani so Jean Jacques Eydelie (Marseille), ki je posređoval denar za igralce Valenciennesa, ter Jorge Burruchaga in Christophe Robert (Valenciennes). Omenjena trojica nogometašev ne sme igrati v francoski ligi do 1. julija 1996, nastopala pa bo lahko v nogometnih klubih zunaj Francije že po 1. juliju letos, kar je dovolila tudi FIFA.

Berens in Eydelie sta bila obsojena zaradi podkupovanja igralcev Valenciennesa na francoski ligaski tekmi 20. maja 1993. Nogometasi Valenciennesa naj ne bi igrali na vso moč, s cimer bi bili igralci Marseilla šest dni pozneje manj utrujeni na finalni tekmi evropskega pokala prvakov proti italijanskemu AC Milanu. Marseille je zmagal na obeh tekmah, osvojil evropsko lovoriko in petič zapored postal tudi prvak Francije. Evropski naslov so po odkritju podkupovanja Marseillu odvzeli in mu prepovedali nastop v evropski ligi prvakov.

KOŠARKA / KONČNICA A1 LIGE

Scavolini je prvi polfinalist

Cantarello ni odpotoval v Bologno

CASERTA - Scavolini is Pesara je prvi polfinalist italijanske košarkarske končnice. V vnaprej odigrani povratni četrtfinalni tekmi je na nevtralnem igrišču v Caserti s 70:66 (32:32) premagal Pfizer iz Reggio Calabria. Scavolini je zmagal tudi na prvi tekmi v Pesaru. Kar 57 točk je za Pesaro prispevala dvojica Myers (30) in Mc Cloud (27), med strelce pa so se vpisali le se Garret (4), Gracis (3) in Costa (6). Za Pfizer so največ točk dosegli Spangaro (15), Bul-lara (11), Pritchard (10) in Barlow (7).

Ostale tri četrtfinalne tekme bodo danes. Stefanel je v Bologno, kjer ga čaka druga tekma s Filodorom, odpotoval brez centra Cantarella, ki si je na treningu nategnil hrbtno mišico. Če se bo danes zjutraj počutil bolje, se bo v zadnjem hipu lahko pridružil soigralcem, kar se po večerajšnjem dodatnem pregledu zdi tudi najverjetneje. Pri Bolonjčanih je se naprej vpraskljiv nastop branilca

Fumagallija. Ta igralec bo danes zjutraj opravil poseben test in sele nato bo bolonjski zdravniški stab odločil, ali sme igrati. Vtis je, da bo Fumagalli vendarle nastopil. Zadnji trening je zaradi vnetja tetive preskocil tudi Esposito, ki pa bo zanesljivo na igrišču. Bolonjčani napovedujejo boj, saj so prepričani, da v Trstu niso dali vse od sebe. »V obrambi je se nekako slo, v napadu pa zmoremo igrati dosti bolje. Nas adut pa bodo navijaci. Deset let igram v A ligi in se nikjer nisem vidle tako vroče publike, kakršna je naša«, je pred tekmo dejal Andrea Blasi, ki je sicer Tržčan po rodu.

Stefanel v dosedanjih devetih nastopih v Bologni ni še nikoli premagal Filodora, ki ima v medsebojnih obračunih ugodno bilanco 11:7. V predprodaji za danasnjo tekmo je že poslo pet tisoč vstopnic.

Danasnji spored: Benetton - Buckler, Recoaro - Glaxo, Filodoro - Stefanel.

KOŠARKA / V TRŽAŠKI SKUPINI PROMOCIJSKE LIGE

Pomemben uspeh Sokola

Tesen poraz okrnjene Cicibone po napeti in izenačeni igri

Fincantieri - Sokol Warm 66:81 (28:29)

SOKOL: Pahor 3 (1:3), Stanissa 17 (4:7), Busan (1:2), Paulina 24 (4:7), Susic 6 (0:1), Pertot 13 (7:9), Starc 9 (1:3), Usaj 3, Klanjsček 2 (0:2), Lessizza 1 (1:2); trner Ivo Starc.

SON: 18: 37; 50N: Pertot v 40. min. 3T: Susic 2, Stanissa, Paulina in Usaj 1.

Sokol je proti Fincantieriju dosegel izredno pomembno zmago, s katero se ohranja možnost za visoko uvrstitev, seveda pa mora zmagati še v preostalih treh tekmah, od katerih bo se posebej vreden derbi s Cicibono 2. maja.

Srečanje v Trstu je bilo v prvem delu izredno dolgocasnno, obe ekipi pa sta precej grešili pri metu. Krivdo za to lahko deloma pripisemo tudi zelo trdim košem, zaradi katerih je bil neuspešen marsikateri met.

V drugem delu pa so sokolovci reagirali in zaigrali zelo dobro pod košem, kjer se je se posebej odlikoval Pertot, v napadu pa je bil Paulina zelo učinkovit. Ob tem velja za borbenost pohvaliti vso ekipo.

Povedati je tudi treba, da je bilo srečanje precej ostro, pri tem pa so prednjačili domačini, katerim sta zelo korektna sodnika dosodila veliko število osebnih napak. (Gorazd Bajc)

Agip - Cicibona 88:83 (42:45)

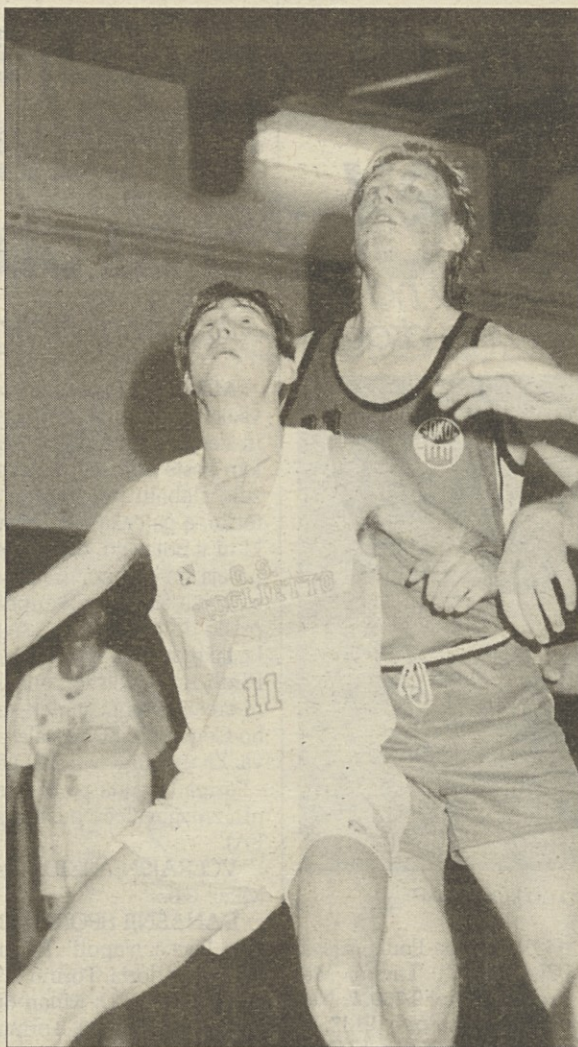
CICIBONA: Gallopin 1 (0:3, -, 1:2), Giacomini 5 (1:3, 1:1, -), Jogan 21 (7:11, 1:3, 4:5), A. Cupin

14 (5:9, 0:2, 4:5), Battilana 15 (6:8, -, 3:5), Bajc 3 (0:3, 1:1, -), Furlan 15 (6:10, -, 3:4), Krizmančič (4:7, -, 1:1), Volk. Trener: Kovacic.

METI ZA 2: 29:54, ZATRI: 3:7, SKUONO: 32:61. PM: 16:22. SON: 24, TRI TOKE: Giacomini 1, Jogan 1, Bajc 1).

Tekma je bila izenačena in napeta, Cicibona pa si je zmago zapravlila prav v zadnjih minutah. Agip sodi med slabša moštva v ligi, saj se bori za obstanek, Cicibono pa opravičujejo odsotnosti Semna, B. Pertota in Tomsica.

Zacetek je bil v znamenju gostiteljev (20:16), vendar so gostje v nadaljevanju z nekoliko bolj agresivno obrambo prevzeli pobudo in prav pred iztekom polčasa povedli s koši Krizmančica in Furlana. Zacetek drugega polčasa je bil spet zelo izenačen. V 27. minuti je Cicibona se imela dve točki prednosti, v naslednjih treh minutah pa je Agip pritisnil in povedel z 11 točkami prednosti (65:54). Cicibona to ni potrlo in je začela počasi, a vztrajno manjšati zaostanek. V 36. minuti je imel Agip le še točko prednosti, v 38. pa je bilo stanje izenačeno 78:78. V naslednjih akcijah je Agip s kosema za dve in tri točke dosegel prednost, ki je cicibonasi niso mogli več nadoknaditi. V igri nase peterke je bilo vse preveč nihanj, da bi lahko dosegla boljši rezultat, čeprav njihov nastop, gledano v celoti, ni bil negativen.

Martin Pertot je bil odličen pod košem (Foto KROMA)

domači šport

Danes

Nedelja, 24. aprila 1994

KOSARKA

MOSKA C LIGA

17.30 v Briscikih, Ervatti: Jadran TKB - Servolana Latte Carso

MOSKA D LIGA

17.00 v Trstu, Suvich: Bor Radenska - Villorba PROPAGANDA

9.00 v Trstu: Bor - Sgt; 9.00 v Briscikih, Ervatti: Jadran - Libertas

ODBOJKA

2. ŽENSKA DIVIZIJA

11.15 v Trstu, Ul. Ginnastica: Sgt - Bor; 11.30 v Trstu, sola Galilei: Prevenire - Sloga

MEDDEZELNI FINALE DECKOV

18.00 v Bocnu: Edilcuoghi - Valprapor Soca Korotan Italiana

NARASCAJNICE

10.00 v Trstu, Melara: Ricreatori - Kontovel

NOGOMET

PROMOCIJSKA LIGA

16.00 na Proseku: Primorje - Cormonese; 16.00 v Locniku: Lucinico - Juventina

1. AMATERSKA LIGA

16.00 v Bazovici: Zarja - Vesna

2. AMATERSKA LIGA

16.00 v Trebčah: Primorec - Lavarianese; 16.00 v repnu: Kras - San Marco; 16.00 v Sovodnjah: Sovodnje - Fogliano; 16.00 na Padricah: Gaja - Fincantieri

NAJMLAJSI

9.30 v Trstu, 1. maj: Bor Farco - San Sergio B

ZACETNIKI

11.30 na Opcinah, Villa Carsia: Montebello Don Bosco - Zarja Adriaimpex B; 9.00 v Gra-dežu: Gradese - Mladost.

TENIS

MOSKA C LIGA

9.00 v Trzicu: ST Monfalcone - Gaja

Jutri

Ponedeljek, 25. aprila 1994

NOGOMET

ZACETNIKI

12.00 na Opcinah, Rocco: Opicina - Zarja Adriaimpex A.

KOŠARKA / PROMOCIJSKA LIGA NA GORIŠKEM

Potop Brega v Tržiču

Pom Tržic - Breg 103:60 (44:26)

BREG: Delise, Pavlica 8 (3:6, -, 2:4), Mingot (-, -, 0:1), Corbatti 14 (4:7, 0:2, 6:9), Filipčić 2 (1:5, 0:1, 0:4), Kneipp 11 (5:16, -, 1:3), Malalan 3 (-, 1:2, -), Bandi 2 (1:6, -, -), Salvi 20 (9:14, -, 2:4), Spacal. PON: Corbatti (38).

Ce ze ni bila ravno najslabša, pa vsekakor sodi včerajšnja tekma, ki so jo Bregovi člani odigrali v Tržiču, med slabše predstave, ki so jih prikazali v letošnjem prvenstvu. Toliko bolj ce pomislimo, da so Tržičane na domačih tleh premagali. Ze res, da so Tržičani včeraj nastopili s popolno postavo in da so bili posebno motivirani, da bi se pred domačimi gledalci oddolžili za visok poraz, ki so ga utrpeli v gosteh pri Petroliferi in da bi se revansirali tudi Brežanom, toda kar je preveč je vendar preveč. Brežani so včeraj odpovedali v vseh elementih igre

in razen tega, da je bil zanje koš ves čas bolj podoben sivankinemu usesu, skozi katerega ni slo nicesar, je se najbolj razocarajoče dejstvo, da so igrali brez trohice značajnosti in dopuščali, da so se nasprotniki z njimi poigrali.

Ob takem splošnem potopu je edino pozitivno dejstvo, da sta dobila priloznost za daljše igranje mladince Mingot in Delise, ki sta za razliko od svojih starejših soigralcev v celoti pozitivno opravila svojo nalogo. (Cancia)

Alba Krmin - Dom La Goriziana 74:69 (36:37)

OSTALI KOSARKARSKI IZIDI

1. DIVIZIJA

Polet Metra - Acil Fanin 79:67 (41:49)

DRŽAVNI KADETI

Bor Radenska - San Donà 69:74 (37:37)

MINIBASKET - PRVI KOSI

Bor - Ric. Padovan 44:29

NOGOMET / V MLADINSKIH PRVENSTVIH

Zarja Adriaimpex odločneje šele v 2. polčasu

Primorje tokrat res ni pokazalo dobre igre

Zdesetkana združena ekipa Sovodenj se je morala pošteno potruditi - Napredek Brežanov

DEZELNI MLADINCI

Zarja Adriaimpex - San Marco 2:1 (0:0)

STRELECA za Zarjo Adriaimpex: Vrše in Jurincich

ZARJA ADRIAIMPEX: De Rota, Morassut, Grgič, Neri, Cocevati, Possega, Jurincich, Renčelj (Kocman), Fadini, Dandri, Vrše.

Medtem ko je bil prvi polčas nezanimiv in dolgocasen, smo v drugem gledali zanimivo in privlačno igro, ki je tudi obrodila tri zadetke. Zarjani so igrali odločneje, takoj na začetku so imeli nekaj zrelih priloznosti, nakar se je Vrše lepo otrešal svojega čuvaja in silovito streljal naravnost v vrata. Goste je gol tako potrl, da niso reagirali in ko je Jurincich zatem podvojil, je bilo tekme praktično konec. Gostje pa niso povsem vrgli puske v koruzo in so prav na koncu zaostanek zmanjšali; to je bilo praktično vse, kar so pokazali. Zmaga Bazovcev je bila vsekakor povsem zaslužena, saj so prikazali boljši nogomet in bili za razred boljši tekme, gostje pa so do zadetka dejansko prišli z edinim resnim protina-

padom. (d.gr.)

Primorje - Sant'Andrea 0:3 (0:1)

PRIMORJE: Husu, Ferfolja, Nadlisek, Gherbassi, Zaccigna, Sardo, Luksa, Zangari (Ostrouska), Natalicchio, Emili, Savi.

»Rdece-rumeni« tudi tokrat, kot se je ze zgodilo na tekmi z Domiom, niso igrali dobro, čeprav so večji del srečanja le zdržali pred pritiskom gostov. V prvem delu sta si bili ekipi namreč enakovredni in gol je padel proti koncu polčasa po lepem strelu nasprotnega napadalca. V drugem polčasu, potem ko je sodnik izključil Savija zaradi drugega rumenega kartona, so Proseccani popustili in Sant'Andrea je se dvakrat zatresel mrežo. V prihodnjem kolu bodo Proseccani igrali v gosteh proti Campanellam. (Gorazd)

NAJMLAJSI

Pro Romans - Sovodnje 1:1 (0:0)

STRELEC za Sovodnje: Florenin

SOVODNJE: Devetak, Bagon, Moro, Figel, Jelen, Cotič, M. Ferletič, D. Ferletič, Piras, Florenin, Mozetič (Perna)

Zdesetkana združena ekipa Mladosti-Sovodenj se je morala pošteno natruditi, da je iztržila točko poprečnemu Pro Romansu. V odsotnosti starih standardnih igralcev je bilo težko pričakovati, da bi Frandolicevi varovanci zaigrali kot znajo. Kljub temu so Mozetič, Piras in Florenin v prvem polčasu zapravili tri lepe priloznosti, domačini pa so prednost dosegli tudi zaradi nerodnosti obrambe gostov. Z lepo osebno akcijo je v drugem polčasu Florenin izenacil, v zadnji minuti pa se je vratar Pro Romansa resil pred Pirasovim strelom z glavo.

Sovodnje so v sredo na domačem igrišču igrane neodločeno (1:1) v zaostali tekmi proti Isontini. Strelec za domače je bil M. Devetak. (Pavsic Aljosa)

CICIBANI

Breg - Mont. Don Bosco 1:1 (0:0)

STRELEC za Breg: Iozza.

BREG: Gregori, Ota, Franco, Iozza, Balde, Strain, Razem, Damin, Sgroccaro, Pettiroso.

Mladi Brežani so letos vidno napredovali, saj so v prvem delu pr-

venstva proti istemu nasprotniku izgubili kar s 7:0. Tokrat pa so pokazali veliko odločnost in čeprav so doberšen del srečanja igrali brez Strajna, so le izbojevali neodločen izid. Prvi so tudi povedli v prvi minuti drugega polčasa s prostim strelom Iozze. Ze v naslednji akciji pa so gostje izenacili. Brežani so zadeli preko z Baldetom, vendar so tudi gostje zapravili nekaj ugodnih priloznosti, tako da je bila ob koncu delitev točk dobrodrosila v obeh taborih. (E.B.)

Esperia - Primorje 1:3 (0:1)

STRELECI za Primorje: Milic, Antonini, Puzzer (7-metrovka)

PRIMORJE: Suc, M. Stoka, Kante, Antonini, Pipan, Milic, Puzzer.

Cicibani Primorja so zopet zmagali na turnirju play-off. Zaradi majhnega igrišča so se sicer znašli v težavah, vendar so kljub temu vseskozi imeli terensko premoč. V drugem delu sta ekipi igrali bolje kot v prvem, a »rdece-rumeni« so rezultat povišali na 3:1. Pohvaliti je treba vso ekipo, predvsem vratarja Suca, ki je dvakrat dobro branil. (Gorazd)

Obvestila

SPORTNI KROZEK KRAS

sklicuje v petek, 29. aprila 1994 30. REDNI OBCNI ZBOR, ki bo v sportno-kulturnem centru v Zgoniku ob 20. uri v prvem in ob 20.30 v drugem sklicanju. Dnevni red: 1. upravno in finančno poročilo predsednika upravnega sveta; 2. razprava o poročilu; 3. odobritev poročila, obračuna 1993 in proračuna 1994; 4. izvolitev sveta delegatov in nadzornega odbora; 5.razno. Upravni odbor poziva člane, da se obnega zbora zanesljivo udeležijo.

MOŠKA C2 LIGA / TRI KOLA PRED KONCEM PRVENSTVA

Po zmagi v Sovodnjah Koimpex že v C1 ligi

Sočo Sobemo je odpravil po petih setih lepe igre

Z zmago v derbiju s Sočo Sobemo so si odbojkarji Koimpexa tri kola pred koncem prvenstva že zagotovili napredovanje v državno C1 ligo. V Sovodnjah se je sinoči na derbiju zbrala res velika množica ljudi, ki so gledali lepo in privlačno odbojko. Socani so dali vse od sebe, da bi presenetili vodilnega, ki je tako zmagal sele po petih setih igre in nato dal duska svojemu veselju ob doseženem prestopu v visjo ligo.

Rezultati: Soca Sobema - Koimpex 2:3 (5:15, 15:12, 15:11, 12:15, 5:15), Pav Natsonia - Bor Omse 3:0 (15:8, 15:9, 15:13)

Koimpex 1993/1994

A1 LIGA / KONČNICA

Milan izsilil četrto tekmo

V Trevisu je zmagal s 3:2

TREVISO - Odbojkarji Milana so jo zagodili Sisleyju. V tretji finalni tekmi končnice so po petih setih igre zmagali v Trevisu in tako znižali zaostanek na 2:1 ter izsilili najmanj se igranje četrte tekme, ki bo v sredo v Milanu.

Na tribunah se je zbralo skoraj 6.000 gledalcev z rekordnim inkasom za državno prvenstvo 138.461.000 lir. V Trevisu so se domaći igralci in navijači pac že pripravljali na proslavljanje svojega prvega državnega naslova. Kako bi se tudi ne bili, če vemo, da so letos Milan premagali že petkrat in niti enkrat izgubili, včeraj pa so se imeli to prednost, da so igrali pred svojimi gledalci. Pa so se vseeno usteli. Milančani so začeli agresivno in osvojili prvi set. Zavedali so se, da lahko premoc Sisleyja v napadu zaustavijo samo z napadalnim servisom in požrtvovalno igro v polju. To jim v drugem in četrtem setu (zaradi katastrofalnega sprejema servisa) ni uspelo, tako da je Sisley v teh dveh setih visoko povedel, vendar pa je Milančanom z dobro igro v končnih setih teh setov vseeno uspelo zakasnit zmagat Trevisa, kar se jim je potem obrestovalo v tretjem setu in v skrajšani igri petega seta.

V tie breaku je Sisley na začetku vodil s 4:1, toda Milančani so ga takoj dohiteli, ob

menjavi igrisca vodili z 8:7, nato pa so si priigrali odločilno prednost 13:10. V tem setu je bilo precej napak na obeh straneh mreže, se zlasti hude pa so bile Sisleyjeve, saj je sesterka iz Trevisa, pri 13:11 se imela možnost, da bi dohitela Milančane, a si jo je sama zapravila. Odlično je zaigral Zorzi, pri gostiteljih pa je bil najboljši 33-letni center Passani.

»V tie breaku je bil odločilen napad«, je dejal trener Milana Lozano, njegovo kolega pri Sisleyju Montali pa je menil: »Dobro smo igrali samo, ko smo zgubljali. Rezultat je pravičen: delali smo napake, ki jih običajno ne delamo. Očitno smo bili preveč napeti.«

Sisley Treviso - Milan 2:3 (13:15, 15:5, 11:15, 15:8, 11:15)

SISLEY: Gardini (3+16), Passani (5+16), Tofoli (3+2), Zwerver (13+12), Bernardi (15+11). **Negrao** (10+20). **Niso igrali:** Berto, Polidori, Cavaliere.

MILAN: Margutti (4+8), Vergnaghi (0+1), Pezzullo (0+1), Stork (0+8), Lucchetta (1+15), Zorzi (17+23), Tandè (11+14), Galli (11+8), Vicini. **Niso igrali:** Milone, Montagnani e Zlatanov.

SODNIKA: Bruselli in Picchi. **TRAJANJE SETOV:** 37, 27, 32, 39 in 10 minut. **ZGRESENI SERVISI:** Sisley 21; Milan 23. **GLEDALCEV:** 5.950.

ŽENSKA C2 LIGA / 23. KOLO

Sokol Indules zlahka zmagal Breg in Kmečka b. razočarala

Nabrežinke v derbiju z Alturo boljše v vseh elementih

Altura - Sokol Indules 0:3 (5:15, 6:16, 12:15)

SOKOL INDULES: T. Masten (6+4), Vidali (7+0), Kosuta (3+5), Brumat (0+0), Marucelli (4+5), L. Masten (7+7), Visentin (1+1), Lupinc (0+0), Kosmina.

Trajanje setov: 15, 19, 25 minut; Servis (točke/napake): Altura 4/7, Sokol 11/13; Napake: Altura: 16, Sokol 5.

Po dveh porazih so sokolovke tokrat dosegle prepričljivo zmago, do katere so prisle z bistveno boljšo obrambo, kot so jo pokazale na zadnjih srečanjih. Resnici na ljubo pa je treba tudi povedati, da tudi sinočni nasprotnik ni bil tak, da bi našim igralkam lahko povzročal večje težave. Nabrežinke so bile namreč boljše v vseh elementih igre in zmaga ni bila vprašljiva niti za trenutek.

Prva dva seta sta potekala povsem enosmerno in Nabrežinke so zlahka povedle z 2:0 v nizih. Tudi tretji set je minil v znamenju premoci Sokola, pa čeprav je bil bolj izenačen od prvih dveh. Potem ko so sokolovke povedle z 9:2, so nekoliko popustile in dovolile domačinkam, da so se jim približale na 12:9 in nato se na 14:12, ko so končno le zaključile neenakoverden boj.

Torriana - Breg 3:0 (15:3, 15:5, 15:9)

BREG: Brišnik (1+4), Canziani (0+1), Daniela Ciocchi (2+3), Suzana Ciocchi (1+5), Ferluga (0+0), Fonda (0+1), Ko-

Sokolovke so brez težav premagale Alturo (Foto Krizmančič/KROMA)

sjanci (0+1), Kosmina (2+1), Laurica (1+3), Mišić (0+0), Spacal (0+2). **Servis - točke napake:** Breg 4:8; Torriana 12:5.

Breg je sinoči v Gradiscu doživel pravi polom. Res je sicer, da se Torriana na vse kriplje bori, da bi dosegla 10. mesto in se tako izognila izpadu, vendar to se ne opravičuje nastopa naših deklet. Brezanke so namreč zaigrale povsem nemotivirano in so v bistvu le sprejemale pobudo domačink, ki nikakor niso nepremagljive, kot jasno kaže tudi njihov položaj na lestvici in ki so jih Brezanke v prvem delu prvenstva brez večjih težav premagale v Dolini.

Nekoliko bolj izenačen je bil le tretji set, v katerem je Peter De Waldenstein poslal na igrišče tiste igralko, ki običajno manj igrajo. Prav te pa so se se najboljše odrezale. Povedle so s 6:0. Torria-

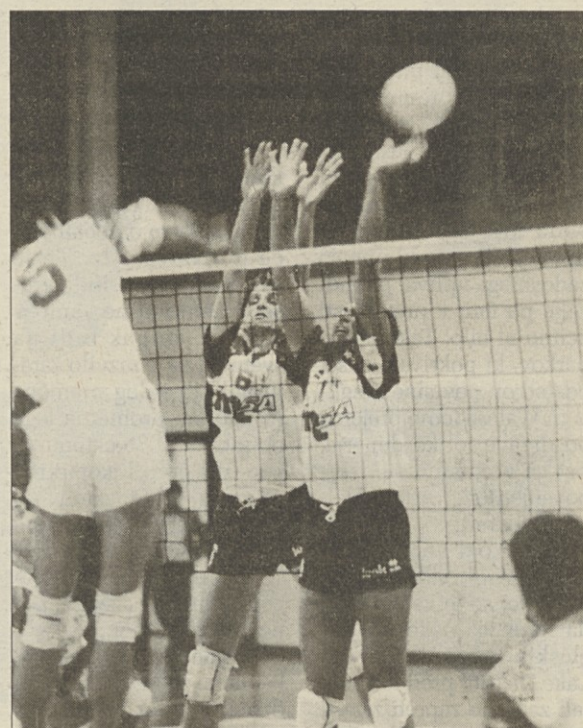
na je izenačila pri stanju 8:8, Breg je dosegel še eno točko, domačinke pa so takoj izenačile in nato z zelo agresivno igro tudi osvojile set. Pri Bregu tokrat slabo deloval sprejem, saj je Torriana direktno na servisu osvojila kar 12 točk.

Sinočnja tekma je ponoven dokaz, da so naše igralko predčasno vrgle puško v koruzo in da lahko na morebitno ponovno vključitev v ligo upajo le z ugodnim razpletom ostalih treh tekem, ki se manjkajo do konca prvenstva. (Inka)

Pellini caffè - Kmečka banka 3:1 (15:7, 15:3, 13:15, 15:11)

KMEČKA BANKA: Vizintin 7+17, Brisco 5+6, Zotti 8+13, Bressan 1+2, Zavadlal 3+1, Miklus 1+1, Braini 0+0, Tomsic 0+0.

Goricanke so v Trzinu doživele povsem nepotreben poraz, očitno pa

Ženska C1 liga Točki osvojile samo borovke

S sinočnih gostovanj ženske C1 lige se s točkama v zepu vračajo samo borovke.

V Cavaliccu so se proti povprečnemu Kennedyju z dobro igro oddolžile za spodrsjalj, ki so ga doživele v prejšnjem kolu v Viilli Vicentini, slogašice pa so v Centi doživele povsem gladek poraz.

Rezultati: Kennedy - Bor Tombolini 0:3 (8:15, 14:16, 7:15); Tarcento - Koimpex 3:0 (15:8, 15:7, 15:2)

vanju prebudila in z dobri napadi v končnici osvojila tretji set. Trzicanke so v 4. setu povedle s 6:0, toda Goricanke so jih prehiteli in obetal se je tie break, vendar pa se zaradi nekaterih napak zal ni ponovila slika iz 3. seta in poraz je bil neizebezen.

Daši Bresciani državni naslov na mladinskih igrah v namiznem tenisu

Z državnega finala mladinskih iger v namiznem tenisu v Cacinu so prisle razveseljive vesti. Tako je med nizjesolkami **Dasa Bresciani** (Fran Levstik, Prosek) osvojila prvo mesto med posameznicami. Med osnovnosolkami je 2. mesto osvojila **Martina Milic** (1. maj 45, Zgonik), tretja pa je bila **Jasmin Kralj** (Alojz Gradnik, Repentabor). Bron je **Martina Milic** osvojila tudi med mešanimi dvojicami, skupaj s predstavnikom Pordenona Mucignacom.

O tekmovalstvu bomo podrobneje se poročali.

POTOPIS

S kolesom okoli Velike Britanije ⁽⁷⁾

S Cheviotskim gričevjem se začenja Škotska

Obiskovanje parkov sloni na najbolj atraktivnih točkah, ki pa so zato toliko bolj obremenjene. Ker je velik del zemlje v parkih v zasebni lasti premožnih posameznikov in ne v državi, kot je to navada drugje, oblasti na upravljanje s parki nimajo zadostnega vpliva, pa tudi želje po tem v preteklosti očitno ni bilo. Tako enajst parkov, ki pokrivajo deset odstotkov površine Anglije in Walesa letno prejema od države toliko denarja, kot ga namenijo za oskrbovanje Royal Albert Halla v Londonu.

Ker skozi večino parkov vodijo običajne prometnice, se je že zgodilo, da so enega najlepših angleških naravnih parkov Lake District pred leti morali začasno zapreti zaradi prometnega zamaska. Tudi industrijsko naselje znotraj naravnega parka ni

v Veliki Britaniji nič nenavadnega.

Začetek industrijske cone

North York Moor se končuje v bližini Stocktona, kjer se začne industrijski pas, ki se ob obali vleče do Newcastlea. To je eno najstarejših industrijskih območij ne samo v Angliji, ampak tudi na svetu, ki se je razvilo zaradi velikih zalog premoga in ugodne prometne lege ob morju. V Stocktonu so naredili prvo lokomotivo na svetu, od Stocktona do 30 kilometrov oddaljenega Darlingtona pa so leta 1825 zgradili prvo železniško progo na svetu. Danes je to območje se vedno pomembno jeklarsko, kemično in steklarsko središče, vendar je tudi tu, tako kot povsod po svetu, cutiti težave težke industrije. V Newcastleu je eno

vecjih britanskih pristanišč in tu je svojo pot začnela večina kolesarskih popotnikov, zlasti Nemcev, ki sem jih srečeval na severu.

Meja med Anglijo in Škotsko

Mimo Durhama, se enega starega in slikovitega mesta, sem odpeliral proti Cheviotskemu gričevju, ki Škotsko loči od Anglije. Škotska je bila neodvisna država do leta 1707 in nekateri Skoti si ponovno želijo samostojnosti. Gre predvsem za bogatejše sloje, ki želijo, da denar od davkov ostane doma. Sicer pa vsaj enkrat nasprotja (še) niso tako velika, da bi vzbujala skrb. Konec koncev Škotska gospodarsko precej zaostaja za Anglijo in vprašanje je, kaj bi jim samostojnost prinesla.

S. Demšar (Se nadaljuje)

Slikovito univerzitetno mesto Durham (Foto: Simon Demšar)

PODLISTEK

Protokolarni objekti na Slovenskem ⁽⁷⁾

Osebj na Brdu se najraje spominja Titovih kodrov

Bilo je tudi določeno, da tisti, ki je zadolžen za varnost okoli gradu, ni imel vstopa v grad. Tudi v grajski stavbi so bili varnostniki na vsakem koraku.

Neki delavec se spominja naslednje anekdote o varnostnikih. »Ko se je stemnilo, v gradu zaradi varnosti niso smele goreti luci. Krojač je nekega večera pripravljaj za predsednika uniformo za naslednje jutro. Po dogovoru naj bi mu jo prinesli v njegove prostore se isti večer, ko bi delo končal. Krojač se je tako z uniformo napotil po temnem hodniku, čez dolgo jedilnico in nato desno proti stopnicam in prvo nadstropje, kjer je imel predsednik svoje prostore. Pred stopnicami pa je

imel občutek, da nekdo tam stoji, in ker je predvideval, da je to lahko le varnostnik, mu je začel razlagati, kdo je, kam je namenjen in zakaj. Ker pa odgovora ni dobil, je prižgal vžigalnik in pred seboj zagledal nagačenega medveda, ki je krasil kot pred stopniščem. Krojač se je medveda tako ustrašil, da je padel v nezavest.«

Predsednik in soproga

V prvem nadstropju gradu sta imela predsednik in zena Jovanka svoje prostore s številnimi saloni, spalnico, knjižnico, kabinetom, kopalnico in delovno sobo z mizar-skim orodjem, kjer si je predsednik včasih krajšal čas. Pohištvo v teh prostorih je bilo zelo drago-

ceno, prineseno iz različnih koncev in dopolnjeno z njunimi osebnimi darili. Predsednikov priljubljeni kraj je bila knjižnica, kjer so se vedno na policah dragocene zbirke svetovnih klasikov, politične knjige Marxa, Engelsa, Lenina, vojaške enciklopedije in seveda tudi že omenjena Dalmatinska Biblija.

Predsednika imajo nekdanji uslužbenci v spominu kot veliko osebnost, izredno prijaznega in pozornega. Zlasti radi in z nasmehom pa se spominjajo njegovih dveh ljubljencev, kodrov Tima in Billa. Z njima je moralo osebe zelo pozorno ravnati, če ni hotelo spraviti sicer zelo prijaznega in nikakor malenkostnega predsednika v

BAROMETER RAZPLOLOŽENJA

Že v začetku tedna bo zelo živahno

Marsikdo se bo težko zbral, zato se ne lotevajte težkih nalog

Že na začetku tega tedna bo zelo živahno. 25. aprila bo namreč polna luna, in to v znamenju Skorpiona. Nasa senzitivnost bo v teh dneh večja, zato bomo večkrat cutili nemir in veliko potrebo po aktivnosti in doživljanju.

K naši občutljivosti bo poleg polne lune pripomogel tudi Merkur, ki bo istega dne tvoril opozicijo (z Luno). Marsikdo se bo v teh dneh težko zbral, zato bo bolje, če zahtevnejša opravila preložimo. Če to ne bo možno, lahko pričakujemo zaplete. Seveda pa se lahko s pravo mero previdnosti izognemo vsem polenom, ki se nam bodo kotalila pod nogami.

Vztrajnosti nam ne bo zmanjkalo, saj bo v znamenju Bika poleg Sonca se Merkur, in sicer od 26. aprila dalje. Venera bo znamenje Bika zapustila naslednji dan in se znašla v polju Dvojčkov. Se posebej pri Bikih in Tehtnicah bo cutiti veliko potrebo po samostojnosti v čustvenem življenju, kar utegne pripeljati do določenih sprememb v odnosu do bližnjih in tudi v našem pristopu do novih obrazov. Bolj ali manj bo takšne tendence cutiti pri vseh znamenjih.

V tem času bo prišlo do spremembe načina gibanja Neptuna in Urana. Oba bosta prešla v retrogradno gibanje, kar bo se poglobilo nas odnos do sebe in sveta in nas navdalo s pionirskim duhom.

Jupiter in Saturn bosta 28. aprila tvorila trigon, kar bo ugodno vplivalo na našo orientacijo in nam hladilo vročo kri.

(A. O.)

PON TOR SRE CET PET SOB NED

POCUTJE, ZDRAVJE

sprostitev	×	×	○	○	✓	✓	✓
sport	✓	✓	○	○	○	○	✓
post, dieta	×	○	○	✓	✓	✓	○
težja fizična dela	✓	○	○	×	×	○	○
izlet	○	○	○	✓	✓	✓	○

DRUŽBA, ODNOSI

obisk znancev	○	○	×	×	○	○	○
domača zabava	×	×	○	○	○	✓	✓
družinski posvet	✓	✓	○	○	✓	✓	✓
družabne igre	○	○	○	×	×	○	○
urejanje uradnih zadev	✓	✓	✓	○	○	×	×

POSEL, DENAR

poslovno srečanje	○	✓	✓	✓	○	○	○
naložbe in nakupi	✓	✓	○	○	○	×	×
zamenjava službe	×	×	×	○	○	×	×
izposoja denarja	○	○	○	×	×	○	○
igre na srečo	✓	✓	✓	○	○	×	×

LJUBEZEN, SPOLNOST

osvajanje	×	○	○	○	✓	✓	✓
iskren pogovor	○	○	✓	✓	✓	○	○
zmenek	○	○	○	✓	✓	✓	○
ljubljenje	✓	✓	✓	✧	○	×	×
prekinitev zveze	×	×	×	○	○	○	✓

UMSKE DEJAVNOSTI

branje	○	○	✓	✓	✓	○	○
učenje, sirjenje obzorja	○	✓	✓	○	○	○	×
raziskovanje	○	○	○	○	✓	✓	✓
umetniško ustvarjanje	✓	✓	○	○	○	✓	✓
reševanje težav	×	×	×	○	○	✓	✓

LEGENDA: ✓ ugoden dan, ○ nevtralen dan, × neugoden dan

Nagačenega medveda se je krojač tako ustrašil, da je padel v nezavest (Foto: Bogdan Kladnik)

slabo voljo.

In kako se je osebe branilo »nadležnih« pu-dlov, ki sta se najraje vr-tela pod nogami, se obesi-la natakarku na hlačnice

in se vlekla za njim? Ca-robna beseda je bila coko-lada oziroma sladkorček in prijem je takoj popu-stil. Poleg teh dveh ko-la natakarku na hlačnice

vedno vodil s seboj, je imel na Brdu se dva polj-ska bela ovčarja Savo in Dunav, ki mu ju je poda-ril poljski predsednik. Malo manj pa ima nek-

danje osebe z Brda v le-pem spominu njegovo ze-no Jovanko, ker se je ve-dno vtikala v vsako ma-lenkost. Vera Senica (Se nadaljuje)

ZBIRKA SLOVENSKEGA ETNOGRAFSKEGA MUZEJA

Tudi pasovi so pomemben del naše kulturne dediščine

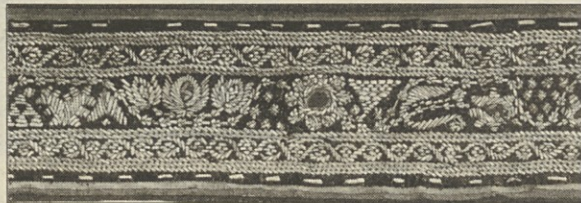
Pasovi in sklepanci v muzejski zbirki so večinoma imeli okrasno vlogo

Da so pasovi dodatek, ki so tako kot oblačila podvrženi modnim puhom, ni treba posebej poudarjati. Malokdo pa pomisli, da ima ta del garderobe poleg svoje estetske in funkcionalne vloge tudi etnografsko vrednost. Slovenski etnografski muzej hrani v svoji zbirki sto trinajst pasov in sto dvajset sklepancev. Večina pasov sodi v oblačilno kulturo 19. stoletja, zbirka sklepancev pa seže v 17. stoletje.

Ceprav so pasovi in sklepanci predmeti iz vsakdanje rabe, ki niso prehajali iz roda v rod kot dragocenost ali vsaj kot spominska vrednost, sodijo v kulturno dediščino. Če je za pasove značilna tako uporabna kot okrasna vrednost, gre pri

sklepancih predvsem za okrasno funkcijo. Sestavljajo jih kovinski cleni, ki so med seboj gibljivo povezani. Zaradi tega bi jih sicer lahko uvrstili med pasove, vendar jih zaradi njihove poudarjene okrasne vloge in uporabljenega materiala štejejo med nakit. Ne glede na to, da je bil material, iz katerega so izdelovali sklepance cenena kovina, je sklepanec za kmečke razmere vseeno pomenil razkosje. Med nakit sodijo sklepanci navsezadnje tudi zato, ker gre za izdelke umetne obrti.

Pas, ki sodi med najstarejše oblačilne dodatke, je v zgodovini pri uporabnikih spreminjal svojo vlogo. V antiki so ga uporabljali za prepasovanje širokih kitonov.

Zenske so ga nosile nizko na bokih, moški pa nekoliko višje. Nепrepasani antični clovek je veljal celo za nesposobnega. Za srednji vek so značilna prepasana srajčna oblačila, ko pa se je v 11. stoletju uveljavilo krojenje oblačil po telesu, postane pas le se krasilni dodatek. Pomenil je tudi simbol dostojanstva, stanu in celo kreposti. Uradna določila so zato prepovedovala nositi pasove ženskam dvomljiivega slovesa.

V 12. stoletju so začeli plemiči in duhovniki na

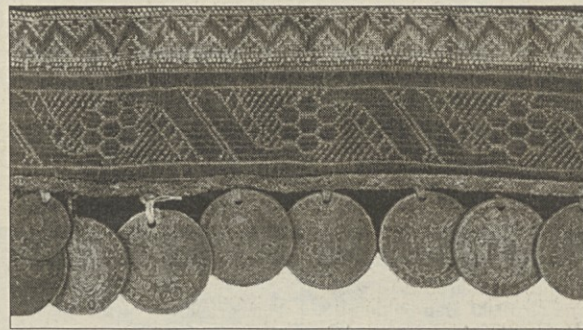
pasove obesati mošnje za denar kot nadomestilo za zepe. Zepi namreč niso bili sestavina tedanjih oblačil. Sledili so okrasni kovinski pasovi, ki so jih nosili nizko na bokih. Moški so poleg mošenj nanje obesali tudi držala za nože ali mece, ženske pa so mošnje, obesene na pasove, napolnile z denarjem, sivalnimi potrebščinami ali rožnimi vencami. Moda je bila, da so plemiške gospe obesale nanje ogledalca ali nakit. Sop kljucev, obesani na pasu, je bil simbol ženske casti

in dostojanstva.

Vse do 20. stoletja je imel pas vlogo okrasa. Takrat je ponovno dobil svoj »antični« pomen. Namesto hlačnih naramnic je bil sedaj pas tisti, ki je držal hlače v pasu. To velja le za moško garderobo. Zenske so ga se vedno nosile kot modni dodatek.

Pasovi, ki jih hrani Slovenski etnografski muzej, so imeli pri praznih kmečkih oblačilih izrazito okrasno nalogo. Skof Baraga, ki je kaplanoval v Metliki okoli leta 1830, je pripomogel k temu, da so postali belokranjski tkani pasovi iz melirane volne znani po vsej Sloveniji. Skof jih je namreč preganjal kot znak ženske nečimrnosti.

Marjeta Smolnikar

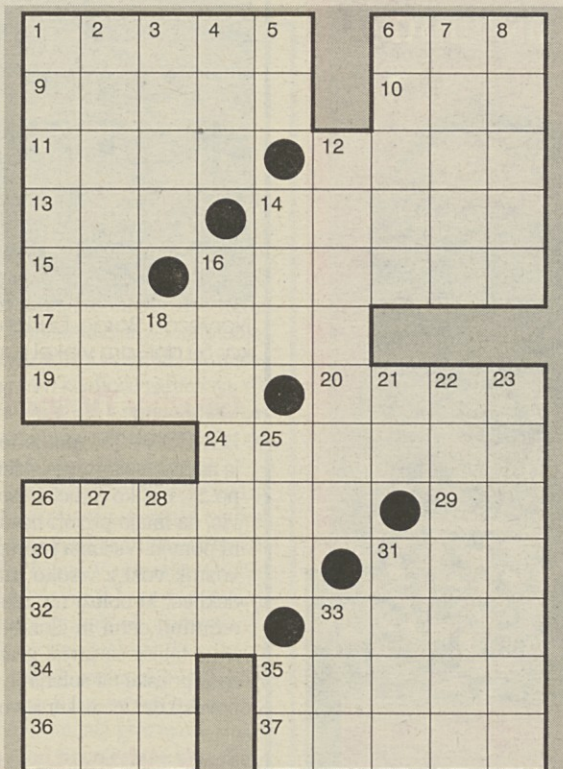
KRIŽANKA

Vodoravno:

1. filmski lik ameriskega igralca Sylvestra Stalloneja, 6. japonska nabiralka biserov, 9. glavna sestavina masčob, 10. merska enota za pospešek, 11. ime ameriskega predsednika Clintona, 12. kraj pri Vrhniku, 13. grški mitološki sodnik v podzemlju, 14. ptica ujeda, mišar, 15. kemijski znak za radon, 16. srebrno bela kovina z znakom La, 17. crnsko ljudstvo v Bocvani, 19. pritok Rena v Svi-ci, 20. kraj z gotsko cerkvijo pri Polhovem gradu, 24. najjužnejši del afriške celine, Kaap Agulhas (dve besedi), 26. stagnacija, zastajanje, 29. začetnici ruskega basnopisca Krilova, 30. pripadnik srednjeameriskega indijskega plemena, 31. ime slovenske napovedovalke Korošec, 32. širok polkrožen morski zaliv, 33. nekdanji keltski prebivalec Britanije, 34. ime slovenskega popevkarja Plestenjaka, 35. glavna sestavina terpentinovnega olja, 36. grška boginja nesreče, 37. ptica samica.

Navpično:

1. ženska oblika imena Robert, 2. zveza držav, 3. mesto z velikim samostanom v Dolnji Avstriji, 4. travno steblo, 5. osebni zaimek, 6. plačan posrednik, 7. ime slovenske literarne zgodovinarke Borsnik, 8. desni pritok reke Lene v Sibiriji, 12. jekleno siva, zelo trda kovina, 14. plesen na vinu, 16. Odisejev oče, 18. avtomobilska oznaka Verone, 21. začetnici slovenskega politika Gosnika, 22. angleski gledališki in filmski igralec (Laurence), 23. kraj na planoti med Ljubljanskim barjem in Slinico, 25. etui, 26. pojav ob sončnem vzhodu in zahodu, 27. zaničljiv izraz za Azijca, 28. ime slovenskega gledališkega in filmskega igralca Potokarja, 31. iranska casopisna agencija, 33. bivanje, ens (v filozofiji), 35. kratka za post scriptum.

Vodoravno: Rambo, ama, olein, gal, Bill, Verd, Fak, IK, Aztek, Ivi, rias, Brit, Jan, pimen, Ale, stara

RESITEV

Danes goduje

Fidel

Sv. Fidel je bil sodobnik sv. Franciska Saleskega in prvi mučenec kapucinskega reda. S Franciskom Saleskim ga povezuje predvsem oznanjanje katoliške vere med tedaj najbolj zagrizenimi nasprotniki - kalvinci.

Marko Roy, kot se je prvotno imenoval, je bil zelo izobražen moz. Po studiju romanskih jezikov, prava in modroslovja je leta 1611 doktoriral iz cerkvenega in državnega prava. Pred njim je bila lepa prihodnost, vendar je kot sodnik kmalu spoznal podkupljivost svojih stanovskih kolegov in razočaran odšel v kapucinski samostan v Feldkirchu. Oktobra 1613 je dobil redovno ime Fidel(is) in se posvetil studiju bogoslovja.

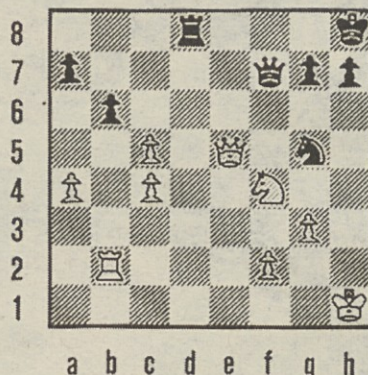
Leta 1616 je nastopil pridigarstvo službo, ki jo je opravljal v tistih nemških mestih, kjer sta se katolicizem in protestantizem bojevala za vsako ped zemlje. To je bil nemiren čas, poln znamenj, ki so napovedovala vihar.

Januarja 1622 je prišel v svicarski kanton Graubünden, da bi ljudi spet pridobil za katoliško vero. Naletel je na fanatičen odpor kalvinskih pridigarjev, ki so ga pred ljudstvom ocrnili kot avstrijskega birica. Ko je v nedeljo, 24. aprila 1622, stopil na priznico v Seewisu, so kmetje začeli streljati nanj, a ga niso zadeli. S priznice je odšel pred oltar, opravil kratko molitev, nato pa stopil pred cerkev, kjer so ga pričakali kmetje z vilami in koli. Ko je zavrnil sprejem kalvinske vere, so planili nadenj in ga ubili.

Sv. Fidel velja za zavetnika juristov in kapucinov.

(Vir: Leto svetnikov)

ŠAH

Prepiorka - Ahues / Kecskemet 1927

Na daminem krilu se je beli polastil crnega kmeta na polju c5 in pri tem zanemaril prvo vrsto. Crni, ki je na potezi, je to spretno izkoristil. Toda kako, saj se beli kralj varno skriva med svoje kmete! Z malo domisljije boste hitro razvozljali jedro kombinacije in priigrali crnemu odločilno prednost!

Resitev naloge

Crni ni veliko okleval in hrabro odigral 1...Td1+ in po umiku belega kralja 2.Kg2 Tg1+! Poanta zmagovalne kombinacije! Sedaj po 3.Kg1: Sf3+ seh in beli je priznal premoč belega ter se vdal!

Silvo Kovac

JUTRI

Pisalo se je leto
1874

Rodil se je pionir
brezžične telegrafije

Med začetnike brezžične telegrafije spada italijanski elektroinženir in izumitelj Guglielmo Marconi, ki se je rodil 25. aprila 1874.

Naredil je napravo za zaznavanje radijskih valov, ki jo je imenoval veznik in s katero je lahko spreminjal radijske valove v električne. Postopoma jo je izpopolnil, oze mljil je oddajnik in sprejemnik ter počasi pošiljal brezžične telegrafске signale na vse večje razdalje. Ker italijanska vlada ni pokazala razumevanja za njegovo delo, se je izselil v Veliko Britanijo. Tam je poslal signal že devet milj daleč in dobil tudi prvi patent v zgodovini radia. Dvanajsti december 1901 danes velja za dan, ko je bil izumljen radio. To je dan, ko je Marconi poslal signal iz jugozahodnega dela Anglije v Novo Fundlandijo. Osem let kasneje je Marconi skupaj z Braunom dobil Nobelovo nagrado za fiziko. Marconi je bil pionir v brezžični telegrafiji, ni pa bil prvi, saj so njegovi poskusi s tega področja sledili poskusom Tesle in ruskega fizika Popova.

Cisto njegovo pa je odkritje vzemljene antene, oddajne in sprejemne antene, magnetodetektorja in zaprtega uglasenega nihajnega kroga.

PREBLISK

Lovimo lahko vsak dan, ne moremo pa vsak dan ujeti.

nemski pregovor

Horoskop

zapisal
B. R. K.

OVEN 21. 3. - 20. 4.: Če boste svojo najdražjo osebo razveselili s skrbno izbranim darilom, se bo razvnela kot mlada muca. Ne cudite se, zakaj. Zelo dobro razume simboliko.

BIK 21. 4. - 20. 5.: Ko boste prepricali domače, da utrujenosti sledi bolezen, bolezni pa bolnišnica, si boste polnodušno oddahnili ter si privostili temeljit počitek.

DVOJČKA 21. 5. - 21. 6.: V številnih ovirah in težavah, ki bi vas se pred kratkim spravile v slabo voljo, boste ugledali nedolžne zanke ter jih z lahkoto razpletli.

RAK 22. 6. - 22. 7.: Med jalovim obtoževanjem neugodnih okoliščin, ki da so vam zmesale strene, bo skozi vas um šinilo spoznanje o neprimernosti vaše najljubše ideje.

LEV 23. 7. - 23. 8.: Skrbelo vas bo, da vas drugi gledajo kot poraženca. Sprasevali se boste, čemu neki ste razglasali uspeh, se preden se je pokazalo, ali je sploh možen.

DEVICA 24. 8. - 22. 9.: V marsicem od tistega, kar ste doslej prezirali ali zanemarjali, boste ugledali zlato jedro. Najvrednejše jedro pa boste odkrili globoko v sebi.

TEHTNICA 23. 9. - 22. 10.: Raziscite možnosti za moralni vzpon svojega bližnjega. Ne ponujajte mu oblakov, za katere bi se oprijel; pomagajte mu, da se z lastnimi nogami dvigne s tal.

ŠKORPIJON 23. 10. - 22. 11.: Spoznali boste nekoga, ki vam bo odstrl povsem nasproten pogled na življenje od vasega - ne boste mu oponirali; sprejeli ga boste takega, kot je.

STRELEC 23. 11. - 21. 12.: Ne čudite se preveč, če vas bodo ljudje sprasevali o tem in onem, tudi o rečeh, ki bodo povsem intimne narave. Odprite um in razsirite srce.

KOZOROG 22. 12. - 20. 1.: Nic velikega se ni zgodilo. Velicnost namreč ni niti v lepih predmetih niti v slavnostnih situacijah, marvec v kakovosti notranjega stanja. Ohranite ga.

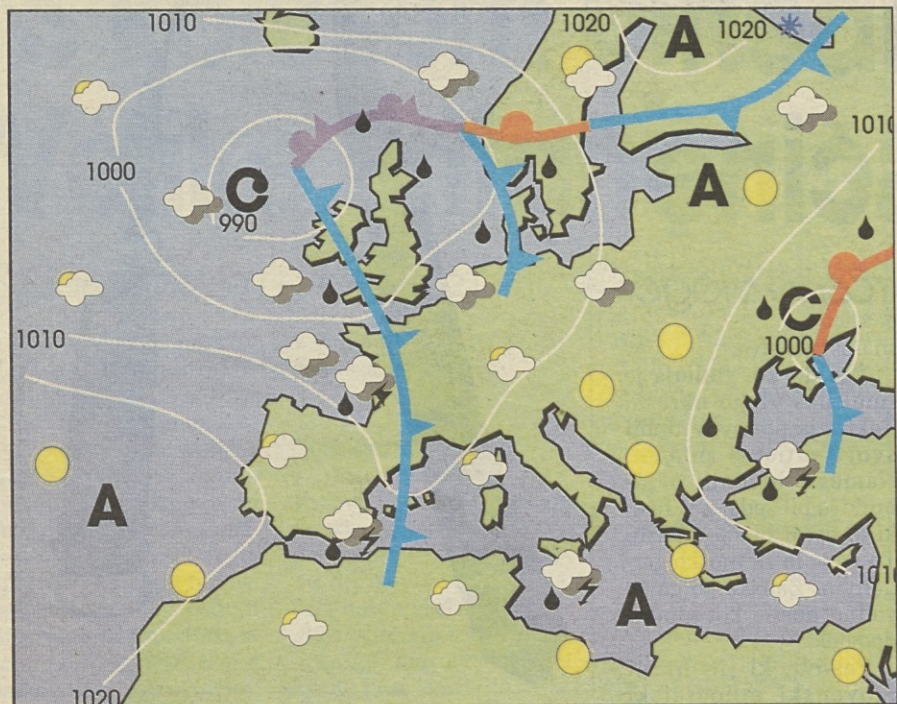
VODNAR 21. 1. - 19. 2.: Ohranili boste ljubezen do sebe, zato boste dopustili, da se izrazite tudi v tistih svojih plateh, ki jih niti sami prevec ne marate.

RIBI 20. 2. - 20. 3.: Brskali boste po sebi, iscoc vzoren primer za svoj problem. Nic. Sledila bo kriza. Pocakajte, da se nevihta poleze in megla razkadi, pa boste spregledali.

EVROPA / NA ZAHODU DEŽ

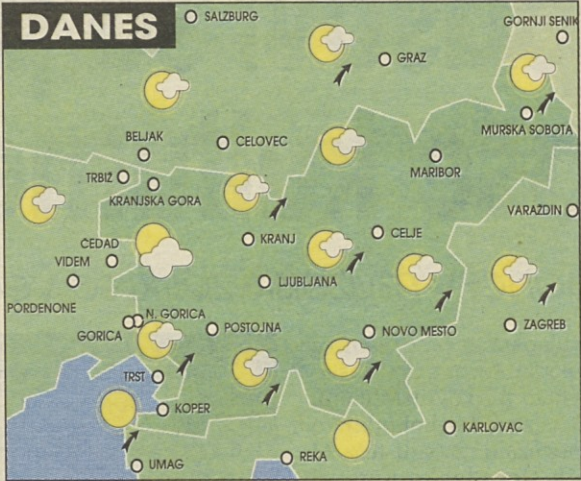
Vremenska slika:
Nad srednjo Evropo in Sredozemljem je območje enakomernega zračnega pritiska. Nad naše kraje priteka z jugozahodnimi vetrovi topel in suh zrak. Zahodno Evropo je dosegla hladna fronta, ki bo danes povzročila padavine, medtem pa bo pri nas sončno in toplo vreme.

Podatke posreduje Hidrometeorološki zavod RS

DOLŽINA DNEVA	SNEŽNE RAZMERE	SNEŽNE RAZMERE	PLIMOVANJE
Sonce bo vzšlo ob 05.01, zaslalo pa ob 19.00. Dan bo dolg 13 ur in 59 minut. Luna bo vzšla ob 17.37, zaslala pa ob 3.53.	FURLANIJA - JK	SLOVENIJA	Danes: ob 3.30 najnižje -55 cm, ob 9.38 najvišje 37 cm, ob 15.19 najnižje -37 cm, ob 21.29 najvišje 59 cm.
RAZMERE NA CESTAH	Piancavallo -/- cm	Golte -	Jutri: ob 4.03 najnižje -61 cm, ob 10.16 najvišje 39 cm, ob 15.54 najnižje -35 cm, ob 22.00 najvišje 60 cm.
Ceste po Sloveniji so suhe in normalno prevozne. Promet v notranjosti in mejnih prehodih je gostejši, vendar kljub temu poteka brez večjih zastojev. Tovorna vozila na mejnem prehodu Dolga vas čakajo na izstop iz države do ene ure.	Forni di Sopra -/- cm	Kanin do 250 cm	
	Zoncolan -/- cm	Krvavec do 50 cm	
	Trbiz -/- cm	M. Pohorje -	
	Nevejsko sedlo 30/300 cm	Pokljuka -	
	Sauris -/- cm	Rakitna -	
		Rogla -	
	VENETO	Soriska planina -	
	Sappada 30/70 cm	Velika planina -	
		Vogel od 100 do 120 cm	

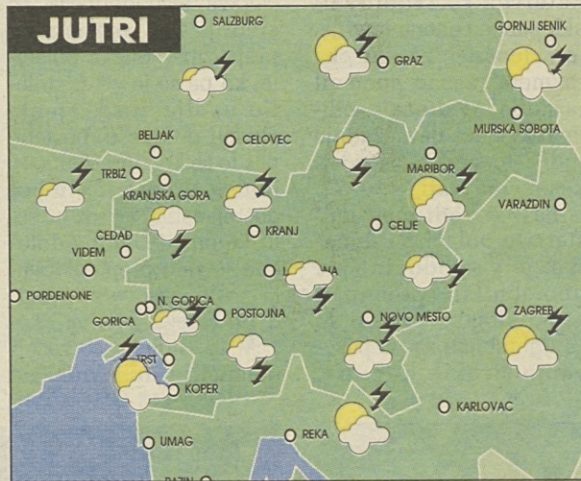
ALPE JADRAN / SONČNO IN TOPLO

OBLACNOST	DEŽ/SNEG mm na dan
☀ pod 10%	☔ ☄ pod 5
☁ 10-30%	☔ ☄ 5-10
☁ 30-50%	☔ ☄ 10-30
☁ 50-80%	☔ ☄ 30-60
☁ nad 80%	☔ ☄ nad 60
VETER	NEVIHTE
↗ 5-10 m/s	⚡
↗ nad 10 m/s	☁

Slovenija: Danes bo sončno in toplo, pihal bo jugozahodni veter. Najvišje dnevne temperature bodo od 18 do 23 stopinj.

Sosedne pokrajine: Tudi v sosednjih pokrajinah bo prevladovalo sončno vreme, v Alpah bodo popoldne krajevne plove ali nevihte.

V Sloveniji: V ponedeljek bo spremenljivo oblačno s krajevnimi plohami in nevihtami.

Obeti: V torek bo večina sončno, popoldne bodo se krajevne plove. Malo hladnejše bo.

TEMPERATURE ALPE JADRAN	
včeraj ob 8. in ob 14. uri	
LJUBLJANA.....	6/20
TRST.....	13/18
CELOVEC.....	5/18
BRNIK.....	5/18
MARIBOR.....	10/19
CELJE.....	6/17
NOVO MESTO.....	6/20
NOVA GORICA.....	-/22
MUR. SOBOTA.....	9/20
PORTOROŽ.....	9/21
POSTOJNA.....	3/17
ILIRSKA BISTRICA.....	2/20
KOČEVJE.....	3/20
CRNOMELJ.....	5/20
SLOV. GRADEC.....	3/18
RATEČE.....	2/15
VOGEL.....	3/9
KREDARICA.....	-3/1
VIDEM.....	11/16
GRADEC.....	7/19
MONOSTER.....	9/18
ZAGREB.....	8/20
REKA.....	14/21

TEMPERATURE PO EVROPI	
včeraj ob 8. in ob 14. uri	
HELSINKI.....	0/12
STOCKHOLM.....	2/15
MOSKVA.....	3/12
BERLIN.....	7/19
VARSAVA.....	6/19
LONDON.....	10/16
AMSTERDAM.....	7/18
BRUSELJ.....	10/19
PARIZ.....	10/20
DUNAJ.....	6/20
ZÜRICH.....	4/18
ZENEVA.....	7/19
RIM.....	8/18
MILAN.....	9/23
BEOGRAD.....	10/18
BARCELONA.....	11/18
ISTAMBUL.....	11/16
MADRID.....	6/17
LIZBONA.....	13/17
ATENE.....	15/23
BUCAREST.....	10/17
MALTA.....	12/18
PRAGA.....	5/19

“LE ROSSE”

“RDEČI ČEVLJI”

so postali v Italiji mit,

ker so sinonim Zmage.

Danes so še lepši,

inovativni po materialih in izdelavi,

še bolj polni energije:

naj postanejo tudi za vAS simbol športnega USPEHA.

URADNI POKROVITELJ PRVOLIGAŠA OLIMPIA BASKET MILANO

kronos
The Spirit of Sport.

SVET / SLIKA PRI SLIKI...ZGODBA PRI ZGODBI

Peš in s sanmi do severnega tečaja

Norvežan Borge Dusland je 22. aprila letos dosegel severni tečaj, potem ko je kar 50 dni sam vlekel sani. Vsak dan je prepešal od 30 kilometrov (Telefoto AP)

Grozljiv TV spot
LONDON - TV spot je res srhljiv, tako da je nadzorna komisija sklenila, da gre v eter po 21. uri, ko otroci že spijo, vendar je pravi, da imajo prizori nasilja globlji družbeni pomen. Vsebinska je preprosta: brezvestni voznik vozi z visoko hitrostjo in povozil deklico, ki oblezi na asfaltu vsa krvava, z odprtimi očmi in zlomljenimi udi. Iz njegovega telesa se izvije grozljiv duh, ki grozeče pokaze na soferja in ga obdolži, da je povozil dekletce, ker je vozil prehitro.

Tudi princeze nastopajo v TV spotih
LONDON - Princesa Ann, hči britanske kraljice Elizabete, je prvi član kraljevske družine, ki je nastopil v dobrodelnem spotu na angleški televiziji. Ann namreč nastopa v krajšem spotu, katerega namen je zbirati prispevke za revne otroke sirom po svetu. Reziser je bil z njenim nastopom zelo zadovoljen in trdi, da bi se Ann lahko posvetila igranju in da bi imela velik uspeh. Zlobni jeziki trdijo, da so princesi ponudili milijon funtov, če bi nastopila v reklamnem spotu.

Charles izgubil psa
LONDON - Waleski princ Charles je te dni močno potr, ker mu je na Skotskem izginil pes, na katerega je močno navezan. Pooh, tako je ime Charlesovemu terierju, je pred dnevi izginil v skotskem Highlandu in sedaj ga isčejo lovci, strezniki in logarji.